

**Incipit speculū perfōis sta-
tus fratrum minorum**

Stud opus compilatū est p-
modum legende ex quibus
tam antiquis qui i diuisis
locis scripserūt et scribi fece-
rūt socij bti francisci Et no-
ta qd beatus franciscus fecit
tres regulas uidelicet illam
quā confirmauit pp Innocē-
tius tertius sine bulla De-
cundo fecit aliā breuiore
uidelicet illam quā fecit
ppter uisionē sibi ostensam
de hostia pua quā innotus
fuit facere de multis frag-
mentis q̄ ei tenere uideba-
tur et ex ea tribue' uolētibz
manducare et hec regula p-
dota fuit sicut dicitur in seius
Post fecit aliā quā cōfirmā-
uit papa honoriū ambulā-
la de qua regula mltā fue-
it extracta per mīstros cōi-
uoluntatem beati francis-
ci sicut i seius continetur

Incipit tabula h' libri pmi

Quomodo bti franciscus
rēdit mīstros uolētibz ob-
ligari ad obseruandū rītu-
lam quā faciebat

De perfōne paup̄tatis et
primo qualiter bti franciscus
declaui uoluntatē et inten-
tionē suā quā habuit a p̄i-
ncipio usq; ad finē sup obseruā-
tia paup̄tatis

Qualiter rēdit mīstros uolen-
ti habē libros de licentia e'

De nouicio uolente habere
psalteriū de licentia ei'

De paup̄tate seruanda i libris
lectis et edificijs et utēsilibz

Qualiter fecit erigē oēs frēs de
quadā domo que dicebatur
esse fratriū Adomūm

Qualiter uoluit destrue' quidā
vicariū

Qualiter irrepauit vicariū
suū qd faciebat illi edificari
uīā domūculam pro dīcē-
do officium. Ita l' q̄ dicebat qd sua

De mō capiendi loca i cīta-
tibz et edificandi i eis

Quo frēs marie prelati et
scīati fuerūt bti francisco cō-
trarij i faciendo loca

Quo reputabat furtum acq̄re
elemosinas ul' uti eis ul' ne-
cessitatem

Qualiter ep̄s dixit ei qd uolebūt
frēs aliqd h're i cōi l' i spena

De creatatione pecunie
qualiter puniunt fratres ppter
hoc De uita mōllitatis et
multitudie tunicarū et habē-
da paciencia i necessitatibz

Quo uolebat satisfacere corp̄i
suo Qd uerecundabat aliq̄
paup̄iore se Qualiter induit
et docuit primos fratres ut
uent pro elemosina Qd uole-
bat frēs prouidos et sollicitos
esse de castro Qualiter rep-
hendit fratres ubi et erem-
plo qd paruenerūt mēsa sup
tuoise in die natiuitatis domi-
ni Qualiter dñs hostiensis
plorauit et edificatus fuit
de paup̄tate fr̄m Qualiter
mulies iuenerūt necessaria
Qualiter uuit pro elemosina

v
vi
vii
viii
ix
x
xi
xii
xiii
xiv
xv
xvi
xvii
xviii
xix
xx
xxi
xxii
xxiii

xxviii
xxv
xxvi
xxvii
xxviii
xxix
xxx
xxxi
xxxii
xxxiii
xxxiiii
xxxv
xxxvi
xxxvii
xxxviii
xxxix
xl
xli
xlii

pra qua intrat ad mesam car-
dinalis **De** fratre qui nec on-
bat nec laborabat s̄ b̄n̄ co-
medebat **Qualit̄** eruit cū
feruore ad quendam paup̄e
qui uit cū elemosina laudan-
do deum **Qualit̄** reuelatū
sibi fuit a d̄no q̄ uocarent
fr̄es n̄iores et annūciaret
par̄e et silenciū **De** raitate
et odescensione ad proximū
Qualit̄ odescendit fr̄ isho
Qualit̄ nudauit se et sociū ut
uestiret paup̄em **De** furtum
iputabat non t̄ne magis egi-
ti **Qualit̄** dedit mantellum
nouū paup̄i oparto **Qualit̄**
q̄dā paup̄ uirtute elemosie b̄n̄
francisci remisit iurias d̄no
suo et odiū **Qualit̄** misit mā-
tellū mulieri paup̄ide q̄ pa-
tiebat in ocul̄ sicut ip̄e **Qualit̄**
dedit tunicā fratribz pet̄e-
tibz eū amore dei **Qualit̄** uo-
luit occulte d̄ne paup̄i unā
periam **Qualit̄** dixit fratri
egidio ut uestiret paup̄em
De penitencia q̄ dedit fratri
q̄ male iudicauit paup̄em
De testamento nouo q̄ fecit
d̄al mulier paup̄i m̄ri duoz
fr̄m **De** yst̄one sancte hūilita-
tis et obediencie ī seipo et ī fr̄i-
bz suis et qualit̄ resignauit
officiū platoris et instituit ge-
nealē m̄strū **Qualit̄** resigna-
uit etiā socios suos uolēs h̄re
sociū sp̄ealē **De** p̄pe malos p̄-
latos renūciauit officiū **De**
hūilit̄ arḡtebat carnes p̄ i-
mis et monebat eos eē patie-

tes **De** hūilit̄ r̄isione br̄oz f-
et d̄na qū fuerūt sil̄ it̄n̄ga-
ti a cardinalibz utriū uellet
frat̄es suos esse prelatoz ī
eā **De** profuntamento hūi-
litanis uoluit oēs fr̄es suos s̄
uire leprosis **De** de omnibz
bonis uerbis et opibz suis uole-
bat soli deo attribut̄ gloriā
et honore **De** usq̄ ad mortē
uoluit h̄re gardianū unū de
sociis suis et uiuē ī subiecto-
ne **De** yst̄o modo obediendi
quē t̄tebat **Qualit̄** assilauit
per fr̄m obediētē sub figura
corpi mortuo **De** p̄iculosum
est nimis cito p̄cipere p̄ obiaz
et p̄cepte obediencie nō obe-
diē **Qualit̄** r̄ndit fratribz sua-
tenibz ei ut petēt p̄uilegi-
um ut possent libe p̄dicare
De mō quem t̄r tenebāt oēs
fr̄es ī reconsultando sibi uiuē
quī unus turbabat aliu **Qualit̄**
xp̄us conquestus fuit fr̄
leoni socio b̄n̄ francisci de in-
gratitudine et supbia frat̄ū
Qualit̄ hūilit̄ et uere r̄ndit
cūdam doctoz d̄ die p̄dicatō-
rū interrogatū eū de uerbis
s̄pt̄ie **De** hūilitate et pace
habenda cum r̄elais et seru-
laibz **Qualit̄** acquisiuit hūi-
mit̄ etiā sancte male de
angel̄ **De** hūili obia q̄ on-
tebat circa eclesias s̄robato
et purganto eas **De** rusticū q̄
tuenit eū hūilit̄ s̄robantem
etiā et conuictus iurauit or-
dine et fuit sanct̄ fr̄at **Qualit̄**
litter puniuit seipm̄ obediē

i scutella cu leproso qz fecerat illi
 uelundia **Qualit'** fugauit de
 mones cum vbiis huilitatis
 De uisione fr̄is pacifici q̄ vi
 dit et audiuit sedem luciferi
 referat huil' francisco **Qua**
 lit' se fecit trahi nudum cum
 fune ligato ad collu' corā po
 puilo **Qz** volebat oibz ee no
 tu q̄p consolatois reapiebt
 corpus ei' **Qualit'** se stat' ar
 casauit de vana gloria qua
 habuit tanto elemosina **Qz**
 lit' despsit statu' p̄re huili
 tatis i seipo **Qualit'** voluit
 ire huil' ad p̄tes longinquas
 sicut miserat alios fr̄es et
 qualit' dicit fr̄es iū huiliter
 et deuote per mūdū **Qualit'**
 dicit quosdā fr̄es iūtra
 aias quozdā latronū per
 huilitate et castitate **Qua**
 lit' qz ubicatione demonū
 agnouit p̄s facere dno qz
 staret i lonis paup̄u' : hu
 milibz q̄ cū cardinalibus
Qualit' r̄ndit fr̄ibz volētibz
 ire per uiam sapie : scie sue
 et nō p̄ uia huilitatis **Qua**
 lit' p̄scauit et p̄dixit qz scia
 debebat esse occasio ruine or
 dis **Qz** tpe tribulatois fu
 tie qui int̄buit ordie' erit
 b̄ndicti **Qualit'** r̄ndit sono
 suo q̄rēti quae nō corrigebt
 excessus q̄ fiebant i ordine
 tpe suo **Qz** orōibz et lacrimis
 huiliū et simpliciu' fr̄m con
 uertit aie q̄ uidebat' conū
 p̄t sciam et p̄dicatoēz ali
 oꝝ **Qz** volebat : docebat p̄

latos predicatores tēbe se exer
 cere in orone et opibz huilitatē
Qn ad uelundiam suā dicit
 fr̄es cognosca' qn ipe eet seru
 dei et qn non **Qz** uoluit oī
 no ut fr̄es omnes laborarent
 iterdū maibz suis **De zelo ip**
 sius ad p̄fōnem egule rad
 totā religionē et qualit' lau
 tabat egule professioēz et uo
 lebat fr̄es scire eā et loqui de
 ea et moui cū ea **De s̄o layco q̄**
 fuit martirizaty tenēto egula
 i maibz **Qz** uoluit religionem suā
 semp esse sub protectione et o
 uctioē eate romane **De q̄tuor**
 p̄uogatis quas d̄ns tonauit
 religioi et nūciauit eas b̄to
 francisco **De conditōibz q̄e dy**
 ee necessarias generali m̄st̄y
 et s̄onis ei' **Qualit'** locut' fuit
 sibi d̄ns dū nimis affligetur
 p̄t fr̄es qui ueludabant a p̄
 fr̄one **De singulari zelo q̄ ha**
 buit ad locū b̄te male de por
 ciunada et de q̄stitutōibz quas
 fecit ibi cont' uba ociosa **Qua**
 lit' admonuit fr̄es ut nunq̄
 dimittent n̄z locū **De proga**
 tis quas fecit d̄ns i loco sacre
 maie de angelis **De zelo ip̄i**
 ad p̄fōnem fr̄m et p̄mo q̄
 lit' despsit eis fr̄m p̄fectum
Qualit' describebat oculos i
 pudicos ut induret fr̄es
 ad honestate **De tribz uerbis**
 q̄ reliqt fr̄ibz ad cōseruandū
 p̄fōnem ip̄oz **De amore q̄**
 ondit fr̄ibz p̄e morte **Quali**
 t' timebat ne fr̄es iuraret ali
 q̄ tribulatoem p̄t i firmitate

lxxxiiij
 lxxxv
 lxxxvi
 lxxxvii
 lxxxviii
 lxxxix
 lxxxx
 lxxxxi
 lxxxxii
 lxxxxiii
 lxxxxiiii
 lxxxxv
 lxxxxvi
 lxxxxvii
 lxxxxviii
 lxxxxix

or
vii
viii
ix
x
xi
xii
xiii
xiv
xv
xvi
xvii
xviii
xix
xx

suas **Qualit'** admonuit sorores sancte clare **De** g'tinuo f'uore amoris et cōpassionis ad passionē xpi q' nō crūabit de suis infirmitatib; p'p' amorem passionis xpi **Qualit'** inētus fuit iū plangēdo alta voce passionē xpi **Qualit'** solacia q' aliqui faciebat ceteris utebāt in lacrimas et cōpassionē xpi **De** zelo ipi ad orōnē et opus diuinū et ad faciendū leticia am spūale **Uet** i alijs xpmo te orōne et diuino officio **Qualit'** i se et i alijs semp dilexit leticia spūalem i teiore et ex teiore **Qualit'** i p'ehend' solitū qui eāt tristis in facie **Qualit'** docebat frēs satisfactōne necessitatib; cōp'is ne oratio amittat **De** quibus tēptatōib; q's p'misit ei dñs **De** grāuissā tēptatōe quā hūt ultra duos annos **De** tēptatōe q' hūt p' mites de q' cōsolat' est eū dñs et tūc certificauit eū de rēgno suo **De** spū pphetie. **Qualit'** dicit parem fiendā i' episcopū et p'tatem assisij **Qualit'** p'uidit casum frīs q' nolebat cōfiteri sub sp'e silentij **De** illo q' plorabat corā b'ō francisco ut rēpeteretur ad ordinē **De** uinea sar' totis q' fuerat spoliata uuis

occasione b'i frānsa **De** militib; p'ij q' ipediebāt p'dicand' **Qualit'** p'uidit occulta tēptatōem et tribulatōz cōtā frīs **De** hijs q' p'cedunt fr'i b'nando et **Qualit'** i'pleta fuerit o'ia sicut dicit **Qualit'** p'pe morte suam misit b'te clare q' uidet ipi i' i'pleta fuit p' mortē **De** diu a p'uidētia circa ipz i reb; ex telozib; **De** p'p'e q' appetebat i infirmitate sua **De** cibo et p'ano quos appetebat circa morte suā **De** amore ipi ad creaturas et creaturaz ad ipz et p'ro te amore q' hūt specialit' ad aues q' uocāt capellute qz p' eas figurabat bonū religiosū **Et** uolebat suate impatorū ut facerēt specialem legem q' i uacitate dñi hoies b'i p'ouident auib; boui et asino et paupib; **De** amore et obedientia ignis ad ipm qm fecit sibi fieri cocturū **Et** noluit extinguē nec p'mittē extinguē ignē q' cōburebat bractas suas **Et** nūq' uoluit p'otē unā pellem qz nō p'missit eā comburi ab igne **De** singulari amore q' hūt ad aquā et petras et lignū et flores **Qualit'** cōmentabit solem et ignem p' alijs creaturis **De** laude creaturis q'

scit qm dñs certificauit eum
de regno suo **De morte ipi** **xxx**
leticia q̄ oñdit qm sciuit pro
cto se esse morti p̄p̄quū. et
qualit̄ r̄ndit fr̄i helie cū
ti ipm̄ de tanta leticia **Cū** **xxxij**
lit̄ induerit medicū ad dñe
dū sibi q̄ntū potēat uiuē **xxxij**

Statim cū audiuit se cito
mortuū fecit sibi tantā
laudes q̄s ferēat **Qualiter** **xxxij**
bñdunt citati assisi qm̄ p̄
tabat ad sc̄m̄ maia ut
morēt̄ ibi **Explicit tabula**
Quomodo bñs fr̄nciscus
r̄ndit m̄stris nolentibz ob
ligat̄ ad obseruādū regu
lā q̄ faciebat **Ca** **pmū**

Dostp̄ sequenti re
gula q̄ fecit bñs
fr̄nciscus per
dita fuit et ascē
dit i quēntū montē cum fr̄
leone de assisio et fr̄ boizo
de bononia ut facēt alia
regulā q̄ xp̄o docente fr̄
bi fecit. Congregati at̄ si
mul plures m̄stri ad fra
trem heliā qui erat uital
us bñi fr̄ncisci dixerūt sibi
cluidiuū q̄ iste frater fr̄
nciscus facit unā nouā re
gulam timem̄ aut̄ ne faciat
eam nimis asperā q̄ nō pos

sinus eam obseruāre. Volu
ergo q̄ uatas ad eū et dicit
sibi q̄ nolum̄ eē obligati
ad **Regulā** faciat eam pro se et
non pro nobis **Quibz** frater
heliyas r̄ndit q̄ nolebat ue
timens r̄sionē bñi fr̄ncisci
Tūc illis istantibz q̄ uet̄ dñs
se nolle ue sine ip̄s et tūc oēs
simul iuerūt **Cūqz** eēt finit̄
heliyas p̄e locū ubi stabat.
bñs fr̄nciscus uocauit eum
frater heliayas quo r̄ntēte et
vidente m̄stros p̄dēs dñs
ut bñs fr̄nciscus. Quid uolū
isti fr̄s **Et** fr̄ heliayas ait. Isti
sunt m̄stri q̄ audientes q̄
audientes q̄ tu facis regulā
nouam et timētes q̄ tu fa
cias eam nimis asperam dicit̄
et protestant̄ q̄ nolunt eē ob
ligati ad illam. facias eā p̄
te et nō p̄ ip̄s **Tūc** bñs. f.
uertit faciem suam ad celū
et loquebat̄ xp̄o sic **Dñe** nō
ne bene dicit̄ q̄ isti nō r̄te
rent m̄ **Tūc** omnes audi
erūt uocem xp̄i r̄ndentis i ae
re. **Francisce** nichil ē i regu
la de tuo. s̄ totū est meum
q̄quid est ibi. et uolo q̄ regu
la sic obseruet̄ ad l̄ram ad
l̄ram ad l̄ram sine glosa s̄
glosa sine glosa et addidit

Ego scio quid sit humana infirmitas et quid uolo eos uicari qui ergo uolunt eam seruare creant de ordine Tunc beatus franciscus uertit se ad fratres illos et dixit eis Audistis uultis quod utinam faciam uobis dici Tunc misit seipsum increpantes ita uelentes confusi et territi recesserunt

De persone paupertatis et primo qualiter beatus franciscus declarauit uoluntatem et intentionem suam quam habuit a principio usque ad finem super obseruancia paupertatis Capitulum secundum.

Hater richardus de niarcha nobilis genere et nobilis sanctitate que beatus franciscus magno diligebat affectu. Quandam die uisitauit beatum franciscum palano episcopi assisii et inter alia que locutus est cum eo de statu religionis et obseruancia regule Introgressus eum specialiter de hoc dixit Dixit enim preter intentionem tuam que habuit a principio quam cepisti habere fratres. et intentionem quam habes nunc et credis habere usque ad diem mortis tue. ut ualeamus certificare de intentione tua et uoluntate prima et ultima utrum nos scilicet fratres deiciamus quod tot libros habemus possumus

eos habere licet diuinus quod sit religiois Dixit ei beatus franciscus Dico tibi frater. quod hoc fuit et est intentio mea prima et ultima uoluntas. si frater meus non credidisset quod nullus frater debet habere nisi ueramentum sicut regula nostra concedit cum anulo et femoralibus Si autem aliquid frater uoluerit dicere tunc beatus franciscus tunc suo non fecit ita strictam regulam et paupertatem obseruare a fratribus sicut dixit richerio nec ita obseruanciam mandauit. Nos qui cum ipso fuimus ad hoc ritum sicut audimus ab ore eius quam ipse dixit fratribus hec et alia plura et etiam hec fecit in regula scribi que cum assidua oratione et meditatione a domino postulabat pro utilitate religionis affirmans ea penitus esse secundum dei uoluntatem. Et per hoc ea fratribus ostendebat uidebant eis graua et importabilia ignorantibus tunc que uentura erant in religione post mortem eius Et quod ualde timebat scandalum in se et in fratribus uolebat contendere cum fratribus contescente beatus uultus uoluntati eorum et coram domino se excusabat Sed ut non inuenerit ad dominum uacuum uerbum suum quod in ore eius ponit

bat pro utilitate fr̄m vole
bat in se illud uuple' ut me
cedem Ide consequer' a dño
et finalit' i hoc quiescebat
et consolabat' sp̄itus ei?
**Quatu' r̄ndit m̄st̄ro volēti
h̄re libros de lūentia ei' et q̄
ut m̄st̄ri ip̄o ignorāte ferēt
r̄mouei de r̄gula caplin de
prohibitiōib; ewangeli;**

Quodam aut tye qm̄
l̄t̄us francisc' reuig
fuit de vlt' partib; q̄tā m̄st̄
loquebat' serū de caplo pau.
pertatis volens inde cognos.
re suā voluntatē et itellctū
et marie q̄ tūc eāt scriptū i
r̄gula q̄ddā caplin de prohi
bitiōib; s̄cti ewangeli. vii.
Nihil tūcētis i via s̄t. Et
r̄ndit l̄t̄us francisc'. Ego f
intelligo q̄ fr̄es nihil deānt
h̄re n̄ vestimentū cū cordi
et femoralib; sicut dicit r̄
gula et si necessitate cogit
possūt portāe calciāmētā
Et dicit ad eū n̄st̄er. Quid
faciā ego q̄ tot libros h̄cō
q̄ valent vlt' q̄nquaginta
libras. Hec aut dicit q̄ vo
lebat eōs h̄abē de cōs̄nēcia
sua q̄ cū repressiōe h̄ebat
tot libros sciens l̄t̄m fran.
ciscū ita strute itelligē capl;
pauptatis Et aut illi beaty

franciscus. Hec volo nec debes
nec possim veniē cōi cōs̄nē
ciā meā et p̄frōnē s̄cti ew
angeli q̄ sum'. Audiens h̄
n̄st̄' effraty est t̄p̄is. Vidēs
aut l̄t̄us francisc' ip̄m ita
turbatū cū magno seruoē
sp̄s dicit ei i p̄sona oīz fr̄m
Vos vultis vidēi ab h̄oib;
fr̄es m̄iores et vocatū obser
uatores s̄cti ewangeli op̄i
bz aut vultis h̄re loculos.
Derūptamē licet m̄st̄i sa
rent q̄ sc̄dm r̄gulam fr̄es
teneēt' s̄cti ewangeliū obs̄
uācē nihilomin' ferēt r̄mo
uēi de r̄gula illud capl; Nichi
tūcētis i via s̄t credentes se
p̄ter hoc nō tenei ad obser
uāciā p̄frōis ewangeli. Q̄p̄t'
l̄t̄us francisc' ognostrēns per
sp̄m s̄ctū corā quib;dā fr̄ib;
dicit. Putant fr̄es m̄st̄i deū
et me decipē p̄mo ut sc̄iat oē
fr̄es tenei ad obseruāciā per
frōnē s̄cti ewangeli volo q̄ in
p̄ncipio et i fine r̄gule sit s̄p̄
tū. q̄ fr̄es teneant' s̄ctū ewā
gelū dñi n̄ri ihu xpi firmiter
obseruācē. Et ut fr̄es sint sem
per iernisabiles ex quo ipsis
annūciāu et annūcio ea q̄
dñs pro salute mea et sua po
sunt i ore meo volo ip̄a op̄ib;
oīde corā deo et ip̄o coopante

ipetum obseruare vnde ipse
ad lūm obseruauit totum
sanctū euangelium a prin-
cipio ex quo cepit hęc frēs
usq; ad diē mortis sue

**De nouicio volente hęc psal-
teium de licentia ei?**

Hic quos tunc quatuor
frater nouicius quod scie-
bat legē psalterium licet non
bene obtinuit a generali
ministro licentiam habēdi ipm
Sed quod audiat quod beatus fran-
ciscus volebat frēs suos nō
esse cupidos de sciā et libris
nō contentabatur illud hęc
sine licentia beati francisci eū
ergo venisset beatus franciscus
ad locū ubi erat ille nouicius
dixit ille nouicius? Pater michi est
magna consolatio hęc psal-
terium si licet generalis minister
illud mihi concessit tū velle usq;
hęc pater de consuetudine tua Eū beatus
franciscus rēdit Karolus ipa-
tor rolandus et olmer et oēs
palati et robusti vii cū pote-
tes fuerūt in prelia persecūto
infideles cū multo sudore et la-
bore usq; ad mortē habuerūt
de illis victoriā memorialit
et ad ultimū ipm sancti ma-
tires sunt mortui pro fide
epi in certamine Nunc autē
multi sunt qui de sola uana

ratione corū qui illi fecerūt volūt
irripere honore et laudē. ita et
inter uos sunt multi qui solū
recitando et predicando opa
qui sancti fecerūt volūt irripere
honorem et laudem Ac si di-
cēt Non est curandū de
libris et sciā sed de opibus
uirtuosis quod sciencia inflat
et carnis edificat Post autē
aliquos dies cū sedet ad ig-
nem beatus franciscus ad noui-
cium iterum locutus est ei de psal-
terio Et ait illi beatus fran-
ciscus Postquam habuēis psal-
terium concupistes et volu-
eis habere breuaria secreta
in cathedra tanquam magnus pre-
latus et dices frater tuus Appor-
ta mihi breuaria. Hec autē dicit
beatus franciscus cū magno ser-
uore spūs accepit de cine et
posuit super caput suū et du-
cento manū super caput suū
in circuitu sicut ille qui lauat
caput dicebat Ego breua-
rium ego breuaria. et sic
reuerentur multotiens dicit
O manū per caput et stu-
pefactus et uerūditus est frater
ille Postea dixit ei frater
franciscus. Finit ego simul
temptatus fui hęc libros
sed dūs nō de hoc scire dū
volūtatem tui libri ubi

erant euangelia dñi scripta
 et orau dñz ut i p̄na ap
 tōe libri oñderet in de hoc
 suam uoluntate Et oratōe
 finita i p̄na ap tōe libri oc
 currit in illud libū sancti
 euangeli. Vobis tantum ē
 uosce mysteriū r̄gru dei se
 lectas ceteris autē i parabolis.
 et ait Tot sunt q̄ libent asce
 dūt ad sc̄iam q̄ beat⁹ eit q̄
 se fecerit stōilem amore dei
 Clapsis aut pluibz mēsisbz
 cū esset bt̄us francisc⁹ apd
 locum sc̄e marie de portuin
 aila uirta cellā p̄ domū
 dñi predictus frater iterū
 locut⁹ est ei de psalmo Cui
 bt̄us francisc⁹ dixit Wade et
 facias de hoc sicut dixit tibi
 m̄ster tu⁹ Quo audito fr̄
 ille cepit r̄dūe per uia un
 de ueniat bt̄us at fr̄ncisc⁹
 remanens i uia cepit cōsi
 derare illud q̄ dicebat illi fr̄
 et statim clamauit post eū
 dicens Experta me fr̄ exp̄ta
 et uuit usqz ad eū et ait illi
 sicut me cū fr̄ et oñde in lo
 cū ubi dixit q̄ facēs de psal
 mo sicut dicit tibi m̄st⁹ tu⁹
 Cum igit peruenisset ad lo
 cum bt̄us francisc⁹ genu
 flexit corā fr̄e illo et dixit
 Nea culpa frat⁹ mea.

culpa qz q̄cūqz uult esse
 frater minor nō debz h̄re
 ni tunicā sicut r̄gula cōced⁹
 et cordam et femoralia q̄
 q̄ manifesta necessitate
 cogunt p̄nt portare talia
 amēta. Unde quotqz fr̄s
 ueniebant ad ip̄m p̄ ha
 bendu consilio ei⁹ sup hui⁹
 moī hoc moī r̄ntebat eise
 quā sepe dicebat Tantū
 homo habz de sc̄ia q̄ntū
 opat⁹ et t̄m ē religiosus bo
 nus orator q̄ntū ip̄e opa
 t⁹ nam actor ex firū cog
 noscit *De paupertate sua
 ta i libris lectis et edificandis
 utensilibz :c*

Docebat fratribz sanctis
 simis p̄z in libris tes
 timoniū quere nō precū
 edificatōes nō pulchritu
 dines paucos h̄ri uoluit.
 et i cōi eos q̄ ad fr̄m idige
 cū necessitatem esse p̄ato⁹
 In stratis et lectis ita h̄ri
 tabat copiosa paupertas
 ut q̄ super paleā haberet
 p̄nuculos semisanos pro
 mactalibus reputat⁹ Do
 cebat isuper fr̄s suos ha
 bitacula paupcula face⁹
 et cassellas ligneas nō la
 pideas eas qz uili scemate
 constru et edificari uolebit.

n

Et non solum domorum arrogan-
tiam odiebat uerueria ut
silia multa uel exquisita plu-
mum phorebat. Nichil in men-
sis uel in uasis quod mandatum
uideretur et quo mundi iudicium
daret amant ut omnia pau-
peratam terminarent omnia
peregrinationes et centum de-
cantarent. **Qualiter fecit exi-
re omnes fratres de quodam domo
quam dicebat esse firmam**

Quasiens autem per bo-
noniam audiuit do-
mum firmam ponit ibi esse co-
structam. Qui statim ut
audiuit quod domus illa dicitur
esse firmam gressum uoluit et de ciui-
tate exiit atque mandauit
districte quod omnes fratres exi-
rent festinant et ibi nulla-
tenus habitarent. Creuerunt
igitur omnes fratres ita ut etiam
firmam non remaneret ibidem
sed cum alijs sunt eieci domus
dominus hugo hostiensis episcopus et
legatus in lombardia pre-
dictam domum esse suam publice
predicauit. Et frater existens
infirmus qui de ea tunc fuit e-
iectus testimonium pluribus de
hijis et scripsit hoc. **Qualiter
uoluit destrui quodam domum quod
fecit pluribus assisij apud sanctam
mariam de portuincula**

H propinquante capitulo
generalis quod faciebat
omni anno apud sanctam mariam
de portuincula considerans
pluribus assisij quod fratres cotidie
multiplicabant et omnes quo-
libet anno ibi conuenerant
quod non habebant nisi unam
puam cellam cooptam de pa-
lea cuius parietes erant ex-
uiminibus et luto. Et ha-
bito consilio suo in paucis
diebus cum festinatione et
deuotione maxima fecerunt
ibi magnam domum ex lapi-
dibus et calce constructam
sue consensu beati francisci
et ipso absente. Cuius redi-
ret beatus franciscus de qua-
dam prouincia et uisisset illuc
ad capulum miratus est ualde
de de illa domo ibidem con-
structa et tamen ne oca-
sione illius domus alij fra-
tres in locis in quibus mora-
bantur et moratum erant
facerent simul fieri domos
magnas et quod uolebat quod
ille locus esset forma et ex-
emplum omnium aliorum locorum
ordinis. Anquam finiret capulum
ascendit super tectum domus
illius et precepit fratribus ut as-
cenderent et simul cum ipsis
fratribus cepit proice in ter-

ram vastas ex quibz eht co
 opta domus illa volēs usq̄
 ad fundamenta destruere ^{illa}
 Quā autē milites assisi
 q̄ erant ibi ad custodiam
 loci ppter multitudinem fo
 rensiū q̄ quenerāt ad vidē
 dum caplin fratru Vidē
 tes q̄ beatus francisc^{us} cum
 alijs frīb^{us} volebat dissipa
 re domū illā statim iuert
 ad ipm et dixerūt ei frater
 h^{ic} domus est de cōitate assi
 si et nos sumus huc pro ipā
 cōitate unde interdicitur
 tibi ne destruas domū nostrā
 Audiens hoc b^{ea}tus francisc^{us}
 dixit illis Ergo si v^{er}a est no
 lo eam tangē^{re} Et statim ille
 et alij frēs descendērūt de ea.
 Quāp^{ro}pt̄ ex tūc ip̄s cōitatis
 assisi statuit ut qui cūq̄ eēt
 potestas cōitatis tenetur ip̄as
 face reparā^{re} Et quolibz an
 no usq̄ ad magnū temp^{us}
 seruatiū fuit hoc statutum
Quālit̄ **irreparatū** **viciū**
suū q̄ facebat ibi edificā
unā domūculā pro dicen
do officium

Hic quoq̄ temp^{or}e vici
 rus beati franciscⁱ
 cepit face^{re} edificā^{re} ibidē unā
 parvā domū ubi fratres
 p̄nt questē et dice^{re} horas

suas qz p̄t multitudiez fr̄m
 venientū ad locū illū non
 habebant ubi p̄nt dice^{re} offi^{ci}. ^{frēs}
 cū Nam omnes frēs de or
 dine concurrebāt illuc et ul
 lus r̄cipiebat ad ordinē n̄
 ibi Cūq̄ iam domus esset
 completa redit ad locū illū
 b^{ea}tus francisc^{us} et manens
 ī illa cella audiuit r̄uorem
 laborātiū ibi Et aduocā^{ns}
 sociū suū interrogabat quid
 operabāt^{ur} illi fratres Cui
 socius narravit oīa sicut eāt
 D^{omi}n^us autē fecit vocā^{re} vici
 rū suū et ait illi frater lo
 cus iste ē forma et exemplū
 totius religionis et ideo p̄us
 volo q̄ fratres hui^{us} loci to
 leāt tribulatiōnes et irōmo
 di amore dñi dei vt alij fra
 tres qui huc venient repor
 tant bonū exemplū paup
 tatis ad loca sua q̄a si isti
 habent consolatiōnes suas
 plenarie et alij fuerūt exēplū
 edificandi ī locis suis. dicen
 tes In hoc loco b^{ea}tē maie de
 portūcula q̄ est prim^{us} loc^{us}
 ordis fuit talia et tanta edi
 ficia b^{ea}tū possimus nos etiā
 edificā^{re} ī locis n^{ost}ris **Q**uo
 lebat stā^{re} ī cella aīosa ul
 que dice^{retur} esse sua

Quidam frater ualde

spiritualis familiaris multū bñ
francisco ī heremitorio ubi
manebat fecit fieri quantā
cellam aliquantulū ī motū
ī qua possēt stare ad orōnē
beatus francisc⁹ qm̄ ueniret
illuc Cū autē uenisset ad
locū illū bt̄us francisc⁹ ille
fē dixit eū ad cellam Cū
dixit bt̄us francisc⁹ Vnū
pulchra est cella ista Erat
ei solū de lignis colatis cum
securi et dolabro Si ergo
uis q̄ manea ibi facias
sibi fieri unū vestimentū
exterior et interior de salicibz
et ramis arborū Nam qm̄
to domus et celle erāt ma
gis paupere tanto libera
us morabat ibi Et cū
fecisset fē ille mansit ibi be
atus francisc⁹ per aliquos
dies Quarta uero die egisso
ip̄o de cella illa quitam iuit
ad uidendū illā et postea ve
nit ad locū ubi erat beatus
franciscus quē uidēs bt̄us
francisc⁹ dixit illi Unde
uenis fē At ille Venio de
cella tua Et dixit ei beatus
franciscus Ex quo dixisti ip
sam eē meā alī stabit dei
reps ibi et non ego Nos uō
q̄ cum eo fuimus sepe au
diuimus eū dicentē illud

ubi **B**ulpes foreas habet
et volucres celi nidus filius
autē hoīs nō habet ubi ca
put suū reclinat Et iterum
dicebat Dñs qm̄ stetit in
carre et ieiunauit quadra
ginta diebz et xl noctibus
non fecit ibi fieri cellā nec
domū sed sub saxo montis
pmanisit Et ideo ei⁹ exēplo
nec domū nec cellā uoluit
hē q̄ dicitur esse sua nec fe
cit unq̄ fieri cū si aliquāto
contigisset q̄ ip̄e cū dixisset
fr̄ibz Itē et adaptate illam
cellam nolebat postea ma
ne ī ea ppter illud uerbū
sancti euangeliy Nolite eē
sollerti ⁊ Nam et circa mō
tem suam ī testamento suo
scribi fecit q̄ omnes celle
domus fr̄m essent de lignis
et luto tantum ad conser
uandā melius paup̄tate
et hūilitate **De modo capi
endi loca ī citatibz et edifi
candi ī eis secundum iten
tionem beati francisci**
Quodam tempore cū
esset senas pro infirmi
tate oculoꝝ dixit ei dñs bo
nauentia q̄ dedit trā fr̄i
bz ī quo locus fuit edifica
tus Quod tibi uidet pater
de loco isto Et ait illi beatus

14
franciscus **D**ixit ut dicant
quomodo loca fratri deberent
edificari respondit **V**olo in
Et dixit beatus franciscus
Cum frater vadit ad aliquam
ciuitatem ubi locum non habet
et inueniunt aliquem qui ve-
lit eis tantam terram quam pos-
sunt locum edificare et ibi habere
ortum et omnia necessaria **P**ro
dicit considerare quantum terre
sufficiat eis attendentes super
paupertatem et bonum exemplum
quod tenemur in omnibus exhibere
Hoc autem dicebat quod nullomodo
volebat quod fratres in domi-
bus vel ecclesiis vel ortis vel aliis
rebus nec aliqua loca in
re proprietatis possiderent sed in
eis tantum peregrini et aduene
morarentur **E**t propter hoc vole-
bat ut frater non in magna
quantitate in locis collocarentur
quod sibi difficile videbatur in
magna multitudine pauper-
tatem obseruari et hoc fuit
intentio eius ab inicio sue con-
uersionis usque ad finem ut
paupertas in omnibus penitus
obseruaret **C**onsiderata ergo
fratrum fratribus necessaria pro lo-
co deberent ut ad exemplum ritus
his et dicitur **D**icit talis homo
vult nobis dare tantam terram
amore dei et pro salute anime

sue ut possimus ibi locum edi-
ficare unde ad vos recurrimus
primo quod estis pater et dominus animarum
totius gregis vobis commisi.
et nostrorum omnium fratrum qui morabun-
tur in isto loco volumus ergo
cum benedictione dei et vestra ibi
edificare **H**oc autem dicebat
quod fructum animarum quem fratres
volunt facere melius pagant
cum pace clericorum lucrando eo-
rum quam per scandalizandum
eos licet plurimum lucrarentur.
et ait **D**ominus nos vocauit in
adiutorium fidei sue et clericorum
et prelatorum sancte romane
ecclesie et ideo tenemur quan-
tum possumus diligere semper
ipsos et honorare et venerari
Nam vocauit frater nostro.
res quod sicut nomine ita et exem-
plo et opere pre ceteris hominibus
huius seculi humiles esse debent
et quod ab inicio mee conuersionis
posuit dominus in ore episcopi assisani
verbum suum ut in consuletur bonum
et confortaretur in seruitio christi
propter hoc et multa alia excel-
lentia quam in prelatibus considero
non tamen episcopos sed pauper-
culos sacerdotes volo diligere
et venerari et tenere eos pro
meis dominis **D**einde accepta
benedictione ab episcopo vadit
et faciunt multi magnam

carbonatā ī aruitu terre
quā pro loci edificatiōe pre
reperūt et ponant ibi bonā
sepem pro muro ī signum
sancte paupertatis et hū
litanis. **P**ostea faciāt ibi
fiei domos paupertulas
ex luto et lignis et aliqua
cellulas ī quibz aliqui frēs
pūt orāe et laborare pro
maiori honestate et vitā
in otiositate. **E**t etiam etiā
paruas fiei faciāt. Non
em̄ dñt facere fiei mag
nas etiā causa p̄dici
di iplo nec alia oade quā
maior hūlitas meli⁹ ex⁹
est cū vadūt ad alias cate
sias ad predicandū. **E**t si a
liqui prelati deini et religi
osi uel seculares ad loca ip̄o
rum venerint domus pau
perule cellule et etiam puule
predicabūt illis et ipsi edi
ficabunt plus de hys q̄ de
verbis. **E**t ait. Multociens
fratres faciūt fieri magnū
edificia rūpendo nūz scāz
paupertē et inuicem
nemi et malū exemplum
plurimoz faciūt et quz oc
tatione melioris et scioris
loci ul' maioris concursus
ip̄li propter cupiditatem
et auariciā dimittiūt illa

loci ul' edificia et destruiūt
ea et faciūt alia magna
et excessiua unde illi q̄ de
derūt elemosinas ibi: alij
hoc uidentes scandalizāt
et turbantur. **Q**uapro
p̄t melius ē ut frēs faciūt
parua et paupertula edi
ficia obseruando p̄fessionē
suā et tanto bonū creplū
proximis q̄ q̄ faciunt cont̄
promissionem suā tanto
malū exemplū alijs. **N**ā
si frēs ditterent aliquo
paupertula loci oade ho
nestioris loci nun⁹ scāta
lū esset.

**Quomō frēs marie prelati
et sciatū fuerūt b̄to frāncisco
contrarij ī faciendo loca et
habituacula paupertula**

Quoniam beatus frāncisc⁹
constitisset q̄ ecclie
fr̄m essent parue et domus
eoz fierent solū ex lignis et
luto ī signū sc̄e paupertatis
et hūlitanis uolens h̄ in
perre formāe ī loco sancte
marie de portuūda marie
de domibz constructis ex
lignis et luto ut eēt ī memo
le sempiternū oibus fratibz
pūtibz et futiūis eo q̄ erat
primus et p̄cipal' locus
toti⁹ ordis. **Q**uidam fratres

erant sibi contrarij i hoc di-
centes qd i aliquibz prouu-
cis ligna sunt rarioza qd
lapides ita qd non uidebatur
eis bonu qd tonuis fierent
ex lignis et luto **H**ed utiqs
franciscus nolebat conten-
te cu eis maxime qd eat pro-
pe morte et grauit ifirma-
bat unde tuc i testamto scri-
bi fecerat **C**auent fratres
ne etias et habitacula et
oia alia q pro ipis costru-
untur penitus recipiant
n sicut de qd sciz pauprtate
semp ibi hospites sicut pere-
gru et aduene **N**os uo q cum
ipio qui scripsit regula suam
et fere oia alia scripta sua
perhibem testimoniu q plu-
ra fecit scribi i regula et ali-
is scriptis suis i quibz nihil
fres fuerit sibi contrarij nre
ime prelati et scienciati nri
q hodie eent valde utilia et
necessaria toti religioni **H**ed
qd ipse multu timebat sca-
dalum contescebat non
uoluntate uoluntatibz frim.
Hepe tu dicebat huc simo-
nem de illis fribz q sunt in
contrarij i hoc qd cognisco ee
firmu de uoluntate dei p uti-
litate maiori et necessitate
toti religionis licet iuitus

contescenta uoluntati eoru .
unde sepe dicebat nob socij
suis In hoc est dolor meus
et afflictio mea qz i hys
q cu multo labore orato-
nis et meditacionis opti-
neo a deo p nuaz salis pro
utilitate pnti et futura
totius religionis. et ab ip-
so sum certificatus qd se-
cundu uoluntatem eius
sunt aliq fratres ex auc-
toritate sue scie et false p-
uidencie nri snt contrarij
et euacuat ea dicetes **I**s-
ta tenenda et obseruanda
et ista non

*Et reputabat furtu acqere ele-
mosinas l' uti eis ut necessitate*

Dicebat btus franciscus
ista bba scribis suis
frequent Non sui latro de
elemosinis acqrendo eas
ul' obtendo eis ultra neces-
sitate. semp minus acce-
pi qd me contigerit ne alij
paupes defraudarentur
porcione qz contrariu fa-
cere furtum esset *Qualis
xps dixit ei qd nolebat fres aliqd
h're in coi vel in speciali.*

Quoniam frs nri swa-
derent ut aliq con-
cederet frilz saltē i coi ta
q tanta multitudo habet

en

pm

ad q̄ r̄currēt. **H**ūc fran-
ciscus ī orōne vocauit x̄m
et consiliū eū sup h̄c r̄-
statū respondit ei dicens
Ego conferrā oīa ī spēali
et ī cōi hūc ei familie sp̄
ero paratus prouidē quā
tūcūq; exerat et semper
eam fouebo q̄ diu spera-
bit me

*De exactione pecunie ⁊ q̄lūter
puniuit fratrem p̄ hoc . . .*

p̄m

Uerus amicus et p̄-
mutator x̄pi fran-
ciscus oīa q̄ mundi sunt
perf̄tē despiciens sup oīa
excrabatur pecuniā ⁊
ad fugiendū ip̄am tāq̄
diabolū fratres suos
v̄bo et exemplo idūit *p̄v*
Hec ē ab ip̄so sollertia
tata erat fratribz ut ster-
cus et pecuniā uno aino-
ris ponēterent p̄terio.
Accidit aut̄ quādam die
ut secularis quidā etiāz
sc̄e marie de porciūculā
zaturus ītraret et oblatō-
nis causa pecuniā ponēt
intra crucem q̄ illo r̄tēde-
te fr̄ quidā simplicit̄ ma-
nu contigens proiecit eā
ī fenestrā. Cum aut̄ dān
fuisse hoc b̄to francisco fr̄
ille deprehensū se videns

statū r̄currit ad veniā et
hūmo prostratus se obtu-
lit ad verbeā. Arguit eū
sanctus franciscus et de pe-
cuniā tacta durissē īcrepa-
uit. iussit q̄ eū p̄prio ore
leuare pecuniā de fenestrā
et extra septem loci porta-
re et ponē eam ore p̄prio
super stercus azini. Re-
pleti sunt oēs videntes
et audientes t̄ore marie
et ex t̄ūc magis contemp-
serūt eam stercore azini
cōparatā. atq; nouis ex-
emplis cotidie cōtabant
ad ip̄am penitus cōtēpne-
dam. *De vitanda mollitie et ml-
titudine tūm̄ ⁊ h̄nda paciētia ī*

Indutus homo iste *necessitatibz*
ūtute ex alto plus
intelius malestebat diu-
no q̄ extelius corporeo
teginētō. excrabatur
vestitos triplicibz. et q̄
p̄ter necessitatem mol-
libz vestibz utebantur
T ordine. necessitatē vō
q̄ nō vario sed volūtas
ōndit signū extincti sp̄s
asserebat. **D**ipū iqt̄ tepi-
to et paulatī a grā fri-
gescente necesse est cinē
et sanguinē q̄ sua sunt
querē. Et dicebat ex iud

em restat quā aīa carz suā
 libz diuicibz n̄ caro conu
 tatur ad suas Et cū aīa
 us appetitus necessitatis
 articulū palliat tūc sen
 sus carius conscriaz fort
 Si adest fr̄i meo uēa nā
 tas et statim satisfaccere
 pperat q̄ mercedis acci
 piet Atidit eī occasio mū
 ti s̄ displicuisse sibi stu
 dio se probauit. Ip̄as
 nangz idigenitias non
 parient ferre nichil ali
 ud est n̄ egyptum r̄pete
 Demq̄ nullā occasione uolebt
 fr̄es h̄re plures q̄ duas tu
 nicas quas tñ concedebat
 consutis peris suffultari
 Erquisitos p̄anos h̄oreto
 esse dicebat et ac̄rie mor
 tebat. contrariū facientes
 atq̄ ut suo exemplo tales
 excitaret semp̄ super tū
 cam suam sattu asperū
 consuebat Unde etiam ī
 morte uisit exegale tūm
 operiri sattu. fratribz at
 quos urgebat ifirmitas
 ul̄ alia necessitas indue
 bant aliā tūcam mollē
 subtus ad carnē ita tñ q̄
 foris ī habitu semp̄ aspe
 ritas et uilitas seruaret
 Dicebat cū dolore marīo

Adhuc tñ lavabit rigor y
 dñabitur tepoz q̄ filij pau
 peris p̄ris non uerebūtū
 portare etiā scarleticos pau
 nos solo colore mutato.

Si nolebat satisfaccere corpori suo.

Quoniam autē manet b̄s
 franciscus apud he
 remitorū sancti heleuterij
 de contra reathe propt mag
 nū frigus reperiauit tūcā
 suam et tūcā socij sui ri
 thery cū quibusdā peris
 q̄ non portabat n̄ unam
 tūcā s̄z habitualē. ita q̄
 corpus eius inde cepit ali
 q̄ntulū consolai et parū
 p̄ cū reuteret ab oracōe
 cū magna leticia dixit so
 cio suo *De oportz eē for̄m*
 et exemplū oīm fr̄m et ite
 ligz corpori meo sit necesse
 h̄re tūcā reperiatā tñ
 consistere me oportz ali
 os fr̄es meos quibz ad itē
 n̄te est. et ip̄i forsitā non
 h̄nt nec h̄re p̄nt *Un̄ op̄o*
 tz me considerae eos ut e
 go patiar easdē necessi
 tates quas et ip̄i patiūt.
 Ut hoc uidentes ī me mag
 na patientia ualeāt susti
 nere *Quot eī et q̄ntas ne*
 cessitates suo corpori tene
 gauit ut fr̄ibz daret bonū

p̄ij

fr̄i reuocare ad
 hūno p̄p̄m
 l̄r ad uerū
 sanctus fr̄m
 aīa tanta durissim
 ut. uisit q̄ eū p̄p̄
 leuare perimā d̄m
 et etia sepe m̄ loq̄
 re et p̄m̄ carū
 super stertis azim
 pleri sunt oēs uolū
 et audierit tōce m̄
 et et tū magis con
 ferit eam stertis
 cōp̄m̄. atq̄ uolū
 em̄plis cordie t̄alibz
 ad ip̄m̄ ueritas cōp̄m̄
 tūm *De ueritate mollie et
 h̄re m̄m̄. h̄re p̄m̄.*
Induit homo q̄
 tūcā c̄alto plus
 uilitas m̄ḡe b̄z d̄m
 n̄ q̄ et̄tus corp̄o
 t̄m̄. et̄m̄ b̄z
 uisibz t̄m̄. et̄ q̄
 uis̄ necessitatem m̄
 l̄z. uisibz. ut̄ b̄z
 t̄m̄. necessit̄m̄
 q̄ iō carū sed uolū
 d̄m̄. signū et̄m̄
 asseruat d̄m̄. q̄
 to et̄ p̄m̄. a m̄
 ḡe p̄m̄. necessit̄m̄
 et̄ sanguine q̄
 quere. Et d̄m̄.

exemplū et ip̄i r̄igis suas
indigentias toleraret. Nos
q̄ cū ip̄o sumus nō possu⁹
verb̄i aut l̄ris explicatē. Nā
postq̄ reperūt fratres mlti
plicari ī hoc summū atq̄ pre
cipuū studiū hūit ut magis
opeibz q̄ verbis fr̄es docerz
q̄ haberēt ul' agē ul' vitāe

De ueniētia aliq̄ paupiorē se

207

Quādam semel obuiaisset au
tam paupculo hōi cō
suetus paupitate ei⁹ dixit
socio suo Magnā ueniēti
am ihulit nobis paupitas
isti⁹ et mltū ēprehendit pā
ptatem nr̄ā. Nā maria uē
tundia ē nī cū iuenio aliq̄
paupiorē me cū scām pā
ptatem elegeri pro mea
dñā et pro meis diuinis
spūalibz et corporalibz et uox
ista isonueit toti mūdo sciz
q̄ professus sum paupitate
corā deo et hōibz.

*Qualit̄ docuit induxit p̄
mos fr̄es ut uent p̄ elemosina*

208

Quādam beatus francisc⁹
incepit h̄re fr̄es tātū
letabat de conūsiōne illorū
et q̄ dñs dederat ei bonā so
rietatē atq̄ tm̄ diligebat. Et
uenerabat eos q̄ non dice
bat eis ut uent pro elemo
sinis marie q̄ uidebatur ei

q̄ ueritabant uē. unde p̄
illoz solus uuit pro elemosina.
Cūq̄ nimis fatigat̄ ex h̄
marie q̄ fuit hō delicatus
ī serulo et debil' scdm natūm
atq̄ p̄ nūmā abstinētiā et
afflictionē ad huc magis e
rat debilitat⁹ considerans
q̄ q̄ tantū laborem solus
portat non possit et q̄ ip̄i ad
hoc idem eant uocati licet
uēritarent hoc face. q̄
non dū etiā plene cognosce
bant nec eant ita discre
ti q̄ dicent. nos etiā uolu⁹
uē pro elemosina. Ideo q̄ dixit
eis Karissimū fr̄es et filioli
mei nolite uēritatū uē p̄
amore dei nr̄i ihu xp̄i uia
uēissime paupitatis h̄ est
cū hereditas nr̄a q̄ acqui
sunt et reliq̄ nobis dñis
nr̄ ihu xp̄s et oibz q̄ suo ex
emplo uolūt ī scā paupitate
uēre. In ueritate dico uo
bis q̄ mlti ex nobilitatibz
et sc̄ozibz hui⁹ seruli ue
nient ad istā congregati
onē et pro magno honore
grā habebūt uē pro elemosina.
Ite ḡo confidenti et aīo ga
tenti pro elemosina bñdōe
dei. et magis libent' et ga
dent uē p̄ elemosina debetis
q̄ ille qui de una nūmata

offerret centū denarios qm̄
 offeretis illis amorē dei a
 quib; petetis eleosinā dicit
 tes Amore dñi dei frante no
 b̄ eleosinā Cui? cōparatōe
 nihil est celū et terra q̄ vō
 frēs pauci erant nō pote
 rat illos binos mittē sed
 unūquēq; sepatim misit
 per illa castella et villas
 Et factū est cū redirent cū
 elemosinis quas iuenerant
 unūq; b̄to francisco ostē
 debat suas quas acq̄sicut
 et dicebat unū alteri e
 go meliorem elemosinā
 acq̄siui q̄ tu Et ex hoc ga
 musus ē beatus franciscus cer
 nens eos ita hylares et iocū
 dos et ex hoc quilib; libenti
 petebat licētiā eiundi pro e
 lemosinā **¶ Nolebat frēs pro
 uidos ⁊ sollicitos esse de crastino**
¶ Idem tempore cū eēt **¶**
 beatus franciscus cū
 frīb; suis quos tūc habebit
 ī tanta paup̄tate uiuebat
 cū eis ut sc̄m euāgelium ī
 oib; et per oīa ad irām ob
 seruariēt ab illa sc̄ die qua
 reuelauit sibi dñs ut ipse
 et frēs ei; uiuerēt secund; **¶**
 formā sancti euāgelij vñ
 prohibuit fr̄i qui facerēt
 cōquā frīb; ne ponēt legu

mīa de sero ī aqua calida qm̄
 debebat ea dare frīb; ad mīa
 ductandū die sequenti sicut
 consuetū est ut obseruarent
 illud v̄bū sancti euāgelij no
 lite solliciti esse de crastio Et
 ita frat̄ ille differebat ponere
 ea ad mollificandū p̄ matu
 tinū qm̄ iam it̄portati eāt ip̄a
 dies ī qua debebant mādū
 cū p̄t quod per longū t̄p̄
 multi fratres ī pluib; locis
 hoc obseruauerūt uolentes
 plures elemosinas acq̄re uel
 recipē q̄ essent necessarie p̄
 unū diem marie ī ritatib;
**¶ Quale r̄phendit frēs v̄bo et
 exemplo q̄ parauerūt mēsa sup̄
 tuose in die natiuitatis dñi**
¶ Quidā mīster
 fr̄m venisset ad b̄m
 franciscū causa celebrandi
 festū natiuitatis dñi cū eo
 ī loco fr̄m de reathe fratres
 occasione mīst̄ et festi parauē
 rūt mensas aliq̄liter honoi
 fite et curiose ip̄o die natiui
 tatis super ponētes tobaleas
 pulchras et albas et vasa
 vitrea Descendens beatus
 franciscus de cella ad come
 tendū vidit mensas in alto
 positas et ita curiose para
 tas Tunc statim iunt sette

eleosinas

p̄p̄

xx

et tulit baculū et capellum
cuiusdā paupis qui illuc ve
nerat ipō die. et aduocās vni
de socijs suis submissa voce.
eruit foras ostiū loci ignorā
tib; frīb; de domo **D**onatus at
remansit intus iurta ostiū.
frēs vero interi intrauerūt
ad mensā **N**am beatus
francisc^{us} ordinauerat ut
frēs non respectaret cū qñ
non veniret statim hora coēs
tionis **C**umq; stecisset aliqua
culū foras et pulsauit ostiū.
et socius ei^{us} statim aperuit
ei. et venies cū capello post
dosū et baculū ī manibus.
iuit ad ostiū domus in qua
frēs comedebant sicut pere
grinus et paup. clāuit dices
amore dñi dei facite eleosiaz
isti pauperi et peregrino et
ifirmo **M**ist^{us} aut et alij frēs
statim cognouerūt eū **E**t rñ
dit illi mīster **f**rat^{er} nos etiā
sumus paupēs. et cū simus
multi necessariē sūt nob^{is} eleo
sine quas habem^{us}? sed amor
illius dñi que noiasti itres
domū et dabim^{us} tibi de eleo
suis quas dñs dedit nobis
Et cū intrasset et staret cū mē
sam frēm mīster dedit scutellā
ei ī qua comedebat et de pane
similit^{er} **E**t accipiens hūiliter
sedit iurta ignem corā frīb;

sedentibus ad mensam. et sus
pirans dixit ad frēs **C**ū vi
derem mensam honorificē
et curiose paratā considerau
q non eāt mensa pauperū
religiosorū q cotidie vadūt
hostiatim pro eleosinis **N**o
bis ei^{us} cūssimū magis queit
sequi exemplū hūilitatis et
paupertatis cristi q aly reli
giosis. qz ad hoc vocati sum^{us}
et professi corā deo et hoībus
Unde mō videt q sedeā sicut
frater nūor nā festiuitates
dñi et aliorū scōrū magis
honorat^{ur} cū iopia et paup
tate per quā ipi sūt iurrah
celū q cū curiositate et sup
fluitate p quā elongat^{ur} a
celo **E**t hoc aut verēcūda
ti sūt frēs considerātes q
ipe purā veritate dicebat
Et quidam ex eis īreperunt
fortiter lacrimai atēdentes
quō sedebat ī terra et q ita
sancte et pure voluit eos
corrigē et docē **A**dmonē
bat em frēs ut ita hūiles
et honestas mensas habe
rent q vnde pñt seculares
edificari **E**t si aliquis paup
superuēiret ut iuitaretur a
fratrib; et posset sedere eq
lit iurta eos et non pauper
ī tra et frēs ī alto

**Qualit̄ dñs hostiensis ploravit
et edificavit fuit de paupertate fr̄is**

Dñs hostiensis q̄ fuit
postea papa gregori⁹
cū venisset ad caplin fratru
ad sanctā maiam de porci
in aula intravit domū ut vi
deret dormitorū fr̄m cum
multis militibz et clericis Et
videns q̄ fr̄es iacebant infra
et nichil habebāt subtus n̄
modicū de palea et quasda
culatras pūiulas et fr̄ic
tas q̄ totas et ceruicalia
illa cepit fortit̄ lacrimā corā
oibz dicens Ecce hic dormi
ūt fr̄es nos vob̄ miseri tot su
perfluitatibz utimur q̄ er
go est de nobis Unde ipse et
omnes alij erant valde e
dificati Mensā etiā nullā
vidit ibi q̄ fr̄es comedebāt
i terra i loco illo **Qualit̄ mi
lites iuenerūt necessarii. pete
re elemosinā ostiati uny osilū fr̄is**

Qum beatus franciscus
esset i loco bagnozaa se
ditatem notory ceperūt pe
des ei⁹ fortit̄ intumescere ex in
firmatate p̄dropis et ḡuiter
infirmatus ē ibi Et cū
audissent hoies assisi⁹ vene
rūt festinant̄ quidam mili
tes ad locū illū ut dicerent
ipm assisiū timentes ne ibi
morētur et alij habent̄ sat̄.

tissimū corp⁹ ei⁹ Dū autē du
cerent eum reuerēt i quodā
castro de cōitatu assisi⁹ ut ibi
praudent. Beatus franciscus
requieuit i domo cui⁹dam
paupis hois q̄ libent̄ susce
pit eum Milites vob̄ iuerūt
p̄ castra ut emerent sibi ne
cessaria et non iuenerūt. et re
uersi sunt ad bt̄m fr̄nciscū
dicentes ei quasi solacian
do Oportz fr̄ ut detis nob̄
de elemosis vris q̄ nichil h̄re
possim⁹ ad edendū Et ait
ill' beatus franciscus cum
magno feruore spūs Ideo
nō inuēistis q̄ confiditis i
vris misris et denarijs et
non i deo. s̄ reuertimī ad
domos ad quas iuistis q̄
rendo ad emendū. et depo
sita vetundia q̄ratis ibi
elemosinas amore dñi dei
et spūs sancto ispurante da
būt vobis habundant̄ Iue
rūt ergo et petierūt elemosinas
sicut dixit eis bt̄s francis
cus et cū magna leticia et ha
būdancia dederūt eis de re
bz q̄s habebāt illi a quibz
elemosinā postulabant
Et cognoscentes hoc eis
accidisse miraculose cum
magno gaudio ad beatū
franciscum laudantes.

deū sunt reūsi Sic utiq; bñs
franciscus pro magna no
bilitate et dignitate habe
bat secundū deū et mundū
petere elemosinas amore do
mini dei q; oīa q; pater ce
lestis pro utilitate hoīs ac
ciuit ppter amorē dilecti fi
ly sui dignus et idignus p
pitiū gratis per elemosinā
sūt concessa Dicebat em̄
q; libentius et iocundius de
beret petere seruū dei elemo
sinas amore dñi dei q; ille
q; pro sua largitate et curia
litate uet dicente quācumq; da
bit m̄ talem nūmum ualē
tem unū solū denariū da
bo sibi mille marcas auri
Nam seruus dei petendo
elemosinā offert amorem
dei illis a quibz petit i cui
compacione oīa q; sunt i celo
et in terra nichil sunt Unde
anq; essent fides multiplicati
et etiā postq; multiplicati fuerūt
cū uent per mundū predica
do et iuuantent ab aliq; qñ
tūcumq; nobili et diuite ut
comederēt et hospitarentur
apud eū semp hora comes
tionis ibant pro elemosina
prius q; uent ad illū domū
ppt bonū exemplū fratru
et dignitatē dñe paupertatis

Et multociens dicebat ei ille
q; iuuantent eū q; non uet
Eū rēdit Ego nolo dimitte
dignitatē meā regalem et
hereditatē ac professionem
meā r; fr̄m eoz uidelicet ue
pro elemosia hostiati Et ali
qñ ibat cū eo ipse qui iuua
uent et elemosinas q; acq
rebat btis fr̄nciscū ille ac
cipiebat et ppt ei deuocō
nem pro reliq; retinebat
Qui scripsit hec testionū
perhibz de hys *Qualit̄ uuit p
elemosina p̄usq; irret ad mensā cardial̄*
Quodam tempore cum
btis franciscus uisitaf
s; dñm hostiensem q; postē
fuit pp̄ gregorij i hora com
mestiois q; furtie uuit pro e
lemosis hostiati Et cum re
uersus fuisset iā intraue
rat ad mensam dñs hostie
sis cū militibz et no
bilibz Accedens aut̄ beatus
franciscus posuit super me
sam corā cardiali illas ele
mosinas quas iuenerat
et intrauit ad mensā iusta
ipm q; uolebat q; semp bñs
franciscus sedet ppe cū et uē
tūdatū fuit unde aliqui
tulum cardinalis eo q; iue
rit pro elemosinis et posu
it eas sup mensā s; nichil dixit
ei tunc ppter recumbentes

Cumq; comedisset aliquā
 tulū btūs francisc⁹ accepit
 de suis elemosinis et auli
 bz militi et capellāis dñi
 cardinalis misit parū ex
 parte dñi dei. Qui dñes cū
 magna leticia et deuotōe
 accipiētes extrahētes sibi
 capucia et infulas. Et alij
 comedebāt aliq; reponebāt
 pp̄ ei⁹ deuotionē. Ex hoc autē
 gauisus est dñs hostiens
 pp̄ter illozū deuotōez mar
 une qz ille elemosine non
 erāt de pane frumētī. **P**
 comestione uēo intrauit
 camerā suā ducēs secun
 beatū franciscū et eleuās
 brachia sua amplexatus
 est eū cū nimio gaudio ⁊
 exultatione dicens ei. **E**
 te frater mi simplissime fecisti
 in hodie ueracundia ut ue
 niens ad domū meā que
 est domus frā tuoz ues p
 elemosinis. **R**ndit ei beat⁹
 francisc⁹. **P**rimo dñe exhi
 bui uobis maximū honorē
 qm̄ cū subdit⁹ faciat officia
 um suū et implet obediē
 tiam dñi sui facit honorē
 dño suo. et ait. **N**e oportet
 formam et exemplum pau
 perū uroz. marie qz scio q
 in hac religione frā sūt et
 erunt fratres minores noīe

et opere q; ppter amorē dñi dei
 et sancti spūs unctiōe qui
 docebit eos de oībz hūiliabū
 tur ad hūilitatē omne et sb
 irectionem et seruiciū frā
 suoz. **H**ūt etiā et erūt de ill
 q; ueracundia detenti n̄ pp̄
 malū usum dedignātur et
 dedignabūt se humiliare
 et inclināe ad eundū pro e
 lemosinis et face alia opēa
 seruilia pp̄ter qd̄ oportz me
 ope docere eos q; sunt et erūt
 i religione ut i hoc seculo
 et in futuro sint iexcusabi
 les coram deo. **E**xistens ego
 apud uos qui estis dñs et
 aplicus n̄r et apud alios
 magnates et diuites hui⁹
 seculi q; ppter amorē dñi di
 cū mltā deuotōe nō solū
 me recipitis i domos uas
 s; etiā me cōpellitis ad hoc
Nolo ueracundā uer pro eleō
 sinis n̄mo uolo hoc h̄re et te
 ne secundū dñi pro mari
 ma nobilitate et dignitate
 regali atz honore illis q; cū
 esset dñs oīm pro nob̄ fieri
 uoluit seruus oīm et cum
 esset diues glorioz i maies
 tate sua uenit paup fact⁹
 i hūilitate n̄rā. **U**nde q; sci
 ant frēs q; sunt et erūt q; p
 maiori consolatiōe aīe et
 corporis h̄eo qm̄ sedeo ad mē

sam paupaulā fr̄m et uideo
coram me paupaulas elēo
sinas q̄ accipiunt. ostiatim
amore dñi dei q̄ cū sedeo ad
vram mēsam et alioꝝ dño
rū iparata de diuisis feru
lis habūdant. Panis em̄
elēosine est panis sanctus
q̄ sanctificat laus et amo
dñi dei qm̄ f̄ vadit pro e
lēosina prius debz dicere
laudat̄ et b̄ndict̄ sit dñs
deus postea debz dicē fr̄ate
nobis elēosinā amore dñi
dei. Et de huiusmodi collatioe
v̄boꝝ b̄ti francisci cardina
lis fuit valde edificat̄. Et
ait illi fili mi q̄ bonū est i
oculis tuis facias qm̄ deus
teat̄ ē et tu cū ip̄o. Nam vo
luntas b̄ti francisci fuit sic
et miltoniens dicit q̄ frat̄ nō
debet diu stare qm̄ iacet pro
elemosina p̄t̄ meritū mag
nū et ne uerēdaet̄ p̄tea
ire p̄mo q̄nto f̄ fuit nobi
lior et melior i sc̄lo tanto m̄
gis letabat̄ et edificabat̄.
De eo qm̄ ibat pro elēosina
et faciebat alia opa seruilia
q̄ tūc faciebāt fr̄es.

*De fr̄e qui nec orabat nec
laborabat sed b̄n̄ comēdebat.*

*primordio religionis
cū fr̄es manent apd
agū ortū p̄te assisiū cāt int̄*

eos quidā f̄ q̄ parū orabat
et non laboraret p̄ elemosinā
ire nolebat et bene comēde
bat. Considerans hec b̄t̄s
francisc̄ cognouit p̄ sp̄m̄
s̄m̄ q̄ cāt carnal̄ homo et
ait illi. Vade viā tuā f̄
musca qm̄ vis comēde la
borem fr̄m tuoꝝ et cē orō
sus i opere dei sicut apis
onosa et st̄llis q̄ nō lucant̄
et non laborat et comedit
laborē et lucrū bonoꝝ ap̄i.
et sic iuit viā suā. Et quia
carnalis cāt nō peccat mi
sericordiā et nō iueit. *Qua
li exiuit cū feruore ad quēdam*

paup̄e qui iuit cū elemosinā
Huo q̄ tempore b̄t̄o
francisco exiit apud sac̄m
mariā de porciūcula quidā
paup̄ sp̄ialis valde uenie
bat per stratā ruerens de
assisiō pro elemosinā et ibat
alta voce laudando deum
cū magna iocunditate. Cū
aut̄ appin̄isset em̄e b̄t̄i
maie beatus franciscus
audiuit eū statim cum
magis feruore et gaudio
exiuit ad eū occurrens sibi
in via et cū magna leti
cia osculans humerū ei
ubi apportabat perā cū
elemosinā. Et accepit perā
de humerō ei et iposuit

eam humero suo et sic ap-
 portavit ipsam in domo
 fr̄m et coram fr̄atibz die-
 it Sic volo q̄ frater meus
 vadat et revertat̄ cum e-
 lemosina letus et gaudēs
 et laudans deū **Et reuela-
 tu sibi fuit a dño ut vören-
 tur fr̄es minores ⁊ annunciet̄
 pacē ⁊ salutē**

Quadā vice dixit bea-
 tus franciscus. Reli-
 gio et vita minorū fr̄m
 est quidā pusillus grex q̄
 filius dei in hac novissima
 hora postulavit p̄i suo ce-
 lesti dicens Pater vellem
 q̄ facēs et dares m̄ unum
 novū pplm et hūilem in
 hac novissima hora q̄ eēt
 dissimilis in hūilitate et
 paupertate ab oibz hys
 qui precessēt et esset oīe-
 tus h̄re me solū Et ait p̄
 audito filio suo fili mi fr̄m
 est q̄ postulasti Vñ dicebūt
 beatus franciscus q̄ ideo
 deus voluit et reuelavit
 ei ut vocarent̄ fratres
 m̄iores q̄ iste ē ppl̄s pau-
 per et hūilis q̄ filius dei
 postulavit p̄i suo De q̄
 ppl̄o ipsemet filius dicit
 in euangelio Nolite t̄re
 re pusillus grex q̄ cōpla-

aut p̄i v̄ro dāe vob̄ regnū
 Et iterū **Et d' vni ex m̄io-
 ribz fr̄ibz meis fecistis m̄
 fecistis Et licet de oibz
 paup̄eibz sp̄ualibz dñs h̄o
 intellexit precipue tñ pre-
 dixit religionē fr̄m n̄ioꝝ
 i ecclesia sua eē v̄turam
 Unde sicut reuelatū fuit
 beato fr̄ncisco ut deberet
 vocatū religio fr̄m minorū
 sic fecit scribi in p̄ia re-
 gula q̄ portavit corā dño
 papa Innocētio tertio q̄
 eam approbavit et con-
 cessit et postea in cōsistorio
 oibz nūciavit **Siliter et
 salutationē q̄ fr̄es debe-
 vant dice' dñs sibi reucla-
 ut sicut fecit scribi i testa-
 mēto dicens Dñs michi
 reuelavit ut debeā dice'
 pro salutationē Dñs det ē
 pacem Vñ in principio
 religionis cū v̄t cū quodā
 fr̄e qui fuit unus ex duo-
 decim primis ille frater
 salutavit viros ac milie-
 res per viā et eos q̄ erāt
 i agros dicens Dñs det vo-
 bis pacē Et q̄ hoīes nō
 audierāt adhuc fieri ab
 aliquibz religios̄is talē
 salutationē Inde plurimū
 mirabant̄ v̄mmo aliq̄****

cū indignatione dicebāt eis
Quod sibi vult ista tal' sa-
lutaris v'ra Ita q' frater
ille cepit ex hoc v'canda-
ri un' dixit b'cō franci-
co. D'itte me dice' aliam
salutarionē et ait illi b'cō
francisc' D'itte illos dice'
q' nō peripiūt q' dei sūt
s' noli v'canda' q' adhuc
nobiles et p'ncipes h' mū-
di de hac salutarione tibi
et alijs fr'ibz r'uerētia ex-
hibebūt Non ē est mag-
nū si d'ns voluerit h're unū
nouū et p'iuū p'lm ab oī-
bus q' p'cesserūt singu-
larē et dissimulē i v'ita' i
in verbis q' esset contēt'
h're ipm solum dulcissim'
De caritate i cōdescēpōe ad p'x-
imū Et p' q' h'it cōdescēd' fr' q'
moriebat' fame comedendo cū
ipō admonēs frēs ut diserte p'nuāz agerēt

Quodā tempore cū
b'cō franciscus ce-
pit h're frēs et manēs cū
eis apud riuū tornū i
grū cortū ipe assisū am-
dit ut quadā nocte qui-
escentibz oībz fratribus
circa mediā noctis excla-
maret vnus de fratribz
dicens Noxiū morior.
Stupefcti aut et terri-

omīs frēs euigilauerūt et
erurgens beatus francisc'
dixit Surgite frēs et accē-
dite lumē Et accenso lu-
mē dixit Quis est ille
q' dixit morior Rēdit ille
frater Ego sum Et ait
illi Q' habes fr' et quō
morieris At ille ait No-
xiū fame. Tūc b'cō frā-
nciscus statā paratū fecit
mensam et sicut homo
plenus caritate et discer-
tione comedit cū illo ne
v'candaret comedere solū
et de voluntate ipi' oīes
ali' frēs p'iter comederūt
Nam ille frater et oīes
ali' nouit' crāt cōiūsi ad
d'nm et ultra modū sua
corpora affligebant Et
p' comestionem dixit b'cō
franciscus ceteris fratribz
Cāssimū dico vobis q'
vnusquisq' consideret
naturā suā q' licet ali-
quis v'rm sustentā va-
leat pauciori cibo q' alt'
volo tñ q' ille qui indig'
maiori cibo non teneatit
ad illū imitā in hoc. s'
naturā suā considerāz
tribuat corpori suo neces-
sitate suā ut sufficiat ser-
uire spū Sicut em a su-
p'fluitate comestionis q'

obest corpori et aie tenem
nobis cauere ita eam a
nimia abstinentia pmo
magis qm dñs misericor
diam vult et nō sacrifi
cium Et ait Karissimu
frēs hoc qd feci videlicet
q ppter caritatem frīs mei
comedim? ppter cū eo ne
vetundaret solus comedere
magis necessitas et cari
tas coegit me facere Sed di
co vobis qd de cetero nolo
ita facere qz non esset re
ligiosū nec honestū sed
volo et p̄cipio vobis ut
quilibz fr̄m secundū pau
ptatē nr̄am suo corpori
satisficiat sicut necesse
fuerit. Nam primi frēs
et alij q venerant post
ip̄os vsqz ad magnum
tempus affligebant cor
pora ultra modū cū ab
stinentia cibi et potus
vigilijs frigore et aspe
ritate indumenti et la
bore manū suarū por
tabant subtus ad cinē
articulos ferreos et loicas
fortissimas nlicia p̄t
qd sanctus p̄r conside
rans qd hac occasione
frēs poterant ifirmari
aliq̄ iā in paruulo tē

94
pore eant infirmari phibuit
in quodam caplo ut nullis
fratru portaret subtus
ad carnem n̄ tunicam
Nos vero qui cū eo fuim?
testionū phibemus de
ip̄o qd licet toto tpe vite
sue circa frēs esset discer
tus et tempeat? ita tñ
q ip̄i in cibis et alijs
rebus nullo tempore deu
arent a modo paup̄tat?
et honestatis nr̄e reli
gionis Ip̄e pater sanctis
simus nichilomin?
a p̄ri
cipio sue cōuersiōis vsqz
ad finē vite sue corpori
suo fuit auster? q̄uis
naturalit̄ esset debilis
et in seculo nō posset vi
ue nisi delicitate. delicite
Dñ
quodā tempore cōside
rans qd frēs iam excede
bant modū paup̄tat?
et honestatis i cibis
et in alijs rebus In q̄
tam sua predicandōe
quā fecerat aliq̄bz fr̄bz
in persona oīm fr̄m.

99

dit Non putant fr̄es
q̄ corpori meo necessaria
essent pictancia Sed q̄
oportet me c̄e formā et
exemplū oīm fr̄m volo
uti et esse content⁹ pau
cis et paup̄cul' abis et
oībz alijs rebus uti se
cundū paup̄tatem atq̄
que seiosa et delicata
peit⁹ abhōre

*Qualit' condescendit fratri
firmo comedendo vias cū co*

ppviii

Alio tempore cū esset
beatus francisc⁹ ap̄
eundem locū quidā frat̄
sp̄nialis et antiquus in
religione eāt ibi infirm⁹
et debilis valde Quem
videns beatus fran
cisc⁹ pietate motus se
cum ē. S; q̄ tunc fr̄es
sani et infirm⁹ cū maḡ
gloritate utebant' pau
ptate pro habundancia
& in suis infirmitatibz
non utebant' medici
nis nec etiā requirebāt
sed potius q̄ erat con
tra corpori libentius

assumebat Dicit vñ
beatus francisc⁹ dūste
summe mane comede
ret de viuis maturis ca
to prodesset ei Et sicut
cogitavit vite sue ita
fecit Surrexit enī qua
dam die summo māe
& vocavit illū fr̄m se
ceto et dicit illū i vi
neam quantā q̄ eāt
iuxta locū Et elegit
vnam vitē in qua
eāt bone vine ad mā
ducandū et sedens
iux vitem cū illo fr̄e
cepit comede' de viuis
ne ip̄e frater v̄cun
taret' comede' solus Et
manducantibz ill' libe
ratus est ille frater &
dñm p̄ter laudave
rūt Unde ip̄e frater to
to tpe vite sue recoꝛda
tus est illius misericordie
et pietatis q̄ oñdit et
fecit ei pater sanctissi
m⁹ cū magna deuotio
ne & lacrimaz effusio
h' me fr̄es sepi⁹ r̄fēbat.

Qualiter nudauit se et fornicauit
ut vestiret pauperem.

A pud celanum tunc
hyemali cum beatus
franciscus habebat pan-
num plicatum in modum
mantelli quod sibi accom-
modauit quidam autem
femina occurrit ei querens
vetula petens elemosi-
nam. quod statim panem sol-
uens a collo et licet esset
alienus dedit pauperi
vetule dicens Vade et
fac tibi tunicam quod satis
indiges. Arrisit vetula
et stupefacta nescio timo-
re an gaudio panem de
manibus eius sumpsit. Et
ne mora periculum repeti-
tionis traheret auerit ve-
lociter et pannum cum for-
nicibus incidit. Cum autem
non inuenisset panem
sibi sufficere pro tunica ad
primam benignitatem sancti
patris recurrit indicans ei
panem pro tunica nimis
modicum extitisse. Vertit
sanctus oculos ad socium

quod tantum panem porta-
bat ad dorsum et ait illi.
Audis quid hec pauper-
cula dicit. Amore dei susti-
neam algorem et daisti
paupercule illum pannum
ut eius tunica complea-
tur. Et statim sicut dece-
rat ipse dedit et socius
utque nudus remansit
ut paupercula vestiretur.

**Et furtum reputabat non
dare magis egenti...**

Quoniam semel iurauerat
de senis pauperem
obuium habuit. et ait so-
cio. Oportet ut reddam
mantellum pauperculo
et mutuo enim accepimus
donec pauperiore nobis
iurauerit. Socius autem
considerans propter prius ne-
cessitatem partem absente
bat. ne prouideret alteri se
negligens. Cui dixit sanctus.
Ego nolo esse fur. Nam
pro furto nobis imputaretur
si non darem ipsam ma-
gis egenti. Sicque propter
mantellum pauperi con-
donauit.

~~Pud cellā de cōtōna
portabat beatus
franciscus mantellum
nouū q̄ pro ip̄o fr̄es ac
quisiuerunt studiose .
Venit paup̄ ad locum
plorans uxore mortuā
et filiā paup̄cūā deluc
tā Cui sanctus cōpari
ens ait Mantellum
reddo ē tali pacto ut
nulli redas ip̄m n̄ bñ
emat et soluat tibi exō
audientes fr̄es curret
ad paup̄em ut mantel
lū auferrent eidem sed
paup̄ in vultu sancti
p̄is audaciam sumēs
ip̄m iūctis manibus
ut p̄prium deferebat
finalit̄ fr̄es mantellū
redimerēt procurātes
paup̄i precū debitū
exhiberi~~

~~Pud collē comi
tatus perusy be.~~

~~atus franciscus recepit
quendam paup̄em q̄
prius nouerat in seculo
dixit q̄ ad eū fr̄iter qu
ter te habes At ille im
to aīo cepit contra do
minū suū maledicta
v̄ba profere dicens V̄rā
dn̄i mei cui dn̄s male
dicat nō possū me h̄re
n̄ male eo q̄ abstulit
michi oīa bona mea
Videns aut̄ beatus fr̄
ciscus ip̄m i odio mor
tali p̄siste' misertus a
nimā eius ait illi fr̄
indulgeas dn̄o tuo a
more dei ut libēs aīaz
suā et possibile est q̄
ip̄e ablata ē restituat
Alioquū res tuas per
didisti et aīaz tuam
pdes Et ille dixit Nō
possū penitus indulgē
n̄ prius que abstulit
reddat m̄ Tunc beat̄
franciscus dixit Ecce
tō ē hunc mantellū
Precor te ut idulgeas
dn̄o tuo amore dn̄i di~~

Qualit' dedit mantellū no-
uū pauperi cū pacto.

Ad cellā de cōtōn
portabat beatus
franciscus mantellū
nouū q̄ pro ip̄o acqui-
suerit studiose Venit
paup̄ ad locū ploran-
s prorem mortuā et fi-
liam paup̄culā deli-
tā Cui sanct' cōparātes
ait Mantellū dō tibi
tali pacto ut nulli red-
das ip̄m n̄ bene emat
et soluat ē Et audiētes
fr̄es auerūt ad paup̄-
rem ut mantellū auf-
rent eidem S; pauper
in vultu sancti pr̄is
autariā sumens ip̄z
uictis manibz ut ip̄ū
desēbat Finalit' fratres
mantellū redierūt p-
curantes paup̄i pre-
cū debitū exhibē

*Qualit' q̄dam paup̄ v̄tute elemosic
biti. f. v̄misit v̄ntras dño suor' odū*

Ad collē comita-
tus perusij beatus
franciscus crepit q̄dā

23
paup̄em q̄ prius noue-
rat in seculo dixit q̄ ad
cū frater qualit' te ha-
bes At ille irato aīo ce-
pit conf' dñz suū ma-
ledicta proferre dicens
Grā dñi mei cui dñs
maledicat nō possum
me h̄re n̄ male eo q̄ ab-
stulit m̄ oīa bona me-
a Videns aut' beatus
francisc' ip̄m ī odio mō-
tali psiste' misēat' aīaz
ei' aut' illi frat' indul-
geas dño tuo amore di-
ut libēs aīaz suā et pos-
sibile est q̄ ip̄e ablata
ē restituat alioquū res-
tuas pdidisti et aīam
tuā pdes Et ille dixit
Non possū p̄itus idul-
ge' nisi prius que ab-
stulit reddat Tūc be-
atus francisc' dixit
Ecce dō ē hūc mantel-
lū Precor te ut indul-
geas dño tuo amore do-
mini dei et statū dulco-
ratū ē cor ei' ac benefi-
cio prouocat' v̄misit.

dño suo iurias **Quali**
mi sit mantellū mulieri pau
paula q̄ pariebat i oculis sic ip̄e
Quodam mulier pa
paula de machilo
ne venit italye ppter
infirmatē oculoz Cū
aut venisset medicus
ad beatū franciscum
dixit ei **frater** quēdā
mulier infirma oculis
venit ad me que tñ
paup est q̄ oportz me
eā dare sibi expensas
Quo audito statim pi
etate motus ē sup eā
et aduocans unū de fr̄i
bz q̄ eāt eius gādian⁹
dixit ei **frater** gādian⁹
oportet nos redde' alie
nū **Q**ui ait **Quid** est
illud alienū frat' **At**
ille dixit **Istum** man
tellū quem accepim⁹
mutuo ab illa mulie'
paup paula et infirma o
portet nos redde' sibi.
Et ait illi gādian⁹ **fr̄**
q̄ melius ē videtur ita
facias **Tunc** beat⁹ fr̄.

fr̄iscus vocauit cū hyla
ritate quēdā spūalem
hoiēm familiare sibi et
dixit ei **Tolle** hūc man
tellū et duodecim pa
nes cū eo et vade ad il
lā mulierē paupaulā
infimā oculis q̄ tibi on
dit medic⁹ et dic ei **Pa**
per homo cui accomo
dasti hūc mantellū gra
tias tibi refert de mutua
tione mantelli tolle qd'
tuū est **Iuit** ego ille et
dixit mulie' omnia q̄
dixerat ei beāt⁹ fr̄iscus
Illa vō putās sibi illu
di cū timore et uerundia
dixit ei **Ditte** me in pa
ce nescio enī q̄ dicit **Ille**
aut posuit mantellum
et duodecim panes i maibz
eius **Ipa** vō cōsideans
q̄ in uitate hoc dixit cū
timore et reuēcia acce
pit gaudens et laudās
dñm **Et** timēs ne sibi
aufretur surrexit nocte
occulte et ad domū suā
est reuersa cū leticia.

Beatus autem franciscus
ordinauit cum gardia
no ut cotidie dum ibi ma
net daret illi expensas
Unde nos qui fuimus cum eo
testimoniū perhibemus de
ipso quod tante caritatis erat
et pietatis infirmus et sanus
non solum erga fratres suos
sed etiam erga alios pau
peres sanos et infirmos
quod necessaria sui corporis
que fratres aliqui cum
magna sollicitudine et la
bore acquirebant Prius
nobis blandiens ne
inde turbaremur multa
leticia interiori et exteriori
dabat ipsis pauperibus
subtrahendo ea sibi etiam
quod sibi valde necessaria
erant Et propter hoc genera
lis minister et gardianus
eius preceperant ei ut
nulli fratri tunicam suam
daret sine eorum licencia
Nam fratres propter eorum deu
otiones aliqui petebant
eius tunicam quam statim
dabat aliqui diuidebant
eam et partem dabant et partem
sibi retinebant quia non

portabat nisi unam tunicam
*Quali dedit tunicam fratribus
petentibus cum amore dei . . .*

Unde quodam tempore
dum iret per quandam
provinciam predicando.
obuiauerunt ei duo fratres
francigene qui cum habu
issent de ipso magnam con
solacionem finaliter perie
runt tunicam suam amore
dei. exiit se tunicam et de
dit eis manens nudus
per aliquam horam Nam cum
sibi amor dei allegaba
tur. siue corda siue tuni
ca siue aliquid aliud pe
tet nunquam alium denega
bat immo displicebat
sibi valde et sepe argue
bat fratres cum audiret eos
pro qualicumque re amore
dei inutiliter nominare Dice
bat enim tam altissimum
quam preciosissimum est
amor dei quod nunquam de
bet nisi ratione et in mag
na necessitate cum mi
sera reuerentia nominari
Unus autem ex illis fratribus

pppim

eruit se tunicā suā et de-
dit simul. cū dedit tu-
nicam ul' partē ei' ali-
cui sustinebat in mag-
nā necessitatē et tribu-
lationē qm̄ nō potat
tam cito hēre aliā tū-
cam maxime qz sēp
volebat hēre pauper
culā tunicam de pernis
reperiatā qñes itus et
foris. ymo nūq' ul' ra-
tio volebat portatē tu-
nicā de nouo pāno s'
acquirebat ab aliquo
frē tunicam ei' q' ille
portabat p' aliq' tēp'
Et etiā qñz accipiebat
ab uno frē ptem tūice
sue et ab alio ptem in-
teius p' suas multas
infirmutates et frigidit-
ates stomachi et sple-
nis aliqñ reperiebat
eam de nouo pāno et
hūc modū paupertat'
in vestimētis suis te-
nuit et obseruauit
usq' ad illū anū q' mi-
grauit ad dñm. Nam

paucis diebus an̄ obi-
tū suū qz eāt ydropic'
et quasi totus desicca-
tus et ppter alias plu-
res infirmitates qua'
habebat fecerūt ei fra-
tres plures tūcas ut
ppter necessitatē die noc-
tuqz tūca mutaretur

*Quali' occulte voluit dare
pauperi unā peciam ..*

Hic vice vēit qui
tam paup' ad lo-
cum ubi eāt beatus fr̄
iscus et perijt a fr̄ibus
amore dei aliq' penā
pāni. Quod audiens
beatus franciscus dixit
audiam fr̄. Queras p'
domū si potes iuenire
aliq' peciam ul' pānū
et da illi paup'. Et cōs
p' totam domū frater
ille dixit se non iuenire.
Et autē non rueret
vacuus fr̄ ille iuit
beatus franciscus occulte
p' guardianū ne pro-
hiberet ei et tulit cul-
tellū et sedens in loco

secreto cepit tolle' quā
 penā tūce sue que cāt
 interius suta volēs ip
 sam tūc illi paup' oc
 culte. **S**z gardianus
 hoc sciens statim
 iuit ad eū et prohibu
 it ut nō tūc maxime
 qz tunc cāt magnū fri
 gus et ipē infirm'z fri
 gidus cāt valde. **D**ixit gō
 ei beatus franciscus. **S**i
 vis ut non dem illi pe
 nam istā oportz omni
 no ut aliq' penam fa
 nas sibi dāi frī paupē.
Et sic frēs illi dederūt pā
 pēi aliq' pānū de indu
 mentis suis orōne bti
 francisci. **C**um p' mūn
 dū predicāe suie pedes
 suie in azino postq' ce
 pit infirmāi ul' in eq'
 in maxima et strictissā
 necessitate qz alit' noluit
 equitāe et hoc parū aū
 obitū suū. **S**i aliq's frat'
 a cōmodo tabat sibi aliq'
 mantellū nolebat illū
 accipe' n̄ tali mō qz pos

set ipm tūc auctū pau
 paulo obuianti sibi ul'
 venienti ad eū dū modo
 spūs ei' testimoniū phibēt
 ei qz necessarius esset illi

*Quale dicit fratri Egidio ut
 vestiret pauperem.*

In primordio eligi
 nis cū manēt apd
 rigū cortū cū duobz so
 cys quos tm̄ tūc habebt
 ecce quidā noīc egidius
 qui fuit tertius frater
 venit de seculo ipm ut
 recipēt vitam ei'. **C**ūz
 sic manēt ibidem p ali
 quos dies indutus pā
 nis quos de seculo appo
 taueāt accidit qz quidā
 paup' veniēt ad locū
 illū petens elemosinā
 a bto francisco. **C**onuer
 sus beatus franciscus
 ad illū egidiū dixit ei
Da frī paupēi mantel
 lū tuū. **Q**ui statim cum
 magna leticia tulit il
 lū de dorso suo et dedit
 paupēi. **E**t tūc visum
 fuit sibi qz statim no

ppp

ad

uā grām inuississet de
in cor eius qz cum hylai
tate dederat mantellū
paupē sic qz receptus
semp usqz ad maxiaz
pfectionē vtuose pro
ferit *De penitētia quā de
dit frī qui male iudicauit
pauperem.*

ppp

Quoniam beatus fran
ciscus causa predi
cariois iussit ad quēdā
locū frīm ppe rottherab
richy accidit ut ipā die
qua debebat predicāre
quidam paup et infir
m⁹ veniet ad eū Cui ml
tū compariēs cepit dicē
socio suo de paupitate et
infirmitate ipi⁹ Et ait
illi socius ei⁹ frī verū ē
qz iste satis paup videt
sed forte in tota provin
cia non est aliquis vo
lūtate dinor illo Et sta
tim reprehensus dixit
culpam suam At ait ei
btūs franciscus Vis de
hoc face pniāz qz dicit

Et Qui respondit libenti
faciam Et dixit ei Va
de et erue tūcam tuā
et proice te nudū ad pe
des paupē et dices ei
quō peccasti ī ipō det
hendo sibi et dic eruit
oret pro te Fuit ergo ille
et fecit oīa que dixerat
illi btūs franciscus et
facto surrexit et induit
tūcam suā et reuers⁹
est ad beatū franciscū
btūs fet ait illi Vis scire quō
peccasti ī illo. ymmo
an ipō Cum paupere
debes considerare illū
in cuius noīe venit q
nostram paup tatem
et infirmitatem assū
sit Nam infirmitas
et paup tatis istius est
quoddam speculū no
bis per qd speculari
a considerare debem⁹
cum pietate infirmitatem
et paup tatem
dñi nī ihū xpī *De
testamēto nouo qd fecit dari
mlieri pauperi duoz frūm.*

mat

Alio tempore dum
 manet apud sat
 tam maria de porcun
 aila queta mulier ve
 tula et paupaula que
 habebat duos filios q
 in religioe venit ad lo
 ai petens elemosina
 a beato francisco Sta
 tim beatus franciscus
 dixit fa petro cathany
 qui eat tuc generalis
 miter Possimus ne
 hie aliq q demus illi
 mri nre Dicebat eni
 miz aliuius frs esse
 mrem suam et oim
 fem Respondit ei pe
 trus In domo nichil
 est q possum ei dare
 q vellez talem elemo
 sinam q posset suste
 tare corpus eius In
 eclesia aut habemus
 solimodo vnu testam
 tu nouu in quo legim
 lones ad matutinu
 Nam illo tpe fratres
 non habebant bre
 uiaia nec multa psal

Terna Dixit ergo illi fra
 ter Da matris ure testame
 tu vt vendat illud pro
 sua necate Credo enim
 firmiter q plus placebit
 duo et bte virgini q si
 in ipo legerrimus et sic
 dedit illi Na i potest
 scribi et dici de ipo q
 legitur de bto job Ab
 vtero matris sue egres
 sa est et creuit misercor
 dia in eu Vn uobis qui fuis
 cu eo no solu qui de cari
 tate et pietate eius cura
 fratres et alios paupe
 res ab alijs intellexim
 s et que oculis uris vi
 dimus longu cet et val
 de difficile scribere vel
 narrare De yfioe sre huilita
 tis a obie in seipo a i frbz suis
 et p qli signit officiu placonis
 et instituit gnale ministru
 fratre petru cathany

Heriuandam sa eru
 tis humilitatis vir
 tute paucas anis elapsis
 post conuersionem suam
 in quodam capto coram

Cur respondit
 firmiter et dicit
 te et qui tuum
 et potest te iudic
 tes paupes et
 quo petra i ipi
 hento sui et de
 oret pro te iust
 et frat oia que d
 illi bti francisc
 factu surgit et
 rium sua et r
 est ad beati fran
 bis aut illi Bis s
 petra i illo ymo
 an ipo cum paupe
 debet considerat
 in auius noie v
 nostrum paup
 et inferu uide
 sit Nam ufrim
 et paupes sp
 quoddam sp
 us per od sp
 a considerat
 cum pietate u
 tatem et paup
 diu vi iju sp
 istam non q
 in lam paup
 me

fratribus resignavit offi-
cium prelationis dicens amo-
do mortuus sum vobis
Sed ecce frater petrus
catholici cui ego et nos
oēs obediamus Et pro-
sternens se in terram corā
ipso obiaz et reuerentiā
pronusit eidē flebant
ergo frēs oēs et dolor in-
minus altos gemitus ex-
torabat Cū scz videbāt
se quodāmodo orphanos
fieri tanto pre Surgēs
us autē b. pater et ele-
uās oculos in celum et
uictis manibus dixit.
Dne recomēdo tibi faci-
am qđ nū hactenus comi-
sisti et uic ppter infirmi-
tates quas nosti Dul-
cissime Dne curam ipi-
lre nō vales eā recomē-
do ministras Qui teneā-
tur in die iudicii coram
te dne reddere rāonem
si quis frater ppter eorū
negligentiā vel ma-
lum exēplū seu aspam

correctionem perierit. pe-
niā sit tūc subditus vsq̄
ad mortem huius se
habēs in omnibus quā
aliqs aliorum X

Alio tēpore cūctos so-
cio resignavit vicario suo
dicens Nolo videri singu-
laris ac prerogatiā liber-
tatis vt habeam sociū spe-
cialem sed frēs me de loco
ad assoctet sicut Dns in
spiritu uicis Et adiecit
Vidi iā vnu teū qui nō
hēbat nisi vnu titulū
duā sui itineris et ego vo-
lo videri melior illo her-
autem semper fuit glā
sua vt oīs singularita-
tis et iactacie spē relegā
habitaret in eo virtus
xpi :

*Et ppter malos prelatos vni-
tiant officii.*

Interrogatus semel
a quodam frē cur
frēs sic a curā recedat et
alienis tradidit man-
ibus quasi ipi ad eum

nullatenus pertinere
 Respondit fili tui Ego
 fr̄s diligo sicut possu.
 si si mea sequerentur ves
 tigia ipos vtiq; plus a
 ware ne me illis redde
 re alienū. Nā sūt quidā
 de nūo prelatorū quia
 liter trahūt eos proponē
 tes illis crepla atiquozū
 & paz mea tuonita repu
 tantes. Sed quid et qua
 liter ipsi agūt in sine
 clarius apparebit. Et
 parū post cū infirmitate
 nimia infirmaretur gra
 uatur in vehemētia
 spūs in lectulo se erexit
 et clamās dixit. Quis sūt
 isti qui religionē meam
 et fr̄s meos de manibz
 meis capiunt. Si ad ge
 nerale mptm venio. Ego
 eis oūda qualem volū
 tatem habeo. *Chūlit*
 am̄bat carnes pro ifirmis
 & moēbat eos esse pacētes.

Quā vercaidabatur
 b f per loca publica
 auitatū pro fr̄e infirmo

carnes accipere moēbat cū
 languidos pacēter fr̄e de
 sectus & nō consurgere in
 scandalū quā nō erat eis
 plene satis factū. Unde in
 p^a r^a fecit scribi sic. Ro
 go fr̄es meos vt in suis
 infirmitatibus nō inuol
 cantur vel sturbentur
 dtra deū vel d^r fr̄es nec
 multū soliate postulent
 medicinas nē nimis de
 siderēt libare cū cito
 moritūam que est aīe
 ūmna. Sed de omnibz
 grācias agūt & quales
 vult eos deus ēē tales
 ēē desiderēt quos enī
 dñs ad vitā p:cordina
 uit eternā flagellozum
 & infirmitatū stimulis
 erudit sicut ip̄e ait. Ego
 q̄s amo castigo. *De hu*
 mili r̄sponse btoꝝ franci
 a & dominia qñ fuerit sil in
 trogati a cardialibz vtz velle
 fr̄es suos esse platos i emā.

In vrbe roma cum
 illa duo clara lū

arguo

plij

ra luāria orbis vede
licet b f a bñs doctus
ecēt simul corā dño hos
tise q̄ p̄ra fuit sūmus
pōtifer atq; vniūm e
ructuaret de deo melli
flua. dicit illis tādē
dñs hostiēsis In etiā
p̄mutā pastōes et p̄
lati eant paupes ⁊ ho
mines caritate nō cupi
dit seruētēs Cū q̄ nō
facim⁹ de vñs s̄ribus
epōs ⁊ platos q̄ docu
mūto et creplo oēs oī
bus alijs p̄ualetent
Fit inter scōs de rñdēdo
huīlis ⁊ deuota cōtenao
Non quidē p̄capitib⁹
s̄ deserētib⁹ sibi inuicem
ac se cogentibus ad rñdē
dū. Vēd tādē vicit huī
litas franciscā ue p̄us
rñdēt. vicit ⁊ dñicū vt
p̄ius rñdēdo huīlitez
obēdret. Rñdēs q̄ bñs
doct⁹ dicit. Quē gradu
bono sublimati sūt frēs
mei si h̄ q̄ s̄c volūt. et
pro posse inco nūq̄ per

mittā vt aliquod assēp̄
speculū dignitatis. Tūc b f
inclinas s̄ corā dñō dñō
dicit. Quē mōres iō vō
ti sūt frēs mei vt maio
res fieri nō p̄sumāt. do
cet corū vocatio ip̄os
in plano subsistere et
huīlitis xp̄i vestigia
imitari vt p̄ h̄ tandem
in respectioē scōrū plus
alijs exaltē. Si cui vul
tis q̄ faciāt frēm in etiā
dei tene illos ⁊ d̄suare
in statu vōcōis eorum
ac ip̄os si ad alta q̄sē
derunt ad plana reiate
violenter et p̄dationē ah̄
illos ascendē nūq̄ p̄mutatio.
h̄ fuerūt scōrū rñsa q̄bus
fuitis de vtriusq̄ rñsioib⁹
edificatus valde. Dñs hosti
ens inēfas deo grās egit.
Descendētibus autem am
bob⁹ si mul rogauit bñs
doct⁹ bñm franciscān vt
dignāctur ei dāe cordam
qua cingebatur. Recusauit
bñs franciscāus ex huī
litate sicut ille ex caritate

28
postulabat. viat tamē
felix postulatis deuoto
et corda bti firmata p
violentiā caritatis ac
ceptam. Ipe bti doctus
sub tunica anxit et er
tūc deuote portauit. Tā
dem alter posuit manus
suas inter manus alte
rius et alter alteri se mu
tua rēcomēdaciōe dulcis
sua rēcomēdauit. Dixit
scūs doctus scō franco
Vellem fr' franco vnā
religionem fieri tuam
et meā et nos in eam vi
ue pari forma. Demum
cū se abiuicem sepabāt
dixit bti doctus plūbus
qui astabāt. In veritate di
co q' hūc sanctū virū frā
q' oēs religiosi deberūt
ymitari tanta est sātatis
eius perfectio. **¶ Pro fū
damento huilitatis voluit
omnes fratres suos seruire
leprosis.**

Batus franciscus a ^{plim}
pūcipio sue cōuer
sacionis dno coopante

velud sapiens edificator
se ipm sup firmā petram
petrā fundauit id est
suprā mariā huilitate
et paup̄tatem dei appel
lās religionē suā firmā
minorū ppter nimīā
humilitatem. Vñ in pū
cipio sue religionis volu
it q' frēs manerēt in hos
pitalibus leprosorū ad
seruēdū eis ibiq' facere
scē huilitatis fundamē
ti. Rā qñ veniebāt ad
ordinē nobiles et ignobi
les inter alia q' nūciabā
eis dicebat q' oporteret
ipos huiliter seruire le
p̄sis et manē in doctibus
eorū sicut in p̄ma regu
la continetur. Nichil sub
celo habere volentes nisi
sanctam paup̄tatem p
quā nutritur a dno in
hoc seculo abis corpora
libus et in futio celestē
consequētur hereditate.
sic q' se ipm p se et pro
alijs fundauit sup̄ mar
iam huilitatem et paup̄

tate. q̄ tñ esset magnus p̄
laty in ecclesia dei elegit et
voluit eē abiectus nō solū
in ecclesia s̄ etiā inter fratres
suos. Hec abiectio in opini
ōe et desiderio eius sit may
ima exultatio eius in con
spectu dei et hominum.

*Et de omnibz bonis v̄bis et
operibz suis volebat soli deo at
tribui gloria et honorem.*

760

Quoniam predicasset po
pulo in reathe in
platea ciuitatis statū fini
ta predicatiōe surrexit epis
copus ciuitatis eiusdem
vir v̄tq; discretus et spū
tualis aut ad populum.

Dñs ab inicio ex quo plā
tauit et edificauit ecclesi
am suā semp illustrauit
eā sanctis viris qui eam
verbo extollerent et exem
plo. nūc autē in hac nouis
sima hora illustrauit eā
isto paupculo et despecto
ac illustrato hoīe francis
co p̄pter q̄ tenemini ex hoc

exolēt

Dñm diligere et honorare
et cauere vobis a peccatis.
nō fecit enī taliter omni
naciōi. Hys verbis finitis
descendebat episcopus de
loco vbi p̄dicauerat et intra
uit ecclesiam episcopa
tus. Ad quē accedēs beatus
franciscus inclinauit se to
rā eo dices padēs ad pe
des ipsius et ait. In verba
cedico vobis dñe episcope
q̄ nullus fecit tantū hono
rem in hoc seculo quātum
fecistis michi hodie. Nam
illi hoīes dicēt. Iste est sac
tus homo attribuentes
michi gloria et sc̄tatem
et nō creatori. Sed vosta
quā discretus sepastis p̄
a viliosum. Cū enim beatus
franciscus laudaretur
et diceretur esse sanctus.
talibus sermonibus res
spōdebat dices. Non sū
securus q̄ nō debeo habere
filios et filias. Nam
quāq; hora dñs auferet
michi thesaurū suū q̄

michi comedauit quid
aliud remaneret michi
nisi corpus et anima q̄
etiam infideles habent ymo
credere debeo si dñs lat̄
m vel infideli hoī tāta
bona contulisset quāta
et michi fidelioēs essent
ip̄i dño q̄ ego. Sicut em̄
in pictura dñi et b̄t̄e vir
ginis in ligno depicta
honorat̄ dñs et b̄t̄a vir
go et tamen lignū et pic
tura nichil sibi attribu
ūt sic seruus dei est q̄cā
pictura dei in q̄ deus
honoratur p̄pter benefi
ciū suū. Sed ip̄e sibi de
bet attribuere nichil q̄
resp̄cū dei minus est
quā lignū et pictura
ymo est purū nichil. Et
ideo soli deo gl̄a et honor
est adhibēda. sibi autem
solūmō verecūdia et tri
bulatio dū uiuit inter
miserias mūdi huius

Qualiter vsq̄ ad mortē

29
voluit habere gardianū v
nū de socijs suis et uiuē i subiectioē

Uolens autem vsq̄ plvj
ad mortem in hu
militate p̄fecta et sub
iectioē p̄sistere diu an
mortem suā dixit gene
rali ministro. Volo ut cō
mittas vicem tuā super
me me vni ex socijs me
is cui obediam vice tua
Nam p̄pter bonū obedi
encie volo q̄ in vita et
in morte semp̄ mane
as meū. Et ex tūc vsq̄
ad mortem habuit vñū
de socijs suis gardianū
cui obediebat vice gn̄a
lis minister. ymmo q̄dā
vice dixit socijs suis:
Hāc gratiam inter a
lias contulit michi do
minus q̄ ita diligenter
obedirem nouiā q̄ ho
die intrauit religioē
si esset michi assignatus
pro gardiano sicut illi
qui est primus et anti
quus i vita et religioē

Subditus enī debet cō
siderare prelatū suū nō
vt hoiēm sed vt deū pro
cuius amore subditus
est eidem. Postea dicit
nō est aliquis prelatq
in toto mūdo qui tan
tū timetur a suis sub
ditis quātū dominus
faceret me timeri si vel
lem a fratribus meis
Sed hāc graciā cōtulit
michi dñs q̄ volo esse
cōtentus ōmbus sicut
qui minor est in religi
one. Hoc autem vidim⁹
oculis nr̄is qui cū ip̄o
fuimus sicut etiam testat⁹
tāt. ⁊ q̄ cū aliqui fra
tres nō satisfacerent ei
in suis necessitatibus
vel dicerent sibi aliq
verbiū de quo solet ho
mo turbari statim ibat
ad oracionem et in reuer
sione sua nolebat de a
liquo recordari n̄ vn̄
quā dicebat talis non
satisfecit michi vel talis

Dixit michi tale verbiū
Sicq; in huiusmodi p
seuerās quāto appin
quabat morti tanto ma
gis erat sollicitus con
siderare quō in omni
humilitate et pauper
tate et ōni virtutum
perfectiōe possit viuere
atq; mori

*De p̄fecto mō obediendi quē
docebat p̄r̄ sc̄is*

Dicebat pater sac
tissimus fratrib⁹
suis. fr̄es carissimi
primo verbo p̄ceptū im
plete nec exspectetis item
re q̄ dicitur verbis. Nūq̄
il enī possibilitatis cau
semini siue iudicatis es
se in p̄cepto q̄ et si su
pra vires ego vobis mī
darem sc̄a obediencia
viribus non carebit.
*Qualē assimilauit p̄fōn obe
dicentē sub figurā torpori mo
tuo.*

Quadā autē vice
ante socios suos

tale emisit suspirium
Vix aliquis est in mū
 do qui bene obediat **fr**
 prelato suo **S**tati socij
 dixerūt ei **D**ic nobis pa
 pater que est pfecta et
 sūma obedientia **A**t il
 le respondēs **V**erū et
 pfectū obedientem sub
 figura corporis mortui
 sic descripsit **T**olle cor
 pus exāme et ubi pla
 cuerit tibi pone ipsū.
 videbis illud nō repug
 nare motū. nō murmurāe
 sitū. nō reclāre dimissū
Quod si in cathedra ex
 altatur nō alta sed yma
 respiciat **S**i collocetur in
 purpura duplo pallef
 at **H**ic autem verus
 obediens est qui aīr mo
 ueat non iudicat. **U**bi loq
 tur non aīrat. ut trismūte
 tur non instat. p motus ad
 offiū solitam tenet humi
 litatem. dū plus honorat
 plus reputat se indignū
Pure et simpliciter mūc

tas non postulat
 sacras obedientias nomi
 nabat sūmā vero obedi
 enciam et in qua nichil
 habuit caro et sanguis il
 lam esse credebat quadi
 uina inspiratione inter
 infideles fuit ob proximo
 rū lucrū vel martirij de
 sideriū **H**ic vero petere
 iudicabat esse multum
 deo acceptam **Q**uālosū
 ē nimis cito pāpē p obiam.
 et pcepto obic nō obedire

Batus itaq; pater
 pceptū esse tenebat
 nec primo fulminandū
 esse iudicū q̄ esse debet ex
 tremū ad ensē in quid nō
 cito manus mittenda est
Eum autem qui pcepto
 obedientie nō festināta o
 bedit dicebat nec deū time
 re nec hominē reuēri dū sz
 non habet causam necessa
 riam retardandi **N**il feri
 us quā auctas impandi
 in temario pceptore quid

est aliud q̄ gladius fu-
viosi. Quid vero despicius
quā religiosus neglector o-
bediēcie et cōceptor

*Qualiter respondit fr̄ibus sua-
dentibz ei ut peter̄ p̄uilegiū ut
possent libē p̄dicare.*

Quidā fratres dice-
rūt beato ato fran-
cisco pater nōne vides q̄
episcopi nō p̄mittūt nos
p̄dicare aliquā et plibz diebus faci-
ūt nos stare ociosos in vna
terra anteq̄ possimus p̄ba-
dn̄i nūciare. Melius esset
q̄ impetrāres a dn̄o papa
p̄uilegiū sup hoc et esset sa-
lius animarū. Quibus ip-
se respondit cū magna re-
phensione dicēs. Vos fratres
minores nō cognoscitis vo-
lūtatem dei et nō p̄mittitis
me conuertere totū mūdū
sicut deus vult. Nā ego vo-
lo p̄fectam humilitatem
et reuerenciā p̄mo conuer-
tere platos qui cū viderūt
vitā nostrā sanctā et hu-
mitem reuerenciā ad eos

Et tēbat fr̄es i cōsiliando sibi iūcē q̄ vnus turbabat aliu

rogabūt vos q̄ p̄dicatis
et conuertatis populū atq̄
ipsū vocabūt ad p̄dicati-
onē melius q̄ p̄uilegia
vestra q̄ ducēt ad sup̄biam.
Et si fueritis sep̄ati ab om̄i
auaricia et indueritis po-
pulū ut reddat ecclesijs vitā
sua ipsi rogabūt vos ut
audiatis confessionem po-
puli sui licet de hoc nō de-
beat curare. Nā si conuer-
si fuerūt bene inueniēt cō-
fessores. Ego enī volo p̄ me
hoc p̄uilegiū a domino
ut nūq̄ ab homine aliquo
habeam p̄uilegiū nisi
omnibus reuerenciā
facere et p̄ obediēciā
sancte regule plus exem-
plo quā verbo conuer-
te vn̄uersos. *De mō q̄ hic +
h. fca.*

Afirmabat fratres
minores hoc noui-
simo tempore a domino
missos ut peccatorū ablu-
tis caligine exempla mō-
straret. Suauissimis dicebat
se repleū odoribus et unguē

31
ti preciosi virtute limari cū
sanctorū fratruū qui erāt
porbem dissi aut diebat
magnalia. Accidit quādā
die fratrem quēdā corā vno
nobili viro de insula typpi
in fratrem aliū iactare ver
ba iniurie. Qui cū cerne
ret fratrem suū ex hoc aliquā
tullū perturbatū. Danti in su
met vindictā accensus as
suppsit stercus azini et ori
puro dentibus conterendū
inmisit dicens. Stercus mas
tuo lingua q̄ in fratrem in
aīdie venenū effudit. As
piciens autem her vir ille
stupore attonitus valde edi
ficatus abcessit atq; exiit
se et omnia sua volūtatū
fratruū exposuit. Hoc itaq;
verbo ex more fratres omnes
seruabāt ut si quis eorū
alij verbū iniurie vel tur
bacionis intulisset. statū p
tinus interrā prostratus
pedem fratris osculabatur
et humiliter veniā postula
bat. Exultabat sanctus p̄

in talibus cū filios suos au
diebat ex se ipsis sc̄tatis ex
empla educere atq; benedic
tionibus omni accepzio
ne dignissimis illos fra
tres accumulabat q̄ ver
bo vel opere ad cristi amo
rem inducerent peccatores.
Nam in animarum zelo
quo ip̄e erat p̄fecte reple
tus volebat filios suos
sibi vera similitudine res
pondere. *Qualit̄ xp̄s cōq̄st̄*
fuit fratri leoni socio beati f.
de ingratitude et superbia
fratruū.

Quādā vice dixit
dn̄s ihesus cristus
fratri leoni beati fructu
frater leo ego lamētor de
fratribus. Cui respondit
frater leo p̄pter quid dn̄e.
Et dominus respondit
p̄pter tria. videlicet quia nō
recognoscūt beneficia mea
que tam largiter impendo
eis ut nosti cū non semu
nēt neq; metēt. Et quia tota
die murmurāt et otiosi
abūant.

sūt. et q̄ sepe ad uā se pro
uocāt ad iūcē. et ad amōrē iūria
nō redēūt et nō portāt quā
rapiūt. **Quali huilit et be**
espondit cuidā doctōri ordi
pdicatorū interroganti eū de
vbis scripture...

liij

Mante ip̄o apud se
nas venit ad eū qui
dam doctor sacre theolo
gie de ordine predicatorū
vir utiq; humilis et spi
ritualis valde. Cūq; ip̄e
cū beato francisto de ver
bis simul aliq̄dū mti
lissent. Interrogauit eū
dictus magister de illo ver
bo ezechielis. Si non ānū
ciaueris impio impietate
suā animā eius de manu
tua req̄rā. Dixit enī multo
tiens bone pater ego non
cognosco me in peccato mor
tali. q̄bus non ānūcio impi
etatem eorū nūquid de ma
nu ipsorū anime req̄rētur.
Cui beatus franciscus hu
militer dixit se esse ideotā
et ideo magis expēdne sibi

mea

doteri ab eo quā supra
scripture sententiam res
pondere. Tūc ille humi
lis magister adiecit. Fra
ter licet ab aliq̄bus sapi
entibus huius verbi ex
positionē audiueri. tamē
sup hoc vestū pāperem
intellectū. Dixit ergo beatus
franciscus. Si verbū ver
debeat generaliter intelli
gi ego taliter accipio ipsū.
Et seruius dei sic debet
vita et sanctitate in se ip̄o
ardere vel fulgere. ut luce
exempli et lingua sancte
conuersationis omnes im
pios reprehendat. Sic m̄p
splendor eius et odor fame
ipsius ānūciabit omnibz
iniqtates eorū. Plurimū
itaq; doctor ille edificatus
readens dixit socijs beati
francisci. **Fratres mei the**
ologia huius viri purita
tate et contemplacione sub
mixta est aquila volans.
nostra vero scientia ventre
graditur super terram.
De huilitate et pace habēda

Cū clericis & laycis

Liber vestros filios vellet
 cū omnibus hominibus
 pacem habere atq; vniuer-
 sis paruulos se prebere
 cū tamen maxime hu-
 miles esse verbo et exemplo
 docuit nōstrauit Dicebat
 cū In adiutoriuū clericorū
 missi sumus ad animarū
 salutem Et q; in illis inue-
 nitur munus suppleatur a
 nobis q;libet autem recipi
 et mercedem non scāidum
 auctoritatem sed scāidum
 laborem **E**cce fratres q;
 deo est gratissimū animarū
 lucrū et hoc melius conseq;
 possenus cū pace q; cū dis-
 cordia clericorū **S**i autem
 ipsi **possemus** seculū impe-
 diūt populorū dei est vlcio
 et ipse retribuet eis in tēpore
Ideo estote subiecti p̄latis ne
 quātū ex vobis est malus
 zelus constringat **S**i filij pa-
 cis fueritis clerū et populū
 lucrabimini et hoc acceptabili-
 us est deo quā populū solū
 clero scandalizato lucrari
Tegite inquit corū lapsus
 et multiplicas corū defectus
 supplete **T**ūc cū hoc feceritis
 humiliores estote

Qualit̄ acq̄sunt huilit̄ ecclē-
 sia sc̄e marie de anglis ab ab-
 bate b̄t̄ b̄nd̄a de assisio et vo-
 luit fr̄es sp̄ ibi habitare & con-
 uersari humilit̄. **A**mo

Videns beatus francis-
 cus q; dominus vel-
 let multiplicare numerum
 fratrū dixit ad eos **K**arissimi
 fratres et filiolū mei video
 q; dominus vult nos mul-
 tiplicare **U**nde videtur
 michi bonū et religiosum
 vt acq̄ramus vel a canonici-
 cis sancti rufini aut ab abate
 sancti benedicti aliquā ecclē-
 siam vbi fratres possint dicere
 horas suas et solūmodo ha-
 bere uirta eam aliquā pau-
 paulam et paruam domū
 lātam ex luto et viminibus cō-
 structam vbi fr̄es possint qui-
 escere et opari **V**alotus iste
 non est honestus nec sufficiens
 fratribus postq; dominus
 vult eos multiplicare et max-
 ime q; nō habemus hic ecclē-
 siam vbi fratres possint di-
 cere horas suas **E**t si aliquis
 fratrū moriretur non esset
 honestū hic sepelire ipsum
 nec in ecclēsia secularium
 clericorū **E**t placuit sermo

62

cunctis fratribus. Tunc ergo ad
episcopum assisii et predicta
verba proposuit coram ipso. Cui
dixit episcopus. Frater nul
lam ecclesiam habeo quam
valeo vobis dare et hoc idem
canonica responderunt. Tunc
iuit ad abbatem sancti bene
dicti de monte sabbato. et ea
dem proposuit verba coram ipso.
Abbas vero pietatis motus
habito consilio cum monachis
suis operante gratia et volun
tate diuina concessit beato fran
cisco et fratribus suis ecclesiam
beate marie de portuicula pro
minori et per magis pauper
cula ecclesia quam haberent.
Et ait abbas beato francisco
Ecce frater exaudiuimus
quod petisti. Sed si dominus
habet vestram congregationem
multiplicauerit volumus quod
locus iste sit caput omnium
fratrum et placuit sermo bea
to francisco et cunctis fratribus
suis et gauisus est nimis
beatus franciscus de loco
fratribus concessio maxime
propter nomen ecclesie matris
aristae. Et quia erat ita parua
et paupercula ecclesia et etiam
quia nominabatur de portu

cula in quo prefiguratur
quod deberet esse caput et ma
ter pauperum minorum fratrum
vocabatur etiam portuicula
quia curia illa antiquitus
portuicula dicebatur. Unde
dicebat beatus franciscus
propterea voluit dominus ut
nulla alia ecclesia fratribus
concederetur et quod fratres
primi tunc etiam de nouo con
struerent nec haberent nisi
illam quoniam in hoc adim
pleta fuit quedam prophete
cia per aduentum fratrum mino
rum. Et licet esset paupercula
et iam destructa tamen per mag
num tempus homines ciuitati
assisii et totius illius curie
habuerunt deuotionem magnam
ad illam ecclesiam et maiorem
habent usque hodie et cotidie
augmentatur. Unde statim
sicut fratres iuerunt illuc ad
morandum quasi cotidie mul
tiplicauerunt domus eorum
numerum et odor fame ip
sorum per totam vallem spole
tanam et per multas partes
mundi mirabiliter est dispersus.
Antiquitus vocabatur hinc
sancta maria de angelis
quia sicut dicitur tantus an

gelici et secularium conuentionium
 ad locum ~~secularium~~ illum plus quam
 consueuerunt quia etiam fratres sunt
 magis frigidi in oratione et
 operibus uirtuosis et magis
 dissoluti et ad preferendum uer-
 ba uocosa et nouitates huius
 seculi quam solebat. **L**ocus ipse non
 habetur in tanta reuerentia et
 deuotione sicut hactenus con-
 sueuit et sicut uellem. **H**ec autem
 dixisset beatus franciscus. **D**um
 autem magno seruoze conclusit dicens.
 Volo igitur quod ipse locus sit sem-
 per immediate sub potestate
 generalis ministri et serui ut
 inde maiorem curam et sollicitudi-
 nem habeat providendi idem
 de bona et sancta familia. **C**le-
 ricis elegantur de melioribus et
 sanctioribus et magis honestis
 fratribus et qui sciant melius
 officium qui sunt in tota religio-
 ne ut non solum seculares sed
 etiam alij fratres libenter et
 cum magna deuotione uideant
 et audiant eos. **D**e fratribus
 etiam laicis sanctis hominibus
 discretis humilibus et honestis
 eligantur qui seruiant illis.
Volo etiam quod nulla persona et
 nullus frater intret in illum
 locum nisi generalis minister

et fratres qui scribant illis. **E**t
 ipsi non loquantur cum aliqua
 persona nisi cum fratribus qui ser-
 uant eis et cum ministro quan-
 do uisitare eos. **V**olo similiter
 quod fratres laici qui seruiunt eis
 teneantur nunquam eis dicere uerba
 uocosa uel noua huius seculi
 uel omnia quaecumque non essent uali-
 lia animabus eorum. et propterea
 uolo specialiter quod nullus intret
 in locum illum ut ipsi melius con-
 seruet puritatem et sanctitatem
 suam et quod in illo loco nichil pe-
 nitius fiat uel dicatur multi-
 liter sed ipse locus teneatur to-
 tus purus et sanctus in uirginis
 et laudibus domini. **E**t cum
 aliquis istorum fratrum migra-
 uerit ad dominum uolo quod
 loco ipsius mittatur illuc alius
 sanctus frater ubicumque fuerit
 a generali ministro. **N**am
 si alij fratres declinauerint
 a puritate et honestate. **V**olo
 quod iste locus benedictus sit
 et permaneat semper speculum
 et bonum exemplum totius re-
 ligionis et quodam candela-
 brum ante thronum dei et bea-
 tam uirginem semper ardens
 et lucens propter quod precat
 dominus propter quod precat
 dominus propter quod precat
 dominus propter quod precat

aliqui

et de culpis omnium fratrum
atque conseruet semper et pro
tegat hac religionis et plant
culam suam

*De humili obedientia quam oste
debat circa ecclesias scobando et
purgando eas*

Quodam tempore cum
maneret apud sanctam
mariam de portuicula et pau
ci adhuc essent fratres. Ibat le
atus franciscus per villas
illos et ecclesias in circuitu ci
uitatis assisi annuncians et
predicando hominibus ut fa
cerent penitentiam ad porta
bat scoba ad scobandum eccle
sias immundas. Nam multum
volebat beatus franciscus quoniam
vidit aliquam ecclesiam non
mudam sicut volebat et sem
per finita predicatione faciebat
aggregare omnes sacerdotes qui
aderant in aliquo loco remoto
ne audiretur a secularibus et
predicabat eis de salute anima
rum ut essent solliciti in serua
re mudas ecclesias et altaria
et omnia que pertinent ad diu
ina mysteria celebranda. *De
rustico qui inuenit eum humiliter
scobantem etiam et conuersus
intrauit ordinem et fuit*

Sanctus frater

Quoniam in xv iussit ad
quendam ecclesiam v
nius ville ciuitatis assisi ce
pit cum scobare humiliter
et mudare et statim exiit ru
mor de ipso per totam villam
videbatur enim libenter ab illis
hominibus et libencius au
diebatur. Et autem audi
uit hoc quidam rusticus mu
re simplicitatis qui arabat
in agro suo. Iohannes nomi
ne statim iuit ad ipsum et in
uehit eum scobantem eccle
siam humiliter et deuote
et ait illi da michi scobam
quod volo te adiuuare. Et acci
piens scobam de manibus
eius scobauit residuum et se
dentibus illis simul ait ille
beato francisco. *frater iam
est diu quod habui in volunta
tem seruicidi deo. Et maxi
me postquam de te et tuis fratri
bus rumorem audiui. Sed
nesciebam qualiter ad te venire.*
*Nunc autem postquam pla
cuit domino ut te viderem
Volo facere quicquid tibi pla
cuerit. Beatus franciscus ad
siderans eius feruorem exul
tauit in domino maxime*

lvi

ideo

fr

34
quia tunc paucos habe-
bat fratres et videbatur
sibi q̄ ppter simplicitatem
et puritatem ipsius dēret
esse bonus religiosus. Dix-
it aut̄ ei frater si vis eē de
vita et societate nr̄a opor-
tet q̄ expties te de omni-
bus tuis q̄ sine scandalo
hr̄e possi et des ea paupe-
ribus sc̄dum consiliū
sancti euāgelij. quod illud
idem fecerunt omnes fra-
tres mei qui potuerunt.
Quo audito statim iuit
ad agrū ubi dimisit boues
et soluit illos et dixit vnū
eorum be. fr̄a. et dixit ei.
frater tot annis seruiui pa-
tri meo et oibus de domo me-
a et licet sit parua heredi-
tas mee volo hūc
bouē recipe pro pte mea et
ipsum dare pauperib; sicut
tibi melius videbitur. Vide-
tes aut̄ pntes eius et fratres
sui qui erāt adhuc pui q̄
volebat eos dimittē cepert
omnes de domo sua tam
fortiter lacrimari et tam
dolorosas voces cū planctu
emittere q̄ inde motus est
beatus fran. ad pietatē q̄

magna familia et inbe-
cillus erat. Et ait illis b. f.
Parate comestione pro oī-
bus nobis et comedamus
oēs insimul et nolite pla-
gere q̄ vos faciam valde
letos. Illi aut̄ statim pa-
uerūt et oēs simul cū maḡ
leticia cōederunt. Post co-
mestione vero dixit b. f.
Iste filius v̄r̄ vult seruire
deo et de hoc nō debetis co-
tristari sed plurimū gau-
dere. vobis enī t̄m sc̄dum de-
um sed etiam sc̄dū istud
seculū imputatur ad mag-
nū honorem et p̄fectū aīa-
rum et corporū quia de car-
ne v̄ra honoratur deus et
omnes fratres nr̄i erunt
v̄ri filij et fratres. et q̄ cre-
atura dei est. et suo creato-
ri vult seruire. cui seruire
regnare est. nō possum n̄
debeo ipm̄ reddē vobis sed
vt ipso habeatis consolati-
onem volo vt ipse exp̄t
se vobis de isto boue tamq̄
pauperibus licz dēret ipm̄
dare alijs paupibus sc̄dum
euāgelij. Et consolati sūt
oēs in verbis b. f. et max-
ime letati sunt de boue q̄
redditus fuit eis. q̄ pau-
peres erant valde. Et quia

btō. f. nimis placebat pura
et sancta simplicitas in se. in
alys statim induit cū pānis
religionis et ducebat ipsū se
cū p̄ humilit̄ pro soao suo. **Et**
enī ille tante simplicitatis. q̄
ad omnia que faciebat. b.
f. credebat se teneri vñ qñ
beatus. f. stabat in aliqua
ecclesia vel in aliquo loco
ad orandū et iste volebat
cum videre ut actibus et
gestibus eius se penitus cō
formaret. Ita q̄ si. b. f. flet
tebat genua vel leuabat
manus ad celū vel spūta
bat vel suspirabat. et ip̄e
omnia similiter faciebat.
Cū autem p̄pendiss̄ de hoc
btūs. f. cepit ip̄m de huius
modi simplicitatibz cū maḡ
leticia r̄ndere. **Cui** ille r̄ndit
Frater ego promisi oīa facē
que tu facis et ideo oportet
me tibi in omnibz conforma
ri. **Et** de hoc mirabatur
et letabatur mirabiliter. b.
fran. videns ip̄m in tanta
puritate et simplicitate. Ip̄e
vero postea cepit in tm̄ pro
ficere q̄ btō. f. et alys fr̄es
omnes de illius prof̄itione
plurimū mirabantur. **Et**
post modicū t̄pus mortu⁹
est in illo sancto prof̄ectu
virtutum. **Unde** postea

beatus fran. cum leticia
mentis et corporis inter fra
tres narrabat de ipsius cō
uersatione et nominando
ip̄m nō fratrem sed s̄ctū
iohannem. **Qualit̄** puniuit
seipm̄ comedendo in scutella cū
leproso quia fecerat illi vere
cundiam.

Ruersus aut̄ btūs. f.
ad ecclesiā beate ma
rie de porciuncula inuenit
fratrem iacobū simplicem
cum quodā leproso valde
ulcerato. **Sibi** enī recōmē
dauerat beatus. f. ip̄m le
prosum et omnes alios q̄
erat quasi medicus eorū et
libenter vulnera eorū tan
gebat et mūbat et curabat.
Nam tūc fratres cōmorabā
tur in hospitalibz leprosoꝝ
Dixit ergo beatus. f. fratri
iacobo quasi arguendo eum
Tu nō deberes ducere crista
nos quia nō est honestū pro
te nec pro illis. licet enī vel
let q̄ seruiret ipsis tm̄ nole
bat q̄ extra hospitale dedu
ceret eos qui erāt multum
plagati quia homines cō
sueuerant tales abhorre
re nimis. et ip̄e frater iacob⁹
erat ita simplex q̄ ibat cū
eis de hospitali vsq̄ ad eccl̄iam.

sancte marie de portuincu
 sa sicut iussit cum fratribz
 ipsos aut leprosos vocabat
 beatus .f. fratres cristianos
 Et his dictis .b. f. statim re
 phendit se credens illu lepro
 sum fuisse veracudatu p
 reprehensione qua fecit
 fratri iacobo Et ideo volens
 satisfacere deo et leproso dixit
 culpam suam fratri petro
 cathani q tunc erat genera
 lis minister Et ait Volo ut
 confirmes michi penitena
 am qua elegi facere pro hoc
 defectu et michi nullatenus
 contradicas Tu respondit
 frater fac q tibi placeat
 Nam frater petrus tunc ve
 nerabatur et timebat eum
 q no presumebat contradi
 cere sibi licet sepe inde affli
 geretur Tunc dixit .b. f. h
 sit penitencia mea videlicet
 ut comedam simul in vna
 scutella cu fratre cristiano
 Cu igitur sederet ad mensam
 beatus .f. cu leproso et alijs
 fribus apposita est vna scu
 tella int beatu .f. et leprosu
 erat aut totus ulceratus et
 abhominabilis et maxime
 digitos habebat contractos
 et sanguinolentos cu quibz
 accepit bonu de scutella ita

ut qn ponebat illos in scu
 tellam defluebat sanguis
 et sanies digitoru Et videns
 hoc frater petrus . et alij frs
 contristati sunt valde sed
 nichil audebant dice ppter
 timorem et reuerenciam sci
 patris Qui vidit hoc scrip
 sit et testimoniu perhibet de
 his

*Qualiter fugauit demones
 cu verbis humilitatis*

Quodam tempore iuit
 beatus .f. ad ecclesia
 beati petri de bonario ppe
 castrum trenij de valle spo
 letana Et cu eo iuit frater
 pacificus qui in seculo voba
 tur rex versuum nobilis et
 curialis doctor tantorum
 Erat aute illa ecclia dexe
 licta Dixit ergo beatus .f.
 fratri pacifico reuertere ad
 hospitale leprosum qa volo
 hac nocte hic solus mane
 et cras summo mane re
 uertaris ad me Cu aut
 remansisset solus ibi et dix
 isset completoru et alias
 oraciones voluit quiesce
 et dormire sed no potuit
 Spiritus aut eius cepit
 timere ac sentire dyabo
 licas suggestiones et sta
 tum exiuit de ecclesia et

lip

signauit se dicens Et pte dei
omnipotentis dico vobis de
mones. vt exerceatis circa
corpus meum quicquid
datum fuerit vobis a dno
ihū cristo qm̄ sum patus
ad omnia sustinēda Cum
enī maior inimicus quē ha
beo sit corpus meū vindica
bitis me de aduersario meo
et pessimo inimico Et statim
suggestiones ille penitus ces
sauerunt et reuersus ad locū
ubi iacebat dormiuit i pace
*De visione fr̄is pacifici qua
vidit ⁊ audiuit sedem lucife
ri ⁊ seruari huili b̄to fr̄a cisco.*

Mene autē facto reuer
sus est ad eū frat̄ pa
cificus. beatus. f. tunc stabat
et coram altari in orōe Et frat̄
pacificus expectauit ipm̄ ex
chorū orans similiter coram
crucifixo Et cum cepisset
orare eleuatus est et raptus
in celū siue in corpe siue ex
corpus solus deus nouit Et
vidit in celo multas sedes in
ter quas vidit vnā emine
ntiorem alijs atq; pre omnibz
gloriosam fulgentē atq; orna
tam or lapide p̄ioso Et ad
mirans pulchritudinē eius
cepit intra se cogitare cuius

esset illa sedes Et statim
audiuit vocem dicentem
sibi Hec sedes fuit luciferi et
loco illius sedebit in ea fr̄a
ciscus humilis Et cum ad
seipm̄ redisset statim exiit
foras ad eum beat̄ francisc̄
ad cuius pedes statim ca
dit ille frater in modū cru
cis brachys cancellatis Et
considerans eum quasi iā
in celo in illa sede manētē
Dixit ei Pater indulgeas
m̄ et roga dnm̄ vt misere
atur mei et peccata mea
indulgeat m̄ Extendens
autē manus beatus fran.
eleuauit ipm̄ et cognouit
statim qd aliquid in orōe vi
disset Videbat enī totus mu
tatus Et loquebatur ad be
atum. f. nō quasi viuente
in carne sed quasi iam res
nantem in celo Postea qd
nolebat dicere visionē bea
to fran. cepit loqui sibi
verba quasi a longe et int̄
illa dixit ei Quid credis de
tempo frater. Rndet beat̄ fran.
et ait illi. michi videtur qd
sum magis peccator qd aliquis
in toto mūdo Et statim dic
tum fuit aīe fratris pacifi
ci In hoc potes cognoscere
veram fuisse visionē qd vi

36
disti quoniam sicut lucifer propter
superbiam suam de illa sede
fuit abiectus sic franciscus
propter humilitatem suam
mereretur exaltari et sedere
in ea

*Qualiter se fecit trahi nudum
cum fune ligato ad collum coram populo*

Quodam autem tempore cum de
quadam sua infirmitate
maxima aliquantulum con-
ualuisset visum fuit sibi quod
habuisset aliquantulum pic-
tanciam in illa infirmitate
tunc parum comedisset et ex-
urgens quadam die cum ad
huc non esset liberatus de fe-
bre quartana fecit convocari
in ipsam civitatem assisyni in
platea ad predicacionem fini-
tam autem predicacionem precepit
populo ut nullus inde recederet
donec rediret ad ipsos et in
trans episcopatus ecclesiam
sancti rufini cum multis fra-
tribus et fratre petro cathani qui
fuerat canonicus eiusdem eccle-
sie et primus generalis minister
fuit electus a beato francisco
Dixit eidem fratri petro Pre-
cipiens per obedientiam ut absque
contradictione faceret quicquid
diceret sibi Respondit ei frater petrus
frater nec possum nec debeo ali-
quid velle et facere de me et de

te nisi quod placet tibi Exiit
ergo tunica sua beatus frater
Precepit ei ut cum corda ligata
ad collum eius traheret ipsum
nudum coram populo usque ad locum
ubi predicauerat. alteri autem
fratri precepit ut acciperet unam
scutellam plenam cinere et asse-
deret ad locum ubi predicauerat
et quando esset tractus ad illum
locum puerum illum cinerem super
vultum eius Iste tamen non obedi-
uit sibi in hoc propter nimiam
compassionem et pietatem qua mo-
tus fuit super eum Sed frater pe-
trus accipiens corda ligata
ad collum eius traherebat ipsum
post se sicut precepit ei Ipse autem
plangebat fortissime et alii
fratres cum eo lacrimas max-
ime compassionis et amaritu-
dinis emittebant Cumque deduc-
tus fuisset nudus coram populo us-
que ad locum ubi predicauerat
dixit Vos et omnes qui meo
exemplo seculum delinquitis
et intrant religionem et vitam
franciscanam. creditis me esse sanctum
hominem. sed deo et vobis con-
fiteor quod in ista mea infirmi-
tate comedi carnes et brodi-
um carnibus conditum Et
ceperunt quasi omnes plange-
re super ipsum pro nimia pietate
et compassione Maxime quia

tunc erat tempus hyema-
le et frigus valde intensū
necdū liberatus erat a fe-
bre quartana. Et peruenientes
pectora sua accusabāt seip-
sos dicentens. Si iste sanctus
pro iusta et manifesta neces-
sitate cū tanta verecundia
corporis se accusat cuius vitam
nouimus esse sanctam quē
etiā ppter nimiam abstineā
et austeritatē quā fecit cor-
pori suo ab inuicio sue conuer-
sationis ad cristū tenuimus
viviū in carne iā q̄si p̄morta.
quid faciemus nos miseri q̄
toto tpe vite nostre viximus
et continue viuimus scdm
desiderium carnis.

**Quo volebat oībus esse notū
quicquid solacionis recipiebat
corpus eius.**

Simuliter alio tempe
cum in quodā heremi-
torio comedisset in xl^o sanc-
ti martini cibaria condita cū
lardo ppter infirmitates su-
as quibus oleum erat ni-
mus contrariū finita qua-
dragesima cum p̄dicaret
magno populo in primo ver-
bo predicationis dixit illis
Vos fuistis ad me credentes
cum magna deuotione me
esse sanctum hominē. sed deo

et vobis confiteor me in hac
quadragesima comedisse
cibaria cum lardo condita.
Immo etiam quasi semper
quādo comedebat apud ali-
quos seculares vel fiebat si
bi aliqua consolacio corpor-
alis ppter infirmitates suas
statim in domo et extra do-
mū corā fratribz ignorātibz
et secularibus illud dicebat
manifeste. Talia cibaria co-
medi. Nolebat enī occultare
hominibus quod erat dñō
manifestum. Simuliter ubi
cumq; et coram quibuscuq;
religiosis et secularibz spūs
eius ad supbiā vel vanam
gloriam vel ad aliquod vi-
cium mouebatur statim
coram illis confitebatur il-
lud nude sine aliquo vela-
mento. Unde semel dixit so-
cys. taliter volo viuere in he-
remis et in alyis locis ubi ma-
neo qualiter si omnes hoēs
me viderent. Si enī me esse
putant sanctū hominē et
nō facerem vitam que scō
hominū esset hypocrita. Cū
itēq; ppter infirmitatem
splenis et stomachi frigiditatem.
vni de consocijs q̄
erat gardianus vellet cō-
fiteri sub tunica ipsius al-

con-
tut

quantulum de pelle vulpis iuxta splenem et stomachum maxime quia tunc erat magnū frigus Rūdit ei beatus fran. Si vis ut habeam sub tunica pellem vulpis facias michi poni deforis sup tunicam de illa pelle unum frustum ut omnes homines per hoc cognoscant qd habeo etiam interius pellem vulpis. Et ita fecit sibi fieri sed parū portavit eam licet valde necessaria foret ei

Qualit' se statim accusavit de vana gloria quā habuit dā de elemosinā.

Qum iret p civitate assi *hym* sy quedam vetula paupula perijt sibi amore dei elemosinam. Et ipē statim dedit ei mantellum quē habebat ad dorsum & statim sine mora confessus est corā illis qui sequebantur eum qd habuit inde vanā gloriam. Et tot exempla alia hīs similia vidimus et audimus de summa humilitate ipsius nos qui cū eo fuimus conuersati quod nec verbis nec lris possumus explicare In hoc autē pauptuū et sūmum studiū habuit beatus f. ut nō esset

ypocrita coram deo et licet sepe ppter infirmitates suas esset ei necessaria pietantia tū considerabat de se per bonū exemplum fratribus et alijs exhibē. Vn̄ patienter omnē indigentiam sustinebat ut omnem tollerēt materiam murmuris *Qualit' descripsit Irādī statū pfecte humilitatis in seipo.*

Qum appropinquaret *hym* tempus capituli. dixit beatus f. sermo suo Non videtur michi qd sum frat minor nisi essem in statu quē dicā tibi Ecce fratres cū magna deuotione iuitant me ad capitulū et motus ex deuotione ipsorum vado ad capitulū cum eis Ipsi autē cōgregati rogant me ut annūciē verbū dei et predicē inter ipsos Et surgens predicō illi sicut me docuit spūs sanctus Finita ergo p̄dicatione ponatur qd omnes clamēt aduersum me Nolumus te regnare sup nos Non enī es loquēs sicut decet et es nimis simplex et idiota et verecūdamur nimis habere ita simplicem et despectum platum et sic ciuunt me cum

sup nos. Vn̄ de cetō nō psumas vōcē n̄z plati

vituperio et obprobrio. Non
igitur videtur michi quod sum
frater minor si eodem modo
non gaudeo quoniam me vili-
pendunt et cum verecundia
eiciunt nolentes ut sim pre-
latus eorum. sicut quoniam vene-
rantur et honorant me eo-
rum profectu et utilitate
utrobique equaliter se habere
Nam si grauius sum cum
exaltant et honorant me
propter profectum et deuotio-
nem eorum ubi tamen anime mee
periculum esse potest. Multo
magis debes letari et iocun-
dari de profectu et salu-
te anime mee cum vitupe-
rant me ubi est certum
lucrum est.

*Qualiter voluit ire hu-
iliter ad partes longinquas si-
cut miserat alios fratres. Et
qualiter docuit fratres ire humiliter
et deuote per mundum...*

Anno illo in capitulo
in quo multi fratres mis-
si fuerunt ad quasdam prouin-
cias ultra partes marinas
Remanens beatus frater cum
quibusdam fratribus dixit
ad illos fratres charissimi
oportet me esse formam et
exemplum omnium fratrum
Si ergo misi fratres ad partes
longinquas ad tolerandum

labores et verecundiam fa-
mem et sitim et alias ne-
cessitates. Iustum est et humi-
litas sancta requirit ut ego
similiter vadam ad aliquam
longinquam prouinciam ut frater
magis patienter susti-
neant aduersitates cum me
illud idem audierint tolem-
re. Ite ergo et orate dominum
ut det michi eligere illam prouin-
ciam que sit magis ad
laudem suam et profectum a-
nimum et nostre religionis
bonum exemplum. Nam mos
erat sanctissimi patris cum vel-
let ire ad aliquam prouinciam
orare prius dominum et mittere
fratres ad orandum ut dominus di-
rigeret eorum suum ad eundem illum
ubi magis placitum erat ei.
Fuerunt ergo fratres ad oran-
dum et oratione finita reuersi
sunt ad eum et statim dixit
eis. In nomine domini nostri ihesu
christi et gloriose virginis ma-
tris eius et omnium sanctorum
eligo prouinciam francie in
qua est catholica gens. maxime
quia inter alios catho-
licos exhibent reuerentiam magis
nam corpori christi quod est in
valde pretiosum propter quod cum
illis libentissime conuersabor.
Nam beatus frater tanta reue-
rentiam et deuotionem in corpore

38
cristi habebat q̄ voluit scri-
bi in regula vt fr̄es prouin-
cijs vbi moraretur curam et
solicitudinē magnam ha-
berent de hoc et admonerent
clericos et sacerdotes vt corpus
christi in bono et honesto loco
reponerent quod si ip̄i negli-
gerent fr̄es illud agerent. Vo-
luit etiam poni in regula q̄
vbicūq; inueniret fr̄es noīa
dn̄i et verba illa p̄ que cōficiat
corp̄ dn̄i nō bñ et honeste
reposita. ip̄ia recolligeret
et honeste reponerent hono-
rantes dn̄m in sermonibus
suis. Et licet hec in regula
nō scriberentur quia m̄s-
tris nō videbatur bonū vt
fr̄es hec haberent in m̄nda-
to tñ in testamēto suo et in
alijs suis scripturis voluit
relinquere fratribus volū-
tatem suam de hys. p̄mo
quodā tpe voluit mittere
fr̄es aliquos p̄ vniuersas
p̄uicias qui portaret ml-
tas pixides pulchras et mū-
das et vbicūq; inueniret cor-
pus dn̄i inhoneste repositū
ip̄m in illis honorifice col-
locarent. Quosdam etiam
alios fr̄es voluit mittere per
vniuersas p̄uicias cū bonis
et multis ferramētis ad fa-
ciendū hostias bonas et mū-

das. Cumq; igitur beatus
f. eligeret illos fr̄es quos vole-
bat ducē secum dixit ad illos
In noīe dn̄i ite bini et bini
p̄ viam humiliter et honeste
et maxime cum districto
silencio a mane vsq; post ter-
ciam orantes dn̄m in cordi-
bus v̄ris et verba orosa et
inutilia nō nominetur in
vobis. licet enī ambuletis
tñ conuersatio v̄ra sit ita
humilis et honesta sicut si ī
heremitorio aut in cellis es-
setis. Nam vbicūq; sumus
et ambulamus habemus
semp̄ cellam nobiscum. frat̄
enī corpus ē cella n̄ra et a-
numa heremita ē que mo-
ratur intus in cella ad orā-
dū dn̄m et meditandum
de ip̄o. Vñ si aīa in quiete
nō manserit in cella sua
pax prodest religioso cella
manusfacta. Cumq; pue-
risset florentiā inuenit ibi
dn̄m hugonē episcopum
hostiensem qui postea fuit
papa gregorius. Qui cum
audisset a beato f. q̄ volebat
ire ad fr̄iciam prohibuit
ei vt non iret dicens frat̄
nolo q̄ vadās ultra mōtes
quia multi prelati sūt qui
libenter impediunt bona
tue religionis in curia ro-

mana. Ego aut et alij car-
dinales q̄ ip̄am religionē
diligim⁹ libencius p̄tegem⁹
et adiuuabimus cam simā
seris in circuitu istius pu-
ae Et ait beatus f. illi Dñe
magna verecundia est in
cum miserum alios fr̄es me-
os ad remotas prouincias
si remāsero in istis prouin-
cijs et nō ero p̄iceps tribu-
lationū quas ip̄i p̄t̄ dñm
sunt passuri Dixit aut̄ illi
dñs ep̄s quasi arguendo ip-
sum Cur misisti fr̄es tuos
tam longe ad moriendum
fame et ad tribulationes
alias sustinendas Vñ dixit
beatus f. cū magno seruoē
et spiritu p̄phetie Dñe pu-
tatis vos q̄ dñs solūmodo p̄-
ter istas puicias miserit fra-
tres Deo dico vobis in ve-
ritate q̄ dñs elegit et misit
fr̄es p̄pter p̄fectum et salutē
aiarum omnium hominum
hui⁹ mūdi et nō solū in ter-
ris fidelū sed etiam in tris
infidelū recipientur et mul-
tas animas lucrabūtur Et
admiratus est dñs ep̄s hosti-
ensis in verbis eius affirmas
ip̄m dice veritate Et sic nō
pmisit eū ire infrānā S̄z be-
atus f. misit illum fratrem
p̄asiam cū multis alijs

fratribus Ip̄e vero in valle
spoletanā reuersus est
**Qualit̄ docuit quosdam
fr̄es lucrari animas quorū
latronū per humilitatem et
caritatem**

In quodam aut̄ heremu-
torio fratru sup burgū
sancti sepulchri veniebant
latrones aliqui p̄pane q̄ labita-
bant in siluis et expoliabant
hoiēs tr̄seuntes Quidā aut̄
fr̄es dicebant q̄ nō erat bonū
illis dare elemosinā Ah vob̄
ex compassione dabāt ad mo-
uendum eos ad penitentiam
Interim venit beatus f. ad
locū illum quē fr̄es inuero-
gaauerunt vtrū esset bonum
eis dare elemosinam Et ait
illis beatus f. Si feceritis sicut
dixero vobis confido in dñō
q̄ lucrabimū animas illorū
Itē ergo et acquirite de bono
pane et de bono vino et defer-
te illis in siluam vbi morā-
tur et clamate dicētes fr̄es
latrones venite ad nos quia
fr̄es sumus et portamus vo-
bis bonū panem et bonum
vinū Illi statim veniēt Vos
aut̄ extendite coaleam in ter-
ra et desup ponite panē et
vinū seruite humiliter et
letanter donec mādumuerit
Post comestione vero directis

eis de verbo dñi et finaliter
 petatis ad amorem dei hanc
 primam petitionem ut saluti
 pmittat vobis qd no pauca
 nec alicui malum faciet in
 persona Si eni simul peteretis
 non vos exaudirent et ipi
 ppter humilitate et charita
 tem vram promittent vob
 Altera aut die ppter bona
 pmisionem apportate eis cu
 pane et vino oua et caseu
 et seruiatis eis donec come
 derunt et post comestione
 dicatis eis quid hic statis
 tota die ad mouendu fame
 et tolerandu tot aduersa et
 cu hoc facitis tot mala vo
 luntate et opatione pro qbz
 pditis animas vras nisi ad
 dnm conuertamini Meli
 us est vt dno seruiatis et
 ipse in hoc seculo tribuat vo
 bis necessaria corpus et fi
 naliter saluabit ams vras
 Tunc eis dno inspirabit vt
 ppter humilitatem et cha
 ritatem vram qua illis of
 tenderitis conuertatur. fe
 cerunt itaqz frs oia sicut
 eis dixit beatus f. Et ipi la
 trones p graz et misericordi
 am dei exaudierunt et ser
 uauerunt de lra ad litteram
 de puncto ad punctu oia que
 tunc frs ab eis petierunt

humiliter. pmo ppter humi
 litatem et familiaritatem
 fratru circa illos ceperunt
 et ipi fratribz humiliter
 seruire et portantes in hu
 meris suis ligna vsq ad he
 remitoriu Et tande aliqui
 ex ipis intrauerunt religio
 ne Alij vero cofitentes pta
 sua egerunt penitenciam de co
 missis pmittetes in manibz
 fratru de cetero se velle viuere
 de labore manuu suarum
 et nuqz similia petare

*Quali ex verberatione demo
 nu cognouit plus face domi
 no q stare in locis paupculis
 et humilibz q cu cardinalibus*

Quodam tpe beatus f. iuit
 romam vt visitaret do
 minu hostiesem et cu stetit
 set aliquos dies cu eo visita
 uit etiam dnm leone cardi
 nalem q erat bto f. valde de
 uotus Et q tu erat tempus
 hyemale et omnino ineptu
 ad ambulandu ppter frigus
 et ventos et pluuias rogauit
 eu vt diebz aliquot manet
 cu ipso et vice vnius paupe
 ris victu ab eo reciperet cu
 alijs pauperibz qui in domo
 sua cotidie comedebat Hoc
 aut dixit quia sciebat bea
 tu f. se velle recipi tanq pau

h. 111

periculū ubiq; hospitare
tur. licet dñs papa et car-
dinales cū maxima deuo-
tione et reuerencia ipm re-
ciperent et venerarentur
vt sanctū. Et adiecit Da-
bo tibi bonā domū remotā
vbi poteris morare et comedere
si volueris. Tūc frater ange-
lus cuiusdam qui erat vnus
de duodecim primis fratri-
bus qui etiam morabatur
cū dicto cardinali. Dixit be-
ato f. frat' est hic ppe quedā
turreis spaciōsa valde et re-
mota vbi poteris tāq; in he-
remitorio pmanere. quā cum
vidisset beatus f. placuit sibi
Et reuersus ad dñm cardi-
nalem dixit ei. Dñe forsitan
manebo apud vos p aliquos
dies. Et gauisus est valde do-
minus cardinalis. Fuit g
frat' angelus et pauit in tur-
ri locū p beato f. et socio eius
Et qā beatus f. nolēbat inde
descendere q̄ diu maneret a-
pud cardinalem nec vole-
bat aliquē intrare ad ipm
pmissit et ordinauit frater
angelus cotidie portare sibi
et socio victū. Cumq; iussit
illuc beatus f. cū socio suo in
prima nocte qm volebat ibi
dormire venerūt demones
et ipm fortiter verberauerūt

Et aduocās sociū suū dixit
ei frat' verberauerūt me de-
mones valde fortiter et ideo
volo q; maneat iuxta me q̄
timeo stare solus. Et nocte
illa māsit iuxta illū socius
eius. Nam totus tremebat
beatus f. sicut homo qui pa-
titur febrem. vnde p totam
noctem vigilauerunt abo.
Iterū dicebat beatus f. p
socio suo. Quare verberaue-
runt me demones et cur
data est illis p̄tās a dño.
notendi michi. Et ait. De-
mones sunt castelli dñi
nrī. Sicut enī potestas mit-
tit castellū suū ad puniē-
dum illū qui peccauit. Sic
dñs castillos id est p̄demonēs
qui in hoc mūdo sunt eius
ministri quēcūq; diligit cor-
rigit et castigat. Multos
enī ignoranter peccat eā
pfectus religiosus. Vñ. Cum
nō cognoscit peccatū suū
castigatur p̄ dyabolū vt di-
ligenter videat et consideret
interius et exterius ea in
quibus offendit qā quos
deus diligit de vero amore
in hac vita nichil ex ipis
relinquit inultū. Ego vero
p̄ misericordiā et grām dei
nō cognosco me in aliquo of-
fendisse quod p̄ confessionem

et satisfactionē non emēda
uerim. ymo p̄ misericordiā
suam hoc contulit in deus
q̄ de omnibz in quibz pla
cere vel displice sibi valeo in
oratione datā cognationem
recipio. H̄z p̄t esse q̄ p̄ castal
los suos nūc me castigauit
qua licet dominus cardina
lis libenter michi misericor
diā faciat et corpi meo sicut
necesse recipe h̄z recreationē.
fratres mei q̄ vadūt p̄mūdū
sustinēdo famē et multas
tribulationes. et alij fratres
q̄ morantur in heremitorijs
et paup̄culis domibz cū au
dierint q̄ maneo apud domi
nū cardinalem poterūt ha
bere occasionē murmurandi
adūsum me dicentes. Nos sus
tinemus tot aduersa. et ip̄e
h̄z consolationes suas. Ego at
tencor illis semp̄ dare bonū
exemplum quia ad hoc dat
sum eis. nā magis edificā
tur fr̄es cū maneo in paup̄
culis locis int̄ ip̄os q̄ in a
lys. et magis patient̄ portāt
tribulationes cū audiūt me
idem etiam tolerare. Hoc ita
p̄ fuit summū et cōtinuū
studū p̄ris nr̄i ut in omni
bz preberet semp̄ bonū exem
plum et alyb̄ fratribz tollēt

40
occasionē murmurandi de se
Et p̄pter hoc sanus et infir
mus tot et tanta passus est
q̄ q̄cūq̄ fr̄es facerent sicut nos
qui cū eo fuim⁹ vsq̄ ad diē obit⁹
eius q̄tenscūq̄ ea legarent
vel ad memoriā reducerent
nō possent se a lacrimis con
tinē et omnes tribulationes
et necessitates cū maiori pa
tencia et gaudio sustinerēt
Descendit ergo beatus f. sū
mo mane de turri et iuit ad
dñm cardinalem narrans
ei omnia q̄ sibi acciderant
et que contulerat cū socio su
o. ymo etiam dixit ei. hōies
putāt me esse sanctū homi
nem et eae demones me de
carre eiecerunt. Et plurimū
letatus est cum eo dñs car
dinalis. Verūmpt̄ quia sa
ebat et venerabatur cū tā
q̄ sanctum noluit cōtradice
sibi. Postq̄ ibi noluit per
manere. Et sic beatus f. va
lefatiōis ei reuersus est ad he
remitorium de fonte coluba
rum iuxta reathe

*Qualit̄ respondit fr̄ibz vo
lentibus ire p̄ viā sapiē et sc̄e
sue et nō p̄ viā hūilitatis. et
predixit eis r̄formationē ordi
nis ad p̄mū statū*

Quoniam beatus f. esset in ca / *l. xviii*

capitulo generali apud sanctam
tam mariam de porciacula
quod dictum est capitulum
scorum. quia non erant ibi habi-
tacula nisi de scoris et fue-
runt. **ib** quinq; milia fratres
q; plures fratres sapientes et sa-
cientiati uenerunt ad hostiense
q; erat ibidem et dixerunt ei.
Dne volumus ut suadeas
fratri francisco q; sequitur co-
siliu fratrum sapientium
et pmittat se interdum dua ab-
eis. **E**t allegabant regula
sancti benedicti et augusti-
ni et bernardi q; docent sic
et sic uiue et ordinate. **Q**ue
omnia cum retulisset cardina-
lis beato f. p modum admoni-
tionis. beatus f. nichil sibi
respondens cepit ipsum per-
manu et duxit eum p fratres
congregatos in capitulo et
sic locutus e fratrib; in fer-
uore et uirtute spūs sancti
fratres mei fratres mei. **D**ns uo-
cauit me p uiam simplici-
tatis et humilitatis et hanc
uiam ostendit mi in uerita-
te pro me et p illis q; uolunt
mi credere et me imitari.
Et ideo uolo ut non nomine-
tis mi aliquam regula neq; sa-
benedicti neq; sa augustini
neq; sancti bernardi neq;
aliquam uiam et formam uiue

di p illam q; michi a dno
est ostensa misericorditer et
donata. **E**t dixit mi dns q;
uolebat me esse unum nouel-
lum pactum in hoc mundo
et uos uoluit ducere p uiam
aliam q; p ista scientiam.
Ded p uiam scientiam et sa-
pientiam deus uos confundet
et ego confido in castallis dno
q; p uos uos punit deus et
adhuc redibitis ad uiam sci-
entiam cum uirtutibus uelitis
nolitis. **T**unc cardinalis ob-
stupuit ualde et nichil respo-
dit. et omnes fratres plurimi
timuerunt

Qualiter p sanctum et p dicitur
q; scia debebat esse occasio
ruine ordinis et q; prohibuit
uni sororum suorum ne intende-
ret studio p dicationis...

Dolebat plurimum be-
tus f. si uirtute negle-
ta q;ereretur scia inflatua-
maxime si non in ea uocatus
quisq; p sisset in q; uocatus a
principio fuerit. **D**icebat e-
ni. **fratres mei q; scie curio-
te ducuntur in die tribulatio-
nis inuenient manus suas
vacuas.** **I**deo uellem eos ma-
gis roborari uirtutibus ut cum
tempus tribulationis uene-
rit. secum haberent in angus-
tia dnm. nam et uentura

est tribulatio q̄ libri ad nichilum vtilis in fenestris et lateribus p̄icietur. Nō hoc dicebat q̄ lectio sacre scripturē sibi displiceret. sed ut asupflua cura discendi retraheret uniuersos. Volebat enī ip̄os potius esse charitate bonos q̄ sc̄ie curiositate saolos. Nō derabatur etiam nō longū ventura in quibz iā p̄sciebat sc̄iam inflatūā debere esse occasionem ruine. Unde quenda sociorum suoz aliqui predicationum studio nimis intentū post mortem suam apparens ei r̄ndit atqz prohibuit. Iussit q̄ illi magis ut sc̄deret viam humilitatis et simplicitatis incedere.

In tpe tribulacionis future qui intrabūt ordinē erunt benedicti. et q̄ erūt p̄bati erūt meliores p̄decessoribz suis.

Dicebat beatus f. veniet tempus quo malis exemplis maloz fratru her dilcā dei religio diffamabitur ita ut pudeat ire in publicam. Qui vero tūc t̄pis ad suscipiendū ordinem veniunt sola sp̄s sancti opatione ducēt. et nulla in eis macula caro et sanguis impinget. erunt q̄ vere a dño benedicti. et licet in eis nō fuerit opatiōes mentorie tū frugescente cha

ritate que fecit sanctos operari feruent̄ venturae sunt illis temptationes immēse et qui tpe illo inventi fuerint p̄bati erūt suis p̄decessoribus meliores. De aut̄ illi qui de sola specie et apparen- cia cōuersacionis religiose. sibi plaudentes in sua sapientia et sc̄ia cōfidentes inuēti fuerint ociosi idest nō exercitantes se in opibus v̄tiosis in via crucis et penitēcie in pura obseruācia euāgelij quod ex p̄fessione tenent pure et simpliciter obseruare. Isti enī nō resistunt cōstanter teptationibz q̄ ad p̄bationē electoz aduenire pmittentur. q̄ vero probati fuerint et approbati accipiet coronā vite ad quā exaltat eos iterum malicia ep̄borum.

Qualit̄ respondit soao suo q̄renti quare nō corrigeret excess̄ q̄ fiebat ī ordie tpe suo.

Vidā socius beato f. semel dixit. Dat̄ ignosce michi que tibi volo dice iam plures cōsiderauerunt. et ait. Tu scis quō olim p̄grām dei viguit in puritate p̄fectiois tota religio q̄liter omēs frēs cū magno feruore et sollicitudine in omnibz cōseruabant sanctā paupertatē. vix licet in piis et paup̄culis

pa

hep

hep

edificans et vtilibus. in par
uis et paup'culis libus et ves
tibz. et sicut in hys ita et in
omnibus alijs exterioribus
erant vni⁹ voluntatis et fer
uoris in sollicitudine serua
di oia q' p'tinent ad nr'am
professionem et vocationē
et exemplū omnium et sic e
ciam erāt vnanimes in di
lectiōe dei et proximi tamq̄
hoies vere apostolica et eua
gelica. Nūc a puo tpe at' ce
pit hęc puritas et p'fectio val
de dissimuliter variari licet
multi dicēt et excusent frēs
ppter multitudinē dicētes
ppter hoc nō posse hęc a frībz
obseruari. vno multi frēs
ad tātam ceatatem deue
nerunt q' de hys magis q̄
de prioribus putāt edificari
p'lm et ad deuotionē conuer
ti atq; videt' eis q' ppter hoc ma
gis honeste viuant despia
entes et reputantes p' nichil
lo viam scē simplicitatis et
paup'tatis que fuit iniciū
et fundamētum nrē religio
nis. Vnde nos cōsiderantes
hec credimus firmiter q' dis
plicent tibi. Sed valde mi
ramur si displicent tibi q're
tu sustines et nō corrigis ea
Respondit beatus f. et dixit
illi. Dñs indulgeat tibi frat'

qm̄ vis esse in cōtrariis et
aduersariis atq; me impli
care in hys q' nō p'tinet ad
officiū meū. quousq; enī ha
bui p'lacionis officii sup frēs
et ipsi p'māserunt in votan
one et professiōe sua. licet a
principio mee cōuersionis sic
infirmus fuerim cū mea
ua sollicitudine satisfactio
eis exemplo et p'dicationē. H
postq; cōsideraui q' dñs mul
tiplicat nūm fratrū et p'p
tepiditate et inopia spūs i
aquebant declinare a via em̄
et secura p' quā cōsueuerant
ambulare et p' ampliozem
viam q' ducit ad mortē in
cedentes nō attendebant vo
cationē et professiōe suam
et bonū exemplum nec vo
lebant dimitte' iter p'culo
sum et mortiferū quod aperit
ppter p'dicationē et admoni
tionē meā et exemplū meū
quod illis cōtinue cōsideraui
Ideo recōmendaui religionis
p'lacionē et regimē dñō et
ministris. Vnde licet tpe q'
renūciaui officio p'lacionis
fratrū. excusare me coram
fratribus in capitulo gene
rali q' ppter infirmitates me
as curā de eis nō potui ha
bere. tñ si secūdū voluntate
meam frēs vellent ambula

42

re nūc ppter ipōz cōsolatio-
nem et utilitatem nollem
q̄ alium ministrū habe-
rent nisi me vsq; ad diem
mortis mee. Ex quo enī fi-
delis et bonus sudditus vo-
luntate prelati sui cognos-
cit et obseruat quā solli-
tudine oportet hēre platu-
de illo. pmo tm̄ gaudere de
bonitate frat̄z ppter lucrū
ipōrum et lucrū meū q̄ si
incerem in lecto infirmus
nō me piget satisfacc̄ eis.
qua officū meū id est pla-
tionis est spirituale tm̄ vi-
delicet dñar vicys et ipā
corrige spūalit̄ et emendac̄
Postm̄ ipā corrige et emen-
dare nō possum p̄dicatione
et admonitione et exemplo
nolo carnifex fieri ad puni-
endū et flagellandū sicut
potestates hui⁹ mūdi. Nā
ego confido in dño q̄ inuisi-
bi- et invisibiles q̄ sunt castal-
li dñi ad puniendum i hoc se-
culo et in futuro ad huc su-
ment vindictam de illis q̄
transgrediuntur mādata dei
et votum p̄fessionis sue et
facient eos corrigi ab homi-
nibz hui⁹ seculi in imperi-
um et verecūdiā ipōrum et
sic reuertentur ad vocatio-
nem et p̄fessionē suā. Verū
tamen vsq; ad diem mortis

mee nō cessabo saltē exem-
plo et bona opatiōe docere
fr̄es ambulare p̄ viā quam in
dñs ostendit quā et ego iam
docui et ostendi verbo et ex-
emplo ut sint inexcusabiles
coram deo. Et ego nō teneor
ulterius de ipis corā deo red-
Intra scripta **De vocem**
verba frat̄ leo socius et cō-
fessor s̄i f. scripsit fratri cō-
rado de officia dicens ea se
habuisse de ore beati f. q̄ i-
dem frat̄ conradus apud
sanctū damianū. ppe assisui
sanctus fr̄a. stabat post tri-
bunal carlesie s̄e marie de
angelis in orōe leuādo ma-
nus in altū et
ad
xp̄m q̄ habet misericordiā
de p̄plo de multa tribulatiōe q̄
delebat euenire. Et dicit do-
minus. si vis ut habeam mi-
sericordiam de p̄plo xp̄iano
fac in istud q̄ ordo tuus per-
maneat in eo statu in quo po-
situs est quia nō remanet in
plus de toto mūdo. Et ego ti-
bi p̄mitto q̄ amore tui et or-
dinis tui nō p̄mittā mūdo
euenire aliquam tribulatio-
nem. Sed dico tibi q̄ ipi de-
bēt recede ab ista via in qua
posui eos. Et puocabūt me
ad tantā iram q̄ ego in sur-
gām contra eos et vocabo de-
mones et dabo eis potestate

+ fr̄a r̄f̄e

quam voluerint et ipi tantum scandalum ponent ut eos et mundum quod nullus erit qui possit portare habitum tuum nisi per siluas et quoniam mundus prodest fidem ordinis tui non remanebit ultra lux quia posui eos in luce mundi. Et sanctus frater dixit de quo vivunt fratres mei qui habitabunt in silvis. Dixit christus. Ego pasce eos sicut pasci filios israel de manna in deserto quia isti tales erunt boni et tunc redibunt ad primum statum in quo fuit fundatus et incipit. *De orationibus et lacrimis humilium fratrum et simplicium conuertuntur anime que videntur conuerti propter sanam et predicacionem aliorum.*

lxxxvii **N**olebat pro sanctissimus frater suos esse cupidos sanam et liberos sed volebat et predicabat eis ut studeret fundari super sanctam humilitatem et unitari puram simplicitatem sanctam orationem et dominam nostram paupertatem in quibus edificauerunt sancti et primi fratres et hanc solam esse securam dicebat viam ad salutem propriam et aliorum edificacionem. quoniam christus ad cuius imitationem sumus voti

sola hanc nobis ostendit et docuit verbo et exemplo. *scilicet* enim sanctus pro futurum presuerebat cognoscebat per spiritum sanctum. Et multociens frater dicebat quod multi fratres omissione edificandi alios dimittere vocationem suam videlicet sanctam humilitatem puram simplicitatem orationem et deuotionem atque dominam nostram paupertatem. et continget illis quod unde putabant magis imbui id est impleri deuotione et actione amore et illuminari cognitione dei propter intellectum scripture. inde occasionaliter remanebunt intus frigidi et vacui et sic ad propriam uocationem redire non poterunt. quia tempus viuendi sine uocationem suam in vano et falso studio amiserunt. Et timeo quod id quod videbantur habere auferretur ab eis quia id quod datum erat illis id est uocationem suam tenere et unitari peritus neglexerunt. Et dicebat. Sunt multi fratres qui totum studium suum et totam sollicitudinem suam ponunt in acquirendo sanam dimittentem uocationem suam extra viam humilitatis et sancte orationis mente et corpore euagando. Cuius propter predicauerunt et noue

48
erunt inde aliquos edificari
vel ad penitentiam conui-
ti inflantur et extollunt se
de ore et lucro alieno tamquam
de suo tamen magis in condemna-
tione et preiudicium suum pro-
cauerunt et nichil ibi secundum
veritatem operati fuerunt nisi
tamquam istum illorum pro quos
vere dominus huiusmodi fratrum ac-
quisiuit. nam quos credunt per sanctam
et predicationem suam edificari
et ad patriam conuerti. dominus ora-
tionibus et lacrimis sanctorum pau-
perum humilium et simplicium
fratrum edificat et conuertit.
licet ipsi sancti fratres ut pluri-
mum hoc ignorent. sic enim est
voluntas dei ut illud nesciant
ne inde valeant superbie
Isti sunt fratres mei milites ta-
bule rotunde qui latitant in
desertis et remotis locis ut
diligentius vacent orationi
et meditationi. sua et aliorum
peccata plorantes viuentes sim-
pliciter et humiliter conuersa-
tes quorum sanctitas a deo cog-
noscitur et aliquibus fratribus et ho-
minibus est ignota. Horum anime
cum ab angelis domino presentabuntur
tunc dominus ostendet illis frater-
tum et laborum suorum vide-
licet multas animas que suis ex-
emplis orationibus et lacrimis
sunt saluate. Et dicit illi filij

mei dilecti tot et tales anime
saluate sunt vestris orationibus
lacrimis et exemplis. Et
quia super pauca fuistis fide-
les super multa vos constitu-
am. Alii vero predicauerunt
et laborauerunt sermoni-
bus sapientie et scientie sue. et ego
meritis vestris fratrum salutis
operatus sum. Ideo suscipite
mercedem laborum vestrorum et fratrum
meritorum vestrorum que est reg-
num eternum quod per humilita-
tis et simplicitatis vestre atque
orationum et lacrimarum vestra-
rum violentiam rapuistis.
Dicite istis portantes ma-
nipulos suos id est fratres et
et merita sancte humilitatis et
simplicitatis sue intrabunt
gaudium domini letantes et exul-
tantes. Illi vero qui non cu-
rauerunt nisi scire et alij
viam salutis ostendere nichil
operantes pro se ante tribu-
nal christi stabunt nudi et
vacui solius confusionis ve-
recundie et doloris mani-
pulos deferentes. Tunc veri-
tas sancte humilitatis et sim-
plicitatis sancte orationis et pau-
peritatis que est vocatio nostra
exaltabitur glorificabitur
et magnificabitur cui
veritati ipsi inflati vento
scie detraxerunt vitam et

vanus sermonibus sapien-
cie sue dicentes ipas veritate
esse falsitatem et tamq; rea-
cos q; ambulauerunt in veri-
tate crudeliter psequetes.
Tunc error et falsitas opinio-
nu suaru p quas abulaue-
runt q; veritate esse putave-
runt p q; in ceatatis fouca
multos precipitauerunt i do-
lore cofusione et verecundia
terminabit r. Et ipi cum
suis tenebrosis opinionibz
in tenebras exteriores cu
tenebraru spiritibz demer-
gentur. Unde sepe dicebat
beatus. f. sup illo verbo. Tunc
sterilis peperit plurimos et
q; multos habebat filios in-
firmata e. Sterilis e bon?
religiosus. simplex. humi-
lis. paup et despectus. vilis
et abiectus. q; sanctis orobz
et virtutibz continue ali-
os edificat et pturit gemi-
tibz dolorosis. hoc verbum
dixit sepissime cora mstris
et alijs frbz maxime in ca-
pitulo generali. **U** vole-
bat et docebat prelatos, pdi-
tores debere se exercere in oroe
et opibus huilitatis.

A Joelis seruus ac per-
fectus imitator cristi
franciscus. sentiens se pfrē
humilitatis vtutem i cris-

tū potissime transformatu p
ceteris virtutibus ipam hu-
militate optabat in fratri-
bus suis. et ad gra; dilige-
da desiderada acqrendam
et seruanda incessanter eo
verbo et exemplo affectus
suis aiabat. maxime mis-
tros et pdicatores ad mone-
bat et inducebat ad huili-
tatis opa exercenda. Dicebat
enī q; ppter plationis offi-
ciu et sollicitudine pdi-
di nō debet dimittere fra;
et deuotam oroem. ut p de-
mosina. opari aliqui suis
et alia opa face sicut alij
ppter bonum exemplū et lu-
crū aiatur suaz et alioz. Et
dicebat. multū enī edificat
tur frēs subditi cu corū mi-
nistri et pdicatores vacāt
oroī. et inclinat se libeter ad
huilitatis opera et obsepa
vilitatis. Aliter aut nō pnt
absq; sui cofusione puidare
et condēnatione de hoc frēs
alios admonē. Oportet enī
exemplo cristi prius face q;
dote ac sil face et dote

Qualit ad verecundia suam
docuit fratres cognoscere qn
ipē est hu? dei et qn nō.
Omnino semel beatus
frā. multos frēs et aut illi
Rogauit dnū ut in digno

ostendē qm̄ sū seruis eius
et qm̄ nō. nā nichil aliud
vellem q̄ existē seruus eius
Ip̄e aut̄ benignissimus dñs
sua dignione in rñdit. Ser-
uū meū veraciter te esse cog-
noscō cū scā cogitas loqueris
et oparis. Ideo vocavi vos
fr̄es et hoc vobis insinuavi
cū corā vobis possum vererū
dari qm̄ videbitis me deficē
in omnibz hys vel in aliq̄
p̄dictorū

*Qualit̄ voluit oīno ut fr̄es
eūs laboraret̄ in m̄dū maībz suis*

Quidam nulli se negotio
familiarit̄ et huiliter
applicātes dicebat euomē-
dos eē ato de ore dñi. nullus
corā eo otiosus poterat cōpa-
rē quin statim ip̄s mordaci-
dente corripet. Siquidē ip̄e
omnis perfectiois exemplar
manibus suis huiliter labo-
rabat nil p̄mittēs effluē de
optimo t̄pis dono. Dicebat
enī. volo oēs fr̄es meos labo-
rare exercitari huiliter in o-
peribz bonis vt minus sum⁹
hoībz onerosi. et ne cor ā lig-
ua in ocio euaget. Qui ei
nichil scūt opari addiscant
lucrū vero et mercedē de la-
pore nō laborātis arbitrio.
Sed gardiani et familie ar-
bitrio cōmittēdū esse diceb̄t

447
De zelo ipsius ad p̄fectionē
ēgule ⁊ ad totā r̄gionē. Et p̄
qualit̄ laudabat ēgule p̄fes-
sionē et volebat fr̄es scire
eam et loqui de ea et mori
cū ea

Profect⁹ zelator et ama-
tor obseruācie scī euā-
gely beatus f. cōmunē p̄fes-
sionē ēgule nr̄e q̄ nō est ali-
ud q̄ p̄f̄m̄ euāgely obseruā-
cia ardentissime zelabat et
eos q̄ sūt et erūt veri zela-
tores ipsius. singulari b̄ndic-
tioē dotauit. Hanc ei p̄fessi-
onē nr̄am suis imitatoribz
dicebat eē librū vite. sp̄em
salutis. arrā glorie. medul-
lam euāgely. viā crucis.
statū p̄fectionis. clauē pa-
disi. et pactū eterni federis.
Hac volebat haberi ab oībz
et sciri. et volebat fr̄es i collo-
cationibz cōtra tedū de ip̄a
sepe cōferre et i memoria p̄-
fati iuramētī cū interiori ho-
mine de ip̄a sepius fabula-
ri. Docuit etiā semp̄ pre ocu-
lis p̄reri i cōmemorationē
et memoriā vite agēde et de
bite obseruācie ēgularis. et
q̄ plus ē voluit et docuit
fr̄es dēre mori cū ip̄a. *De scō
lapco qui fuit martirisatus
tenēdo ēgulā in maībz*
Quis ergo scī documētī

lxxxv

lxxxvi

et instituti beatissimi patris
non immerito quodam fratre laico
que ad choram martiri indu
bitate credimus esse assump
tu. dum esset inter infideles ob
zelum martiri et a sarracenis
tandem ad martiri ducetur
cum magno feruore ambabz
manibz regulam tenens ge
nubz humiliter flexis dixit so
cio suo. De omnibz que contra
istam regulam facta sunt charissime
coram oculis diuine maiesta
tis et coram te me confiteor cul
pabile. successit huic breui
confessione gladius quo vitam
finiens coronam martiri est
adeptus. Tunc itaque iuuenis
intrauerat ordinem ut iugum
regule ferre vix posset. cum
tamen sic per puerulum lorica
posuit ad carnem. felix puer
qui feliciter incepit et felicit
consumauit

*Et voluit religione semper
esse sub protectione et correctione anime romane*

lxxxviii **D**icebat beatus frater vada
et recomendabo religionem
fratrum minorum sancte ratione eccle
sie cuius potentia virga terre
ant et corripiantur mali
uoli. filii dei in eterne salu
tis augmentum vobis plena gau
debunt libertate recognoscant
ex hoc filii beneficia dulcia
meritis sue et spiritu deuotione spi

ritali ipsi reuerentia vestigia
amplectantur non enim erit ipse
protecte in ordine malus occur
sus nec filius belial per viam
domini transibit ipius. Ipse ma
scam paupertatis nostre cumula
tur gloria et humilitatis precon
supbie nubilo obire iubilum non
permittet vllatenus offuscari.
Charitatis et pacis vincula
in nobis seruabit illesa cen
sura sanctissima preciens dis
sidentes et eam felice purita
tis obseruatio sancte continue in
conspectu eius florebit nec odo
rem bone fame et conuersati
onis sancte ad horam pariet elabi.
**De quatuor pro gatiuis que dominus
donauit religioni et mirauit e
as beatus frater franco.**

lxxxix **B**eatus frater dixit se obti
nisse a domino et sibi per
angelum nunciam fuisse heri
tuor. videlicet quod religio et p
fessio fratrum minorum non deficiet
vsque ad diem iudicii. Item quod nul
lus ex industria persequens
ordinem diu uiuet. Item quod nul
lus malus volens male ui
ue in ordine poterit in ipso diu
permanere. Item quicunque ex or
de dilexerit orationem assidue
sit peccator tandem misericordi
am consequetur. **De conditionibus
que dixit esse necessarias generali
mistro et sociis eius**

Tantus erat zelus q̄
 habebat ad cōuersati
 onē p̄fōis in eligione et tā
 ta videbatur sibi eē p̄fectio
 p̄fessionis regule q̄ sepe co
 gitabat q̄s esset sufficiens
 post mortem suam ad r̄gi
 nē totius eligionis et ad
 cōseruationē p̄fectionis ī ip̄a
 cū dei adiutorio et nullū uo
 nēū poterat inuenire. **U**n̄
 pe finē uite sue dixit ei q̄
 tam fē p̄r in valle lacrima
 rū. Innuē ḡ nobis aliquē
 si cognoscas in ordine in quo
 tuus anim⁹ q̄escat cui on⁹
 ḡnialis m̄str̄i digne possit
 imponi. R̄ndens beatus f.
 innuens cūcta uerba suspi
 r̄is tam magni et multo
 di exercitatus ducē tā ampli
 t̄ dilatati gregis pastorem
 fili nū nullū sufficiētē in
 tuor. sed unū uobis dep̄ictū
 in quo reducat q̄lis debet
 eē hui⁹ familie dux et pas
 tor. homo inquit iste debet
 esse uite q̄uissime. discretiois
 magne. fame laudabilis. p̄
 uatis affectioibz carēs ne
 dū in p̄te plus diligit in to
 to scandalū genēt. Debet il
 li orōis studiū eē amicu ita
 t̄n q̄ certas horas aūe sue et
 certis gregi suo distribuet
 Quā p̄mo mane debet sanc

tissimū sacrificiū ^{misse} premitte
 et ibidē dōḡa deuotione seip̄s
 et gregē diuine p̄tectioni af
 fectuosius cōmēdare. Post
 orōem uero seip̄m statuāt ī
 medio ab oibz dep̄llandum.
 oibz r̄nsuz. oibz cū charita
 te et paciā et māfuetudine
 p̄uisurū. nō debet eē accep
 tor p̄sonarū ita q̄ nō minus
 curet de simpliābz et uocotis
 q̄ de saētibz et sapiētibus.
 Cui si donū saē eē cōcessū t̄n
 plus in moribz pietatis et
 simplicitatis paciē et hūili
 tatis ymaginē ferat. foueat
 q̄ utites ī se et in alyz atq̄
 in p̄dicādo cōtinue se exerce
 at. ad hāc alios plus exēplo
 q̄ sermonibz inatando. Sit
 exerrator pecunie q̄ nr̄e p̄
 fessionis et p̄fectionis est p̄apu
 a corruptela et tāq̄ caput
 et exemplar imitandū ab
 oibz. multis neq̄q̄ loculis
 abutat. Sufficiant aut̄ sibi
 p̄ se habitus et libellus. p̄ a
 lys uero p̄narolus cū cala
 mo et pugillari et singulū
 Nō sit aggregator librorū
 nec lēōi multū intentus
 ne forte detrahat officio q̄
 p̄rogat studio. Consoletur
 pie afflictos cū sit ultimū
 remediū tribulatis ne si
 apud eū defuerit r̄media

sanitatis despatio morbi p̄
haleat i infirmis. ut p̄ter
uos ad māsuetudinē spec
tat scipm̄ p̄sternat et ali
quid sui iuris relaxet ut lu
crifaciat aīaz. ad refugios
ordinis velud ad oues que
p̄ierūt viscera pietatis ex
pandat. et nūq̄ mīaz negz
illis sciens tēptatiōes illas
ēē p̄ualidās q̄ ad tātū p̄nt
impelle casū. q̄s si ipm̄ p̄
mittēt dñs forte expiri in
maius p̄cipitū laboretur.
Vellem ipm̄ tāq̄ cristi vici
riū ab oībz cū deuotiōe et re
uerētia hōrari atq̄ sibi ab
oībz et i omnibz cū oī veni
uolentia iuxta ei⁹ necessita
tē et status nr̄i cōdecētia p̄
uideri. Verūptm̄ oportet eū
nō aeride honoribz. neq̄ fa
uoribz plus q̄ iuuuis de
lectari. Ita q̄ p̄pter honores
nō mutantur ei⁹ mores n̄
in melius. Si q̄n vero p̄pen
tioni et meliori cibo idiget
nō in abscondito sed in pu
blico loco assumat ut alijs
tollatur verecūdia prouide
di sibi in infirmitatibz et de
bilitatibz suis. oportet cum
maximelatentes distingue
consāas et ex occultis venis
eruere veritatem. Omnes
accusatiōes in principio ha

beat suspectus donec veritas
ex diligenti examinatione
incipiat appare. Aures aut
nō prebeat multiloquie in
accusationibz specialiter ha
beat suspectos nec facultate cre
dat eis. Talis deniq̄ debet ēē
q̄ p̄pter cupiditatē retinēdi
honore vile form iusticie et
eq̄tatis nullaten⁹ infinat
vel relaxet. Ita tñ q̄nūmus
rigore nullius cūa oridatur.
ex supflua māsuetudine nō
nascatur torpor. atq̄ ex laxo
indulgētia nō pueniat dis
solutio discipline. Officiū
platonis sp̄ putet et sentiat
sibi fore potius oneri q̄ hōi
Velle itaq̄ ipm̄ habē sonos
p̄ditos honestate. rigidos
aduersus p̄prias volūtates.
fortes in angustis. pios et cō
passuos delinquentibz habē
tes eq̄lem affectionē ad oēs
nichil de labore suo recipē
tes nisi purā corpis necessi
tate et nichil appetētes nisi
laudē dei et ordis profectum
et cūe p̄prie meriti et fructū
oīm p̄fectā salutē. oībz cōue
nienter affabiles. et oēs con
uenientes ad ipōs cū scā io
cūditate recipientes. atq̄ for
mā et exemplū obseruāti e
uāgely iuxta p̄fessionē regu
le i semetipis pure et simpli
sinq̄ ab oībz timent⁹ et ab ipō timent
tibz diligatū.

46
ater omnibus ostēdentes
Ecce inquit talis debet eē
gñalis mīster hui⁹ religi
onis et tales socios deberet
habere. **Qualis locutus**
fuit sibi dñs dū iunius af
ligeretur p̄t frēs q̄ declina
bant a p̄fectione . . .

Quoniam iuxta men
surā zeli quā habebat
continue ad p̄fectionē religi
onis oportebat eē in eo trista
tiā. si qm̄ audiret vel videt
quicq̄ imp̄fectionis in ip̄a.
cū cepisset frēs intelligē
q̄ aliqui frēs dabāt ma
lū exemplū in religione.
et q̄ frēs iā a summo apice
professionis sue ceperāt de
clinare. tactus nimis doloē
cordis intrinsecus q̄dā vice
in orōe ad dñm dixit. Dñe
recomēdo tibi familiā quā
dedisti m̄. Et statim dixit il
li dñs. Dic m̄ o simplex
et p̄vota hominū q̄re tm̄
contristaris cū aliquis hō
exit de religione. et cū frēs
nō ambulant p̄ viā quam
ostendi tibi. Item dic m̄ q̄
plantavit hāc fratru r̄li
gionē. Quis conuerti fāt
hominē ad p̄nā. Quis dat
virtutē p̄seuerandi in ea.
Dñe ego. Ego nō elegi te p̄
homine l̄rato et eloquēte su

p̄ familiā meā q̄a nec te nō
illos q̄ erant veri frēs et veri
obseruatores r̄gule quā de
di tibi. nolo ambulare sup
viā sciē et eloquētie. Deo e
legi te simplice et p̄votam
vt scire valeas tā tu q̄ alij
qm̄ vigilabo sup gregē me
um. et posui te signaculū
ip̄is vt opa q̄ oportet in te ip̄i
in se debeant opari. Qui
enī ambulāt p̄ viā quā of
tendi tibi habent me et a
būdantius habebūt. Qui
vero p̄ aliā viā ābulāc
voluerint. etiā id q̄ vidē
tur habē auferetur ab eis.
Quap̄pter dico tibi ne tm̄
de cetero cōtristeris. Deo a
ge q̄ agis. opare q̄ oparis
qm̄ in charitate p̄petua plā
taui religionē fr̄m. Unde
scias q̄a tm̄ diligo ip̄os. si
q̄s fr̄m reūsus ad vomitū
morietur extra religionē.
alterū remittā in religione
qui vice ip̄i habeat coro
nā eius. Et si nō eēt natus
faciam ip̄m nasci. Et ut sa
as qm̄ vitā r̄ligionē fr̄m
spontanee diligo. ponatur
q̄ in tota religione nō ma
nerent nisi tres frēs adhuc
ip̄a erit religio in ea et ip̄
sam in p̄petuū nō r̄linquā.
Et hys auditis māsit eius

animus mirabiliter cōso-
latus. Et licet pro nimio
zelo quē sp̄ habebat ad p-
fectionē religionis ex toto
stine se nō potuit quin
vehemēter contristaretur
cū audiebat aliquid imp-
fectionis fieri p̄ fr̄es de quo
malū exemplum vel scan-
dalū ouret. tñ postq̄ fuit
talit̄ a dño cōfortat̄ reuo-
cabat ad memoriā illud
ps. Iuravi et statui custodi-
re iustitias dñi ⁊ seruare
regulam quā ip̄e dñs de-
dit m̄ et illis q̄ voluerint
me imitari. Ipi etiā fr̄es
oēs obligauerūt se ad hoc
sicut ego. Et ideo p̄ h̄ dimi-
si officium fr̄m p̄pter infir-
mitates meas et alias cau-
sas ratiōbiles nō teneor ā-
mō nisi orare p̄ religionē
et bonū exemplū fr̄ibus
exhibē. Nā illud a dño ha-
bui ⁊ scio i veritate qm̄ si me
nō excusaret infirmitas ma-
ius adiutorū qd̄ possim re-
ligioni impēdē ē ut cotidie
vacē orōi p̄ ea ad dñm qui
ip̄am gubernat ⁊ seruat ⁊
protegit. in hoc enī me dño
et fr̄ibz obligavi ut si quis
fr̄m meo malo exemplo pi-
erit volo p̄ ip̄o tēri dño red-
dē rationē. Hec verba lo-

q̄bat int̄ se ad q̄tādū cor-
suū. et ip̄a etiā fr̄ibz in col-
latioē verbor̄ et i capitu-
lis sepi⁹ explicabat. Vñ si
q̄s fr̄ aliqui dicebat ei ut de-
bēt se intromittē de regim-
ne ordinis. Et ip̄e tñdebat
dicēs. fr̄es habent regulam
suā et iurauerūt seruare eā
Et ut nō habeāt excusationē
sup̄
placuit dño me statuē ut
eēm plat⁹ eoz corā ip̄is iura-
ui eā simulit̄ obseruare. Vñ
ex quo fr̄es sciūt quid debet
face quid etiā euitare nō
restat nisi ut opibz eos doce-
am qm̄ ad hoc dat⁹ sū eis
in vita mea et p̄ mortem

*De singulari zelo quē habuit
ad locū bñe marie de poram-
cula ⁊ de cōstitutionibz q̄s fecit
ibi conf̄ verba orosa m̄*

Die ceteris locis ordi-
singularē zelū et pre-
cipuū studiū habuit sp̄ qm̄
dū vixit in faciēdo cōserua-
ri ōnem p̄fectionē vite et
cōuersionis nr̄e in sacro
loco sc̄e marie de angelis tñ
q̄ in capite ⁊ totius religio-
nis intendēs ⁊ volens ip̄m
locū eē for̄m et exemplum
hūilitatis et paupertatis et
oīs p̄fectionis euangelicę

nunctis locis. atq; fr̄es ibi
de cōmorantes debē sp̄ eē
p̄ ceteris fr̄ibz circūspectos
et sollicitos in oibz agendis
et inuēdis q̄ spectant ad
p̄fectionē obseruācie r̄gu
laris. Vñ quodā tpe ad e
uitandā ociositātē q̄ est ca
dix oīm maloz maxime
religioso. ordināuit vt quo
libet die post cibū statim
fr̄es sil' cū ip̄o deberent se
in aliquo ope exercē. ne bo
nū quod tpe orōis lucrabā
tur per verba inutilia et
ociosa ad q̄ hō est disposit⁹
maxime p̄ cibū p̄derent
soliter l' in pte. Item ordi
nauit et mandauit firmi
ter obseruari q̄ si quis for
trū vagās l' aliquid opās
int' fr̄es verbū aliquod p̄
tulerit ociosū. teneatur se
mel dicē pat' n̄r laudādo
deū in p̄ncipio et in fine
orōis. Ita tñ q̄ si forte sui
casus cōsatus prius se culpa
uerit de omisso. ip̄m p̄ n̄r
dicat pro aīa sua cū laudi
bz dñi vt dictū est. Si aut
ab aliq' fr̄e p̄ius inde fuerit
rephensus. p̄ n̄r p̄ anima
fr̄is arguentis ip̄m p̄dicto
mō teneat. Si vero r̄p̄chē
sus excusaret se et ip̄m p̄ n̄r
dicē nollet eodē mō teneat

44
dicē duo p̄ n̄r p̄ aīa illius
fr̄is arguentis eū. si ip̄ius
vl' alterius testimonio cōsti
terit eē verū q̄ ille ociosū
verbū dixerit. Dicitas etiā
laudes dei ī p̄ncipio orōis
et ī fine ita alte dicat q̄ ab
oibz circūstantibz fr̄ibz au
diat vel intelligat. Qui
fr̄es cū hoc ille dixerit tace
ant et auscultent. Si q̄s veō
audies et auscultās fr̄es di
centē vbi ociosū tacuerit
et nō arguerit eū. eodē mō
teneat dicē vnū p̄ n̄r cū
laudibz dei p̄ aīa illius dicē
tis. Et quāq; fr̄e ingrediens
cellā l' domū l' aliquē locū
inuenit ibi fr̄em l' fr̄es sta
tim debeat dñm deuote be
nedicē et laudare. Has lau
des dñi p̄r̄ s̄ssim⁹ sollicit⁹
erat sp̄ dicē. et alios fr̄es et
ardentissima volūtate et de
siderio docebat et exatabat
ad dicēdū easdem laudes sol
litate et deuote. **Qualit'**
admonuit fr̄es ut nūq̄m
dimitterent illū locū.
Licet beatus f. in oī
sede terraz. et r̄gna celo
rū cōstituta cognosceret et ī
oī loco diuinā grām electis
dei credit posse donari exp
tus tñ eāt locū beate marie
de porciūcula grā uberiori

lxxxij

repletū. et supnoꝝ spiritū
uiuificatione celitus frequ
tatu. dicebat p̄ inde fr̄ibz
sepe. Videte o filij ne vna
hūc locū r̄linquatis. si ab
vna pte foras ēpellemini
p̄ aliam intrate. nā locus
iste sc̄us ē et habitatio xp̄i
et marie uirginis matris ei.
Hic cū pauca essem⁹ nos
augmētauit altissim⁹. Hic
luce sapiē sue illuinauit
aīas pauperū suoz. Hic q̄
orauerit corde deuoto quod
penerit obtinebit. et offen
dēs graui⁹ p̄niet. Propte
rea o filij habete hūc locū
cū reuerencia et honore dig
nissimū tāq̄ v̄ habitacu
lū dei ab ip̄o et a m̄re eius
singulariter p̄dilectū. atz
ibidē toto corde v̄o in voce
exultationis et cōfessionis cō
fitemi deo p̄i et ei⁹ filio d̄no
nr̄o iesu xp̄o in sc̄is sp̄s v̄n̄te

*De p̄rogatiuis q̄s fecit d̄ns
in loco sc̄e marie de anglis.*

Sanctus sc̄oz v̄e loc⁹ iste
locoꝝ. Digne magno
rū cōfetur dign⁹ honozū.
Felix agnomē felicius ē sibi
nomē. id ē maria. Et mō
cognomē sortitur muneris
omē. Angelicū numē hic
arcūfunde lumē. Hic p̄nor
tare solet p̄nos voce sonare

Postq̄ tota ruit fr̄āscus
eā releuauit. Ex tribz vna
fuit q̄s ip̄e p̄i ep̄auit. Hic
p̄i elegit cū sacer mēbra sub
egit. Hic corp⁹ fregit mē
q̄s subesse coegit. Hic igne a
moris sui nr̄as volūtates
accēdit. Hoc int̄ templū ge
nit⁹ fuit ordo minorū. Cū
p̄is exemplū sectatur tur
ba minorū. Clara dei sp̄sa
fuit h̄ p̄mario tosa. Pom
pis exulta mūdi xp̄m q̄ se
cuta. Hic p̄tū daz fr̄m sil
et dn̄az. Dacca p̄res fud
xp̄m q̄bz orbe refud. Hic
fuit artata veteris mūdi
via lata. Et dilata v̄it
in gēte vocā Regula. Ista
paup̄tas sc̄a enata. Ela
p̄stata crux ī mediū ruom̄.
Dicubi turbat fr̄āscus
accidiat. Hic tr̄aquietur
sua mors istic r̄nouatur.
Hic demonstrat v̄erū de quo
dubitat. p̄mo donatur q̄
quid p̄i iste p̄cat.

*De zelo ipsius ad p̄fectionē
fr̄atū. Et primo q̄liter p̄e
scripsit eis fr̄m p̄fectū...*

Beatissim⁹ p̄i tr̄isfor
matus quodāmodo
in sc̄os fr̄es p̄ ardore amoris
et feruore zeli quē habebat
ad p̄fectionē eoz sepe cogi

tabat intra se q̄bz d̄dicioibz
 et virtutibus oporteret eē
 d̄itū bonū fr̄m̄ minore
 Et dicebat q̄ ille esset bon'
 fr̄ minor q̄ habet vitā et
 d̄dicioes istoz sc̄oz fr̄m̄
 videlicet fide fr̄is bernar
 di quā p̄fectissime habuit
 cū amore paup̄tatis. sum
 pliātate et paup̄tate fr̄is
 leonis q̄ v̄e fuit sc̄issime
 puritatis. curialitate fr̄is
 angeli q̄ fuit p̄m̄ miles
 q̄ venit ad ordinē et fuit
 om̄i curialitate et beniḡni
 tate ornat'. graciosū as
 pectū. naturalem sensum
 cū pulchro et deuoto eloq̄o
 fr̄is massē. mētē eleuatā
 et d̄teplationē q̄ fr̄at' egi
 dius habuit vsq; ad sum
 mā p̄fectionē. virtuosam
 et stinūā orationē sc̄i ru
 fini q̄ sine int̄missione sp̄
 orabat. Etā dormiendo v̄l
 aliquid opando sp̄ erat cū
 d̄no mens ipsius. pacien
 am fr̄is iuniperi q̄ vsq; ad
 statū pac̄ie puenit p̄t' per
 factā veritatem p̄prie vilita
 tis quā p̄ oculis habebat.
 Et sumū desiderū unītandi
 xpm̄ p̄ truas fortitudine
 corpalem et sp̄ualē fr̄is io
 hānis de laudibz q̄ tpe illo

fuit fortis corpe sup oēs hoēs
 Charitate fr̄is togery cui
 to vita et iudicatio fuit in
 feruore charitatis. et sollici
 tudine fr̄is luadi q̄ fuit max
 ime sollicitudinis. et nolebat
 q̄si p̄ m̄sem stare in loco.
 Sed qm̄ placebat sibi stare ī
 aliq̄ loco statim r̄cedebat m̄
 Et dicebat nō habem' h̄ic mā
 sionē sed ī celo *Qualit' de*
scribebat oculos impudicos
ut idugēt fr̄es ad honestatē
Iter alias virtutes q̄s
 diligebat et desidera
 bat eē in fr̄ibz post funda
 mētum sc̄e hūilitatis dilige
 bat p̄cipue pulchritudinē
 et mūdiciā honestatis. Vn̄
 volens docē fr̄es h̄cē oculos
 pudicos. solebat tali erugma
 te confingē oculos impudi
 cos. Rex pius et potens mi
 sit ad reginā duos nūcios suc
 cessiue Reuertitur primus
 et verbis tm̄ verba repōit
 et nichil loq̄tur de regina
 Diquidē oculos suos tenuē
 rat ī capite sapienter nec a
 liqua liter p̄sulerunt ī regi
 nam. Rediit alius. et post
 pauca verba longā de regi
 ne pulchritudinē textit histo
 riā. Vē inquit d̄nē vidī pul
 cherrimā mulierē felix qui

De oculis impudicos
lyxxxv

fruit illa. Et rex ad illū
Tu serue neq̄ in sponsa
meam ierasti oculos ipudi
cos. Datet q̄ rē p̄spetū
subtiliter emē voluisti. Ju
bet ergo reiōre p̄mū. et ait
illi. Quid tibi de regina vi
detur. Optic̄ inquit michi
videtur quia libenter et
patient̄ audiuit. Ip̄a enī
dit saginat. Et ait illi rex
Nūquid formositas inest
ei. R̄ndit ille. Dn̄e mi tu
um sit hoc in sp̄itē meū at
fuit verba perferre. fertur
a rege s̄mā. Tu inquit ha
bens oculos castos esto i ca
mera mea corpe castior et
fructu delicias meis. Vir
vero impudic̄ exeat domū
ne polluat thalamū. Dice
bat ergo quis nō debet timē
ē sp̄itē sp̄osam xp̄i

*De tribus verbis q̄ reliquat fra
tribz ad cōseruandū p̄foem ipoz*

lxxxvii
Quadā vice cū p̄pter i
firmitatē stomachi
vellet euomē ob numiā vi
olentiā quā sibi fecit euo
muut sanguinē p̄ totā noc
tē vsq̄ ad matutinū. Cūq̄
socy eius tenerent ip̄m p̄
numiā debilitate et afflic
tione q̄si iam mori. cū max
imo dolō et lachrimarum
effusione dixerūt ad illū.

Pater quid sine te faciem
cui nos orphanos derelin
quis. Tu sp̄ fuisti nobis p̄
et m̄r generans et parturi
ens nos in xp̄o. Tu fuisti no
bis dux et pastor m̄gr̄ et
corrector plus docēs et cor
rigens nos exemplo q̄ v̄bo
Quo ergo ibim⁹ oues sine
pastore filij orphani sine
p̄rē hoīes rudes et simplices
sine duce. Quo ibim⁹ que
rere te o gl̄a paup̄tatis laud
simplicitatis et honor vilita
tis nr̄e. Quis nob̄ adhuc
ceas viā veritatis ostendet.
Vbi erit os loquēs et lingua
d̄sulens nobis. Vbi erit sp̄s
feruens nos i viā crucis di
rigens et ad p̄foēz euāge
licā nos d̄fortans Vbi eris
vt recurram⁹ ad te lumen
oculorū nr̄oz vt q̄ram⁹ te
d̄solator auarū m̄arū. Ecce
p̄r tu moueris. ecce nos sic
desolatos deseris sic tristes i
amaritatos elinquis. ecce di
es illa dies fletus et amari
tudinis. Dies desolationis
et tristitie appropinq̄t. Ecce
dies amara quā sp̄ ex quo
fiim⁹ tecū vidē tuncbam⁹
p̄mo quā nō poteram⁹ eā
cogitare. Nec mirū certe q̄
vita tua ē nobis d̄tinue lu
mē et verba tua erūt facile

ardentes et igneantes nos
cotinue ad viam crucis ad
pfectione euangelicā ad amo
rem et imitatione dilassi
mi crucifixi. Et ergo p̄ sal
te benedicas nobis et alyis fr̄i
bus filys tuus q̄s genuisti
i xpo et aliquod memoriale
tue volūtatis elinqs nobis
qd fr̄es tui sp̄ i memoria ha
beat et possint dice h̄ verba
p̄ n̄r reliquit fr̄ibz et filys
suis i morte sua. Tunc p̄
pussim p̄ nos oculos i filys
dirigēs aut illis. Vōte michi
fr̄em benedictū de pirato.
Erat enī f̄e ille sacerdos sc̄s
et discretus q̄ beato f. celeb̄
bat aliqui vbi iacebat ifirm̄
q̄a sp̄ cū poterat volebat ha
bē vel audire missam q̄tū
cumq̄ esset infirmus. Cūq̄
venisset ad eū dixit illi.
Scribe q̄liter b̄ndico omibz
fr̄ibus meis q̄ sūt i religione
et qui vēturi sunt vsq̄ ad
finē scli. Et qm̄ p̄pter debili
tate et dolore infirmitatis
loqui nō valeo. in hys t̄bus
verbis patefacio volūtate
et intentione meā fr̄ibz cūc
tis breuiter p̄ntibz et futuis.
videlicet vt i signū memoze
mee et b̄ndictionis et testa
mēti. sp̄ diligāt se ad iuce
sicut dilexi et diligo eos. sp̄

49
diligant et obseruant dnām nos
trā paupertate. et sp̄ platis et cler
cis sc̄e m̄is emē fideles et subdi
ti existat. Sic enī p̄ n̄r in caplis
fr̄m solitus erat sp̄ in fine capli
b̄ndice et absolue omēs fr̄es p̄n
tes et vēturos ad religione. Et en
am ex caplin in feruore caritatis
hoc idem multociens faciebat.
Monebat aut fr̄es vt timerent
et cauerent sibi a malo ex. atq̄
maledicebat omibz q̄ malis ex
plis p̄uōbant hoies ad blasphe
miā dū religione et vitā fr̄m.
q̄a boni et s̄i paupes de hoc vere
cundantur et plurimū affligūt
**De amore que ostendit fr̄ibz p̄e
morte dando singulis buccella
panis sicut fecit xps.**

Quadā nocte b. f. fuit ita
doloribz infirmitatū p̄gra
uatus q̄ q̄si nocte illa nō potuit
quiesce nec dormire. Mane at
facto cū dolores aliq̄stulū iā ces
sasset fecit vocari oēs fr̄es caste
tes in loco. et sedentibz illis co
ram ip̄o cōsiderauit et respexit
eos in p̄sonis oīm fr̄m. et po
nens manū dexteram sup ca
pita singulorū b̄ndixit om̄s
p̄ntes et absentes atq̄ vēturos
ad ordinē usq̄ ad finē scli. et
videbatur ap̄ati sibi ip̄i q̄a nō
poterat videre om̄s fr̄es et fili
os suos an̄ mortē suā. Volens
aut in morte suā imitari su

um dominū et mgrm q̄ in vi
sua p̄fē fuerat imitatus. Iussit
appōeri sibi panes ⁊ bñ dixit
om̄s atq; in plurimas particu
las fecit frangi q̄a p̄ nimia de
bilitate frangē nō valebat. Et
accipiens vnicuiq; fr̄m porrexit
p̄ticulā p̄cipiens vt totā q̄libet
māducaret. **Un̄** sicut dñs an̄
mortē suā voluit in signū di
lectionis cū aplis quāta feria
manducare. ita p̄fectus imita
tor ip̄us beatus. f. voluit in
signū dilectionis ostendē fr̄ibz
suis. et q̄ ad similitudinē xp̄i
voluerat hoc facē p̄z manifes
te. q̄a postea q̄siuit si erat tūc
feria quāta. et cū eēt tūc illa
dies dixit q̄ putabat eē feriā
quātam. **Unus** at̄ ex illis fr̄i
bus r̄seruauit vnā p̄ticulam
de pane illo et post mortem be
ati. f. multi infirmi q̄ de ip̄o
gustauerūt statim fuerunt a
suis infirmitatibz liberati.

**Qualit̄ timebat ne fr̄es in
turrerent aliquā tribulatio.**

Qne p̄t̄ infirmitates suas
Un̄ p̄pter dolores suaz
infirmitatum d̄scere nō posset
et ex hoc videt̄ fr̄es multū dis
trahi et fatigari p̄ se quia ad
huc plus diligebat aīas fr̄m
q̄ corpus ip̄i. cepit timere
ne fr̄es ex nimio labore oca
sione sui. etiā iūmā dei offe.

sam mouerent p̄t̄ impaciāz
aliq̄lem. **Un̄** q̄dā vice cū pietate
et passionē dixit soris suis
fr̄m fr̄es ⁊ filioli mei nō tēdent
vos laborare pro ifirmitate me
a qm̄ dñs p̄ me seruulo suo iſ
tituet vobis oēm fr̄m op̄atio
num v̄raz in hoc sc̄lo et in fu
turo quas p̄ sollicitudinē ⁊ in
firmitatis mee nūc op̄ari non
valetis. p̄mo etiā manus lucrū
acq̄ritis. q̄ si pro vobis labora
retis. qm̄ qui adiuuat me ad
uiuat totā religionē ⁊ vitā fr̄m
p̄mo etiā ita dicatis. **Dux** te fa
ciamus expensas nr̄as. et dñs
erit p̄ te debitor nr̄. **Hoc** at̄ dice
bat fr̄s p̄i volens uiuare ⁊ cruce
pusillanimitatē sp̄us corū p̄t̄
numū zelū quem habebat ad
p̄fectionē aīaz suaz. **Timebat**
etiā ne aliqui tentati p̄t̄ illum
laborē dicerent nos nō valēm
orare nec tm̄ laborem pati et
efficerēt tediosi et vtiq; impacien
tes sic q̄ laboris modici p̄cedit
magnum fructū. **Qualiter** ad
monuit soros sc̄e clare.

Postq̄ beatus. f. fecit lau
des dño de creaturis. fecit
etiā q̄dā sc̄a verba cū cātu p̄ d̄so
lacioe et edificatioe paup̄m
dn̄az. sciens eas nimis tribu
bulari de infirmitate sua. et cū
nō posset eos p̄sonaliter visita
re. illa verba p̄ soros misit eis.

Illis enī voluit patefacē volun-
tate suā in verbis illis q̄liter. s.
dērent viuē & hūilit̄ auersari
& ēē vnanimes charitate. vide-
bat enī q̄ eaz̄ auersio & sc̄a cō-
uersatio nō solū religionis fin-
tū erat exaltatio. sed etiā vni-
uersalis etiā edificā maxima.
Dicens autē q̄ in principio con-
uersionis carū nimis artā &
paupaulā vitā duxerāt s̄p̄ ad
cas mouebat pietate & passi-
one. Vñ in casōe verb̄ rogauit
eos vt sicut dñs ex multis p̄ti-
bz̄ congregauit eos ip̄as in vñū
ad sc̄am charitate sc̄az̄ paup̄ta-
tem & sc̄am obīaz̄. ita in ip̄is
s̄p̄ dērent viuē et mori. et specialit̄
admonuit eos vt de demofund̄
q̄s dñs daret illis cū hilaritate
& ḡn̄rū actiōe f̄ discrete suis
corporibz̄ prouiderent. & maxi-
me ut sc̄ie et laboribz̄ q̄s susti-
nebat p̄ sororibz̄ suis infirmis.
& ip̄e infirme in suis infirmi-
tatz̄ essent patientes. **De con-
tinuo feruore amoris & cōpas-
sionis ad passionē cristi. Et p̄-
mo q̄ nō curabat de suis in-
firmitatz̄ p̄pter amorem pas-**

tionis xpi...
Antus erat feruor amo-
ris & cōpassionis beati. s. ad do-
lores & passiones xpi. in tm̄ ca-
am se cotidie pro ip̄a passione

interius & exterius affligeb̄t
q̄ de p̄p̄is infirmitatz̄ nō
cumbat. Vñ cū p̄ longū temp̄
usq̄ ad diē mortis sue fuisset
passus infirmitates stomachi
& epatis & splenis. atq̄ a t̄pe
quo redyt de vlt̄ mare habu-
isset continue dolores maximos
oculor̄ noluit tm̄ inde h̄rē vñ
q̄ sollicitudinē ut faceret se
curari. Vñ videns dñs hosti-
ensis q̄ ita esset & fuisset sem-
p̄ corpi suo austerus. & maxi-
me quia lumē oculor̄ iā repat
p̄c̄ & quia nolebat se facere
curari. Admonuit eū cū m̄ḡ
na pietate & cōpassione dices
Frat̄ nō bñ facis q̄ nō facis te
curari. cū vita & sanitas tua
sit utilis valde fr̄ibz̄ & sc̄laribz̄
& toti etiā. Nā si fr̄ibz̄ tuis in-
firmis cōpateris & s̄p̄ fuisti ill-
pius & misericors. in tāta ne-
cessitate tua nō debes tibi ēē
crudelis. Vñ p̄cipio tibi vt te
curari facias & viuari. Ip̄e nā
q̄ p̄ sanctissim̄ q̄d erat ama-
rum s̄p̄ pro dulci sumebat q̄a
de hūilitate & vestigijs dei filij
continue imēsam dulcedinē att̄.
Qualit̄ inuēt̄ fuit **Hebat**
ire plā gēdo alta voce passionē x̄
Quodā t̄pe paulo post du-
sionē suā cum ambularet
solus p̄ vñ hō multū longe ab

ecclesia sancte marie de por
tuncula ibat alta voce plan
gendo. Quidam autem spiritalis homo
obuiauit illi et timens ne haberet
aliquod dolorem infirmitatis. dixit
ei quid habes fratere. At ille respondit
Ita deberem ire per totum mundum
sine verecundia plangendo passi
onem domini mei. Tunc ille sic cum eo
cepit flere et fortiter lacrimari. Hunc
virum nominamus et ab ipso hoc in
telleximus quod etiam fecit multam
solacionem et multum beato fratri et non
Qualiter solacia que libere fecit ei

aliquam frater extere utebatur in lacrimas

primi

Alius amore et compassione et compa
sione xpi beatus frater quibus tunc
fraterebat. Nam dulcissima melodia
spiritus sancti semper ebulliens frequenter
exteriori dabat sonum gallice et ve
na diuini suspirii quasi auribus eius
susceperat furtive gallicum eru
pebat in uulnere lignum quibus
colligebat de terra ipsius sinist
brachio supponens aliud lignum
per modum arcus cum manu dext
trahebat super illud quasi super viel
lam vel aliud instrumentum atque
gestus ad hoc idoneos faciens
gallice cantabat de domino ihesu christo
Terminabat deus tunc hec tri
pidiano in lacrimas. et in com
passione passionis christi hic uul
nus soluebatur. In his cotidie
trahebat suspiria et in gemi
tis gemitibus eorum que tenebat in

manibus oblitus suspendebat ad
De zelo ipsius ad orationes scilicet
et opus diuinum et ad seruandum
letigam spirituale in se et in alijs.
et primo de oratione et diuino officio

primi

Libet multis annis fuisse
afflictus infirmitatibus
superioribus. erat tamen in tunc deuotus et
reuerens ad orationes et ad diuinum of
ficium quod tempore quo orabat vel horas ca
nonicas persoluebat ut nunquam
tuo vel parieti adhererebat. Stabat
autem spiritus erectus et cum nudo capite
aliquando uero super genua. maxime
quia pro maiore parte diei et noctis
foris uacabat. primo quando ibat per mu
dum pedes spiritus figebat quod tunc uo
lebat dicere horas. Si uero cantabat
propter infirmitatem spiritus descendebat
ad diuinum officium. Unum quodam
tempore pluebat fortiter ualde et ipse
propter infirmitatem et necessitatem
equitabat. Cumque iam totus esset bal
neatus descendit de equo quando uo
luit dicere horas et tunc tanto fer
uore deuotionis et reuerencie dix
officium sic stans in via. et plucdo
dianue super ipsis. ac si fuisse in ecclesia
vel in cella. Et aut foris suo. Si autem
pace et quiete corporis uult comedere a
bun suum que tunc ipso corpore sit esca uer
mum. tunc quanta quiete et pace tunc
ta reuerencia et deuotione debet
autem recipere abun que est ipse deus.

**Qualiter in se et in alijs spiritus di
lex leticia spirituale interiori et exte
riorem**

In hoc autē sumū & p̄cipuū sciō h̄bitat b̄t̄is
 f̄ ut ex orōem et diuinū officiu
 h̄t̄et cōtinue interius et exterius
 leticiā sp̄ūalem. & hoc s̄it̄ in fr̄
 bz suis singularit̄ diligebat.
 p̄mo de tristitia & acedia exte
 rion ip̄os sepius arguebat. Di
 cebat enī q̄ si seruis dei studu
 erit h̄t̄et et cōseruare interius et
 exterius leticiā sp̄ūalē q̄ proue
 nit ex mūdicia cordis et acq̄
 rit p̄ deuotioēz orōis. demones
 nō p̄nt ei nocē dicentes. Ex quo
 in tribulatiōe et p̄speritate h̄z
 leticiā seruū dei. nō possumus i
 uenire aditū intrādi ad ip̄m n̄
 sibi nocē. S; tūc exultāt demo
 nes q̄ deuotioē & leticiā que
 prouenit ex mūda orōe & alijs
 virtuosis opibz p̄nt extingue
 ul impedire aliq̄lit̄. Nā si dia
 bolus in seruo dei p̄t h̄t̄et aliq̄d
 de suo. nisi fuerit sapiens et sol
 licitatus dele et destruē illud q̄
 n̄ poterit p̄ virtutē s̄t̄e orōis cō
 tritionis & cōfessionis & satisfac
 tionis. in breui tpe de vno ca
 pillō facit vnā trāben s̄p̄ ibi ad
 itendo. Quia ergo fr̄es mei
 ex mūdicia cordis & puritate
 cōtinue orōis puenit h̄z leticiā
 sp̄ūalis at̄ illa duo acq̄rēda &
 cōseruāda p̄ncipalit̄ est studen
 diū ut ip̄az leticiā quā in me

pro

& in vobis sumo affectū cupio
 & diligo cernē et sentire possit
 h̄t̄et interius et exterius ad edi
 ficatiōē proximi & in vitupe
 ratiū inimici. Ad ip̄m enī & ad
 meū a^o p̄tinz tristari. ad nos
 at̄ letari s̄p̄ i dno & gaudere.

**Qualit̄ r̄phendit sociū qui
 erat tristis in facie. & de leti^a**

De tristitia intelligibili
 dicebat b̄t̄is f̄. q̄m scio
 q̄ demōes inuident in de bene
 ficijs q̄ dōs m̄ dedit. Dico etiā
 et video q̄ nō p̄nt p̄ me nocē m̄.
 insidiāt & student in nocē per
 socios meos. Si vero p̄ me & so
 cios meos m̄ nocē nō p̄nt cū
 magna cōfusione recedūt. p̄mo
 q̄n̄z si eem̄ temptat̄ ul acedio
 sus. cū cōsidero leticiā socij mei
 statim occasione leticię illius
 reuertor de temptatiōe & acedia
 ad interiorē et exteriorē leticiā.
 p̄t̄ea ip̄e p̄n̄ valde arguebat il
 los qui exterius tristitiā p̄ten
 debant. Nā q̄dam vice r̄pre
 hendit vnū de socijs q̄ tristis
 facie apparebat. Et ait illi. Cur
 exterius ostendis dolōrē & tris
 titiā de tuis offensis. Int̄ te
 & deū habens hanc tristitiā
 et ora ip̄m ut p̄ miāz suam
 p̄cat tibi. et reddat aīe tue le
 titiā salutaris. q̄ p̄ p̄cā deme
 titū est priuata. corā me at̄

pro

su

et alijs studias hęc semp le-
ticiā. nā seruo dei nō ducit
corā frē suo vī alio ostēde tris-
ticiā nec faciē tribulatiā. Nō
q̄ intelligēdū sit vī credēdū
q̄ p̄ nē oīs maturitatis et ho-
nestatis amator voluit hanc
leticiā oīdi p̄ risū vī etiā p̄ mi-
nimū verbū vanū. cū p̄ hoc nō
leticia spūalis. sed vanitas et
fatiutas potius oīdat. p̄mo
et in seruo dei risū et vbi oī-
osū singularit̄ abhorrebat.
cū nō solū vellet cū nō dē-
rē. sed nec minimā occasio-
nē vidēdi alijs exhibē. Vn̄ i
q̄dā sua amonitione clarius
exp̄ssit q̄lis debz esse leticia
serui dei. **Aut enī** **Deatus** il-
le religiosus q̄ nō hz iocūdi-
tate et leticiā nisi in sanctissi-
mis doquis et operibz dñi
et cū hys puocat hoīes ad a-
more dei in gaudio et leticia.
Et ve illi religioso qui delectat̄
in verb̄ otiosis et inanibz et cū
hys puocat hoīes ad risū. p̄
leticiam ergo faciā intelli-
gat feruorē et sollicitudinem
atq̄ disposiciōnē et p̄paratio-
nē mētis et corpis ad faciē-
dū libent̄ oē bonū quia p̄
huiusmodi feruorē et disposici-
ōnē magis prouocāt. **Alij q̄n̄**
q̄ p̄ ipm̄ actū bonū. p̄mo

si actus q̄tūcūq̄ bonus nō
videat̄ fieri libent̄ et feruent̄
magis gnat̄ tedū q̄ prouocāt
ad bonum. **Ideo q̄** nolebat in
facie vidē tristiciā q̄ amidiā et
indisposiciōnē mētis atq̄ corpis
inherciā ad omē bonū sepius
rep̄ntat. **Gravitate** at̄ et ma-
tūritate in facie et i cūctis mē-
bris corpis et sensibz sp̄ in se
et in alijs p̄cipue diligebat at̄
ad hoc quantū poterat verbo
et exemplo alios inducebat.
Experiebat enī h̄mōi graui-
tatem et modestiam mor̄ esse
sicut murū et scūtū fortissimi
stra sagittas diaboli. et aiāz
sine huiusmodi mur̄ et scūti p̄tectiōe
ē sicut milite nudū int̄ hos-
tes fortissimos et munitissimos
ad mortem ipsius itāne fer-
uidos et intentos. **Qualiter**
dicebat fratres **satisfacē neces-**
sitatibz corpis. ne oīo amittatur.
Q Considerans et intelli-
gēs p̄ sc̄ssim̄ p̄pter a-
nimā corpus ēē creatū. et act̄
corpales p̄t̄ spūales esse agē-
dos. dicebat **Seruo** dei i come-
dendo et bibendo et dormiēdo et
aliis necessitatibus corpis sumē-
do d̄z cū discretione suo corpi
satisfacē. ita q̄ fr̄ corp̄ nō va-
leat murmurare dices. **Nō**
possum stare erectus et insiste-

oroī. nec in tribulationibus
mentis letari. n̄ alia bō opa
opari q̄a nō satisfaciis indige
re mee. Si cū seru⁹ dei cum
disfractioē & satis bono & hoēsto
mō suo corpi satisfacet. & fr̄
corpus vellet eē negligens &
pigrū & sōnolentū in orōe vi
gilys & bonis opibz tūc debe
ret ip̄m castigare tāq̄ malū
& pigrū iumentū q̄a vult come
de & nō vult lucrari et on⁹ por
tare. Si vero p̄t inopiā et pau
p̄tate fr̄ corpus necessitates su
as in isanitate & infirmitate
h̄re nō p̄t dū hūilit̄ & hoēste
peccat a fr̄e l̄ plato suo aōre
dei et sibi nō datur sustineat
amore dei patient. q̄ etiam
sustinuit qui cū solaretur
et nō inuenit. Et hec neces
sitas cū paciētia p̄ martirio
sibi a dno repūbit. Et quia
fecit q̄ suū ē & petyt hūilit̄
suā necessitate. excusatur a
dno eadē si corpus inde graui
ter infirmaretur. **De q̄bus**
dā temptacionibz quas p̄misi
a dominus. Et primo qua
lit̄ demon intrauit pulu
nar qd̄ hēbat sub capite.
Qum beat⁹. f. in hēmi
tonio grecy manet ad orōem
in cella vltima post cellā ma
iore. qd̄a nocte in p̄mo sōno vo

cauit socū suū q̄ iacebat p̄pe
ip̄m et surgens socius iuit ad
atruū celle vbi erat bt̄us. f.
Dixit q̄ sc̄is ad cū. fr̄ nō po
tui dormire hac nocte neq̄
stare erect⁹ ad orōem. nā ca
put & crura m̄ valde tremūt
et videt̄ m̄ q̄ comederim pa
nē de lolio. Cūq̄ socius loque
retur ei verba sp̄assua: dixit
beat⁹. f. Ego vere credo q̄ dy
abolus sit in isto puluinarī
quod habeo ad caput. Cū ei
nūq̄ voluisset iace in pluma
vel puluinar h̄re de pluma
postq̄ exiuit de sc̄lo. tū c̄tra
volūtate suā cogitavit cū fr̄e
h̄re tūc illud puluinar p̄pter
infirmitate oculorū. proiecit
ergo ip̄m ad socū suū. Soc⁹
aut̄ accipiens illud cū manu
dextra posuit ip̄m sup̄ hume
rū sinistrū. & cū exisset atrū
illius celle statim p̄didit loq̄
lā. et nō poterat illud dimit
tere. nec mouē brachia. Sed
stabat sic erectus et nō poterat
se mouē de loco illo. sc̄iēns **et nichil**
de seipso. Dū aut̄ p̄ aliquot
spacū sic stetit. p̄ dei gr̄az
vōiuit cū beat⁹. f. et statim
reuersus est in se dimittēs ei
de puluinar posttergū. Reu
sus q̄ ad beatum. f. narrauit
sibi omnia q̄ acaderant ei. Et

nit sc̄us. In sc̄o cū dicebā cō,
pletorūm̄ sensi dyabolū venie
ad cellā. vñ video q̄ dyabol⁹
iste nimis astutus ē. quia cū
nō p̄t aīe mee nocē vult ipe
dixit necessitate corpis vt nō
possim dormire nec stare cre-
tus ad ordē. ⁊ vt sic impe-
diat deuotionē et leticiā cordis
mei ac p̄ hoc murmurē de in-
firmitate mea

*De grauissima temptacione
quā habuit vlt̄ duos ānos*

Quoniam moraretur in loco
s̄c̄e marie in missa fuit
a grauissima temptatio spūs ad
p̄fectū aīe sue. Et hoc t̄m̄ af-
fligebat̄ at̄ mēte ⁊ corpe q̄
a s̄forio firm̄ se multoacis
subtraheret. quia nō poterat
eis se oīdē letum sicut s̄sueue-
rat. Affligebat̄ se nichilomi-
nus abstinentia cibi ⁊ potus atq̄
v̄boz. orabat̄ instā⁹ ⁊ lachri-
mas abundācius effundebat.
vt ei dñs medelā sufficienter
in tanta tribulacione mitte-
dignaretur. Cū vlt̄ra duos ā-
nos ita fuisset afflictus. accidit
vt quadam die dū oraret ī ec-
clesia s̄c̄e marie diceretur ei in
spū illud v̄bū euāgely. Si ha-
beres fidem vt granū sinapis
et dices illi monti vt se trā-
ferret in aliu locū ita fiat

Respondit statim, beatus f. Dñe
quis ē ille mōs. Et dñm̄ ē ei.
Mons ille est tētatio tua. Dixit
beatus f. Ergo dñe fiat in sic
dixisti. Statim ita p̄fecte libera-
tus est q̄ visum fuit nūq̄ ha-
buisse tentationē aliquā. Si-
militer in sacro mōte alucine
quo tpe recepit stigmā dñi in
suo corpe ⁊ tentationes ⁊ tri-
bulaciones passus fuit a deo
nubz q̄ nō poterat se letū oī-
dere sicut s̄sueuerat. Dicebat
cū soao suo. Si scirent fr̄es q̄t
et quantas tribulaciones ⁊ af-
flicciones faciūt in demones
nō est aliquis corū qui nō mo-
ueretur ad xp̄assionē et pietā-
tē circa me. *De tēptacione quā
habuit p̄ mures. de qua con-
firmat̄ cū dñs s̄solat̄ ē. ⁊ tūc
certificauit eū de rēgno suo*

Vobis annis an̄ obitu
sui dū esset apud s̄m̄
daniānu in cellula q̄dā facta
de scoris et sūme affligeretur
infirmitate oculoꝝ ita q̄ vlt̄
spaciū sexaginta dieꝝ nō po-
tuit vidē lumē diei nec etiā
lumē ignis factū ē diuina
p̄missione vt ad augmentum
affliccionis meriti sui. veniret
tot mures in cellā illā q̄ die
noctu q̄ discurrerent sup̄ ip-
sum et in artutu eius non

simebant cum orare nec quiescere. Vno quoniam amedebat ascendebat super mansam eius et ipsum plurimum infestabant. Vnde tamen ipse cum socij eius agnouerunt manifeste quod erat tentatio dyabolica. Videns ergo se beatus. f. tot afflictionibus cruciari quodam nocte pietate motus circa se ipsum dixit int se. Domine in auxilium meum respice super infirmitates meas ut eis patienter valeam tolerare. Et statim in spiritu dictum est ei. Dic michi frat. Si quis pro his tuis infirmitatibus et tribulationibus tam magnam et pretiosum thesaurum tibi daret quod si tota terra esset illius magni thesauri nonne multum gauderes. Et respondit beatus frater. Magnas esset domine thesaurus iste et preciosus valde et nimis delectabilis et desiderabilis. Et audiuit iterum dicente sibi. Ergo frat. iocundare et iubilare in tuis infirmitatibus et tribulationibus atque de cetero ita scire te habeas ac si esses iam in regno meo. Et surgens mane dixit socijs suis. Si imperator alicui seruo suo integrum regnum suum daret. nonne ille seruus multum deberet gaudere. si autem totum imperium daret ei. nonne multum magis gauderet. Et ait illis. quod me oportet mul

tum gaudere in infirmitatibus et tribulationibus meis atque in domino confortari et spiritu gratias agere deo patri et unico filio eius domino ihesu christo et spiritu sancto de tanta gratia in se a domino. videlicet quod dignus est me indignum seruum suum ad huc viuente in carne certificare de regno suo. Vnde volo ad laudem eius et ad nostram consolationem et ad edificationem proximi facere nouam laudem de creaturis domini quibus cotidie utimur et sine quibus vivere non possumus et in quibus humana genus multum offendit creatorem. et continue sumus ingrati tante gratie et tanti beneficii non laudantes dei creatorem et datorum omnium bonorum sicut debemus. Et sedens cepit meditari aliquantulum et postea dixit. Altissio omnipotente bono signore etc. Et fecit tantum super hoc et docuit socios suos ut dicerent eum et cantarent. Nam spiritus eius erat tunc in tanta consolatione et dulcedine quod volebat mitte per fratrem pacifico. qui in seculo vocabatur rex versuum et fuit valde curialis doctor cantorum et volebat sibi dare aliquos fratres bonos ut uent simul cum eo per mundum predicando et cantando laudes domini. dicebat enim quod volebat ut ille qui sciret predicare melius

int' illos plus predicaret populo.
et post predicationem omnes can-
tarent simul laudes domini tam-
quam ioculatores domini. finitio
autem laudibus volebat quod predi-
cator diceret populo. Nos sumus
ioculatores domini. plus volu-
mus remunerari a vobis. videlicet
ut statis in vera penitentia. et ait.
Quid sit seruus dei nisi quod
ioculatores eius qui corda ho-
minum erigere debent et monere
ad leticiam spiritualem. et specia-
liter dicebat de fratribus minori-
bus qui dati sunt populo dei pro
De spiritu prophete. et de salute
pater qui dixit ibi pacem fieri
inter episcopum et presbiterum assisii vultu lau-
dis quam fecerat de creaturis qua-
scit cantari a sociis suis coram illis.
Postquam beatus f. ipso
suant laudes predicantis de crea-
turis quas vocauerunt canticum
fratris solis. accidit ut inter episcopum
et presbiterum civitatis assisii magis
discordia oriretur ita quod episcopus
exeravit presbiterum. et presbiterus fecit pro-
curator ut nullus venderet sibi
aliquid aut emeret aliquid ab eo
aut tractum aliquid faceret cum
ipso. Beatus f. cum esset ita infirmus
et audisset hoc. pietate motus
est super eos. maxime quia nullus
intromitteret se de pace facien-
da. Et ait sociis suis. Magna
veneranda est nobis servus dei

quod episcopus et presbiterus ita se invicem con-
turbat. Et sic fecit statim usum
in laudibus super dictis occasio illa.
Et ait. Laudate cristum meo signo
re per quilliche per dona per liton a
more. Et sustine infirmitatem
et tribulationem beati quilliche le-
sostine in pace. Re doti altissi-
mi serrado coronati. Postea
vovit unum de sociis suis. et ait
illi. Vade ad presbiterum et ex parte
mea dic ei ut ipse cum magnati-
bus civitatis et aliis quos sciam du-
ce per veniat ad episcopum. Et illo
fratre eunte dixit aliis duobus sociis
suis. Ite. et coram episcopo et presbitero
et aliis qui sunt cum eis. Cantate can-
ticum fratris solis. Et confido in domino
quod ipse statim humiliabit corda
iporum. et ad presbiterum dilectionem
et amicitiam revertetur. Congre-
gatis vero omnibus in platea
claustra episcopatus surrexerunt
illi duo fratres. Et dixit unus il-
lorum. Beatus f. in sua infirmitate
fecit laudes domini de suis creatu-
ris non laudem ipsius dei et ad e-
dificationem proximi. Vnde ipse ro-
gat vos ut eas audiat cum
magna devotione. et sic incepe-
runt eas dicere et cantare. Postquam
autem statim surrexit et iunctis bra-
chiis et manibus ipsos transiens cum
gelu domini cum maxima devotio-
ne et etiam cum multis lacrimis

57
intente audiunt. Habebat ei
magnam fidem et deuotionem in
beato f. finitis laudibus dñi dixit
it p̄tas coram oibz. In veritate
dixit vobis qd nō solū dñs ep̄s
ep̄o quon volo et debeo h̄re p̄
dño meo. sed si quis interfecisset
germanū meū l̄ filiū meū
indulgerē sibi et sic dicens
proiecit se ad pedes ep̄i et ait il
li. Ecce patus sum p̄ oīa satisfacere
vobis sicut vobis placuit
amore dñi nr̄i ih̄u cristi
et eius serui beati f. Ep̄s aut
accipiens ip̄m cū manibz cre
xit et dixit ei. Ex officio meo cō
ueniret me esse huilōm. et quia
naturalit̄ ad iracūdiā sū p̄imp
tus oportet qd in indulgens.
Et sic cū multa benignitate
et dilectioē amplexati et oscula
ti sunt ad inuicem. Deuotissimi
vero et letati sunt fr̄es videtes
ad h̄az esse impletū qd beatus
f. p̄dixerat de illoz discordia.
Et omnes alij qd p̄dēnt hoc p̄
maximo miraculo totū mari
tis b̄ti f. asseribentes qd ita sub
ito visitauit illos dñs. Et de
tanta discordia et scandalo sine
recordatione aliau' verbi ad
tanta discordiā redierūt. Nos aut
qui cū b̄to f. fuim' testimoniu
um phibemus. qd cū dicit de
aliquo sic est vel sic erit. sp̄ ad

litterā sic fiebat. Et nos tot et
tanta vidim' qd longū esset ea
scribere l̄ narrare. **Qualiter
p̄caudit casum fr̄is q̄ nolebat
confiteri sub specie silentij**
Vidit qdam fr̄ honeste et
sc̄e cōsationis exterioris qui di
e noctuqz videbatur sollicitus
circa orationē et silentiū sic ob
seruabat otium qd aliqui cū
sacerdoti cōfiteretur solus signis
quibusdā et nō verbis cōfitebat.
Ita cū videbat' esse deuotus et
feruens in dilectioē dei qd sedes
aliqui cū fr̄ibz h̄z nō loq̄retur
audiendo tñ bona vba inter
et exterius mirabiliter letabatur
ita qd ex hoc sepe ad deuotionē
fr̄es alios attrahabat. Cū autē
pluribz annis in cōsatioē h̄mōi
p̄stitisset accidit vt beatus f.
veniret ad locū ubi ille mane
bat. Cui cū audisset a fr̄ibus
cōsationē illius dixit eis. De
atis in veritate quia dyaboli
ca tēptatio ē quia nō vult cō
fiteri. Interim gñalis minist'
venit illuc visitare beatū f. et
cepit illū cōmedare corā b̄to f.
Et ait illi b̄tis f. Crede m̄ fr̄
qm̄ a maligno sp̄u ducit et de
cipit iste fr̄. Dixit gñalis mi
nister mirū michi videtur et
quasi incredibile qd possit hoc
esse de hoīe qui h̄z tot signa et

opa scitatis. et dixit a beatus
f. Proba ipm. Dixit ergo ge
neralis minister illi fr. Et
volo peritus q bis vel semel
ad minus scitatis in ebdo
mada. Ille aut posuit digi
tu sup os suu dicens caput
et ostendens p signa q nullate
nus hoc faceret amore sileny
Minister vero timens illu
scandalizare dimisit eu. Et
ho post multos dies cgressus
e ordine fr ille ppria volun
tate et redyt ad scim portis
habitū secularē. Factū ē aut
dū qda die duo ex socijs bti
f. ambularent per quāda viā
obuauerūt illi qui ambulabat
solus peregrinus pauperum.
Cui spatientes dixerūt. O
miser ubi ē honesta et scā duc
satio tua. Volebas enī loqui et
ostende te frāz tuis. et mo va
dis discurrēdo p mūdū tūz
hō ignorās dā. Ille autē ce
pit eis loqui iurādo sepe in su
a fide sicut seculares hoies.
Et dixerūt ei. miser homo. cur
in fide tua iuras vt seculares
qui nō tm a vbis ociosis sed
enī ab oibz silēbas. Et sic di
miserūt eu. et parū post mor
tuus ē et valde amittati suum
videntes sic ad lram esse verū
sicut pdixerat de illo btus f.

tempore quo epūbat scis a
fratribz ille miser **De illo qui**
plorabit corā btō f. ut rāpēt ad
Ordine
Quempore quo nullus
recipiebatur ad ordinē
sine licētia bti f. qdam filius
nobil' viri de lucra vout cū
alijs multis volentibz intrē
ordinē ad btū f. qui erat tē
infirmus in palatio epī as
sissy. Cūqz pntaretur omīs
illi btō f. inclinavit se ille co
rā eo et cepit fortit' plangere
vofās ipm vt rāpētur. Bti
f. intueus in ipm dixit a
miser et carlis homo cur spū
sco et in mētuis. Tu ploras car
naliter et nō spūaliter. Et hys
dictis statim venerūt pūqz
eius in equis ex palatiū vo
lentes ipm capere et abducere.
Ille vero audiens fecerūt capz
esperat p fenestā quādam et
vidit pūquos suos statimqz
descendit ad eos. Et sicut pū
derat btus f. ad seculū est re
uersus cū illis. **De vinea**
sacerdotis q fuerat spoliata
vuis occasioē bti frāsa.
Aquid emāz sancti fabia
bat btus f. cū illo paupaulo
sacerdote ppt infirmitatem oca
lorū. Tūc aut erat dñs papa
honorius cū tō curia apud illā

55
ciuitate. Vñ multi cardina-
les & alij magni clerici q̄si co-
tidie visitabant b̄tm f. p̄pter
deuotionē quā habebant ad
v̄m. Habebat aut̄ illa etiā
quā vineā v̄m domū in q̄ erat
bt̄s f. & i domo illa erat osti-
um p̄ quod intrabāt vineam
fere om̄s q̄ visitabāt eū. maxi-
me quia tūc erāt mature vuc
& locus erat amēnus valde ita
q̄ occasione illa tō vinea cat̄
dissipata quasi & spoliā v̄m.
qua propter sacerdos ille cepit
sandalizari dicens. licet sit p̄
ua vinea t̄n colligebā t̄n vinū
quod sufficiebat necessitati mee
& ecce ip̄am p̄didi isto anno.
Quod audiens bt̄s f. fecit
ip̄m vocari & dixit ei. Noli
dñe amplius turbari quia
nō possum nūc aliud facere.
Deo fide in dño qm̄ p̄ me ser-
uulo suo p̄t tibi dāpnū tuum
integre restaurare dic̄ in quot
salmas vini hūisti qm̄ plus
habuisti de vinea tua. R̄ndit
sacerdos. Dat̄ xij salmas.
Dixit ei bt̄s f. Ne tristeris
n̄modo nec alicui p̄t hoc d̄m
verbū inuerosum Sed habe
as fide in dño & i verbis meis.
Et si habueris mun̄ q̄ xx sal-
mas vini ego tibi faciā imple-
ti. Et ex tunc sacerdos siluit

& quieuit. Et tpe vindemiar
diuina dispensatione habuit
de illa vinea viginti salmas
vini & nō minus. Et ammirat̄
ē valde sacerdos & om̄s qui h̄
audierūt dicētes q̄ si h̄m vi-
nea fuisset plena v̄m ipossi-
bile fuisset ibi esse viginti sal-
mas vini. Los vero qui fuerūt
cū illo testimoniuū phibemus
q̄ de hoc & de oībus que dixit
sp̄ impletū est a l̄m̄ verbū suū
**De militibz p̄sū q̄ impedi-
ebant p̄dicationē suam.**

Quoniam bt̄s f. p̄dicaret in
platea p̄sū magno p̄lo
agregato ibidē. Erat milites
p̄sū ceperūt aure p̄ plateā
in quibz ludēdo cū armis &
ip̄ediebant p̄dicationē eius.
Et licet ab hys qui aderant
arguerētur t̄n ab hoc nō res-
sabāt. Conuersus ergo ad illos
bt̄s f. cū feruore sp̄s dixit
eis. Audite & intelligite q̄ dñs
p̄ me seruū suū nūciat vo-
bis. Nec dicatis qm̄ iste est
assisina. Hoc aut̄ dixit quia
antiquū odiū erat & ē inter
perusios & assisinos. Et ait
ill. Dñs exaltauit vos super
om̄s vicinos v̄m p̄t quod
debetis magis inde recognos-
cē creatorē v̄m hūiando vos
nō t̄m ip̄i deo sed etiā vicinis

vñs. Sed eleuatu est cor vef
trū in supbia. ⁊ deuastatis
vianos vestros ⁊ multos int
ficiatis. Vñ dico vobis q nisi
cito ad deū cūsi fueritis satis
facietes ill quos offendistis. do
minus qui nichil relinquit
inultū ad maiore vindictā
⁊ punitionē vram ⁊ i olupro
brū vñm faciet vos surgere
vñū extra aliū. ⁊ mota sedici
one ⁊ intestino bello. tāta tri
bulationē patienti q̄tā viciam
vñ inferre nō possent. Sic enī
btūs f. nūq̄ tacēbat viciā ppli
qñ pdicabat. Sed omīs publi
ce ⁊ virilē arguebat. Dñs at
tātā grām dederat ei vt omīs
qui videbāt ⁊ audiebant eū
cuiuscūq̄ status ⁊ ordinis
ecēt tm̄ timebāt ⁊ venerabā
tur ipm̄ ppt̄ abundantē dei gra
ciā quā habebat. q̄ q̄tūcumq̄
ēphenderēt ab ipō sp̄ de ver
bis illius edificabantur atq̄
uertebantur ad dñm l̄ xpū
gebātur interius. Et sc̄m ē
diuina p̄missione vt post pau
cos dies int̄ milites ⁊ ppli sc̄a
dali ouertur ita q̄ pplus ele
at milites ex̄ timore ⁊ mili
tes cū etiā quuabat eos de
uastauerūt agros ⁊ vineas et
arbores eorū ⁊ oīa mala q̄ pote
runt face pplo faciebāt. Et ppl̄

simile omnia bona militum
deuastauit. Et sic uix verbū
btī f. pplus ⁊ milites sunt pu
Qualit̄ preuidit oc **Inti**
cultā tēptacōēz cuiuscūq̄ fr̄s
Quidā fr̄ spūalis valde ⁊
familiaris btō f. diebz mi
tis passus erat grauissimas do
aboli suggestiones ita q̄ quasi
in profundū desperationis in
ducētur. ⁊ in tm̄ cotidie stam
labat q̄ verecūditabat torrens
⁊ fiteri atq̄ ex hoc affligebat
se nimis abstinentia vigilis
lachrymis ⁊ disciplinis. Et
sc̄m ē diuina dispositione vt
btūs f. iret ad locū illū. Et cū
q̄dam die ābularet ille fr̄ cū
btō f. cognouit p̄ spm̄ sc̄m be
atus f. tribulationē ⁊ tenta
tionē ipsius. Et subtrahens
se p̄ax ab illo fr̄e qui etiā ibat
cū eo iūxit se illi tribulato. et
dixit ei. Charissī fr̄ volo q̄
amō nō teneatis illas sugges
tiones diaboli ⁊ fiteri. Et nō
timeas quia nichil nocuerūt
aīe tue. Sed de mea licētia
dicas vñ p̄ nē quociens de
ipō fueris tribulatus. Et le
tatus ē valde fr̄ ille de verbe
quod dixit vt sc̄z nō teneatur
ea ⁊ fiteri quia de hoc max
ime affligebat. Nichilomi
tū obstupescactus ē nimis vñ

57
dens beatū f. sic cognouisse
illud q̄ a solis sacerdotibz q̄bz
fuerat cōfessus sciebatur. Et sta-
tim sic fuit liberatus ab illa
tribulatione q̄ p̄ grām dei ⁊
merita s̄a f. ex tunc in max-
ima pace ⁊ quiete p̄mansit.
Et quia fr̄s h̄c sperabat
p̄terea scire absoluit eum a
cōfessione. *De his q̄ p̄dixit de
fr̄e b̄nardo. et q̄lit̄ impleta fu-
erūt oīa sicut dixit.*

Quam cum mortē ip̄ius *l. vii*
p̄p̄ta fuisset a q̄dam co-
mestio delicta. ⁊ cordatus fu-
it fr̄s b̄nardi qui fuit p̄m̄
fr̄e quē habuit. ⁊ ait socius su-
s. Hec comestio ē bona pro fr̄e
b̄nardo. ⁊ statim fecit eū v̄ori-
no se. Qui cū venisset sedit
iuxta leīm ubi iacebat sc̄us f.
Et ait fr̄e b̄nardo. *P̄i* rogo
te ut in benedicas ⁊ ostendas
m̄ dilectionē. q̄m̄ si michi p̄-
nālē affectū ostendeis. credo
q̄ ip̄e deus ⁊ om̄s fr̄es plus
me amabūt. *Et* t̄is f. non po-
terat eū vidē. quia p̄ plures
dies añ. lūmē amiserat oculo
rū. Sed extendens dexterā ma-
nū posuit eā sup̄ caput fr̄is
c̄stou qui fuit tertius fr̄e credēs
ipsam ponē sup̄ caput fr̄is
b̄nardi qui sedebat iuxta il-
lū. Et statim cognoscens per
sp̄m̄ s̄m̄. dixit. Hoc nō est ca-

put fr̄is b̄nardi. Tunc fr̄e
b̄nardus appropinquat ma-
gis. ⁊ b̄t̄is f. ponens manum
sup̄ caput eius b̄ndixit illi.
Dicens vni ex socijs suis. *Da*
be sicut dico tibi. *Pr*imus
fr̄e quē dedit m̄ d̄ns fuit fr̄al̄
b̄nardus qui p̄mo incepit
⁊ cōpleuit p̄fectissimē p̄fectioēz
s̄cti euāgēlij distribuendo
pauperibus oīa bona sua. p̄-
ter quod ⁊ p̄t̄ multas alias
p̄rogatiuas teneor ip̄m̄ ma-
gis diligē q̄ aliquē fr̄em to-
tus ordinis. *Vñ* volo ⁊ p̄cipio
sicut possū ut quicūq̄ fuerit ge-
neralis minister ip̄m̄ diligat
⁊ h̄oret sicut meip̄m̄. *Ministri*
enī ⁊ om̄s fr̄es totius religio-
nis ip̄m̄ teneat vice mea. Et
de hoc fr̄e b̄nardus ⁊ alij fra-
tres sunt plurimū cōsolati. *Cō-*
siderans enī b̄t̄is f. maximā
p̄fectionē eiusdē fr̄is b̄narda-
di. p̄phetavit de ip̄o corā qui-
busdam fr̄ibus dicens. *Dico*
vobis q̄ fr̄e b̄nardo dati sūt
ad exercitiū eius quidā de-
magnus ⁊ subtilissimus de-
monibz q̄ multas tribula-
tiones ⁊ tentationes imit-
tūt ei. Sed misericors d̄ns
p̄pe finē suū auferet ab ip̄o
om̄nē tribulationē ⁊ tenta-
tionē ⁊ ponet sp̄m̄ ⁊ corp̄
eius in tanta pace ⁊ cōsolati-

one q̄ om̄s fr̄es q̄ h̄ viderint
m̄mb̄ūtur valde ⁊ pro mag
no miraculo habebūt. Et ī
ip̄a quiete ⁊ solatione hoīs
vtriusq̄ muḡebat ad d̄m̄.
Hec aut̄ oīa nō sine am̄urati
one maxima oīm fr̄m̄ qui h̄
audierūt a b̄to f. postmodū
in ip̄o fr̄e bernardo ad lr̄am
sunt impleta. Nā fr̄ bernar
dus in egritudine mortis in
tāta pace ⁊ solatione spirit̄
erat q̄ iacē volebat. Et si ia
tebat quasi sedēo iacebat. n̄
etiā leuissima fumositas ascē
dens ad caput eius posset im
pedire meditationē de deo per
sompniū l'alīa ymaginatio
nē. Et si hoc aliqū stingebat
statim surgebat ⁊ d̄c̄tebat d̄c̄s
quid fuit. Quare sic cogitauit.
Nihil etiā medicinale vole
bat īt̄pe sed offerētī dicebat.
Noli me impedire. Et ut ad
huc magis liberē ⁊ pacifice
posset mori exp̄auit se de of
ficiis corp̄is in manibz cuius
d̄m̄ fr̄is qui erat medicus di
cens illi. nullā curā comedē
di l' bibendi volo h̄c sed tibi
emitto. Si dederis accipia. si
nō. nō petā. Ex quo aut̄ cep̄
infirmari voluit sp̄ h̄c̄ uix
ta se sacerdote vsq̄ in horā mor
tis. Et q̄n̄ occurrebat ei aliquid
in m̄te quod oneraret d̄sciāz

suā statim d̄tebat. Post mor
tē vero suā factus ē alb̄ ⁊ ca
ro sua mollis ⁊ q̄si ridē videb̄
tur. Vñ pulchrior erat mor
tuus q̄ viuus. ⁊ plus delecta
bāt̄ om̄s ip̄m̄ sic respicere mor
tuū q̄ viuū. Videbatur e
ni r̄c̄ sc̄is ridens. **Qualiter**
pe morte suā misit b̄re dare q̄
videt ip̄z et īplētū ē p̄ morte ei
Illa eodem q̄ muḡebat
beatus f. d̄nā clara p̄ma pl̄a
tula soroz pauperū s̄a d̄m̄
ani de assisio emulatrix p̄apu
a s̄a f. in d̄seruāda p̄fectione e
uāngelica tunc̄ moui an̄ ip̄m̄
quia tūc̄ ab̄o grauit̄ egrita
bant plorabat amarissime. ⁊
solari nō poterat. quia ante
obitū suū p̄bat nō posse vi
dere viliū p̄m̄ suū post d̄m̄
beatū f. solatorē ⁊ nigrū ip̄
sius. ac p̄m̄ū fundatorē suū
in gr̄a dei. Et ideo p̄ quēdam
fr̄m̄ significauit hoc b̄to f. q̄
audiens sc̄is cū cā singularit̄
diligent̄ p̄m̄ali affectu mol
ē pietate sup̄ eā. Deo d̄sc̄e
q̄ fieri nō poterat id quod ip̄
sa volebat id ē ip̄m̄ vix. ad
solationē eius ⁊ oīm soroz
scripsit ei pl̄as b̄ndictionem
suā ⁊ absoluit eā ab oī d̄f̄m̄
si quē fecisset d̄tra admonitio
nē ipsius ⁊ d̄tra m̄d̄ata ⁊ cō
filiā filij dei. Et ut deponēt.

omne tristitia et dolore quia
me modo videri non potest. sed in ve-
ritate sciat quod ante obitum suum
tam ipsa quam sorores sue me videri
vult. et de me plurimum consolabun-
tur. factum est autem cum paulo pro-
migrasset de nocte beatus frater. ve-
nit de mane uniuersus populus
et clerus civitatis assisus et tulerunt
sanctum corpus eius de loco ubi
obiit cum hymnis et laudibus
tollentes singuli ramos arborum
et sic portaverunt illud de vo-
luntate domini ad sanctum damianum
ut impletur sermo quem dixe-
rat dominus per beatum frater ad consolandum
filias et ancillas suas. Et re-
motam civitatem ferram per quam comu-
nicare solebant et audire ver-
bum dei. tulerunt fratres sanctum cor-
pus de secreto et tenuerunt ipsum
inter brachia ad fenestram per
magnum spatium donec dominam cla-
ram et sorores eius de ipso sunt con-
solate. licet essent plene et af-
fectu doloribus et lachrymis. vi-
dentes se privatas consolationi-
bus et admonitionibus tanti patris
Qualiter dixit corpus suum esse ho-
norandum post mortem.

Quodam die cum iacet infirmus
quidam frater spiritualis dixit
ei quasi ludendo et subridendo
quanti venderes tu dominus omnes
socios tuos. multi baldaquim

et panem de sereno ponetur super
hoc corpusculum tuum quod modo
indutum est sacco. Tunc enim
habebat infulam cooptam
sacro et etiam indumentum de
sacro. Et respondit beatus frater. non
ipse sed spiritus sanctus per ipsum. et a-
it cum magno fervore et leticia spiritus. Tu verum
dicas quoniam ita erit pro laude
et gratia domini mei. *De divina*
prudencia circa ipsum in rebus exte-
rioribus. Et primo quod dicitur domini
prudens fratribus sedentibus ad me-
sa paupercula cum medico.
Quoniam esset beatus frater. apud
heremitorum de fonte col-
libarum prope civitatem propter infir-
mitatem oculorum. visitavit
eum quadam die medicus oculo-
rum qui cum stetisset ibi per ali-
quot spatium et iam vellet re-
cedere dixit beatus frater. vni de sociis
suis. Ite et date medico optime
comedere. Respondit ei socius eius
dicens. Propter cum verecundia dia-
mus quia tamen pauperes sumus
modo quod verecundamur invitare
ipsum nisi ad manducandum.
Dixit ad socios suos beatus frater.
modice fidei nolite facere me
amplius dicere. et ait medicus
beatus frater. frater ex quo fratres sunt pau-
peres libenter eis cum comedere volo.
Erat enim ille medicus dives
valde. Et cum sepe invitasset eum

beatus f. & socij. nūq̄ voluit
ibi comedē. Auertit ergo fr̄es &
paucē mēsam & cū uerādia
apposuerūt modicū panis et
uinū & paz̄ de olenibz q̄ fecerant
p̄ seip̄s. & sedentibz illis ad mē
sam paup̄culā cū cepissent co
medē. carē pulsati fuit ostiū
loa. Surgēs autē unus ex fr̄i
bz uuit & aperuit ostiū. Et ce
ce aderat quedā mulier appor
tās canistz magnū plenum
pulchro pane & pisabz & pasul
lis gāmarozū & mellē & uuis
q̄ mittebat beato f. quedā dnā
uinū castri quod distabat a lo
co q̄si septē miliaribz. q̄bz uisis
fr̄es & medicus murati & gau
si sunt valde. cōsiderātes sc̄ita
tē beati f. & totū ipsius meriti
ascribētes. Et ait medicus ad
fr̄es. fr̄es mei nec uos sicut de
betis. nec nos cognoscamus is
tius hoīs sc̄itatem. *De pisce
quē appetebat ī infirmitate sua*
Alio tpe cū grauit̄ esset ī
firmo ī palatio ep̄i assisy
fr̄es rogabāt eū ut comedet. Et
r̄ndit eis. Nō habeo uolūtātē
comededi. Sed si habet̄ de pisce
qui uōtur squalus. & statim
affuit quidam portās canistz
ī quo erant tres magni squa
li bñ pati de gāmaris quos
libet̄ comedebat sc̄us p̄r. Et
hoc mittebat sibi fr̄ gerardus

m̄st̄ teate. & amicitates fr̄es
sup̄ diuina p̄uidēcia lauda
uerūt dn̄m q̄ seruo suo p̄ui
deat̄ de his q̄ tūc ip̄ossibile ē
tat̄ h̄ri assisy qm̄ temp̄s cat̄
De abo & p̄ano q̄s petebat arm
Qum̄ ēēt in loco mortē suā
sc̄e marie de anglis īfir
m̄o uiluna īfirmitate q̄ sc̄is
mortuū ē. q̄da die uōiūt socios
suos dices. Vos satis q̄lit̄ dnā
iacoba de septē solus ī & n̄c
ēligionū fuit & est f̄idelis plu
runū ac deuota. Et idō cre
do q̄ pro maḡ gr̄a & solati
one h̄ebit si ei significaueritis
statū meū. & sp̄cialit̄ mit
tatis sibi ut de p̄ano religiosō
q̄ in colore assimulat̄ auct̄
mittat̄. In. cū ip̄o p̄ano mit
tat̄ etiā ī de illa comestione
quā in urbe plures ī fecit
Allā aut̄ comestioē uocant
romani mortariolū q̄ fit de
amigdal & rutario & alijs r̄
bus. Erat em̄ illa dnā sp̄u
lis valde. Sed uidua de me
liozibz & diciozibz totius ro
me q̄ meritis & p̄dicatōe sc̄a
f. tāta gr̄am ē a domino tō
sequuta q̄ sp̄ pleā lacrimis
& deuotōe p̄e amore & dul
cedie xp̄i uidebat̄ q̄si alterā
magdalena. Sc̄ripserūt ḡ
lras sicut dicit sc̄us & q̄da
fr̄ ibat̄ q̄rēdo aliquē fr̄em

58
q̄ p̄oret lras̄ dn̄e p̄dite. Et
statim pulsātū fuit ad ostium
loci. Cūq̄ aperuiss̄ ostiū q̄dā
fē. ante dn̄a iacoba aderat q̄
cū maḡ festinatioē uērat ad
visitādū bt̄m f. Quā cū cog
nouisset q̄dā ex fr̄ibz uuit fes
tināt ad bt̄m f. et cū magna
leticia nūciāuit ei q̄ lit̄ dn̄a
iacoba uērat de roma cū fi
lio suo et alijs multis ad visitā
dū eū. Et ait quid faciēmus
p̄r. Dimittem̄ ip̄as̄ it̄nē et
uenire ad te. Hoc aut̄ dixit
q̄a de uolūtate sc̄i f. statūtū
erat ī loco ē p̄r magnā ho
nestatē et deuotionē eius ut
nulla mulier dēret it̄nē ill̄
claustrū. Et dixit bt̄s f.
Nō ē obseruāda h̄c institutio
ī ista dn̄a quā tāta fides et de
uotio fecit de lōginqs̄ p̄tibz
huc uenire. Inuēnit ḡ ad
beatū f. ista dn̄a sp̄gens ml̄
tas lachrimas coram ip̄o. Et
mētē certe. appōuit enī p̄
nū mortianū id ē cinerā co
loris pro tuica. et oīa q̄ stine
bant ī lris̄ sc̄i detulit ac
si ip̄as̄ lras̄ recepiss̄. Et ait fr̄
bz dn̄a dn̄a. fr̄es mei dcm̄ fu
it ī sp̄ū cū orare. uade et in
ista p̄c̄m tuū bt̄m f. et festiā
et noli tardāc. qm̄ si multū tar
daueris nō inuenies ip̄m ui
uū et p̄r sibi talē p̄nū pro

tunica et tales res ut facies
ei talē comestione. Sicut pro
lūnaribz magnā q̄tatem
tere appoz̄ teū et enā in c̄so. ^{de}
Hoc aut̄ stinebat̄ ī lrā met
teda p̄r inensū. Sic q̄ fr̄m
ē ut ille q̄ inspirauit r̄gibus
ut uent cū muneribz ad hōrā
dū filiū suū ī diebz natū
tatis ei. inspirauit enā illi no
bili et sc̄e dn̄e. ut cū muneribz
iret ad hōrādū dilāssimū ser
uū suū ī diebz mortis p̄mo uē
natitatis ip̄i. Pauit ḡ illa
dn̄a coēstione de q̄ cupiebat
comedē sc̄i p̄r. S; ip̄e p̄r co
medit. q̄a stinue definebat et
appropinquit morti. fecit eī
fieri candelas multas q̄ p̄ eius
mortē arderēt corā sc̄i sc̄i cor
pore suo. De p̄no at̄ fecerūt
ei fr̄es tuica cū q̄ fuit sepulc̄
Ip̄e uēo iussit fr̄ibz ut cōsue
rent sac̄ū sup̄ eū ī signū et ī
exēplū hūilitatis et dn̄e pau
ptatis. et ī illa ebdomada qua
uenit dn̄a iacoba migrāuit
ad dn̄m sc̄issimū p̄r nē. De
amoc̄ ip̄i ad creaturas et catura
rū ad ip̄m. Et p̄mo de amoc̄ que
habuit sp̄nalit̄ ad aues q̄ uolūt
a laude appellute qz p̄ eas signabat bō religio sū
Afortis totus ī amorē
dei bt̄s f. nō solū ī aīa
sua ī oīm uirtutū p̄fctōe oītibz
s; enā ī q̄libz creatura bōitate

dei p̄fē cōcedat p̄p̄ q̄d singu-
lari ⁊ uiserosa dilecōe afflicta
ad cōtūras maxie ad illas in
q̄bz aliqd̄ de deo l' aliqd̄ ad eligi-
onē p̄tines figābat. Un̄ p̄ autē
tis auibz diligebat quādam
auuula q̄ uōtūe lauda ⁊ i uul-
gai dī lodola capellā. Et dice-
bat de ea. Soror lauda lz capu-
cū sicut religiosi ⁊ ē hūil̄ auis
q̄a uadit libet̄ p̄ uia ad iueni-
endū sibi aliq̄ gna. Et si iue-
niret ea it̄ stertora ext̄ hit ea
⁊ comed̄. volādo laudat dñm
valde suauit̄ sicut boni religiosi
despiciētes terrena q̄z dūfatio
sp̄ ē in celis ⁊ iten̄ ē sp̄ ad lau-
de dei. Eius uestimēta assumu-
lāt terre ⁊ p̄ene eius. ⁊ dat ex-
emplū religiosi ut nō delin-
⁊ uolozā uestimēta habent s; uilia
p̄no ⁊ uolozē sicut tina uilior ē alyis
elamētis. Et q̄a h̄ cōsiderabat in
ip̄is libētissime eis uidebat. Itē
placuit dñō ut scissime auuula
le oñderet aliquod signū affec-
tiōis aut̄ ip̄m i hōa mortis ei.
Nā sero die sabb̄i p̄ uesp̄as ad
noctē q̄ migruit ad dñm maḡ
militudo huiusmodi auuū q̄ dñm
tū laude uenit sup̄ tectū dom̄
ubi iniebat ⁊ uolādo paz faci-
ebāt totā ad modū circuli aut̄
tectū ⁊ dulat̄ cantātes uidebā-
tur dominū collaudare.

ip̄e

¶ volebat suadere ip̄atoru
ut faceret specialem legē q̄ in nati-
uitate dñi hoies bñ p̄uiderent
auibz boui ⁊ asino ⁊ paup̄ibus

¶ **N**os q̄ fuit̄ cū b̄t̄ f. ⁊ sc̄p̄
fuit̄ h̄ testimoniū phibe
q̄ miltoies audiui cū dicitem
Si loquit̄ fūco ip̄atoru sup̄plicā
do ⁊ suadē dñm sibi ut amore
dei ⁊ amorē mei faciat legē spe-
cialē q̄ null̄ hō capiat l' occidat
sorores alaudas n̄ eis faciat q̄
q̄ mali. Sicut q̄ oēs p̄tates auu-
tatū ⁊ dñi castroz ⁊ uillaz te-
neantur oī āno i die natiuitatis
dñi expelle hoies ad p̄uicōdū
de frumēto ⁊ alyis granis per-
uias ex ciuitates ⁊ cast̄ ut ha-
beant ad comedendū sorores alau-
de ⁊ eadē alic aues i die tate
solēnitatis. Et q̄ ob ruerā
fily dei quē tali nocte b̄t̄ s̄ia
uigo maria it̄ bouē ⁊ asinū i
p̄sep̄io r̄clinauit. q̄cūq̄ habu-
erit bouē ⁊ asinū teneat ip̄a
nocte de bō ānona eis optime
p̄uide. Sicut q̄ i tali die omēs
paupes debeat̄ a diuitibz boīs
abarys saturari. Nā b̄t̄s fr̄a
maiorē reuerēciā habet i nati-
uitate dñi q̄m i alyis eius solē-
nitatibz dicit̄. Postq̄ dñs na-
tus fuit nob̄. oportuit nos sal-
uari. p̄pt̄a uolebat q̄ t̄i die
oīs xp̄ian̄ i dñō exultaret atz

59
p. eius amorē q̄ semetipm̄ nob̄
dōit onēs nō solū pauperibz
s̄ etiā aialibz ⁊ auibz largiter
puderēt. **De amorē ⁊ obīa ignis
ad ip̄m qm̄ fecit sibi fieri cocturā**

Quoniam venisset ad hēmito
rū fontis colūbatū p̄
vate pro cura ifirmitatis oca
lor ad quā facienda erat coact⁹
p̄ obīam a dno hostiesi ⁊ a fr̄
licia gñali m̄st. q̄ dā die veit
medic⁹ ad ip̄m q̄ d̄siderās ifir
mitatē dixit b̄s f. q̄ volebat
facē cocturā sup̄ maxilla usqz
ad sup̄alū illi⁹ oculi q̄ erat in
firmior altero. s̄ b̄tis f. nōle
bat t̄p̄e curā nisi veniret fr̄
helas q̄ dixerat se velle ifecē
qm̄ medicus t̄p̄et curā illā.
quia timebat ⁊ valde gñe si
bi eāt h̄re tantā sollicitudinē
de seip̄o s̄ nōlebat q̄ gñalis
m̄st illud facēt fieri totū. Cū
ḡ expectaret ip̄m ⁊ nō veniret
ip̄t m̄ta ip̄edimēta q̄ habuit.
tāde p̄misit medicū agē quod
volebat. ⁊ posito ferro ī igne p̄
coctura fienda b̄tis f. volens
d̄fōre sp̄m̄ suū ne pauesceret
sic loquutus ē ad ignē. **fr̄ mu
ignis nobil ⁊ util̄ int̄ alias
creaturas esto m̄ aual̄ ī hac
hora q̄a olim te dilexi ⁊ dili
gā amorē illi⁹ q̄ creavit te. De
p̄ior etiā creatore nrm̄ q̄ nos
creavit ut ita tuū calore tēp̄t**

ut ip̄m sustine valeā. Et orōe
finita signavit ignē signo
scē crucis. Nos vero q̄ cū ip̄o
etiam tū fugim⁹ oēs ex pie
tate ⁊ passione ab ip̄o ⁊ sol⁹
medic⁹ cū ō emāsit facta
aut coctura eueri sum⁹ ad
ip̄m q̄ dixit nob̄. Pusillani
mes ⁊ modice fidei q̄re fugiti⁹
In veritate dico vobis q̄ nec
dolore aliq̄ nec ignis calore
fensi p̄mo si nō. est b̄n̄ coctū
adhuc coquat mel⁹. Et in
mirat⁹ ē valde medic⁹ dicens
fr̄es mei dico vob̄ q̄ nō solū de
ip̄o q̄ est ita debilis ⁊ ifirmus
s̄ de quolibz fortissimo viro ti
mere ne tā magnā cocturam
possz pati. Ip̄e vero n̄ se mouit
n̄ m̄mū signū doloris oñd̄
oportuit enī q̄ oēs venē ab au
ricula usqz ad sup̄alū t̄ade
rent ⁊ t̄n̄ nichil p̄fuit a. Ille
⁊ alig medic⁹ cū ferro ignito
ābas ei⁹ auriculas p̄foravit
⁊ nichil ei⁹ profuit. Nec mirū
si ignis ⁊ alie creature aliq̄n̄
obediāt ei ⁊ v̄rabāt ip̄m.
Nā sic nos q̄ cū illo fuimus
sepissīc vidim⁹ q̄ ip̄e t̄m̄ affia
ebatur ad eas. ⁊ ī eis t̄m̄ deliā
bat. ⁊ t̄m̄ ip̄as tāta pietate
⁊ d̄fessioē mouebat sp̄s ei⁹ q̄
nolebat videre eis inhoneste
t̄tari. ⁊ cū eis loq̄bat̄ letitia
iteriori ⁊ exteriori sicut si eēt

rationales Vñ illa octo sepe ra
piebat in deū *Expon* Et nouit exti
guē nec pmitte extingui ignē q̄

Expon **I**gnis creatus in feri
ores et insensibiles singulariter
afficiebat ad ignē p̄t pulchri
tudine et utilitate eius p̄pter
q̄d nūq̄ uoluit illi officium ipe
dare Nā q̄dā uice cū sederet iux
tā ignē. ip̄o nesciente ignis iua sit
p̄anos ei de lino siue bracas
iuxta genuū Cūq̄ sentiret calore
ignis nolebat ip̄m extinguerē
Socius autē ei uicens d̄buri p̄a
nos eius cucurrit ad eū uoles
extingue ignē Ip̄e uero prohi
biuit ei dicens Noli fē chāssie
noli malefacē igni Et nullo
mō uoluit q̄ extingueret ip̄m
Ille ergo festināter iuit ad
fr̄em qui erat gordianus ip̄i
et duxit illū ad b̄m f. et statū
extra uolūtate b̄i f. extinguit
ignē. Vñ q̄cūq̄ necessitate in
gente nūq̄ uolebat exting
uē ignē l' lampadē uel can
delā tanta pietate mouebat
ad ip̄m Nolebat etiā q̄ fr̄at
p̄ceret ignē uel lignū fumi
gātem de loco ad locū sicut so
let fieri s; uolebat ut plane
ponet ip̄m in t̄ra ob reuerē
ciā illius cui ē creatura

Expon **Et** nūq̄m uoluit p̄oro una pel
le quia nō p̄iur̄ sit ea d̄buri ab igne

Expon **Q**uoniam faceret q̄dragesimā
i mōte alūne q̄dam die
soaus ei hora cōestionis pa
uit ignē in cella ubi comede
bat. Et igne accēso uuit p̄ b̄o
f. ad aliā cellā ubi orabat
p̄oris secū missale ut legēt s;
euāgelū illi diei. Nā uole
bat s; audire euāgelū q̄d in
missa legebat illo die p̄usq̄
coedit qm nō potuit audire mis
sā. Cūq̄ uēss; ad cellā illam
causa cōcedendi ubi eāt ignis
accēsus t̄re iā flāma ignis
ascēdit usq̄ ad tectū cille et
ip̄as d̄burebat Socius autē sicut
poterat rep̄ ignē extingue s; nō
poterat sol? Quis uero f. uole
bat uiuacē ip̄m s; tulit quāda
pellē quā tēbat de nocte sup
se et uuit cū ip̄a i siluā. fr̄es at
de lo q̄ mactabant loge de illa
cella ut senserūt q̄ cella d̄bure
bat statim uēerūt et extinguit
ignē Postea r̄uersus ē b̄tus
f. ad comedendū. et p̄ cōestioē
dixit socio suo. Ista pellē nolo
āplus habere sup me qm
p̄t auariciā meam nolui
q̄ fē ignis comedēt eā

Expon **De** singulari amore quē habuit
ad aquā. petras. lignū. et flores

Quoniam ignis singularit̄
diligebat aquā p̄ quā
figat̄ scā petinētia et t̄bula
q̄bz sordes aic abluūt Et q̄a

prima ablucio aie fit p aqua
baptismi vñ qñ lauabat s
man^o eligebat tñz locū ut
nq̄ q̄ mdebat nō calmetur
pedibz. Sup petō eia cū am
bulaet cū mag^o treore r tucē
cia ābulabat amoē illi^o q̄
dicit pet. Vñ qñ dicebat ill^o
psalmi In pet exaltasti me
dicebat cū magna euacētia
r deuotioē. fct cū q̄ faciebat
r pauit ligna p igne dicebat
ut nūq̄ totā arbore incidet
tales arbores
q̄ sp̄ aliq̄ ps̄ emanēt iteg aō
re illi^o q̄ salutē nrāz ī ligno
crucis voluit opari. Sicut ei
ā q̄ faciebat ortū dicebat ut
nō totā trā colēt solūmō p
herbis comestibilibz. s̄ aliq̄
pte tre dimittet ut pducerēt
herbas viretes q̄ tpiibz suis
pducerēt frēs flores amore
illi^o q̄ dī flos cāpi r lilū cō
uallū. pmo dicebat q̄ frat
ortolan^o dēret face sp̄ pulchz
orticellū ex aliq̄ pte orti po
nēs r plantās ibi de oībus
odoriferis herbis r de oībus
herbis q̄ producūt flores ut
tpe suo inuitarent hoīes ad
laude dei q̄ illas herbas r illos
flores īspicēt. Oīs cū cūtu
ra dicit r clamat Deus me
fecit p̄t te hō vñ nos q̄ cū i
fium^o ī tm̄ videbam^o ipm̄ ī

60
terius r exterius letari q̄si in
oībz cūturis. q̄ ip̄as tūgēdo
vl vidēdo nō in trā s̄ ī celo e
sp̄s videbat. Et p̄t multas cō
solatioēs q̄s habuit r habebt
in creaturis parū añ obitū
suū r posuit r fecit q̄sdā lau
des dñi de creaturis suis ad
inuatōū corda audientū eas
ad laudē dei. r ut dñs ip̄e in
creaturis suis ab hoībz laudēt
**Qualit^{er} amēdabat solem r ignē
p̄t alyz creaturis.**
Dixit dñs cū cūturis rōē ca
rētibz solē r ignē affrū
osius diligebat. Dixit dñs ma
ne cū oritur sol oīs hō debet
laudare deū p̄t frēs ignē p̄
q̄ ocli nrī de nocte illuīnāt
nā oēs sum^o q̄i ceti r dñs p̄
istos duos frēs oclōs nrōs il
luīnāt. Et iō sp̄nalit^{er} de his r
alyz creaturis quibz cotidie
vtim^o debem^o ipm̄ creatorē
laudare. Quod r ip̄e fecit us
q̄ ad diē mortis sue. pmo
qñ mag^o graūabat infirmu
tate ip̄e incipiebat cātare
laudes dñi quas fecerat de
creaturis r postea faciebat
socios suos cātare. ut ī osidem
tōē laudis dñi obliuiscētur
dolor r infirmitatū suaz aet
bitatē. Et q̄ r osiderabat r di
cebat q̄ sol eēt pulchrior alyz
cūturis r magis assilari dñō

474
q̄ cūnt ipm̄ p̄ vti
nrā q̄ p̄ ipm̄ ocli
nrī illuīnāt de die
īn sero ei q̄ sit nox
oīs hō debet lau
dare deū p̄t r...

nro In scriptura ipse dñs vō
tū sol iusticie sō imponēs no
mē ill' laudibz q̄s fecit de ca
turis dñi qm̄ s̄ dñs oñ cert
tificauit eū de regno suo. vōu
cas cāticū fecit solie.

*Hec ē laus de creaturis quā fecit
qm̄ dñs certificauit eū de regno suo*

Exy

Altissimo oipotēte bono
signoē Toē sopno le lau
de la glā elonoc̄ r̄ oē bñ dōc̄
Ad te solo se cōfāno e nullus
hō e dign' te mētouare. lau
dacusy meo signoē cū cut
te locoē creaturē. Spēnala
mētū misit. Iustrāc sololu
q̄le iorna r̄ alimimū un per
luu. Et illu ebellu r̄ radiate
cū grāde splendore. Dea al
tissimi pōr signifiā. lauda
ci sū meo signoē p frate vē
tu e par actē e nubilo e se
reno r̄ omē tempo p le q̄le
alle tue cātūc̄ dāy sostenta
mūcy laudaci sine meo sig
nore p soroz aq̄ la q̄le multu
vtale r̄ huile r̄ p̄osa r̄ casta
laudaci sū meo signoē per
frate focu p luqual tu allu
mū la nocte. Et i' ebellu e
iocūdu e robustissimū r̄ forte
laudaci sū meo signoē p soroz
nrā mīc̄ tra laq̄le ne sosteta
ego nerma. Et p̄dua diuisi
frā e colorati flori r̄ herba
laudaci sū meo signoē per

quilli ke p dona p loco aore
Gostine ifirmi. r̄ t̄buia oc̄
Dñi quilli. Ke le sostanon
i pace. Ke date altissio serādo
mconati laudaci sū meo sig
noē p soroz nrā mīc̄ corpale
Dalaq̄le nullu hō vūicte
po stampare guai aquilli
ke se corona i letoe s̄ssic volū
tate kela morte secondo noli
porta fare male laudate r̄
bñdiate lu meo signoē. Et cu
frate r̄ cūte alui cū grāde

*De morte ipsi' r̄ leticia huiliatē
quā oñdit qm̄ scunt p certo se esse
morti p̄iquū. Et p̄mo q̄l' r̄ndit fr̄*

Exy

A helie arguētū ip̄s de tāta leti
Um i palatio ep̄atus
assisy iacet ifirm' r̄ plus so
lito videtur aggrūa manus
dñi sup eū timens p̄ls assi
sy si de nocte mores ne fres
tollerēt s̄m corp' ei' r̄ ip̄m
deserēt ad aliā ciuitatem.
Cōstituerūt ut q̄libz nocte
ex mūz palacy custodiret
ab hoibz diligētē r̄ p̄e autē
p̄i s̄ssim' ad cōsolandū spi
ritū suū ne deficit aliqñ ex
vehemētia doloris quo stūu
e affligebat sepe in die fan
ebat laudes dñi decantari a
socyb suis. Hoc etiā faebat
in nocte ad edificatiōē r̄ cō
solatiōē illoz sclāruū q̄ ut
ip̄m ex palacy vigila bāt

quā offerēbat

in arduu

[Marginal notes on the right page, partially visible]

66.
Consideras autem se helyas quod be-
at. f. i. tanta egritudine ita se co-
forret in domino et gauderet dixit ad
eum. Charissime frater de omni letitia
quam pro te et sociis tuis in tua
infirmitate. o. n. d. s. u. valde con-
solat et edificat. Sed licet homines huius-
modi auitatis te venerint pro sancto. in-
quod accedunt firmiter propter hanc in-
firmitatem tuam inuicibilem te in
proximo moriturum. audientes huius-
modi laudes cantari die nocturnis
possent dicere in se. Quomodo huius tanta
letitia o. n. d. i. q. e. p. e. morte. debet
eum cogitare de morte. Dixit ad
eum beatus f. recordaris cum ap. ful-
genui uideris et dixisti mihi quod quanta
tibi dixerat quod non deceat uiuere nisi
duobus annis antequam illam uisionem
uideres per gratiam dei quod o. e. bonum sug-
gerit cordi et potest in o. e. suorum
fidelium se in die et nocte conside-
rabam finem meum. Sed ab illa hora
quam uisionem uideris sui magis sol-
licitus et sidere cotidie die moriturus
Et statim autem cum magis feruore
spiritus. Dimitte me frater gaudere in
domino et in laudibus eius in infirmi-
tatis meis quam gratia spiritus sancti co-
operante ita sui uiuere et uiuere cum
domino meo quod per misericordiam suam bene-
possum in ipso altissimo iocundari.

Qualiter induxit medicum ad
dicendum sibi quantum poterat uiuere
Et diebus illis uisitauit eum in pala-

eadem quanta medicus de arceno nomine
boni iohannes qui erat valde fa-
miliaris beato f. Et interrogauit
eum beatus f. dices. Quid tibi uidetur
de hac mea infirmitate pro-
pheta. non enim uoluit eum uocare
primo nomine. quia nunquam uolebat a-
liquem nomine qui uocaretur bo-
propter reuerentiam domini qui dixit. Nemo
nisi solus deus bonus. Sile nunc propter
nunc magister uolebat aliquem no-
minem uocare uel in laudibus scri-
bere propter reuerentiam ipsius qui dixit.
Et proinde nolite uobis uocare
super terram nunc uocemur magister. et
Et ait illi medicus. frater bene tibi erit
per gratiam. Ite dixit sibi beatus f.
Dic mihi ueritatem quod tibi uidetur
noli timere quoniam per gratiam dei non
sui coram ut morte timeam.
Nunc cooperante gratia spiritus sancti ita
sui uiuere cum domino meo quod de mor-
te et uita egressus sui et ceteris. Dixit
ergo ei medicus manifeste. Patet
secundum physicam naturam infirmitas
tua est incurabilis. Et credo quod
in fine mensis septembris autem queto
nos octobris morietis. Tunc
beatus f. iacens in lecto cum maxima
deuotione et reuerentia expandit
manus ad dominum. cum magna le-
ticia mentis et corporis dixit.
Beneueniat soror mea mori
Et statim cum audiuit se cito moriturus
fecit sibi cantus laudes quos fecerat

Expon

Dicit h' qdā fr' dixit ei
p' vita & iusticia tua
fuit & e' lumē & speculū non
solū fr'ibz tuis s; etiā toti et
desic. & illud idē est mors tua
Et licet fr'ibz tuis & multis a-
liis mors tua sit materia tris-
tiae & doloris. tibi tñ est solā
& gaudū infinitū. Trāsis
enī de magno labore ad max-
imā requiē de multis doloribz
& tēptatōibz ad pacē etiam
De paupertate tpali q' sp' di-
lexisti & p'fē seruasti ad ve-
ras diuicias infinitas & de
ista morte tpali ad vitā pe-
tuā ubi videbis facie ad fa-
ciē dñz dñm tuū quē i hoc
sēlo nū tāto feruore amoris
& desiderij dilexisti. Et his
dñs manifeste dixit ei. P' sa-
as i' ueritate q' nisi dñs de ce-
lo mittet t' suā medianam
taucabil' ē i'fermitas tua et
pax uiuē dēs amodo sicut
iā medici dixerūt. Hoc autē
dixit ad confortādū spm tuū
ut sp' i' dño gaudeas iterus
& exteri. Ita q' frēs tuū & a-
ly q' uisitat te inueniāt te gau-
dētē i' dño sp' & ut ipis hoc
uidētibz & alijs audientibz
p' mortē tuā sit mēorale
p'petuū mors tua. sic fuit &
est sp' uita & iusticia tua.

cātaue-
runt

Tūc b'z fr'as se' l'uz esset i'fe-
mutatibz pl' solito p'grauā-
t' tñ ex his ubis uiso fuit
nouā leticiā mētis inducere
audiēs sorore morte sibi de
p'ximo iminē. & cū magno
feruore sp' laudauit dñm
dices illi. Ergo si placet dño
meo ut debeat cito mori bo-
ca i' frēz āgelū & frēm leonē
ut cātent i' de sorore morte
Cūq' uenissent illi duo fra-
tres corā ipō pleni t'ficia
& dolore cū multis lachrymis
cāticū frīs sol' & aliaz acci-
turarū dñi qd fecerāt ipē
scs. Et tūc añ ultimū v'sū
isti' cātica addidit aliq's v'sū
de sorore morte dices lauda-
cu sine meo signoē p' uerā so-
rore morte corpale da la q'le
nullū hō mētē postampare
Guuam quilli othe moē
i' p'cō mōrle. Et b'z quilli
lec se romanu ne letoe sās
sime uolūtate ke lamorte
fegōda noli porra farmale
*Qualit' bñdixit ciuitati assisy
quando portabatur ad sanctam
mariam ut moreretur ibi.*

Nam p' scissim' tā per
spm scm q' p' medicorū s'ntibz
de morte p'xima certificat'
dū adhuc esset i' dño pala

62
sentiret se continue magis
uheri ac uiribus corporis destitui
fuit se porri i loco ad sanctam mariam
de porcuicula ut ibi corporis
uita finiret ubi lumē et uitā
autē incipat experiri. Cū autē q̄
porbat ipm̄ uenissent ad hos-
pitale quod ē in medio uie per
quā it̄ de assisio ad sanctam mariam
dixit p̄mittibz ut ponent lam̄
i tra. Et q̄a p̄p̄t̄ lōgā et maximā
infirmitatē oculoz in q̄si uideri
nō poterat. fecit ubi lam̄ ut te-
nerent facie ad uisus ciuitatē
assisii. Et erigēs se pax i loco bñ
dixit eadē ciuitati dices. Dñe
sicut h̄ ciuitas at̄q̄t̄ ut ē
eo fuit loc⁹ et h̄ita hōiz iugru
sic uideo q̄ p̄p̄t̄ abūdātē miarū
tuā tpe quo ē placuit i ipā mi-
titudinē misericordiā tuarū
singularit̄ oñdisti. Et p̄p̄t̄ so-
lā bōitatē tuā deq̄st̄i cā t̄
ut ess̄ loc⁹ et h̄ita illoz q̄ te
i ueritate cognoscēt et capēt
gl̄iaz nōi sc̄o tuo et odorē bone
fame sc̄e uite ueriss̄e doct̄ne
atq̄ p̄f̄oīs euāgelice preberēt
oī ip̄lo xp̄iano. Rogo ergo te
dñe ih̄u xpc̄e p̄r miarū ut non
desiderēs iheratitudinē nr̄az. s; re-
cordāe sp̄ tue abūdātissime
p̄ctis quā oñdisti i ea ut sp̄
sit loc⁹ et h̄ita illoz q̄ te uere
agnoscāt et glorificēt nomen

tuū bñd̄c̄m et gloriosissimū
i sc̄loz sc̄la amē. Et his d̄as
p̄ort⁹ ē ad sc̄az mariā ubi cō-
pletis q̄draginta ānis etatis
sue et p̄pletis uiginti ānis p̄-
f̄e p̄n̄e. Anno dñi m̄o et
uicesimo septimo q̄eto nonas
octobris ad dñm̄ ih̄m xp̄m̄
quē toto corde tō mēte tō aīa
totis uibz ardentissimo deside-
rio atq̄ pleiſsimo aff̄u dilex̄t
ipm̄ p̄f̄issime sequēs post
ipm̄ uelociss̄e curres et tādē
ad ipm̄ gloriosiss̄e p̄ueniens
Qui cū p̄re et sc̄o sp̄u uiuit
et regnat i sc̄la sc̄loz. Amē.

*Explicit speculū p̄f̄oīs stat⁹
fr̄um minor. in q̄ sc̄z uoc̄ionis
et p̄f̄essionis sue p̄f̄ectioz potest
sufficiētiss̄e speculari. Vis laus
et gl̄ia sit deo p̄ri et f. et ff. Honor
et gr̄az actio sit gloriosiss̄e ugi
marie. Magnificētia et exalta-
tō beatissimo seruo suo fr̄a. Amē*

Deo gr̄al.

Tabula s̄di libri

- i De q̄buscū scriptis p̄ tres soa
os b̄i f̄ra f̄a
- ii De vita r̄ d̄sa^o ei^o i h̄itu s̄clai
- iii De nat̄itate ei^o r̄ v̄itate r̄ m̄
rositate r̄
- iiii Quale captiuat^o fuit p̄usy
r̄ de duabz visionibus
- v Quale d̄ns p̄mo visitauit cor
mirabili dulcediē
- vi Quale a lepsi cep̄t v̄itē sc̄p̄z
r̄ s̄c̄tē dulcedinē in his q̄ p̄us
erant amara sibi
- vii De p̄ma allocu^o crucefixi ad
ip̄z r̄ q̄lit ex t̄tē p̄oruit i corde
passionē xp̄i usq̄ ad mortē
- viii Quale p̄mo fugit p̄secutoēs
p̄us r̄ p̄p̄iq̄z
- ix De max̄i laboē r̄ affluctoē ip̄
suis pro ēpatioē ecclie s̄c̄i da
miani. r̄ quale cep̄t sc̄p̄z v̄itē
cūdo pro elemosina
- x Quale auditis r̄ itellās s̄silys
x̄ i euāgelio statū mutauit h̄a
bitū exteriorē r̄ iduit nouū
- xi De mō v̄tiois fr̄is siluestri-
r̄ de visioē eius
- xii Quale p̄dix̄t sex socijs suis
oīa q̄ v̄tura erāt ill̄ c̄tibz
p̄ mūdū exhortās eos ad pati
- xiii De r̄ceptione alioz **Lētia**
q̄tuor fr̄m r̄ ardētissima chari
tate quā hēbāt ad iuicē p̄mi
fr̄es r̄ de sollicitudinē laboran
di r̄ orādi r̄ p̄f̄ā obia ip̄oz
- xiiii Quale b̄s f̄. cū v̄ndea socijs

mutad curia p̄p̄e
De officina p̄dicationis ip̄ius
r̄ de p̄mo loco q̄ habuit
De templo quod f̄idat bis i a^o
i loco s̄c̄e marie **p̄tectoris**
De morte d̄ni Johānis p̄mi
De electioē p̄moz m̄stroz. r̄
q̄lit fuerūt missi p̄ mūdū
De factissia morte b̄i f̄. r̄ q̄le
p̄ b̄icnū a tē r̄cep̄at s̄ḡmata
d̄ni ih̄u xp̄i

xix **De canonisatioē ip̄suis**
Hec sunt q̄dam scripta p̄ tres foros
b̄i f̄. de vita r̄ d̄sa^o eius i ha
bitu s̄clari. r̄ de mirabili r̄ p̄f̄ā cō
uersione ip̄suis r̄ de p̄fectionē ori
ginis r̄ fundamētū ordinis i ip̄o
r̄ in p̄mus fr̄ibz. r̄ hoc p̄ hūc mo
dū sequentem.

Recredo i xpo
 pri fr̄i crescio
 di gra gñali mi
 nistro. fr̄ leo. fr̄
 euphri. et fr̄ an
 gel. olim socij li
 cet idigni. bñssimi pr̄s fr̄a
 ruerca in dno debita et deuo
 ta. Cu de mandato xpi. p̄teriti
 capli gñali. et vno. teneatur fr̄es
 signa et prodigia bñssimi pr̄s f.
 q̄ sate ul̄ epure p̄nt v̄e p̄nuta
 ti dirigē. visū est nob q̄ secū li
 cet idigni. fuim⁹ diuti⁹ iusa
 tu pauca de ml̄tis gestis ip̄ius
 q̄ p̄ nos vidi⁹ et p̄ alios sc̄os fr̄es
 scire potui⁹ et specialit̄ p̄ fr̄es jo
 hane visitatore paup̄u dñā
 rū. fr̄es illuīnatiū de arte. fr̄es
 massēū de maiguano. et fr̄em
 johane sociū v̄erabil̄ pr̄s fr̄is
 egiou q̄ pluā de his hūit. De e
 ode sc̄o fr̄e egiou et sc̄e meorie
 fr̄e barnardo p̄ socio bñ f. sc̄a
 ti v̄e v̄itate p̄cua itinaē
 nō et̄ti narrare solū miācla
 q̄ sc̄atē nō faciūt s̄ on dūt. s̄
 etiā d̄sationis eē i signa et bñ
 plaati volūtatē on dē cupien
 tes. ad laudē et gl̄az sūmi dei
 et dñā pr̄s sc̄ssimi atq̄ edifica
 tionē volētū eē vestigia imi
 tari. q̄ tū p̄ modū legēde non
 scribim⁹. cū dudū de vita sua
 et miracul̄ q̄ p̄ eū dñs operat⁹

et sunt oferte legēde. D̄z velut
 de ameno prato q̄sdā flores
 q̄ arbit̄o nr̄o sūt pulchiores
 carerim⁹. et iunyatē historiā
 nō seq̄tes. s̄ multa seriose re
 liquētes q̄ i p̄d̄is legēdis s̄t
 posita tā v̄eritudo q̄ luualēto
 sermōe. Quibz pauca q̄ serui
 bim⁹ poteritis facē inseri si v̄ā
 disare v̄ideit eē iustū. Credoim⁹
 q̄si v̄erabilibz viris q̄ p̄fatas
 ofecerūt legēdas h̄ nō fuissent
 ea munē p̄terisset. nisi saltē
 p̄ p̄te ip̄o suo decoraissent eloq̄o
 et posteris ad meōriā eliq̄isset
 Et p̄ integre valeat v̄rā sc̄a
 p̄nitas i dno ihu xpo i quo
 nos filios v̄ros deuotos sc̄a
 ti v̄e et̄mēdam⁹ hūilē et deuo
 te. Data i loco grecij. iij. 30. au
 gusti. An⁹ dñi m̄ cc. xlviij.
 De natiuitate ei⁹ et v̄itate et curi
 ositate et pdignitate ip̄i et q̄l̄t̄ ex
 his puenit ad largitatē et carita
 tem cura pauperes.

Hanciscus de ciui
 tate assisy oriū
 d⁹ q̄ in finibz spo
 letane vall̄ ē si
 ta Johānes p̄us ē v̄ol⁹ a mre.
 a p̄re vero tūc edēute de sc̄a sc̄a
 i cui⁹ absen⁹ nat⁹ erat fr̄a sc̄a
 ē noiāt⁹ postmodū hic post
 q̄ fuit adult⁹ et subtilis i ge
 ny sc̄is. arte pr̄s id ē negocia

nonē exercuit **S**z dissile val
de. qm ipē liberalior & hilarior
dedit⁹ iocis & cātibz ciuitatē assi
sy die noctuqz circūcēs sibi fili
bus sociatus in expēdēdo lar
gissim⁹ adeo ut oīa q̄ hīc potut
& lucrū dēsionibz alysqz rēbus
dsumēt **P**ropt̄ quod mltōtens
arguebat⁹ a parētibz dicētibz
ei qd tū magis expēsās ī se & in
alys facēt ut nō eoz fili⁹ s; cu
iūsdā magni pīcipis vidētur
q̄a tū dītes erāt pntes ei⁹ & ipz
tenerrime diligebāt. tolerabāt
eū ī talibz ipm turbāe nolētis
Mat̄ aut̄ ei⁹ cū de pōgualitate
sua s̄mo a cōiūanis fieret. rīde
bat **Q**uid de filio meo pūtis.
adhuc est fili⁹ dei p grāz Ipse
vero nō solū ī his erat largus
p̄mo pōg⁹ s; etiā in idumētis
mltiple excedebat cariores pā
nos faciēs q̄ ipm dērebat hīc.
In curiositate etiā tm̄ cāt van⁹
q̄ aliqui ī eodē idumēto pānū
valde charū pāno vilissio cō
sui feat. **E**āt tm̄ q̄si nālit̄ curi
alis ī moribz & ī verbis iux̄ or
dis sui ppositū nemini dīcēs
v̄bū icuriosū v̄l t̄pe. p̄mo cū sic
est iuuenis iocōs⁹ & lasciu⁹ p̄po
sūt t̄pia sibi dicētibz minime
rīdē. **V**n̄ ex h̄ fama ei⁹ q̄si p to
tā pūciā ē adeo diuulgā ut
a mltis q̄ cognoscebāt eū dīcēt

aliquo magno future. a q̄bz v̄tu
tū nāliū gōibz ad hāt. p̄u cet⁹
ē grāz vt dīcēt ad sc̄p̄z dūsus.
Et quo larg⁹ & curialis es ap⁹
hoīes a q̄bz nil t̄p̄is nisi fauo
rē t̄nsitoriū & ianē. iustu ē ut
p̄t̄ deū q̄ largissim⁹ ē ī t̄ribuē
do. paup̄ibz sis curial⁹ & largus
libēt igit̄ ex tūc videbat paup̄s
t̄buens eis elemosinas fruct⁹
Et lux est mercator. cāt vāssi⁹
opulēcie sc̄laris **C**ū at̄ q̄dā die
ī apotecā vbi pānos v̄debat
circa h̄mōi staret solliat⁹. v̄it̄
q̄dā paup̄ ad eū petēs elemosi
nā amoc̄ di **C**ūqz cupiditate
diuiciariū & mercatoris cura de
tētus illi elemosinā denegass.
diuina p̄spēs grā sc̄p̄z arguit
magne rusticitatis. dīcēs. **I**n
pro magno comite l̄ barone pau
per ille a te postulass. certe pos
tulātū sibi dedisses. q̄nto ḡ ma
gis pro t̄ge t̄gū & oīm dno ill⁹
facē nolūisti **C**ui⁹ rei causa ex
inde ī corde suo p̄posuit qd pro
tātō dno postulā de cetero nō
Qualit̄ captiuat⁹ **I**negaret
fuit p̄sū & de duabz visioibz q̄s
Q habuit volens fieri miles
Vodā t̄pe guerra it̄ p̄sū
ū & assisū existēte capt⁹ ē fr̄
cise⁹ cū mltis suis d̄uibus & pu
sū captiuat⁹. **T**n̄ q̄a nobilis ē
rat moribz cū militibz captiu⁹

54
est positus. **L**ic autem quodam die capti-
ui sui tunc esset. ipse qui nunc erat
hilaris et iocundus non videbatur et
tari. sed quodammodo iocundari propter quod
vnde de sociis suis reprehendit cum tempore
sanum quia sic letabat in carcere
constitutus. Ad quem beatus f. voce viva
respondit. Quid putis de me? Ad
huc adorabor pro totum mundum. **C**um
ergo vnde de militibus quibus erat adiutus
et vnde de captivis iuriam intulisset
et vobis omnes alii vellent illum deserere.
solus frater. a societate non denegat
sed et alios hortatur ad idem. **E**xplato
autem anno et sortita pace et civitates
procuras. frater. cum suis recaptivis
assisus est eiusus. Post paucos ve-
ro annos quodam nobiliter de civitate as-
sisus militibus armis se paravit
ut ad patriam vel horis lucis agenda
in apuliam vadat. **Q**uo audito
frater. cum illo ad eundem aspirat.
et ut a quodam comite gentili nomine
miles fiat. panos pro posse sperat
pretiosos. deinde suo paupior di-
vinitus. sed profusior largitate.
Nocte igitur quodam cum ad huiusmodi
assumenda tota se deliberatione
dedisset. et ad id agenda desiderio
estuarct. visitatur a domino qui eum tempore
glorie cupidum fastigio glorie pro visi-
one alluat et exaltat. **C**um enim
illa nocte dormiret apparuit
ei quodam vorans eum ex nomine. ac du-
res ipsum in quodam spaciosum et

amenum palacium plenum milita-
ribus armis sed splendentibus clipeis
ceterisque apparatibus ad murum
procedentibus ad milicie decore spec-
tantibus. **Q**ui cum gaudeo plimum
quod hoc esset secum tacite miraretur.
interrogavit cum essent huiusmodi arma
tato splendore fulgentia et pala-
cium sic amenum. **E**t respondit illi
hec omnia cum palacio sua esse militum
et suorum. **E**xpeditis itaque gaude-
ti animo mane surrexit sceleriter
cogitans tempus quod nodum spiritum dei ple-
ne gustaverat. se in hoc debere
magnifice participari. atque prosa-
gium magne prosperitatis reputans
visionem illam arripe deliberat in
apuliam ut miles fieret a comite
superdico. **T**um vero letior solito
est effectus. ut plurius admirantibus et
querentibus vnde sibi esset tanta leticia
a. Runderet. **D**ico me magnum
participem affuturum. **Q**uodam tamen
magne curialitatis et nobili-
tatis indicium in eo precesserat. die
immediate precedente visionem predictam.
quod ipsius visionis non modica
ocasio creditur extitisse. nam quia
idumeta sua que de novo fecerat
sibi curiosa et curia. quidam pau-
peri militi dederat illa die.
Cum ergo ita arripes iussisset usque
spoletum ut in apuliam pergeret cepit
aliquantulum egrotare. **S**ollia-
tamen de suo itinere cum se sopori

dedisti. semidormiens quoniam in
trogate ipsi quod tunc cupiebat. *audiuit.*
frāse Cuius totum suum propositum eue-
lassi. adierit ille. Cuius potest tibi
melius facere. Dominus autem servus. Cui
cum videret dominus. iterum dixit illi
Cur ergo elongas pro suo domino. et pro-
ripere pro cliente. Et fuit. *Et*
me vis facere dominus. Reverti in tra-
tuam inquit et dicit quod sis factus.
Nā visionem quam videristi oportet
te aliter intelligere. Cuius vigilans
autem cepit de hac visione diligenter
tissime cogitare. Et sicut in prima
visione fuerat quasi totus ex va-
gat pro maiori leti prosperitate
desiderans temporalis. sic in ista colle-
git ut se totum videret ad admittens
et desiderans adeo diligenter quod illa
nocte vult dormire nequit. Ma-
ne itaque factus vult assisui everti-
tur festinat letus et gaudens.
quod plurimum expectans voluntate
domini. quod sibi habet ostenderat et de sa-
lute sua ab ipso consilium dari sibi.
immutat quod iam mente in apuliam ire
refusat et se voluntati diuine
desiderat aspicere. *Quale dominus*
pumo visitavit cor eius mirabili
dulcedine. virtute cuius cepit proficere pro
atemitu sui et omnium vanitatum
atque per orones et elemosinas et

amore paupertatis.
Postquam vero assisui e-
ratus. non pro multis dies. quam

sero a foris suis eligit in dominus.
ut sedis voluntate sua faceret ex-
pensas. fecit ergo tunc sumptuosam
destruere parari sicut multoties
fereat. Cumque effecti de domo ex-
issent. sociique silium eius procedent cum
tes pro ciuitate cantado. ipse por-
tas in manu baculum quasi do-
minus parat et ibat pro illos non
cantado sed diligentem meditatio.
Et ecce subito visitat a domino. ta-
taque dulcedine explet cor eius quod
loquere moueri poterit. nichilque
aliud sentit laudare nisi dul-
cedine illam valebat. quod ita ipse
alienauerat a sensu carni quod si-
cut ipse postea dixit. si fuisset
tunc totus frustrati in casus. non
potuisset se de loco mouere. Cui
autem socii eius retro aspiciunt et vi-
derent eum ita emotum ab ipsis.
eurrentes ad illum territi tenu-
erunt ipsum quasi in virum alterum iam
mutum. Et interrogant eum dicentes
Quid cogitasti quod non venisti
pro nos. forsitan uxorem accipe co-
gitasti. *Et* ille vix voce
respondit. Verum dixistis. quia nobili-
ore et ditiore ac pulchriorem
sposam quam vniuersam videratis acci-
pere cogitavi. Et derisum cum.
Ipse vero dixit habet non a se sed inspi-
rat a deo. Nam ipsa sponsa fuit
vera religio quam suscepit ceteris
nobilior ditior et pulchrior pau-

65
tate Ab illa itaq; hora cepit mundus
sibi vilescere et illa dicitur quod prius
habuerat in amorem. Non tamen adhuc
plene. quia nondum erat percipit a se
vanitate solutus. Parum autem a secula
et tumultu se subtrahens. stude-
bat in interiori et corde ihesu xpo
et margaritam quam comparat (videtur
tunc oibus) cupiebat. oculis illu-
soy se abscondens se quasi coti-
die ad orationem ibat secreto. ad
hunc ipsum virgine quodammodo plura
dulcedine quam seipsum ipsum visitans
ad orationem de platea et alijs locis
publicis ipse ibat. licet vero
dudum iam fuisset pauperum boni
factor. ex tunc tamen firmius in corde
suo proposuit nulli pauperi elemo-
sinam pro domino petenti se ulterius
denegare. sed libenter et affluenter
solito elemosinas facere. Spiritus
igitur quatuor pauperum ab ipso ex domo
elemosinam postulabat. de denarijs
providerebat illi si poterat
Carentes vero denarijs in fulam
vel corrigiam dabat ei ne pau-
perem dimittet vacuum. Si vero
de his non habebat ibat ad aliquod
locum occultum et se camiscam exu-
ens. illum pauperem secreto mit-
tebat ut eam sibi tolleret pro domino.
Emebat etiam vestimenta ad ecclesiam
rurum ortum pertinentia et ea sacerdoti-
bus pauperibus secreto transmittere
bat. Cum vero pro se suo absen-
te remanebat in domo. etiam si

solus cum matre in domo comederet
implebat mensam panibus ac si pro
familia pararet. Non cum dicitur
garet a matre cur tot panes in
mensa ponet. videtur se hoc facere
pro elemosinis dandis pauperibus.
eo quod proposuerat omni petenti elemo-
sinam pro domino largiri. Matrem autem
quia eum pro ceteris filiis diligebat.
ipsum in talibus tolerabat. observans
quod ab illo fiebat multum quod se his
in corde suo ammirans. Sic enim sole-
bat cor appone ad eundem pro soci-
os cum vocabatur ab eis. et in tantum erat
illoz societate illis. ut multoties
a mensa surgeret etiam si panem come-
disset. et linguas in afflictione preces
propter sic inordinatum excessum. ita ne
cor suum totum erat intentum ut pau-
peres videret et audiret quibus elemo-
sinas largiret. Divina igitur
gratia sic multum. licet adhuc esset in
seculari habitu. cupiebat esse in aliqua
ciuitate ubi tempore cognitus propter
panes exeret. et alius pauperis
in sumpta mutuo accepit indueret.
probaretque amorem dei elemosinas
postulare. factum est autem ut tunc tempore
thomam causa peregrinationis ac-
cederet. Et ingrediens ecclesiam sancti pe-
tri considerauit oblationes quorundam
quod essent modice et ait in se. Cum
princeps apostolorum sit magnifice ho-
norandus. cur isti tantum paucas obla-
tiones in ecclesia faciunt ubi corpus
ei quiescat. Sic quod cum magis feruere

manū ad burſā poſuit. ⁊ ple
nā denarijs traxit. coſq; p fe
neſtrā altaris piciens tm ſe
nū fecit qdē tā magnifica ob
latioē oēs aſtātes plurimū ſūt
mirati. Exiens at̄ an̄ foēs ecclē
vbi mlti paupes aderant ad
elemoſinas petendas. mutuo
accep̄ ſerte pāniculos cuiuſdā
paup̄culi hoīs ⁊ ſuos deponēs
illos iduit. atq; ſtās ī q̄dibus
ecclē cū alijs paup̄ibz elamo
ſinā gallie poſtulabat. q̄a lig
ua galilea loquebat. licet ea
rē loq; neſaret. Poſtea vero
exiēs dcos pāniculos ⁊ p̄rios
ēſumēs edyt aſſiſiū. cepit
q; orae dnm̄ ut dirigēt viā
ſuā. nemū eī p̄debat ſuū
ſecretū. nec vllū ī hac pte v
tebat. ſilio niſi ſolū dei qui
viā ei⁹ dirigēte cepat. ⁊ aliqñ
ep̄i aſſiſy q̄a tūc t̄p̄is apud
nullos eāt vera paup̄tas
quā deſiderabat ſup oīa h
mūdi volens ī ea viuē atq;
**Qualit̄ a leproſis cep̄ Imori
vincē ſeipſum ⁊ ſentire dulcedi
nē in his q; pius erāt ſibi amara**
Quoniam at̄ qdā die dnm̄
feruet oraret r̄nſū ē illi. ſc̄nā
aſte oīa q; car̄le dilexiſti ⁊ ha
bē deſideraſti oportet te dte
nē ⁊ odire ſi meā vis cognoſ
cē volūtate. Quod poſtq;
īcepis facē q; tibi pius ſuaui

⁊ dulaa videbāt. erūt tibi
ip̄orbilia ⁊ amara. atq; ī his
⁊ ī dō dfoit. cū ipe aſſiſiū cō
taēt leproſū quēdā obuium
habuit. ⁊ q̄a dſuauat mltū
horre leproſos. vī ſibi ip̄i faci
ens d̄ndit de eō ⁊ obtulit ſibi
denariū oſculas illi manū.
Et accepto oſculo pacis ab ip̄o
ēaſcōdit equū ⁊ p̄ſeāt it ſuū
Exiē cepit magis ac magis
ſeipm̄ d̄tēne don̄ ad ſui vito
riā p̄ſe dei grā pueniret.
Poſt paucos at̄ dies aſſumēs
multā pecuniā ad hospita
le leproſoz ſe t̄nſtulit ⁊ d̄gē
grās om̄s ſil. dedit cuiuſq; ele
moſinā oſculas ei⁹ manū.
Recedēte aut̄ eo. vere qd̄ pius
erat ſibi amara id ē de leproſis
videndis ⁊ tangēdis ī dulce
dinē ē d̄iſū. ī tm̄ eī vt dixit
amara a fuerat viſio lepro
ſoz vt nō ſolū nollet eos vi
dē ſ; n̄ eoz habitaculis app
p̄nq̄re. Et ſi aliqñ d̄gēbat
ip̄m iux̄ domos eoz t̄nſire a
eos vide l̄z ad pietate mo
ueret ad faciendū eis eleo
ſinā p̄ itpoſitā p̄ſonā. vultū
t̄n̄ ſp̄ auertens nares ſuas
p̄rys manibz obturabat.
⁊ p̄ dei grāz ita fr̄s ē leproſo
rū familiaris ⁊ amicus q; ſic
ī teſtamēto ſuo teſtatur int̄
illos manebat ⁊ eis huilē

seruiebat Alterat aut post
leprosoꝝ visitacionē i bonū.
quēdā sociū suū quē multū
dilexerat ad loca rēno secum
duccs dicebat illi se quēdā
inuisse p̄iosū ⁊ magnū the
saurū Et exultat vir ille nō
modicū ⁊ libet vadit cū illo
quoties aduot. quē b̄tis f.
ad quādā cryptā iux̄ assisū
sepe ducebat ⁊ ip̄e solus in
trās sociū q̄ thesaurū h̄ndo
solliatū foris relinquēs. nō
uo ac singulari sp̄u p̄fusus
p̄z i abscondito exorabat.
cupies neminē scire q̄o agēt
itus p̄t solū deū. quē de celesti
thesauro habē assidue usu
lebat. Quod attēdes huma
ni gn̄is ūmitus. ip̄m ab in
cepto bono ētrahē nitit. ei
timore icuties ⁊ horrore. nā
ip̄am mulier erat assisū gib
bosa difformit quā demō vi
to di apparet sibi ad memo
riā ēducebat. ⁊ amminabatur
eā q̄ gibbositatē illi mul
eris iactaret i ip̄z nisi a con
cepto p̄posito ēsiliret. ⁊ xpi
miles fortissim⁹ minas dia
boli v̄lpendēs inf̄ cryptā de
uote orabat ut de⁹ digēt v̄nā
suā Sustinebat at̄ maximā
passionē ⁊ anxietatē mētis. nō
valens q̄scē don. p̄plet quod
ope

66
mēte ꝛceptat. cogitatioibz va
rijs iuicem succedētibz q̄cum
oportunitas eū dur⁹ p̄turba
bat Ardebat enī interius igne
dīno. ꝛceptū mētis ardorē celae
de foris nō valens. penitebat ip̄z.
peccasse tā grauit. n̄ iā enī ma
la p̄ccata vel p̄ntia delēbāt.
nōdū tñ ꝛceptat ꝛtinēdi fidua
ā a futuris Proptēa cū ex
cryptā exibat ad sociū. i virū
alterū mutat⁹ videbatur

*De p̄ma allocutione crucifixi ad
ip̄m ⁊ q̄lū ex tūc portauit in cor
de passionē cristi usq̄ ad mortē.*

Quādā vero die cū mīaz
dei feruētius ip̄loraret.
ōndit illi dñs q̄ sibi dicitur i
p̄xiō quid ip̄m agē oporteret
Ex tūc aut̄ tāto iplet⁹ ē gau
dio q̄ nō se cupies p̄ leticia e
nā nolēs de h̄mōi secretis i au
res hoīm aliq̄d eructabat.
Cautē tñ ⁊ i enigmate loq̄ba
tur dices se i apuliā nolle ite
f̄ i p̄pria patria nobilia ⁊ in
gētia se facturū Ut aut̄ soci
ei⁹ v̄derit eū ita mūtū. a q̄bz
iā erat elōgat⁹ mētālī. licet
nōhuc corpalt aliq̄n sociaret
eisdē q̄si ludēdo. rursū itē
rogat eū Vis ne vxorē ducē
franciscē Quibz r̄ndit sub
quodā enigmate sic⁹ superi⁹

pmiſſū eſt **P**aucis autē diebus
elapſis cū ambularet iux̄ ecclē
ſiā ſc̄i damiani dcm̄ ē ei in ſpū
ſc̄o ut i cā ad ordē it̄nret. **Q**uā
ingreſſus cepit orare feruētē co
rā q̄dam ymagīe crucifixi. q̄ p̄
e ac benigne loquuta ē ei dices
fr̄aſce nōne vides q̄ dom̄ mea
deſtruit? **V**ade igit̄ ⁊ repa illā
m̄. ⁊ tremēs ac ſtupēs aut. libēt
faciā dñe. **I**ntelligit ei de illa ec
clēſiā ſc̄i damiani dia q̄ p̄e ni
mīa vetuſtate caſū proximū mi
nabat. **D**e illa at̄ allocaſiōe tāto
fuit ēpletus gaudio ⁊ luīe illuſ
tratus. q̄ i aīa ſua veniat̄ ſenſit
crucifixū xp̄m fuiſſe q̄ locut̄ ē
ei **E**xies vero ecclēſiā inuenit ſa
cerdotē iux̄ eā ſedētē. mittēs q̄ ma
nū ſuā ad buſſam obtulit ei q̄n
dā pecunie q̄titate dices **R**ogo te
dñe ut emas **T**olcū ⁊ faciās cōti
nūc arde lāpadē corā illo crucifixo
Et ad hoc opus cū cōſūpta fuerit
hec pecunia. iterū offerā t̄ quātū
fuerit oportunū **A**b illa itaq̄ ho
ra vulneratū ⁊ liq̄ſcā ē cor eius
ad memoriā dñice paſſiōis. q̄ ſp̄ dū
vixit ſtigmā dñi ih̄u i corde ſuo
pōnuit ſicut poſtea luauit̄ appuit
ex r̄nouatiōe cordē ſtigmatū in
corpe ip̄ius mirabilē ſc̄i ⁊ clarif
ſime demōſtrā **E**xinde tūc tāta
ſe maceratiōe carnis afflixit. q̄
ſan̄ ⁊ ifirm̄ corpi ſuo nimis au
ſterus exiſtens vix a nūq̄ voluit

indulge ſibi **P**ropt̄ qd̄ die
mortis ei⁹ iſtante. cōfeſſo ē
ſe multū peccaſſe i fr̄z cor
pus. **Q**uadā autē die ſolus
ibat p̄pe ecclēſiā ſc̄e marie
de porciūcula plāgēdo ⁊ eu
lando alta voce. quē audicōs
q̄dā vir ſp̄ualis putauit ip̄
pati ifirmitatē vel aliquē
dolore. **E**t pietate motus ar
ca eū it̄rogauit eū cur fle
ret **A**t ille dixit. **P**lango
paſſiōne dñi mei pro q̄ nō
deberē v̄cūdari alta voce
ire plorādo p̄ totū mūdū
Ille vero cepit ſilē cū ip̄o
plāgē alta voce **D**epe etiā
cū ab ordē ſurgebat videbā
tur ei⁹ oculi pleni ſanguine
q̄a fleuerat multū amare
Nō ſolū at̄ affligebat ſe in
lacrimis ſed etiā abſtinētia
cibi ⁊ potus ob memoriā dñi
ce paſſiōis **V**n̄ cū ſedēret
aliqū ad māducandū cū
ſc̄laribz. ⁊ dabāt̄ ei aliqua
cibaria delc̄abilia corpi
ſuo. parū guſtabat ex ei⁹
aliquā excuſationē p̄te
dens. ne vidētur ea p̄ter
abſtinētiā dimiſiſſe. **E**t
q̄n̄ comedebat cū fr̄ibus
i cibis q̄s edebat ſepe po
nebat cinerē dices fr̄ibus
i abſtinētiē ſue velamine
fr̄z cinerē eſſe caſtū. **L**ū

at sed ad manducandū sedet
dixit quādam fē q̄ btā v̄gō i ho
ra comestionis ita fuit pau
pula q̄ nō habebat q̄ daret
filio suo ad manducandū. Cū
audiret vir deī suspitauit cū
magno dolore. mesa q̄ elicta
panē sup nudā terrā come
debat. Multoties v̄o cū sedet
ad manducandū. parū p̄ come
stionis iūcū subsistebat non
comedens neq̄ bibens suspē
sus circa celestia meditanda
Nolebat enī tūc v̄bis aliq̄bz
ip̄dri. alta suspiria ex itimo
cordis emittens Dicebat eti
ā sibi ut sp̄ cū audirent cū
talē suspitātē laudaret deū
et pro ip̄o fidelē exoraret. hoc
de sua abstinentia dixim⁹ iā
det. ut oīdem⁹ ip̄z p̄ visionē
et allocutionē ymagis crua
fixi fuisse vsq̄ ad mortē sp̄ x̄
passioni cōformē. *Qualiter
p̄mo fugit p̄secutioēs p̄is et p̄i
quorū stando cū sacerdote sancti
damiani in cui⁹ fenestra proie
cerat pecuniam.*

Ex dīa igit̄ visioē et allo
cutioē crua fixi gauis⁹.
surrexit signo crua se mun
ens et ascendes equū. assumēs
q̄ p̄anos diuisoz color. ad ci
uitatē q̄ dicitur fulgineum
pucit. atq̄ ibi v̄ditis equo et

oibz q̄ portauit ad eccliaz s̄a
damiani. et inuo ē rucifus. et
iūento illo sac̄dote paup̄ulo
cū maḡ fide et deuotioē oscu
lās man⁹ eius obtulit illi pe
cuniā quā p̄oruit. et p̄positū
suū p̄ ordinē engrauit. Ob
stupefctō sac̄dos et subita ei⁹ cō
uersioē mirat⁹. et uisabat her
crede. et sibi putās illud. noluit
apud se illi⁹ pecuniā etinere.
At ip̄e p̄tinacit. insistēs v̄bis su
is fidei face nitebatur. et sac̄do
tē orabat enixi⁹ ut cū se cum
p̄mittet amozari. Acq̄euit
tandē sacerdos de mora illius
sed timore parētū pecuniā nō
recepit. Quare verus pecuni
arū etēptor i quādam fenef
trā proiciens ipsam velut pul
uerem vilipedit. Mora igit̄
faciēte cū ip̄o in loco p̄fato.
p̄ ip̄i ut sedul⁹ explorator
circumit q̄rēs quid actū sit
de filio suo. et cū audiss⁹ cū sic
mutatū. i loco iā dīo taliter
cōsari. tact⁹ dolore cordis in
tr̄iser⁹ et ad subitū rex enētū
turbat⁹. duōtis amias et via
nis citissime cucurrit ad eū
Ip̄e at quia etat nou⁹ miles
xpi. ut audiuit minas p̄se
quētū. eoz q̄ aduētū p̄saut.
dedit locū ire p̄ine et ad q̄dā
ocultā caueā quā ad hoc

sibi parauerat accedēs ibi p
mēsem itegriū latitauit. **Quē**
causa vni tm̄ de domo priō
erat cognita. vbi cibū quāq; ob
latū sibi edebat. occulte orās
iugit lacrimarū ymbre p̄fusus
ut cū dñs liberaēt a p̄secuti
ōe nocua. et ut pia vota ip̄i
benigno fauorē implēt. Cūq; sic
i ieiunio et fletu feruēt et as
sidue dñm exorass; de sua
diffusus v̄tute et industria.
spem suā tōle iactauit in dñz
qui cū lig; i tēbris manētem
p̄fuderat quāda ieffabili et illus
trauerat mirabili claritate.
Et q̄ nimirū ignit; totus fo
lica elata it arripuit vsus as
sisiū ip̄iger festin; et letus.
Et fiducia xpi armis muni
t; dñm q; caloc; suatēsus. scipz
arguens de pigritia et vano
timorē. malis et ictibz p̄sequen
tū exposuit se manifeste.
Quē videtes illi q̄ prius noue
rāt eū. sibi miserabilē exprobra
bāt isanūq; ac demētē clama
tes. lutū platearū et lapides
proiecbāt i eū. **Cernētes** eū
sic a p̄stinis moribz alteratū
et carnis maceratiōe ofm̄. to
tū qd̄ agebat exinationi et de
mēcie ip̄ubāt. **S; miles** xpi i
his oibz ut sup̄d; p̄tēsiens. n̄
la fract; a mūt; i iuria deo ḡ
cias iferebat. **Cū** at rumor

hui; fieret p̄ platens et viros
ciuitatis de ip̄o. tandem p̄uenit
ad priō. **Qui** audies talia in
ip̄z a sauibz fieri. statim surgit
q̄re ip̄z nō ad liberandū s; po
tius ad p̄cedū. nulla enī mo
deratiōe seruata currit t̄p; lu
pus ad ouē. et toruo oculo ac
hirsuta facie illū respiciens.
iucit ip̄ie man; i ip̄z. p̄ hēns
at ip̄z ad domū et p̄ plures di
es i carce tēbroso redudēs. nite
bat ex̄ aīm v̄bis et v̄beribus
flectē ad scli vanitatē. **Ip̄se**
vō n̄ mot; v̄bis n̄ v̄clis. aut
v̄beribz fatigat; patiēter oīa
portās. ad sc̄m p̄positū exagōū
p̄mptior et valentior reddeba
tur. **Datre** nāq; ip̄i et cedere
a domo causa necessitatis
urgēte. m̄ ei q̄ sola r̄ma
serat cū illo factū viri sui
nō approbans. blandis ser
moibz alloquit; filiū. quē
cū a sc̄o p̄posito euocac; nō p̄t.
cōmotis ei; v̄sceribz sup̄ ip̄z
ofregit v̄cula. eūq; liber; ab
ire p̄misit. **Ac** ip̄e gr̄as oīpo
tētū deo r̄ferēs ad locū ubi
fuerat prius euertit. et maiori
libertate vtēs. t̄p; demonum
tētatiōibz probat; et tētatio
nū documētis istruct; et cepto
aīo securiori ex iurys liber
or et magnanimum; itcedebat.
Interea p̄i euertit. et nō iucē

to filio patris patris accumu-
las itorquet diuina i vxore
Deinde currit ad palatium
ciuitatis interrogans de filio coram
consulibus ciuitatis postulans quod
pecunia quam expoliata do-
mo asportauerat faceret sibi
reddi. Consules autem videntes eum
ita turbatum. frastu ut coram
eis parerent citat seu aduocant
per precationem. Qui per precationem
dixit se per dei gratiam iam frater liber-
rum. Consulibus amplius non tenent
comparat solus altissimi dei seruus.
Consules vero nolentes ei vim
facere dixerunt patri. Ex quo seruicium
dei est aggressus. de platea non
exiit. Videns quod per coram con-
sulis nichil proficeret. eandem qua-
rimonia proposuit coram episcopo ciui-
tatis. Episcopus vero discretus et sa-
piens. voluit eum debito modo ut
pareretur super precationem qurimonia
insum. Qui respondit nuncio di-
ces. Ad dominum episcopum veniam quia est
pater et dominus animarum. Venit igitur ad
episcopum et ab ipso cum magno gaudio
est receptus. Episcopus autem pater tuus
est dominus et te turbat et scandalizat
valde. Vnde si tu deo ser-
uare vis. reddere illi pecuniam
quam habes. quam quoniam forte est de iniuste
acquisitis. non vult deus ut eroges
eam in opere etiam propter peccatum patris
tui cuius furor mitigabitur
et acceptum habens quod filii fidem

na i dno et vult agere. et noli
time. quia ipse est adiutor tuus. et
pro etiam sue ope abundatet et
necna ministrabit. Surrexit igitur
vir dei letus et fortis in vrbis e-
piscopi. et coram ipso posuit pecu-
niam aut illi. Dne non tamen pecu-
niam que est de rebus suis volo a te
de gaudenti animo sed etiam vestimenta.
Et itans camera episcopi exiit omnia
vestimenta de suis rebus. et ponens
pecuniam super ipsa coram episcopo et pre-
alysque astantibus nudus foras
exiit et dixit. Audite oes et in-
telligite. usque modo petrum bernar-
donis vocavi patrem. sed quia deo meum
seruicium posui. reddo illi pecu-
niam per quam eam turbat. et omnia
vestimenta que de rebus suis habui.
vobis amodo dice pater noster que es in
celis. non pater petre bernardonis.
Inuenit est tunc vir diuinitum hinc
ad carne sub vestibus coloratis.
Surgens autem pater eius iunio doloc
et furore succens. accepit dena-
rios et omnia vestimenta. Que dum
porteret ad domum. illi que ad hoc
spectaculum fuerat. indignati sunt
et eum quia nichil viliat de ves-
timentis filio. Dup frastu
vo pietate commoti. cepit for-
tit lacrimari. Episcopus autem animam viri
diuinitum diligenter attendens. atque seruo-
re ostendit. et vehementer admi-
rans. ipse it brachia sua collo-
operiens eum pallio suo. Intelligit
eum apte frater ipse et diuino esse consilio et agnos-

rebat enī q̄ vidēt nō p̄uū
mysteriū dīne. Sicq; extitit
factus ē eius adiutor. exhor
tādo ⁊ fouēdo ip̄z ac dīgēdo
⁊ amplectādo ī visceribus
De maxio laboe ⁊ charitatis
⁊ afflitiōe ipsius p̄ ep̄atōe ec
clesie s̄cī damiani. ⁊ q̄lī rep̄t̄ sc̄p̄z
vincere eundo pro elemosina
per ciuitates.

S Er̄ igit̄ dī f. nuda
tus ab oibz q̄ sūt mudi. di
uine vacat iusti. p̄māq; vi
tā dīnens dīno officio se
mācipat modis oibz q̄bz
p̄t. ēuētens q; ad ecclesiam
s̄cī damiani gaudens ⁊ fer
uens fecit sibi q̄si heremiticū
habitū. ⁊ sacerdote illi⁹ ecclīe cō
fortauit eodē sermōe q̄ ipse
fuerat ab ep̄o dīct̄. Deinde
surgens ⁊ introiens ciuitatē
cepit p̄ plateas ⁊ vias t̄p̄
ebri⁹ sp̄ū dīnū collaudāre fini
ta vero collaudatōe h̄mōi dīnī.
ad acq̄rēdos lapides p̄ ep̄ationē
dīe ecclīe se cūtit dīct̄. Qui m
dedit unū lapidē hēb̄ unā mer
cedē. q̄nt̄ duos dedit hēbit̄ duas
mercedes. Qui vco tres totidem
micedē hēbit̄. sic ⁊ mlt̄a alia ver
ba simplicia ī feruōe loq̄batur
q̄a dīota. ⁊ simplex el̄s a deo
nō dōct̄is huāne sapiē v̄bis. s;̄
simplicit̄ hēbat se ī oibz. mul
ti at̄ deridebāt eū putātes ip̄z
īsanū. Alij vō p̄iete d̄moti mo

uebāt ad lacrimas vidētes eū
de tāta lascīua ⁊ sc̄li vanita
te ad tāta ebrietate dīni amo
ris tā cito venisse. At ip̄e deri
siones dīnens. ī feruōe sp̄s dō
grās egit. Quātū vō laborauit
ī ope sup̄dō loq̄ū ⁊ difficile
eēt narrāre. Ip̄e eī q̄ tā delin
tus fuerat ī domo p̄na. p̄p̄is
humeris lapides ferebat. ī dī
seruitio multiplicat̄ se affli
gēs. Sacerdos at̄ p̄dīs dīct̄. S;̄
ei laborē q; s;̄ tā feruēt vlt̄
vires dīno se obsequio māc
pāet. lūz eēt paup̄cul⁹ p̄curat̄
pro eo aliquid fieri sp̄ale ad
victū. Sacerdos at̄ ip̄z delin
tē vixisse ī sc̄lo. Quippe ut ip̄e v̄
dei d̄fess⁹ postea ē. frequēt̄ dīc
rys ⁊ d̄fīōibz ⁊ a abis d̄p̄s
q̄b̄stinebat. Cū at̄ die q̄cā ad
ūtisset quod faciebat sacerdos
p̄ ip̄o. ad se dīct̄. Sus ait̄. Inue
nies tu hūc sacerdotē q̄cūq; u
ris. q̄ t̄ tāta p̄stat humanita
tē. Nō ē h̄c vī paup̄is hōis
quā elige voluisti. Sed sicut
paup̄ vadēs ostiāt̄ p̄r ī ma
nu parapsidē ⁊ necessitate cō
actus dīuersa in eā abaria
condūna. ita volūtate oport
te vīue amore illi⁹ q̄ paup̄er
nat̄ paup̄erim⁹ vixit ī sc̄lo.
ac emāsit nud⁹ ⁊ paup̄er in
patibulo. sepultusq; ī alieno
sepulchro. Surgēs igit̄ q̄cā
die accepit parapsidē ⁊ in

gressus ciuitate iuit petedo
elemosina ostiati. Cūq; di
uersa cibaria ponēt i scutel
la. mirabāt mlti q; facbant
cū tā delicate vixisse. vidētes
ipz ad tātū sui dteptū sic mi
rabili tūsmūtu. Cū autē
voluit comedē illa diuisa ci
baria sil posita horruit. pmo
q; nō solū comedē s; nō velle
vidē talia d; suauerat. Tandē
vicens scipz cepit comedere.
vnsū est illi q; i comedēdo
aliquid clauariū. nūq; fuerat
sic delectat. proinde tm cor
cuis i dno exultauit. q; caro ip
sius lūz debilis & afflicta
corroborata ē ad q; aiq; aspa
& amara letāt p dno tolerā
da. Erās isup egit deo q; a
max sibi i dulce mūnerat
& cū mltiplo d; fortunauat.
Dixit q; illi p; bro q; de ce
tero aliq; cibaria nō facēt
nō fieri procuraret. P; vco
ipsius videns eū i tanta vi
litate positū. dolore nimio
ēplebat. q; cū multū dilex
erat. verē d; dabat & dolebat
hū sup eū. videns carnē illi
q;si mortuā ex afflictioē in
mua & algōe. q; ubiq; ēpi
ebat ipz maledicebat ei. Vir
at d; maledicoēs p; attēdes
hoīz quēdā paupculū & des
pectū assūpsit sibi i p; em.

62
Et ait illi Veni mecum & da
bo tibi de elemosinis q; m; da
būt. Cū autē videris p; em
meū maledicētē m; ego q; q;
dixero t; bndic m; p; signa
bis me ac bndices m; vice il
lū. Sic igitur bndicētē sibi
paupē illo dicebat vir dei
ad p; z. Nō credis q; de; pt
m; dāc p; z bndicētē m; d;
maledicoēs tuas. P; ceterā ml
ti deridētes eū. vidētes q; ipz
sic derisū patient oīa susti
nē. stupore nimio mirabāt.
Vn tpe h; emali cū orōi q; d;
mane isistēt d; tectus paup
culis idumētis. f; ei; cūlis
p; ipz tūsiens audā suo cō
cui dixit p; rone. Dicis frā
asco q; saltē vnā nūmata
de sudore vendat t; Quod au
diens vir dei gaudio salūri
p; fusus i feruōe sp; gallice
respōdit Ego inq; dno meo
chare vendā sudorē istū. Cū
at laborat assidue i opere
ecclie mediat. volens i ipsa
ecclia lūnaria iugit t; acē
sa. ibat p; ciuitatem oleum
mēdicando. S; cū p; quādā
domū veniss; videns ibi hōes
d; gregatos ad ludū. vēcūdat
corā eis elemosinā petē ret
cessit. In scipz vco d; sus ar
guit se peccasse currens q; ad
locū ubi lud; fiebat dixit co

rā omibz astantibz culpā suā
q̄ verecūdat⁹ fuerat petē cle
mosinā p̄t eos. Et feruētē spū
ad domū illā galliæ perit o
leū amore dī p̄ lūnaribz et
desie sup̄dōc. Cū alyz aut̄ la
horātibz ī ope p̄fato p̄sistens
clamabat alta voce ī gaudio
sp̄s ad habitātes ⁊ tñ scūtes
iux̄ ecclēsiā dicēs galliæ eis.

Venite ⁊ adiuuate me ī ope et
desie s̄a damiani q̄ futura ē
monasteriū dñaz q̄z fama ⁊
vita ī vli ecclā glorificabit p̄
nū celestis. Ecce quō spū p̄phe
cie ēpletus v̄e futūā p̄dixit.
Hic enī est locus ille sacer in
quo gloriosa religio ⁊ excellē
tissim⁹ ordo paup̄ū dñaz v̄
ginūq̄ sac̄z a dūsiōe v̄i frā
fere sex ānoz sp̄aao d̄sumā
p̄ eūdē b̄m̄ f. felix sup̄sit ex
ordiū. Quaz v̄i mirifica. in
statu⁹ glosa a s̄a memorie do
mino p̄ gregorio nono tūc
t̄pis hostiēsis ep̄o autoritate
sedis aplice ē pleni⁹ cōfirmā
Qualit̄ auditis ⁊ intellectis
consilijs xp̄i in euāgelio. statim
mutauit habitū exteriorem. ⁊
induit nouū habitū perfectio
nis interius ⁊ exterijs. . .

Beat⁹ itaqz f. anē s̄i
damiani p̄fecto iam
ope. habitū hēmiticū p̄orb̄t.

hēat

baculū qz manu gestās pe
dibz calciatis ⁊ cinctus cor
rigia iēdebat. Audicēs aut̄
quōdā die int̄missaz solēnia
ea q̄ xp̄s discipulis ad p̄di
candū missis loq̄tur. ne s̄z
aurū v̄l argentū v̄l sacculū
v̄l pecā nec panē nec virgā
portent ī via n̄ calciamēta
n̄ duas tunicas. Intelligēs
h̄mōi postea clar⁹ ab ipso
p̄sbro. idicibili ēpletus gaudio
hoc inq̄ ē quod cupio totis
viribz adiplē. Igitur cūctis
q̄ audierat d̄missis memorie
letāt̄ his adiplendis inuit̄.
duplicibz qz sine mora dimis
sis. ex tūc ia v̄ga. calciamētis
sacculo l̄ pecā nō v̄t. facēs
āt̄ sibi tunicā valde d̄ceptibi
lē ⁊ icultā. v̄icta corrigia p̄
cūgulo funē sumpsit. d̄nēqz
sollititudinē cordis. noue gr̄e
v̄bis apponēs. q̄l̄ illa possēt
ope p̄ficē. cepit instictu d̄ui
no euāgelice p̄fectiois ānūā
ator existē. penitētiāqz sim
plē ī publicū p̄dicē. Erāt
aut̄ verba ei⁹ nō iania nec
risu digna. sed v̄tute sp̄s s̄a
plena. cordis medullas pene
trātia. ita ut ī stuporē vehe
mēt̄ d̄iterēt audientes. Di
cut̄ ip̄e enī postmodū testa
tus ē. h̄mōi salutationē d̄ni
r̄uelātē didicerat. videlicet ad

mun^o det tibi pacē Et iō in
ōmī p^odicatioē pacē ānūciā
ans. p^olm^o p^odicatiois exor
dio salutabat Et mirū cer
te nec sine miraculo admit
tēdū. q^o ad hāc salutationē
ānūciandū an suā cōsione
habuerat quēdam p^ocuratorē
q^o frequēt iuerrat p^o assisū
salutadō p^o hūc modū Pax
et bonū pax et bonū. creditū
ē firmiter q^o sic iohānes p^o
dicās xpm. impiente xpo p^o
dicāe defecit. ita et ipse velut
alt^o iohānes btm f. p^ocesserit
i annūciatioē pacis. q^o etiam
p^o aduētū ip^o nō sparuit
sicut p^ous Subito g^o dei faul^o
frāctus spū p^ophaz p^ofusus.
iux^o sermonē p^ophetiā. statū
p^o dñm suū p^oconē ānūciab^o
pacē. p^odicabat salutē. eiusq^o
salutaribz monitis plurimū
vā pacē federabātur. q^o discor
des a xpo extiterant. a salu
te lōgūquū. Innotescēte
āt apud multos bñ f. tam
simplicis doctrine veritate
qm vite. ceperūt p^o duos an
nos a sua cōsioē viri q^odā
ex ip^o ad penitēciā auāri.
et eadē reiectis oibz hūtu vūz
iūgi. quoz p^om^o extitēat fe
bernard^o scē memorie Qui
sideras cōstāciam et feruore bñ f.
i dno seruitio quō scz. aum

75
multo labore destructas re
parabat etiam. asperāq^o vi
tā ducebat. cū sciret ip^o deli
cate vixisse i sclo. p^oposuit in
corde suo oīa q^o habebat ero
gāc paup^oibz. et illi vita et hū
tu firmit^o adherē. Quadā
die secreto ad virū di accedēs
a suū p^opositū ruelauit. Co
Dixitq^o q^o tali sero veniret illo ut
ad cū. Hōs autē f. grās a
gens dō tāqm nullū adhuc
sociū hñs. gauis^o ē valde.
maxime q^o dñs bñard^o cat
hō edificatiois magne. Ve
nit g^o bñs f. ad domū ei^o sta
tuto sero cū mag^o cordis ex
tatioē. et cū illo tota nocte il
la p^omasit. Cui int^o alia dix^o
dñs bernard^o. Si q^o habet
adno suo multa v^o pauca. q^o
tenuisset p^o multos ānos et
nollet ea ampli^o etinē. q^o de
ip^o agē posset q^o meli^o ess^o.
Hōs f. tñdit. q^o ea dno suo
deret reddē a quo eadē recepis
set. Et dñs bernardus ait.
Et ego fē oīa bona mea tpa
lia volo erogāc amoē dñi mei.
q^o stulit ea m sicut tibi videt^o
meli^o expedire. Cui scūs f. dix^o.
Dūmo mane ad ecclesiā ibi
m^o et p^o euāgelioz codicē cog
nossem^o quo dñs discipulos
docuit. Surgentes igitur ma
ne cū quodā alio petro noīc

q̄ etiā cupiebat fieri fr̄. Venē-
rūt ad ecclēsiā s̄cī nicolai iux-
plateā ciuitatis assisy. Quā
ad orōem ingressi q̄a simpli-
tes erāt ⁊ nesciebāt inuenire
vbū euāgely de renūciatōe
s̄cī. dñm rogabāt deuote ut
in p̄ma libri aptiōe volūta-
tē suā eis ostendē digretur.
Oroē aut̄ finita b̄s f. acci-
piens libz clausū flexis ge-
nibz corā altari aperuit ip̄m
Et in p̄ma eius aptiōe oc-
currit illud cōsiliū dñi. Si
vis p̄fectus eē. vade ⁊ vende
oīa bona q̄ habes ⁊ da pau-
peribus ⁊ habebis thesaurū
in celis. Quo cōpto b̄s f. gau-
sus est valde ⁊ gratias egit dō
Sed q̄a ver̄ cultor ciuitatis ter-
cio voluit cōfirmari. sc̄d ⁊ ter-
cio libz aperuit. Et in secun-
da aptiōe occurrit illud.
Nihil tuleritis i vna ⁊c. In
tercio vero illud. Qui vult veni-
re post me abneget semetip̄z
⁊c. B̄s ḡ f. in q̄libet aptiōe
libri grācis dō exhibitis pro-
firmatiōe sui p̄posita ⁊ deside-
ry dudū cepti. tercio sibi di-
uinit̄ exhibita ⁊ demonstrā.
dixit p̄dictis viris s̄cī bernar-
do ⁊ petro. fr̄es h̄ est vita et
regula nr̄a ⁊ oīm q̄ voluerint
nr̄e societati adiūgi. Ite igit̄
⁊ sicut audistis implete. Abijt ita

q̄ dñs bernard⁹ q̄ erat diues
valde. ⁊ venditis oībz q̄ habe-
bat. multaqz pecunia cōgre-
gata. pauperibz ciuitatis dis-
tribuit vniūsa. Petrus etiā
p̄ posse diuinū cōsiliū ad-
impleuit. Distributis aut̄
oībus. habitu que paulo an-
t̄s f. assumpserat postqz re-
liquit hēmiticū habitum.
ābo pit̄ suscepit. ⁊ ab illa
hora sil̄ cū ip̄o vixerūt sc̄d
dū s̄cī euāgely s̄cī formā
a dñō ill̄ ostensa. Et ideo s̄cī
f. in testamēto suo dixit. Ip̄e
dñs m̄ reuelauit ut debere
viuē sc̄d formā s̄cī euā-
De mō vōacionis fr̄is Igelij.
siluestri ⁊ de visione quā habu-
it ante ingressū ordinis.

Quoniam aut̄ ut dēn̄ est do-
min⁹ bernardus bona
sua pauperibz largiretur.
aderat b̄s f. intuens vtiōsa
opationē dñi. ⁊ ip̄m dñm i
corde suo glorificans ⁊ collau-
dans. venit aut̄ q̄dam sacer-
dos noīe siluest̄ a q̄ b̄s f. eme-
rat lapides. p̄ reparatiōe ecclē-
s̄cī damiani. ⁊ videns totam
pecuniā expēdi cōsilio viri
dei. cupiditatis igne suscens⁹
dixit ad b̄m f. Nō bñ soluis-
ti m̄ pro lapidibz q̄s emisisti
a me. Audiens ḡ auaricie
cōceptor illū murmurāte

iniuste. accessit ad dñm bernardū. mittensq; manū i
clamide eius ubi erant pecuni
a cū magno seruoē sps extr
it ea plenā denarijs et dedit
presbitero murmurati. Et
iterū sed implens manū pe
cunia dixit illi. Habes adhuc
plene solutionē dñe sacerdos?
Et respondit. Habeo fē plene.
Et letus reusū ē ad domū su
ā cū pecunia sic accepta. Post
paucos autē dies idē sacerdos
inspiratus a dño cepit super
his q; bñs f. egerat cogitare. Et
dicebat int se. Nōne sū miser
hō q; sū senex tpalia occupato
q; qro. Et hic uiuens pro dei a
mōe ea despicat et abhorret.
Dequenti autē nocte vidit in
sompnis crucē imensā cui
sūmitas celos tangebāt et pes
ei stabat fixus in ore frācisa.
latera ipsius ab vna pte mū
di ad alterā tendebant. Eui
gilas autē sacerdos cognouit
et credidit firmit frā. esse vē
amicū dei et seruu. atq; religi
onē quā ceperat esse p vniū
sū mundū p̄tin⁹ dilatandā.
Sicq; cepit dai timē et in domo
sua p̄maz agē. Tandē vero p
modicū t̄pis ingressus ē ordi
nē iā inceptū in quo optime
vixit et gloriose finiuit. Vir at
dei f. duobus ut dñm est fr̄
bus sociatus. cū nō haberet

hospitiū ubi cū eis maneret.
sū cū ipis ad ecclesiā quā
paupculā delictā se instruit.
q; scā maria de porciūcula di
cebat. et fecerūt ibi vnā domū
culā in q; aliqui p̄t morarēt.
Post aliqs autē dies vir qdā
assisinus egrediens nocte venit
ad eos. et cū maḡ reuerētia et
deuotioē flexis genib; rogauit
virū dei ut cū in suā societa
tē reciperet. Quē cū vir dei vi
deret fidelissimū et deuotū et
q; multā grāz asq; a deo po
terat. ut postea patuit p ef
fectū. eū libentē recepit. Con
iūcti vero hij q̄tuor cū imē
sa leticia et gaudio spūs scā
ad maiore p̄fectū se taliter di
uiserūt. Bis f. assumēs frēm
egrediens scāi iuit i marthiā an
thonitanā. Alij vero duo in re
gionē aliā prererūt. Eūtes
vero in n. a. chū anthonita
nā exultabāt vehementē in
dño. Bis vir scō alta et clara
voce laudes dñi galluce cātās
bñdicebat et glorificabāt altis
simi bonitatē. Tanta vō erat aliq̄
in eis leticia q̄si magnū inue
nisset in euāgelico p̄dio dñe
paup̄tatis. cui⁹ amore oīa tē
poralia velut stercora libera
lit et libentē reliquāt. Dixit
autē scūs f. a frēm egrediens. Nō
ē ligio silis erit piscator q; mit
tit retia sua in aquā. cupiens

psiu multitudinē copio
sa. & puos in aq̄ r̄linquens.
magnos eligit in vasa sua
Sicq̄ p̄phetavit ordinē dila
tadu. Quet aut̄ vir dei non
dū plene p̄plo p̄dicaret. qm̄
tū p̄ciuitates & castella tū
sibat. hortabat̄ oēs ut amaret̄
& timeret̄ deū atq̄ p̄nūz a
gerent de p̄cis. Erat aut̄ egi
dius admonēbat audic̄tes.
ut ei crederent. quia eis op
time consulebat. Qui vero
eos audiebant dicebāt. Q̄
sunt isti? & q̄sūt hec v̄ba que
dicūt? Erat enī tūc amor &
timor dei q̄si ubiq̄ extinctus.
& via penitencie penit̄ nesci
ebatur. ymo stulticia r̄puta
bat. Nā in tū p̄ualuerat. car
nis illerebia. mūdi cupiditas. &
supbia vite. q̄ totus mūdo in
his r̄bus & malignitatibz posi
tus videbatur. Erat igit̄ de h̄
viris euāgelicis diuisa opinio.
Alij enī dicebāt eos stultos v̄
ebrios. Alij aut̄ asserēbāt q̄ tali
a v̄ba nō ex stulticia p̄debat̄.
Unus v̄co de audic̄tibz dixit.
Aut p̄t̄ sūmā p̄fectionē d̄no ad
heserunt. ā certe īsani sūt. q̄a
despata videt̄ vita eoz. cū parco
tibo vt̄ntur. & in d̄is pedibus ā
bulent atq̄ vilissimis vestibus
sint īduti. Ine hec tūc l̄z q̄dam
timorē incurerent visa forma
s̄c̄e cōuersationis eoz. nō eos adhuc

aliq̄ sc̄q̄bant. S; mulieres et
iuuencule videntes eos a lōge.
fugiendo pauebāt ne forte stul
ticia. & insania ducerentur.
Cūq̄ curruis illā prouiciā. re
dierūt ad dem̄ lonū s̄c̄e marie.
Pauas aut̄ diebz elapsis vene
rūt ad eos tres alij fr̄es l̄ viri
de assisio videlicet sabatinus. mo
ritus & iohānes de capella. sup
plicantes b̄o f. ut eos in fr̄es re
ciperet. Et ip̄e recepit eos hu
lit̄ & benigne. Quā aut̄ demo
sinas p̄ ciuitatē petebāt. vir ali
q̄s dabat eis. īmperabāt illis
dicētes q̄ res suas dimiserūt
& comederēt alienas. & ideo mar
imā penuriā sustinebāt. Eozq̄
parentes & consanguinei p̄se
quebantur illos. Alij q̄ de ciui
tate deridebant illos tāqm̄ in
sensatos & stultos. q̄a tpe illo
nullus est relinq̄bat sua ut pe
teret elemosias ostiatim. Ep̄us
vero ciuitatis assisy ad quē pro
cōsilio frequēt̄ ibat vir dei be
nigne ip̄m r̄cipiēs dixit ei. Du
ra m̄ videtur & aspera vita v̄a.
nichil s̄q̄ in s̄c̄o posside. Cui s̄c̄o
aut̄. Dn̄e si possessiones aliq̄s
haberem? nob̄ essent necessaria
arma ad p̄tectionē nr̄az. Nam
inde oriūtur cōtentioēs & lites.
soletq̄ ex hoc amor dei & p̄xi
multiplicat̄ impediri. Et ideo
nolumus in h̄ s̄c̄o aliquid possi
dere t̄pale. Et placuit multū

episcopo rñsio viri dei. q̄ cūtra
transitoria & p̄cipue pecuniam
contempfit. in tm̄ ut in oībz egu-
lis suis cōmendaret potissime
paupertatē. & oēs fr̄es sollicitos id
de pecuniā vitāda. Plures cū
egulas fecit. & eas p̄us exptus ē
q̄ facit illā quā vltio reliquit fr̄i-
bus. Vñ in vna ip̄az dixit in de-
testationē pecunie. **Caucam** q̄
p̄ relinqm̄ oīa. ne tñ modico reg-
nū celoz perdam. Et si pecuniā
in aliquo loco inuenirem. nō cu-
rem plus qm̄ depulue quē cō-

Qualit̄ p̄dixit **Iulianus**
socris suis oīa q̄ ventura erāt ill-
cūtibz p̄ mūdū exhortans eos ad p̄nāz

Sanctus aut̄ f. cū iā plen-
tiff gr̄a sp̄s sc̄i. cōuocans
ad se dicos sex fr̄es dixit ill̄ q̄ ven-
tura erāt. Considerem̄ inquit
fr̄es carissimi vocationē nr̄az.
q̄ misericordit̄ vōiuit nos deus.
nō tm̄ pro nr̄a s̄ pro multoz
salute. ut eam̄ p̄ mūdū exhor-
tando plus hoīes exemplo qm̄
v̄ba. ad agendā p̄nāz de pctis
suis. & habendā memoriā man-
datoz. Nolite timē q̄a pusilli &
inapientes videm̄ sed secure
anūciat̄ e. simplicit̄ p̄nāz. cō-
fidentes in deo q̄ vicit mūdū. q̄
sp̄u suo loq̄tur p̄ vos & in vobis
exhortando oēs ut cōuertantur
ad ip̄m & ei⁹ mādā obseruent.
Inuenietis aut̄ quosdā hoīes fi-
deles & māsuetos & benignos.

qui vos. & v̄ba v̄ra eripient. Alios
q̄ plures infideles sup̄bos & blas-
phemos. q̄ exprobrantes r̄sistent
vobis & his q̄ dicetis. Ponite ḡ
in cordibus v̄ris patient̄ & huī-
lit̄ oīa toleratē. Cūq̄ fr̄es h̄ au-
dissent timē ceperūt. Ad quos
sc̄s ait. Nolite timē. q̄a nō post
multū tps venient ad vos mul-
ti sapientes & nobiles. erūtq̄ vo-
biscum p̄dicantes egibz & p̄nci-
pibz & pplis multis. Multi vo-
dūtentur ad d̄m. qui p̄ vniū
sū mūdū multiplicabit suā
familiā & augetur. Et cū h̄ ill-
dixisset ac b̄ndixisset. abierūt
viri dei deuote eius monita ob-
seruantes. Cū autē inueniebant
aliquā ecclēsiā siue cruce inclina-
bāt se ad orōem & deuote dice-
bāt Adoramus te xp̄e & b̄ndicim̄
tibi p̄pter oīes ecclēsiās q̄ sunt
in vniūso mūdū. q̄a p̄saz cruce
tuā redemisti mūdū. Credebāt
enī sp̄ inuenire locū dei vbiq̄q̄
cruce vel ecclēsiā inuenissent.
Quicūq̄ aut̄ eos videbāt plū-
mū mirabātur eo q̄ habitu &
vita dissimiles erāt oībus. et q̄si
siluestres hoīes videbantur. Cū
cūq̄ vero intrabāt ciuitatem
vel castellū a villā vel domū
anūciabant pacē. confortantes o-
nes ut timerent & amarēt re-
atorē celi & t̄re. eiusq̄ mādā
seruaret. Cūidā eos audiebāt
libenter. alij vero etōtrario de-

videbant. **P**leriq; eos questio-
nibus fatigabant quibusdam dice-
tibus unum estis. alijs querentibus quis
est ordo ipsorum. Quibus licet esset
laboriosum tot questionibus responde-
re. Simpliciter tamen respondere quod erant vici-
pinales de civitate assisy omnium
di. Modum etiam ordo eorum dicebatur
religio. Multi vero eos decepto-
res vel fatuos iudicabant et vole-
bant eos rapere in domum suam ne-
tamen fures res suas auferrent
furti. Propterea in multis locis
post illatas eis multas iniurias
hospitabantur in ecclesiis vel domo-
rum porticibus. Eodem tempore duo ex
ipsis erant florentiae qui pro civita-
te mendicantes hospitium non pote-
rant invenire. Venientes autem
ad quamdam domum habentem por-
ticum et in porticu cubanum dice-
runt adinvenire. Hic poterimus
hospitari. Rogantes autem dominam do-
mus ut eos rapere in domum. et
illa hoc facere recusante. dixerunt hu-
militer ut saltem iuxta cubanum per-
mitteret eos quiescere illa nocte. Hoc
autem excessu pro illa. venit vir eius
et dixit illi. Quare istis ribaldos
hospitium in vestro porticu contulisti.
Respondit illa quod noluerat eos in do-
mo rapere. sed eis crederet ex in-
porticu iacere. ubi non poterant
nisi ligna furari. Voluit ergo quod
daretur eis aliquod tegumen-
tum si licet tunc magnam frugus.
quia putabat eos esse ribaldos

teguneto
et fures. Illa autem nocte tamen usque ad
matutinum satis sobrio sono iux-
tubanum quievisserunt. talefati solo
calore divinis et coopti. donec pau-
ptatis. inerte ad viciniorum ecclesiarum
pro matutinali officio audiendo.
Et mane factum invenit illa mulier ad e-
andem ecclesiam. videns ibidem fures il-
los in oratione devote persistere. dixit in-
tra se. si homines isti essent ribaldi
et fures ut vir meus dicebat.
non sic in oratione persistere reveren-
ter. Quibus hoc cogitaret. ecce vir
quidam guido nomine pauperibus in
ipsa ecclesia manentibus elemosinam
tribuebat. Qui cum venisset ad
fures et vellet dare cuiuslibet eorum pe-
cuniam sicut dabat alijs. recusave-
runt illi pecuniam et accipere nolue-
runt. At ille dixit eis. Quare
vos cum sitis pauperes non accipi-
tis denarios sicut alij. Respondit
se bernardus. Verum est quod pau-
peres sumus. sed nobis non e-
ita gratis paupertas sicut alijs
pauperibus. nam pro dei gratiam
cum consilio complerem. voluntarie
pauperes facti sumus. Admirans
vir ille super his. et interrogans
eos si unquam aliquid possedis-
sent. audiens ab eis quod multa
possederant sed amore dei omnia pau-
peribus dederant. Hic namque qui
sic respondit fuit se bernardus a
b. f. sedus. quem sanctissimum patrem
hodie credimus veraciter. Qui
prior pacis et pacis legationem

ille

amplectens. post san̄ dei cur-
rit. venditis oībz q̄ habebat. et
erogatis pauperibz. scdm̄ p̄fecti-
onis euāgē hęc veritatis cōsiliū.
p̄seuerans usq̄ in finē in s̄ssi-
ma puritate Considerans q̄
d̄ca mulier q̄ fr̄es denarios no-
luissent. accedens ad eos dixit
q̄ libent̄ reciperet eos intra do-
mū suā. si vellent illuc accede-
re gr̄a hospitandi Qui fr̄es hui-
us respondērūt. dñs retribuatur
tibi pro bona voluntate Predic-
tus at̄ vir audiens q̄ fr̄es nō
potuerant inuenisse hospitium
dixit eos in domū suā dicens
Ecce hospitium a dño vobis p̄pa-
ratū. mactate in eo s̄bz b̄n̄placi-
tū v̄m. At illi gr̄as deo agen-
tes manserūt ibi apud illū di-
ctz aliquibus. edificando tā exēplo
qm̄ verbo in t̄pore dñi. ita q̄ pos-
tea multa erogauit. hęc at̄ sic be-
nigne tractarentur ab isto. ap̄
alios t̄m in t̄m vilissi habeban-
tur. q̄ multi p̄ui et magni exp̄-
brarent et iūriarent̄ eis. aliqui
et̄n̄ auferentes vestimenta que
habebant Cūq̄ serui dei ma-
nerent nudi. quia scdm̄ formā
euāgēly vnā t̄m t̄m̄ porta-
bant. nō repetebant ablata sibi
restitui Si qui pietate moti red-
de eis volebant ablata. libent̄
recipiebant Quidā at̄ lutū
sup̄ eos iactabant. Alij v̄o po-
nentes taxillos in maībz eoz

93
iūtabant ip̄os si lude volebant.
Alij accipientes caputia eoz a
tergo post dorsū suū sic suspen-
sos portabant eos Hęc et s̄līa fa-
ciebant eos illis reputantes eos
tā viles. q̄ audacter affligebant
ip̄os sicut volebant Insup̄ in fame.
siti. frigore et nuditate. tribula-
tiones et angustias tolerabant
Que oīa stant̄ et patient̄ ut a
b f. fuerāt moiti sustinentes.
nō tristabantur nec turbabā-
tur nec maledicebant inferentibz eis
mala. sed sicut viri p̄sa et euā-
gelici et in magno luco positi.
exultabant vehementer in dño.
de gaudio existimantes t̄m in-
tentationes et tribulationes hui-
usmodi inadebant. atq̄ iux̄ verbū
euāgēly pro suis p̄sequutoribz
orabant sollicitate et seruent̄
*De receptioe alioz q̄tuor frat̄m
ardentissima caritate quā hebāt
adinuicem primi fratres et de
sollicitudine laborandi et orandi
et perfecta obedientia ip̄soz*

Uidentes igitur hoīes. q̄
fr̄es in suis tribulatio-
bz exultabant. orōni et deuotio-
ni sollicitate et deuote instabat̄.
non recipiebant pecuniā nec
portabant. et maximā charita-
tē adinuicē habebant. p̄ quā
noscebantur vere esse discipuli
dñi. multi corde cōpuncti veniebāt
ad eos de offensis quas fecerāt

eis. veniā postulantē. Ipsi vero
ex corde remittentes dicebant
Dñs parcat vobis. atq; eos de
salubrē salute sua admōebant. Qui
dā at ipos suos rogabat ut re-
cipere eos in societate sua.
Et q; oēs illi sex habebat auc-
toritatem recipiendi ad ordinē
a bñō f. p̄t paucitate sem. in
societate sua aliquos receperit.
cū quibz sic receptis. statuto
mō. oēs ad scām mariā de por-
tūculū sūt reuēsi. Qm̄ at se iu-
de reuēdebant. tanta iocūditate
replebantur et gaudio. ac si
nihil recordarentur eorū que
fuerant passi ab iniquis. Sol-
liciti erāt quotidie orare et la-
borare maibz suis. ut oēm vāsi-
tate aie cūmā a se penitus ef-
fugarent. Surgebant in medi-
a nocte solliciti. et orabant de-
uotissimē cū lacryis immensis
et suspiriis. amore intio se iu-
cem diligebant. et seruiebat u-
nus alteri ac nutrebat sicut
m̄r filiū vnicū et dilectū. Tan-
ta caritas ardebat in eis. q; faci-
le ipis videbatur tradē corpora
sua morti. non solū p̄ xpi amo-
re sed etiā p̄ salute aie v̄l cor-
p̄m suū. **Un̄** quadā die
cū duo ex ipis fr̄bz sil uent.
inuenērēt quidā fatiū qui ce-
pit lapides iactare in eos. **Vides**
ergo vnus eorū lapides iactari
in altm̄. opposuit se statim iactantibus

lapidū. volens potius se p̄cuti
qm̄ fr̄m suū. p̄t charitate mu-
tuā qua flagrabant. **Sic** para-
ti erant vnus p̄ altero pone v̄tā
suā. Erant enī in hūilitate et
charitate fundati et radicati. in tm̄
vt vnus reueretur altm̄ quasi
p̄m̄ et dñm. atq; illi qui officia
o platiois ul' aliqua grā p̄cellē-
bant hūiliores et viliores ceteris
videbant. **Om̄s** q; se totū ad o-
bediendū prebebat. ad p̄cipientē
voluntate se otinuo p̄parantes
non discernebant inter iustū et
iustū p̄ceptū. **Sed** quicquid pre-
cipiebatur. putabant sc̄bz dei vo-
luntate. **Et** iō imple p̄ceptū. e-
rat eis facile. et suauē. **A** malici-
bz at desiderijs abstinebant. se-
metipos solliate vindicantes. et
cauentes ne vnus alterū offen-
deret v̄llo mō. **Et** si qm̄ attingebat
vt vnus alteri diceret verbū qd̄ pos-
set ipsū turbare. tāta sc̄a mordeba-
t q; non poterat quiescere donec dia-
bat culpā suā. p̄sternens se in
terā hūilit. et pedē fr̄is turbati
faceret poni sup os suū. **Asi** fr̄
turbatus pedes sup os alterius
pone nolūisset. si erat prelatus
ille qui turbauit altm̄ p̄ci-
piebat illi ut pedē ponet sup
os suū. **Si** vero erat subditus.
illi faciebat hoc p̄cepti a plato
Sicq; studebant ut oīs rancor
et malicia fugaretur ab eis. et
p̄frā se int' ipos dilctō obseruare.

44
satagentes p posse singulis vi-
cis virtutes opponere. pueniente et
coadiuante eos gra ihu xpi. Nic-
hil usq sibi ppriū vendicabāt. sed
libris et alijs collatis eisde utebā-
tūmū sēdm rōem ab aplis tra-
ditā et seruata. Cum at in eis
et int eos eēt nā paupertas. erat
m̄ liberales et largi de oibz sibi
p dno collatis. libenter dantes ad-
re ipsius oibz petentibz et maxie
pauperibz eleōsinas eis datas. Cū
vero ibant proiā et iueniebant
paupēs petentes aliquid ab eis
adōre dei. cū non habebant aliud
quod pberent dabant aliquā par-
tem de vestibz suis lis vilibz. qñ
qñ em dabant capitiū diuiden-
tes ipsū p tūca. qñq maniam.
qñq ptem aliā dissuētes ipsam
a tūca. ut euāgelicū illud im-
pleretur oī petenti te tribue.
Quadā at die venit quidā pau-
p ad etiā bte marie de porta
uncula apud quā aliqui frēs
morabantur et eleōsinā petūt
erat at q clamis quā quidā
frē habueāt secularis. cui cū dix-
isset b. f. ut eā illi pauperi daret.
libent et velocit dedit ei. Statū
p̄t reuerentiā et deuotiōem quā
habebat frē ille in dando clami-
dem illi pauperi. visū est ei q e-
lemosina illa in celū ascendiss.
et sensit nouo gaudio pfundi se
Cū vero declinabant diuites
h. mūdi ad eos. recipiebant eos

alacriter et benigne. studentes eos
reuocare a malo et ad p̄niam pro-
uocare. Sollicitate etiā petebant ne
mitteretur in tras vñ crant orū-
andi. ut fugerent familiaritate et
iucersatione sanguineoz suozū.
verbūq seruaent pphetiā. Extra-
neus frēs sū fratribz meis. et pete-
grinus filius mris mee. In paup-
tate pluimū letabantur. q nō iui-
piscabant diuitias sed oīa transi-
toria spernebant. que p̄t a m̄di
hui? amatoribz iapisa. Preapue
vō pecuniā q̄i puluere pedibz co-
ulcabant. Et sicut a bto f. docti
ipsā cū stercore asini eqli pretio et
pondere ponderabant. Gaudebat
in dno rōtū ue. non hñtes int se-
neo intra se vñ possē aliquē strista-
ri. Quāto enī magis a mūdo erat
diuisi. tanto magis erant dno con-
iūti. p diā crucis et semitas iuste
incedentes. de arca via p̄nīe et obser-
uatiōis euāgelice offendicula re-
mouebant. ut posteris iter planū fi-
ceret et securū. **Qualit btus. f.**
cū vnderim soays iuit ad curiam
pp̄e ut notificaret ei suū ppositū
et faceret confirmari r̄gulā quam
scripserat.

Udens at b. f. q dñs frēs su-
os nūo et merito augmenta-
ret. cū iā essent duodecū viri fortissi.
sientes idipm. dixit illis vnderi
ip̄e duodecimū dux et p̄t eozū.
Video frēs q dñs r̄gregatiōem nos-
trā misericordit. qult augmentare

Euntes ergo ad m^uem n^oam
sc^oam romana^m etiam notifica
sumo pontifici que d^ons p^o nos
face^o cepit. ut de voluntate et pre
cepto ip^o quod cepimus p^oseq^u
mur **C**u^m placuisset alijs scrib^{is}
dictu^m p^ois. et sil^o ai^o eo iter arri
puissent ad curia. dixit eis faci
amus vnu^m ex nobis duc^o n^om^o
et habeamus ip^o quasi vicari
u^m ihu^m xpi. ut quocunq^{ue} declinare
voluerit declinemus. et q^u hos
pitare voluerit hospitemur **E**t
elegerunt fr^{at}em bernardu^m primu^m
post ip^o **E**t sicut p^o dixerat ser
uauerunt **G**audentes igitur i
bant. et verba d^oni loquebant.
non audentes aliquid loqui n^o
quod ad laude^m ul^o gl^oriam dei et
ad utilitate^m aie^m ptinebat. et fre
quent^{er} oro^m vocabant. d^ons at
se p^oambat eis hospitium facies
illis n^oaria ministrari **C**u^m at
venissent **R**oma. et inuicis
sent ibi ep^om^o ciuitatis assisij.
ab ip^o ai^o ingenti gaudio sut
recepti **N**am b^om^o et o^os fr^{at}es sp^o
li venerabatur affru. nesciens
in aduentu^m eoz^u cepit turba
ri. timens ne p^oiam p^oiam vel
lent desere. in qua d^ons mira
bilis per eos cepit opari **G**au
debat eni^m vehementer tantos
viros in suo episcopatu h^ore.
de quoz^u vita et moribz max
ime presuebat. **S**ed audita

causa. eoz^u q^uo intello^o p^oposito.
gauius est valde. spondens
eis ad hoc p^osiliu^m et iuuame
Erat at^o id^o ep^o notus curia
cardinali ep^o sabinens^{is} qui
dicebatur loes de s^o paulo ve
gra^m dei plenus. diligens plui
mu^m seruos dei. **H**uic p^ofatus
ep^o patefecerat vita^m b. f. et
fr^{at}em suoz^u. p^opterea ip^o affecta
bat videre viru^m dei. et aliq^u
de scrib^{is} suis **A**udiens at^o q^u
essent in urbe. misit p^o illis et
recepit eos ai^o magna r^ouer
tia et ad^ore **P**aucis vero diebz
morantes ai^o ip^o. ita edifica
uerunt eu^m sa^os sermoibz et ex
plis. q^uo videns in ope fulgere
q^uo de ip^o audierat. recomenda
uit se eoz^u oroibz hu^oilit^{er} et
deuote. petiuit eni^m de gra^m
speciali q^uo volebat ex tuc
sicut vnus de scrib^{is} reputa
ri **D**eniq^{ue} interrogans b. f.
quare venisset. et audiens
ab eo totu^m suu^m p^opositu^m et
intentu^m. obtulit se p^ocurato
rem suu^m in curia. p^ouixit q^u
ad curia dictus cardialis
et dixit d^ono pape **I**nnoce^o
z^o **I**nueni viru^m p^ofectissimu^m
qui vult scdm^o formasa e
uangeliy viu^o. et euangeli
ca p^ofectioem in oibz serua
re p^o que credo d^ons velit in
toto m^odo fide^m sc^o eccl^oie re

75
formare. Quod audies dñs pa-
pa miratus ē valde. & sic eidem
cardinali iposuit ut ad se du-
cēt bñm f. Sequēti g' die vir
dei a dño cardinali est corā sū-
mo pontifice pñtat' cui totū
suū scñm ppositū patefecit. Ipse
vero pñtifer cū cēt disartione
pñcipua pcedit. votis sū debito
mō affecit & exhortans ipm ac
frēs suos de multis bñdixit eñdi-
cens. Itē cū dñō frēs & sicut ipse
vobis ispirare dignabit. oibz
pñiaz pducite. Cum autē om-
potens de vos multiplicave-
rit nūo maiori & grā refeat
nob. & nos plua his cōcedem'
at maiora vob securi' dmitte-
m'. Volens autē dñs papa fa-
cē ut concessa & cōcedenda essent
scdm dei volūtate. pñsqz scō
qz ipō abcedet dixit eius sociis
filioli nrī vita vñm videt nob
nimis dura & aspa. licet enī
credam' vos eē tanti feruoris
qz de vob nō oporteat dubitāe.
tñ cōsiderāe debent' pro ill' q' secu-
turi sūt vos. ne h' via nimis
aspa ipis videat. Cūqz videt
eorz fidei cōstāciā & anchorā spei
firmissime roboratā in xpō ita
vt nollent a suo feruore diuertē
dixit bñ f. Fili vade & ora deū
vt tibi reuelet. si id qd qñtis de
sua volūtate procedit. q' tūm
nos scientes dñi volūtate tuīs
desiderijs anuam'. Orate itaqz

scō dei sicut ei suggesterant dñs
ip' locutus ē ei dñs in spū p
similitudinē dicens. Eucōdā
mulier paupaula & formosa e-
rat in quodam deserto. cui pul-
chritudinē rex qdā magn' ad-
mirās concupuit eā accipere
in vxore. quā poterat ex ipsa
pulchros filios gnare. Contē-
to aut & cōsumato mñimonio
mli filij sunt geniti & adulti.
qs mī sic alloqitur dicens. filij
nolite vēdārī qā filij regis est'
Itē g' ad curiā a. & ipse vob oīa
necessaria mīstrabit. Cū ergo
vauissent ad regē. mirat' ē rex
eorz pulchritudinē. videns qz
in eis suā similitudinē. dixit
illis. Cui' estis filij. Cui cū rēpō-
dissent se ē filios mulieris pau-
perculē in deserto morātia rex
cū magno gaudio amplexatus
ē eos dicens. Nolite timē qā fi-
lij mei estis. Si vero de mēsa
mea nutriūtur cōna. multo
magis vos q' estis mei legitimi
Mandauit itaqz rex mulieri
pducite. ut oēs filios ex se cōcep-
tos ad suā curiā mittet nutri-
endos. His igit' sic oñsis p vi-
sū bñ f. orant. intellexit vir
se scō p illā mulierē paupaulā de-
signari. Et orōe cōpleta rēpēn-
tauit se sūmo pontifici. & cre-
plū qd ei dñs cōderat sibi per
ordine intimauit. dixit qz. Ego
sū dñe illa mulier paupaula

quā dñs amās p suā mīaz
decoravit. ⁊ ex ipā planit sibi
filios legitimos gnare. Dixit
autē in ex regū. q̄ omnes filios
q̄s ex me gnabit nutrire. q̄a
si nult extraneos. bñ debet
legitimos nutrire. Si cā de per
catoribz donat bō epalia p̄p̄
nutriendoz filioz amore. ml̄
to magis vris euāgelicis q̄
bz h̄ debent ex merito largi
et. **H**is auditis dñs p̄ mira
tus est vehement. maxie q̄
quā aduentū bñ f. viderat i
visione. q̄ etiā sc̄i Johis late
ranensis minabat ruina. ⁊
q̄n̄ vir eligiosus modic⁹ ⁊ des
perat⁹ cā sustentabat p̄rio dorso
submisso. **E**uigilās vero stupe
fact⁹ ⁊ territ⁹ ut discat⁹ ⁊ sapi
ens cōsiderabat q̄d sibi vellet h̄
visio. **S**⁹ p̄ paucos dies cū vāss̄
ad cū bñ f. ⁊ a suū p̄positū
ēuclass̄ ut dictū est. petisset
q̄ ab eo cōfiri sibi regulā quā
scripserat v̄bis simpliābz. vtens
sermoibz euāgelij sc̄i ad cuius
p̄fectionē tōlit⁹ inhābat. **R**es
piciens cū dñs p̄ ita feruente
in da seruitio. atq̄ f̄rens de vi
sione sua ⁊ de p̄dō exemplo oñ
so viro dei. cepit int̄ se dicē. Vere
h̄ ē ille vir eligios⁹ ⁊ sc̄s p̄ quē
subleuabit⁹ ⁊ sustentabit⁹ etiā
dei. ⁊ sic amplexat⁹ est eū. ⁊ regu
lā quā scripserat q̄p̄bauit.

Dedit etiā sibi licentiā p̄dicandi
vbiq̄ p̄niam ac fr̄ibz suis. ita
tñ q̄ q̄ p̄dicaturi erant licen
ciā a bñ f. obtinerēt. **E**t h̄ idē
postea in cōsistorio approbavit.
His ḡ accessis. bñ f. grās egit dō.
⁊ genibz flexis. p̄misit dñs p̄e
obiam ⁊ reuerentiā hūilit⁹ ⁊
deuote. **A**lij autē fr̄es sc̄s p̄p̄
tū dñi pape. bñ f. obiaz filie ⁊
reuerentiā p̄miserūt. **S**uscipit
itaq̄ bñdictiōē a sumo p̄ntificē
⁊ visitatis aploz limibz. datus
q̄ tonsuris bñ f. ⁊ alijs ⁊ fr̄
bz. sicut dicit⁹ cardinalis procu
rauit. volens oēs illos duodecē
ē clericos. cōlinquens v̄bē vi
dei cū p̄dō fr̄ibz in orbē p̄f̄s
mirans valde de suo desiderio sic
facile adimpleto. **C**rescens q̄ co
tidie in spe ⁊ fiducia saluato
ris. q̄ sc̄is r̄uelationibz suis q̄
gesta fuerant ei p̄mit⁹ demō
strarat. **N**ā añq̄ obtineret
p̄dā. quadā nocte cū se sopora
dediss̄. videbat⁹ sibi q̄ p̄ qua
dā viā incedet iux̄ quā erat
arbor magne proceritatis. p̄
dya fortis ⁊ grossa. **C**ūq̄ p̄
q̄ret ad eā ⁊ stās sub ipā. cō
celsitudinē ⁊ pulchritudinē
miraret⁹. subito ad tātā al
titudinē deuenit ipē sc̄s. ⁊ v̄
mū arboris tangebāt. cūq̄ usq̄
ad trā facillime inclinabat.
Et reuera sic ē actū. cū dñs

76
Innocentius arbor in mūdo sub-
limior pulchrior & fortior eius
petitioni & volūtatē se tā ve-
nigūssime inclinavit

**De efficacia p̄dicationis ip̄i
& de p̄mo loco quē habuit & q̄li
fr̄es stabāt ibi & quō inde r̄cesserūt.**

Exinde b̄t̄s. f. c̄t̄uens
ciuitates & cast̄ cepit
vb̄iq; amplius & p̄fectius p̄di-
care. nō in sublimib; huāne
sapie v̄bis. s; in doctrina & v̄tute
sp̄s s̄c̄i. annūcians fiducialiter
regnū da. Et enī vetidū p̄dica-
tor ex aūte apl̄ica corrobora-
nullis vtens adulationib;. v̄bo
rūq; r̄spuens blandimenta.
q̄a qd̄ alijs v̄bo suadebat. hoc
sibi plus suaserat opeperita
tē fidētissimē loq̄retur. Mirabā-
tur sermonū ei v̄tutē. ac ve-
ritatē quā nō hō docuerat.
Et̄a l̄rati & docti plurimi ip̄-
sū vidē & audiē velut hoīem
alteri s̄c̄i festinabāt. Lepert
proinde multi hoīes. nobiles
& ignobiles. clerici & laya. diui-
na inspiratione inflati b̄t̄i. f.
vestigis adherē. abiectis q̄ se-
cularib; curis & pompis sub-
ipsius v̄nicē disciplina. Conu-
sabat ad huc aūt p̄r cū filijs
in quodā loco iux̄ assisū tri-
uū^o tortus vbi erat quoddam
tuguriū ab hoīb; derelictū
Q̄ loc' tā artus erat q̄ ibi
sedē vel q̄scē vix valebant.

Ibi etiā squissime panē carētē.
solus rapas edebant q̄s hinc
inde in angustia mendicabāt
Deribebat vir da noīā fr̄um
sup̄ t̄bes illius tuguri. ut q̄s
volens q̄scē vel orae cognosceret
locū suū. & ne ex angustia loci
& modicitate tumor insolens.
mētis silenciū p̄turbaret. Cū
dā aūt die existentib; fr̄ibus
in d̄cō loco. accidit ut quidam
rustic' cū suo asino veniret illuc
volēs cū suo asino in ip̄o tugu-
rio hospitari. Et ne r̄pelleretur a
fr̄ib;. ingrediens cū asino dixit
ad asinū suū. Int̄ int̄ q̄a b̄n̄
faciem' huic loco. Qd̄ sc̄is p̄r
audiens. & v̄bū ac intentionē
rustici cognoscens. mot' ē aīo
sup̄ eo. maxime q̄ tūc silencio
& orōi vacabāt. Dixit g' vir d̄cō
ad fr̄es. Sc̄io fr̄es q̄ nō vōuit
nos d̄s ad p̄parandū hospitū
asinū. & ad habendū hominū
frequētationes. s; ut hoīb; q̄nq;
viā salutis p̄dicantes & salu-
taria v̄silia exhibentes. orōib;
& gr̄az actionib; p̄cipaliter
insistē debem'. Reliquit g'
d̄cōm tuguriū ad vsū paupm
lepsoz. transferentes se ad sc̄az
maria de porciūcula iux̄ quā
in vna domūcula fuerant ali-
q̄n̄ amozati p̄usq̄m ip̄az etiāz
obtinerant. Postmodū vero ab
abbate s̄c̄i b̄ndicti de monte
subasio. p̄r assisū b̄t̄s. f. volū-

q̄a i' tūmliū magnū
fecerat cū suo asino in q̄
etans oēs fr̄es q̄ r̄...

tate et inspiratione diuina
humilitate acquisiuit. quia ipse
sanctus nobilitate et affectuosissime
recomendauit generali ministro
et omnibus fratribus tamque locum pre cunctis
locis et arlesys huius sancti dilectam a vir-
gine gloriosa. Ad ipsius autem locum
recomendationem et affectum multum
fecit quodam visio qua quodam frater
vidit adhuc existens in seculo.
que beatus frater singulariter dilectus affectum
quod dum fuit cum ipso familiaritate
propria ostendendo eodem. videbit
in visione omnes homines huius sancti esse
rectos et stant genibus flexis in cir-
cuitu sancte marie de porciuncula
iunctis manibus et in celum cum
facie eleuatis voce magna et
lacrimabili dominum precabantur.
ut omnes illuminare misericorditer
dignetur. Quibus sic orantibus vide-
bat quod splendor magnus exiret de
celo et descendens super eos illumi-
nabat omnes lumine salutari. Cum
gigilans autem ille proposuit firmiter
deo seruire. Et pax pro seculo nequam
cum suis pompis penitus delicto.
intrauit religionem ubi promissit in
dei seruitio humilitate et deuote.

**De capitulo quod habebat beatus frater
anno in loco sancte marie de por-
ciuncula.**

Post predictam autem locum sancte ma-
rie obtentum a prefato abba-
te. ordinauit beatus frater quod ibi fieret
capitulum beatus frater in anno. scilicet in penthe-
coste et dedicatione sancti michaelis

In penthecoste conueniebant omnes
fratres apud sanctam mariam et tene-
bantur quod possent melius regu-
lam seruare. atque constituebant fratres pro
diuersas puercas que propter predicarent
et fratres alios in suis puercis collo-
carent. Beatus autem frater faciebat admo-
nitiones. reprehensiones. et precepta
ei iuxta consilium dei videbat. Beatus
vero qui dicebat eis per verba. affectio-
se et sollicitate operibus ostendebat.
Venerabatur platos et sacerdotes
sancte etiam atque seniores nobiles et
diuites honorabat. pauperes in-
time diligebat. eis viscerose com-
pacens omnibus se subditum exhibe-
bat. Cumque omnibus fratribus esset
sublimior. unum tamen de fratribus sanctum
morantibus constituebat gardianum
suum et dominum. cui ut effugeret
a se omnem occasionem superbie. obe-
diebat humilitate et deuote. Qui
habebat enim inter homines caput suum
usque ad terram. ut inter sanctos et elec-
tos dei moueretur in conspectu domino
aliquando exaltari. Admonebat
sollicitate fratres ut sanctum euangelium
et regulam quam promiserant firmi-
ter obseruarent. Et ut circa
diuina officia et ecclesiasticas or-
dinationes essent vacantes
et deuote. audientes deuote mis-
sam et corpus domini deuote adoran-
tes. Sacerdotes vero qui tracta-
bant veneranda et maxima
sacramenta voluit singulariter
a fratribus honorari in tantum ut v-

X
Ille qui nuptias huius deo sicut
postea in religione fideliter huius

bicūq; illos inuenirent in put
 corā eis flectentes oscularēt
 manus eorū. Et cū ipsos eitan
 tes inueniret volebat q̄ oscu
 larentur. nō solū manū eorū
 s; etiā pedes equorū sup̄ q̄s equi
 tarent p̄t̄ reuerentiā p̄fatis
 ip̄sōrū. Admonebat etiā fr̄es
 ut nullū hoīem iudicaret. ne
 q̄ despicerent illos q̄ delicate
 viuūt et curiose et sup̄flue in
 diūtū. nā d̄ n̄ et ip̄sōrū d̄ns
 potens est illos ad se vocare et
 vocatos iustificāre. Dicebat ei
 q̄ volebat ut fr̄es iuērentur
 tales ut fr̄es et dominos suos.
 quia fr̄es sunt in q̄ntū ab vno
 reatorē cāti. d̄ni dicitur in q̄n
 tū bonos adiuuāt ad p̄niam
 faciendā. eis necessaria corpis
 ministrantes. h̄mōi q̄ dicens ad
 debat. Talis deberet esse fr̄um
 d̄satio int̄ gentes. ut q̄nq; au
 dret ul̄ videret eos glorificaret
 p̄m̄ celestē et deuote laudaret
 Magnū q̄ desiderū ei fuit ut
 tā ip̄e q̄m fr̄es sui talibz opibz
 abundarent p̄ q̄bz d̄ns laudare
 tur. Et dicebat illis. Sicut pat̄
 annūtiatis ore sic in cordibus
 v̄is et amplius habeatis. Nul
 lus p̄ vos prouocet ad irā vel
 scandalū. sed oēs p̄ mansuetudi
 nē v̄as ad pacē. benignitatē.
 et cordiā puocent. Nā ad hoc
 vocati sum̄ ut vulneratos
 autem. alligem̄. fractos et

eroncos et nocem. Multi em̄
 vident nobis eē membra dya
 boli q̄ adhuc discipuli xp̄i er̄t
 Arguebat p̄terea pius p̄ fr̄es
 suos qui n̄s sibi p̄s erant
 austri. vigilijs et ieiunijs et
 corporalibz exercitijs nimū
 insudantes. Quidā em̄ tā se
 grauit̄ affligebant ut data
 in se exprimerent carnis in
 centina q̄ videbatur odie q̄libet
 seipm̄. Quos vir dei p̄hibe
 bat admonens eos benigne
 et rationabiliter reprehendens
 atq; ip̄sōrū vulnera alligās
 salutariū vinculū p̄ceptoꝝ
 Int̄ fr̄es res qui ad capitulū
 lū veniebant nullus aude
 bat negocia secularia cōtra
 re. Sed colloquebant de vi
 tis s̄oꝝ p̄m̄. Et quō p̄fec
 tius et melius possent iue
 nite grām d̄ni ih̄u xp̄i. Si
 qui at de fr̄ibz qui ad capitulū
 venerant aliquā temptatiōē
 ul̄ tribulatiōem habebat.
 Audiendo b̄m̄ f. loquentes
 ita dulciter et seruent̄ e q̄
 p̄nā videndo liberabant̄
 a temptatiōibz. et tribula
 tiōibz subleuabant̄. mi
 fice. Compatient̄ namq;
 loquebatur eis non ut iu
 dex sed ut p̄ mioribz filijs et
 et medicus bonus infirmis
 sciens cū infirmantibz in
 firmari et cū tribulatis af

fligi Corripiebat nihilominus
debite oēs delinquentes atq;
stubernos. et rebelles auidu-
sione debita corripiebat. Com-
pleto autē a. bñdixebat oēs
oib; fr̄ib; et ad singulas pro-
uicias singulos destinabat.
Quicūq; ex ipis spm̄ dei ha-
bebat et eloquentiā idone-
am ad predicandū siue dei
aut siue laycus ecc. dabat
ei licentiā predicandi. Ipi
vero recipientes bñdictionē
illius cū magno gaudio sp̄s.
tanquā peregrini et aduene-
bant per mūdū. nihil in
uia portantes nisi tm̄ libros
in quib; possent dūcē horas
suas. Ubicūq; inueniebant
sacerdotē diuite ul' paupere.
bonū ul' malū. inclinantes
se huiliter ei reuerentiā faci-
ebant. Et quī erat hora hos-
pitandi. libentius erant cū
sacerdotib; quā cū laycis
sdi. Cū vero apud sacerdo-
tes hospitari non poterant.
querant magis sp̄uales et
deū timentes. apud quos
posset honestius hospitari.
donec per singulas ciui-
tates et castra que fr̄es vi-
sitare volebant. dñs inspi-
rauit aliq; deū timentib;
ut illis hospitia pararent.
quousq; pro ipis edificata

sūt loca in urbibus et in
castris. Dedit autē illis dñs
vbi spm̄ scdm̄ tps oportu-
tate. ad proferendū verba
acutissima penetrantia
corda iuuenū atq; senū.
qui relinquētes prem et ma-
tre et oīa que habebant
sequantur fr̄es. eoz religi-
onis haitū assumendo.
Vere tū separatiōis gla-
dus missus est in terrā.
dū iuuenes veniebat ad
religiōē. dicētes paren-
tes suos in fecib; pat̄.
Illos tm̄ quos recipiebat
ad ordinē ducebant ad
btm̄ f. suscepturos ab eo
haitū huiliter et deuote.
Non autē solū viri sic duce-
bantur ad ordinem. sed
etiā mulieres. virgines
et vidue ad eoz predica-
tiōē. xp̄ucte. scdm̄ ipoz
filiū per ciuitates et castra
monasterijs ordinatis re-
ducebant se ad p̄uam fa-
ciendā. Cūq; vnus de fr̄ib;
istatus fuit visitator. cor-
rector earū. Sicut et viri
vxoꝝati et mulieres mari-
tate a lege m̄imouij nō
discedē volentes. de sem̄ sa-
lubri consilio se in domibus
xp̄is artiori p̄uē mittebat.
Et sic p̄ btm̄ f. sc̄e t̄nitatis

multore pfectu. dei etna in tibus
ordinibus renouat. sic triu eccle
siam pcedens epato figurauit
qz ordinu cui libet tpe suo fuit
a sumo pontifice cfermatu.
**De morte dñi Johānis primi
protectoris ⁊ de assumptione dñi
hugolini hostiensis in patrem
⁊ protectorem ordinis.**

Uenerabil at dñs p̄ iohānes de s̄o paula cardinalis
p̄dēs q̄ b̄s. f. cōsiliū ⁊ protectio
nē sepius ipendebat. vitā ⁊ ac
tus ip̄ s̄c̄i f. ac fr̄z suor oibz
alijs cardinalibz cōmēdabat. in
tm̄ q̄ vniūsqz eor. eū h̄re desi
derabat i curia. Quoz mētes
sūt cōmote ad diligendū vix
dei fr̄ibz suis. nō p̄ aliq̄ seruitio
cōcipiendo ab ip̄is s̄c̄i p̄p̄t̄ sc̄ita
tē fr̄z ⁊ deuotionē qua f̄ue
bant ad eos. Defuncto vero dño
lohāne de s̄o paulo. ispirauit
dñs vni ex cardinalibz noīe hu
golino tūc hostiensis. ep̄o. ut be
atū f. ⁊ fr̄es ad intīme diligeret
p̄tegeret ⁊ timet. Et reuera fer
uentissime se habuit circa eos
ac si eſs̄ oīm p̄r. ymo pl̄ q̄ p̄r̄
carnalis dilectio ad carnales
filios se naturalit̄ extendat aōr
ip̄mōi spūalit̄ ferbuit ad virū
di cū suis fr̄ibz diligendū in
dño ⁊ fouendū. c̄ fama glori
osa vir dei audiens. q̄ famos̄
erat int̄ ceteros cardinales ac

cessit ad eū cū fr̄ibz suis. Ille at
cū gaudio suscipies ip̄os ait
eis. Offero maipz vob. auxiliū
⁊ cōsiliū atqz protectionē pat̄
ipendē sc̄dm̄ v̄m̄ b̄n̄placitū.
⁊ volo q̄ p̄p̄t̄ deū me recōmēda
tū in v̄ris orōibz habeatis. Tūc
b̄s. f. gr̄as agens dixit eodē dño
cardinali. Libent̄ volo dñc̄ vos
h̄re in p̄c̄m ⁊ p̄tectorē nec religi
onis. ⁊ volo q̄ oēs fr̄es habeat
vos sp̄ in suis orōibz cōmēnda
tū. Postea rogauit eū b̄s. f. ut
in penthecoste diḡret̄ fr̄z ca
pitulo int̄f̄esse. Et statim benignē
cōsensit. atqz ext̄it eor̄ cap
itulo int̄f̄uit oī anno. Cū ve
ro ad caplin veniebat. exibat
processionalit̄ obuiā ei oēs
fr̄es in caplo cōggati. Ille aut̄
venientibz fr̄ibz descendebat de
eq̄. ⁊ ibat pedes cū eis usqz ad
etnāz sc̄e marie. eisqz postea fa
ciebat sermonē ⁊ celebrauit
missā in q̄ vir dei f. euāgelium
decantabat.

**De electioē p̄mōy m̄stroz ⁊ q̄
lit̄ fuerūt missi p̄ mūdū.**

Expletis itaqz vndeā ānis
ab icēptioē religiois. ⁊ ml
tiplicatis nūo ⁊ merito fr̄ibus.
electi fuerūt m̄stri. ⁊ missi cū
aliq̄ fr̄ibz q̄si p̄ vniūsas mūdū
prouicias in q̄bz fides catholica
colit̄ ⁊ seruat̄. Et recipiebāt
in aliq̄bz prouicijs. s̄ nō p̄mit
tebāt̄ habitacula cōstruere.

De quibusdam vero expellebantur
ne forte essent homines infideles.
Quia licet presertim dominus innocenti
terti ordinis et regulam eorum app-
basset. non tamen hunc suis literis confirmavit.
Et propterea fratres a clericis et la-
icis tribulationes plurimas sustinere
percepserunt. Unde ex hoc fratres impulsus
sunt fugere de diversis provinciis
atque sic angustiati et afflicti. nec
non a latronibus spoliati et verberati
ad beatum fructum. cum magis amaritudi-
ne sunt eversis. Hoc enim
passi erant quasi in omnibus vltimis nota-
nis partibus ut in almania et in on-
garia et pluribus alijs. Quod cum
notificatum fuisset deo domino cardina-
nali. voluit ad se beatum fructum. et duxit
eum ad dominum papam honorium. domino
innocentio iam defuncto. et aliam re-
gulam a beato fructu christo docete depositam.
fecit pro eundem honorium dominum cum
bulla pendente solenniter confirmari.
In qua regula plangatus est et minus
ampli pro vitandis laboribus fructum
qui in remotis partibus demorantur.
Proposuit autem beatus fructus a deo domino pro ho-
noro. unum de cardinalibus roma-
ne ecclesie quasi in preteritum sui ordinis
videlicet presertim dominum hostiensem.
ad quem fratres possent recurrere pro
suis negocijs. Viderat enim beatus fructus
quandam visionem quam ipse poterat
induxisse ad petendum cardinale
et commendandum ordinem romane
ecclesie. Viderat namque gallinam quam-
dam puam et magis habentem curam

pennata in pedibus in modum
colube domesticae. quam tot pullos
habebat quod non poterat eos sub
alio prius agitare. sed ibat in cir-
citu galline. et tunc remanentem
Eugilans autem de somno cepit
cogitare de huiusmodi visione. Et statim
per spiritum sanctum cognouit se per illam
gallinam singulariter designari.
Et ait. Ego sum illa gallina statu-
ta pusillus. niger quod natus. qui debe-
o esse simplex ut coluba. et af-
fectus penitus virtutum volare ad
celum. Michi autem dominus per misericordiam
sua dedit et dabit filios multos
quos protegere mea virtute non pote-
ro. Unde oportet ut eos sanctus ecclesie
commendet. qui sub umbra alarum su-
arum eos protegat et gubernet.
Elapsis autem paucis annis post
visionem predictam venit roma et vi-
sitavit dominum hostiensem quem ipse
suo fructu. ut sequenti die mane
iret secum ad curiam. quia volebat
quod ipse coram domino pro et cardinalibus
predicaret atque sua electione eis
deuote et affectuosissime commenda-
ret. Licet autem beatus fructus se excusaret
de hoc dicens se esse simplicem pro de-
otam. oportuit tamen ire cum ipso ad
curiam. Cumque beatus fructus se coram domino
pro et cardinalibus presentasset. visus
est ab eis in genti gaudio. Et sub-
gens predicauit eis sicut fuit sola
spiritus sancti unctioe promouit. fini-
ta vero predicatioe commendauit
electionem suam domino pape et car-

79
dinalibus vniuersis. De p̄dicati-
one aut ipsius edificati fuerit
q̄m plurimū dñs pp̄ et dñi car-
dinales. eozq; viscera ad eligi-
onis amorē affectuosius sunt
dm̄o. Postea dixit b̄s f. sumo
pontifici. Dñe op̄ator vobis
sup̄ sollicitudinē et laborē con-
tinuū quo vos vigilatē oportet p̄-
deat. Multū enī veritatem
q̄ pro nobis fr̄ib; minorib; tā-
ta curā et sollicitudinē habeatis
Cū enī multi hoīes et diuites ac
religiosi q̄ plurimi ad vos in-
t̄re nō p̄nt. magn⁹ hōr et v̄cun-
dia debz eē nobis. q̄ sum⁹ magis
paupes et desp̄a ceteris religiosis.
nō solū ingredi ad vos. s; etiā st̄e
aī ostiū v̄rū. et p̄sumē pulsac
tabernaculū v̄tatis xp̄ianorū.
Propterea sc̄itati v̄re supplico hu-
militer et deuote q̄tin⁹ hūc dñm
hostiensem nob̄ dignemū pro p̄re
concedere. ut ad eū t̄pe necessitatis
fr̄es possint r̄currere salua sp̄ v̄re
p̄minēne dignitate. Et placuit
h̄ p̄ch̄tio dño pape. accessitq; dño
b̄s f. p̄fati dñm hostiensem. in-
stituens sup̄ religionē suā dignis-
simū protectore. Et habito dñi
p̄re m̄dato. r̄uera sicut bon⁹ pro-
tector ad defendendū fr̄es manū
extendit. scribens multis p̄latis
q̄ p̄secutionē intulerant fr̄ib;. ne
ulterius essent eis t̄ry. s; potius
ad p̄dicandū et habitandū in su-
is prouincijs cōsilium et auxiliū eis

darent. tamq̄m bonis et sac̄is reli-
giosis auctoritate sedis ap̄lice
approbans. Diligē et alij q̄m plu-
res cardinales ad idē suas l̄ras
t̄nsmiserunt. In sequenti ḡo
caplo data licentia m̄st̄s a b̄s
f. recipiendi fr̄es. misit eos ad su-
p̄d̄m̄s prouincias portantes l̄ras
cardinaliū. cū regula. bulla apli-
ca cōfirmā. Que oīa p̄latis p̄d̄a
videntes et exhibita fr̄ib; testimo-
nia cognoscentes edificac̄. habitac̄.
p̄dicac̄ in suis prouincijs liberalit̄
accesserūt. Sic itaq; morantib; et
p̄dicantib; fr̄ib; in illis prouincijs.
multa videntes eoz humilē et sc̄am
cōsolationē. atq; audientes eoz v̄ba
dulcissima monēta et inflāmatia
mentes ad amorē dei et ad p̄nias
faciendā. venerūt ad ip̄os et sc̄e
religiosis habitū seruet et humilit̄
susceperūt. Videns aut b̄s f. fidē
et dilectionē quā habebat ad fr̄es
dictus dñs hostiens. ip̄m cū in-
timis cordis affectuosissime diligeb̄t
Et q̄m r̄uelatioē dei p̄nua. sc̄ieb̄t
cū futurū sumū pontificē. sp̄ h̄
ei p̄nuaabat in l̄ris quas scri-
bebat eidē. Vocans ip̄m p̄rez tot⁹
mūdi r̄. Post modicū ḡo t̄p̄o mor-
tuo dño honorio pp̄ t̄ao. ip̄e dñs
hostiens. el̄s est in sumū p̄otificē.
votus ḡgorius pp̄ non⁹. q̄ tā fr̄um
q̄m aliorū religiosoz et maxime pau-
perū xp̄i usq; in finē vite sue ex-
titit b̄nfactor. p̄cipu⁹ et defensor.
v̄n nō imerito creditur ip̄m esse

scōrum collegio sociatum.
**De sanctissima morte bñ fr̃.
7 q̃lit̃ stigmã dñi nr̃i ih̃u per
bicennium ante mortem suã
recepit.**

Post viginti aut̃ annos ex q̃
p̃fectissime xpo adhesit ap̃loru
vitã 7 vestigia sequens. ap̃lic̃ vit̃
f. año dñice incarnationis M̃ cc̃
xxv. quarto nōs octobris die dñi
eo felicius mig̃avit ad xpm̃. p̃
multos labores r̃q̃em et̃nã ad
ep̃tus 7 dñi sui aspectibz p̃nta
tus ē. Cui⁹ aiam vidit vn⁹ ex
discipulis eius s̃tate famosus
q̃si stellã lune imensitate habē
tem. 7 claritate solis p̃cedentē
sup̃ aq̃s multas subiectã a nube
cula candida r̃o t̃m̃te i celũ ascē
dē. laborauerat ei multũ in vi
nea dñi sollicitus 7 fervens i oroi
bz. ieiunijs. vigilijs. p̃dicatioibus
7 salutaribz itineribz. in cura et
passione p̃ximoz sui q̃ abiecti
one. A sue d̃visionis iūcio usq̃ ad
t̃sm̃g̃itionē ip̃ius ad xpm̃ que
ex toto dilexit assidue memori
ã eius habens in mente. ip̃m q̃
ore collaudans 7 glorificans opi
bus fructuosus. Sic enī feruētis
sime ac cordialit̃ deũ dilexit. q̃
audiens cū nōinari l̃q̃fact⁹ inte
rius totus. exteri⁹ p̃cipuebat
dicens. Celũ 7 t̃ra debēt ad nō
dñi inclinari. Cui⁹ dilectiois fer
uore 7 ignis passionis xpi meo
riã quã gerebat in corde. volens

ip̃e dñs oñde toti m̃do singula
ri p̃uilegio. mirabili p̃rogatiua
ip̃m ad huc viuētē in carne mi
rabilit̃ decorauit. Cũ enī seraph
cis desiderioz ardoribz sursum a
getur in deũ. 7 in illũ qui carita
te nimia transfigi voluit t̃m̃ s̃for
maretur dulcedine passionis.
q̃dã mane circa festũ exaltationis
sc̃e crucis cū oraret in late montis
q̃ dicitur aluna. duobz sa. ãnis ãn
obitu suũ. apparuit ei s̃n seraph
vn⁹ sex alas habens 7 int̃ alas
gerens for̃m pulcherrimi hois cru
cifixi man⁹ q̃d̃ 7 pedes extensos ha
bentis in modũ crucis. effigiemq̃
dñi ih̃u et̃atissime p̃tendentis
Duabz enī alis velabat m̃put 7
duabus reliquũ corpus usq̃ ad pe
des. due vero ad volandũ extende
bant. Qua visione disparente.
mirabilis in aia ip̃i t̃m̃asit ardor
amoris. s̃ in carne ei⁹ mirabilior
appuit impressio stigmã dñi ih̃u
xpi. Que vir dei pro posse absc̃o
dit usq̃ ad mortē. nolens publi
care dñi sacramentũ licet h̃ p̃erit⁹
celac nequerit quĩ saltē familia
ribz socijs fuit manifestũ. S̃ post
eius feliciissimũ t̃m̃sitũ ocs fr̃es q̃
aderat 7 sc̃lares q̃ plurimi mañs
tissime viderūt corpus suũ xpi stig
matibus decoratũ. Cernebant ei
i manibz 7 pedibz ei⁹ nō q̃si clano
rũ p̃cturas s̃ ip̃os clanos ex car
ne ei⁹ d̃positos 7 eadē carne ina
tos ferri q̃ nigredine. dextrũ ṽo

latus quasi lancea infixu verissimi
ac manifestissimi vulneris rube
a matrice erat obtractu **pena**
quod etiam sacru sanguine du vi
ueret sepe effundebat. Quoru
scilicet stigmata infringibil veritas
no solu in vi et in morte ei p visu
et contactu patentissimu luculen
ter apparuit. veru etiam post morte
ipsius p multa miracula in diuisi
pibus mundi onsa. dno ipsa veri
tate datus pateferat. Quibus etiam
miraculis multoru corda q de viro
dei rae no senserant. et de ei stigm
bus dubitauerat ad tanta fidei
magnitudine sut muta. q q prius
detractores eius fuerant. bonitate
dei opante et ipa veritate cogete
ipsius laudatores et pdicatores fi
delissimi extiterut. **De canonizacoe**

Quoniam igit in diuisi **ipsius**
mundi partibus noua mira
culoy luce daretet. q maxima et sin
gularia bnficia dni meritis ipsi
cepta fuerat. supradict dno pp g
gorius de consilio cardinaliu et ali
oru platoru q plurimu las et ap
pobatis miraculis q dno p eu fu
erat opat. ipm in scroz cathalogo
anotauit. mandans festu eius die
obitus sui solleu celebrari. facta
at sunt hec in ciuitate assisy i pn
cia multoz platoru et maxie mul
titudis prinapu et baronu ac in
numerabilu pploz de diuisi mu
di partibus quos ad ipsa solenu
tate idem dno pp fecerat duori

anno dni M^o CC^o XXVIII pontifica
tus ipi dni ppe anno scdo. Item
ipe etiam sum pontifex dictu san
que uiuente sume dilexerat no
solu canonizando ta mirifice ho
norauit. veru etiam etiam in hore
ei constructa in au fundamento ipi
dno pp pnu lapide posuit sacris
ditauit muneribus et piosissimis
ornamentis. ad qua post duos
anos a sua canonizacoe factan
corpus ei de loco ubi pns sepul
tu fuerat hore fice est trslatu.

Misit etiam ad ipam etiam cruce
aurea lapidibus piosis orna in
q erat lignu dnice crucis iclu
su. atqz ornamenta et vasa. et plu
rima alia ad altaris misteriu
pertinencia cu multis piosis et
solenubus idumetis. Quia qdem
etiam ab oi uiris dno inferiori
eximens aucte aplia. ipam ca
put et mem totius ordinis fruz
munoz istituit. ut patet in pri
legio publico et bullato i q cardi
nales colt subscripserut. Veru q
pap esse san dei rby in sensibili
bus horari. nisi p eu corpe mortu
um et spu uiuente in gla dno
q plurimos duertet et sanaret
no solu promissau secus psona
idifferentes p ei obitu meritis
ipsius sunt duerse ad dnm. s; et
a multi magni et nobiles cu fi
lys suis habitu sui ordis susce
perut. etclusis ppys uxoz et fi
liabz suis in monasterijs paupe

rū dn̄az. Dile & multi sapien-
tes & leatissimi viri tā sclaros
q̄ derici p̄bendati. sp̄ctis car-
nis illecebros. ac ip̄ietate & scari-
laribz desiderijs penitus abdicatis
p̄fatū minorz ord̄ine intra-
uerūt. paup̄tati a vestigijs xp̄i
& serui sui sc̄i f. in oibz iuxta
mensurā diuine gr̄e se cōfor-
mantes ut ad celestē pat̄ glori-
am paruenirent. Amē

Explicuit miracula cū vita
b̄tissimi p̄ris fr̄acisci. scripta
ad honorē d̄ni nr̄i ih̄u xp̄i &
glorioso v̄ḡis marie nr̄is ei.

Deo gr̄as

Tabula libri tercij.

1
2
h
m
v
v
w
w
p
p
p
p

De humilitate & obiā sc̄i f. et
fratris bernardi

De fr̄e b̄nardo quō angelus t̄is
tulit eū flūmū

De fr̄e bernardo q̄ iuit bononi

De morte ḡno sa fr̄is bernardi

De ieiunio q̄ dragenario sc̄i f.

De magisterio sc̄i f. ad fr̄tre
leonē. q̄ in sola cruce ē perf̄tā
lencia

De locutione diuina sc̄i p̄ fr̄em

De inuentione montis aluer-
ne & uisione fr̄is leonis super
sc̄m fr̄aciscū

Qualit̄ fr̄ massens humilitatē
sc̄i f. inuestigauit

Qualit̄ sc̄is f. leuauit fr̄em mas-
scū in acie cū flatu

Qualit̄ sc̄s f. intellexit q̄ fr̄ massens i archano cordis habebat.

Qualit̄ fr̄ massens fuit p̄batz a sc̄o fr̄acisco.

Qualit̄ eloquente sc̄s f. de deo
cū socijs suis apparuit xp̄s in
medio eoz

Qualit̄ deus euclauit sc̄e d̄nē
& fr̄i siluestro q̄ sc̄s f. debet ire
ad p̄dicandū

Qualit̄ sc̄s f. nomē magisterij
Qualit̄ mors sc̄i f. euclā fuit d̄nē
jacobe de septē solus

Qualit̄ xp̄s & b̄tā v̄go & sc̄s p̄h̄es
baptista & euāgelista cū multitu-
dine āḡloz loq̄bant̄ cū sc̄o f.

De prouisione fr̄a in caplo gn̄ali
apud sc̄m maria

Qualit̄ de locut̄ est sc̄o f. & q̄lit̄
sc̄s f. fecit crescē vinū in uinea

Qualit̄ sc̄s f. appuit gloriosus
cū multis sc̄is fr̄ibz cuidam
fr̄i in extasi existenti.

De lupo feroassimo p̄ sc̄m fr̄a.
ēducto ad magnā mansuetudinē

Qualit̄ sc̄s f. liberauit turtu-
ros et fecit eis nidos

De statua mirabili q̄ apparuit
sc̄o f. in q̄ apphetatū fuit de quī-
tupliu statu ord̄inis.

De uisione sc̄i f. quō demones
in locū sc̄e marie de anglis int̄-
re nō poterāt

Qualit̄ sc̄s f. iūtit ad fidē xp̄i
Qualit̄ sc̄s f. sanauit quēdā le-
psū a lepra aie & corpis

De tribus latronibz cōuersis p̄
De gr̄a cōtemplationis fr̄is ber-
nardi

De tetanoē fr̄is rufini & quō ap-
paruit ei xp̄s

De tetanoē fr̄is rufini & quō ap-
paruit ei xp̄s

De tetanoē fr̄is rufini & quō ap-
paruit ei xp̄s

De tetanoē fr̄is rufini & quō ap-
paruit ei xp̄s

De tetanoē fr̄is rufini & quō ap-
paruit ei xp̄s

De tetanoē fr̄is rufini & quō ap-
paruit ei xp̄s

De tetanoē fr̄is rufini & quō ap-
paruit ei xp̄s

Inapunt actus q̄dā mirabi-
les beati fr̄nasci et sanorū
eius primorū

H laudē dñi nr̄i
ih̄u xp̄i & sc̄ssimū
p̄s nr̄i fr̄nasci
hic scripta sūt

q̄dam nōbilia de b̄to f. & socijs e-
ius & q̄dam actus eorūdem mira-
biles q̄ in legendis eorū p̄missa fu-
erūt. q̄ etiā sūt valde utilia & deuō

Primo q̄ sciendū ē q̄ p̄ nr̄ f. in oī
suis actibus fuit xp̄o cōformis. Nā
sicut xp̄o b̄nd̄o in p̄ncipio sue p̄-
dicationis assūpsit sibi duodecā ap̄lōs
oīa relinquentes. ita b̄to f. habuit
xij cōs socios paupertate altissima
eligentes. & sicut vn̄ de duodecim
ap̄lōs laq̄o se suspendit. ita vn̄ de
xij socijs p̄d̄c̄s iohānes de capella
noīe laq̄o se suspendit. Et sicut illi
sc̄i ap̄lī fuerūt tota mūdo am̄tabi-
les & pleni sp̄u sc̄o. ita isti sc̄ssimi
socij b̄ti f. fuerūt hoīes tāte sc̄ita-
tis. q̄ a t̄p̄ibz ap̄lōz mūdo nō habuit
tā mirabiles hoīes. Nā q̄dā eorū fu-
it raptus ad terciū celū ut fr̄ egi-
dius. Quidā fuit labijs tactus ab
angelo calculo ignito sic ysayas. vi
deluxit fr̄ philipp̄ lonḡ. Quidā
loq̄batur cū deo ut amīc̄ cū aīco
q̄si alī moyses. videls fr̄ siluester
purissim̄. Quidā volabat ad di-
uine sapiē limina ut aquila q̄si
sc̄o ioh̄es euāgelista. s̄q̄ fr̄ b̄nard̄ huīlim̄

q̄ profundissimas scripturas deda-
rabat. Quidā fuit sc̄ficiatus a dō
& canonizat̄ in celo dū adhuc uiue-
ret. in hoc q̄si sc̄ficiat̄ in utero. s̄q̄
fr̄ rufin̄ nobilis de assisio vir xp̄o
fidelissim̄ & sic oīes sp̄ali p̄rogati-
ua fulserūt sicut inf̄ apparebit.
quorū p̄m̄ & p̄mogenit̄ tā p̄uori-
tate t̄p̄is q̄m p̄uilegio sc̄tatis fuit
fr̄ b̄nard̄ de assisio qui cōuersus ē
hoc mō. Cū sc̄o f. adhuc ess̄ i habi-
tu sclari tū totus despectus & a spe
sc̄li desperat̄ & p̄t̄ p̄niaz tot̄ diffor-
mis & squalidus. ita ut multis pu-
taretur insan̄. Cū tū esset diuino
sale conditus & sc̄i sp̄o t̄nquillitate
fūd̄at̄ & firmat̄. p̄ magnū t̄p̄ sic
eundo p̄ assisū luto & lapidibz tā
a suis q̄ cōc̄is numeris afflicta-
tur iniurijs. Ipse vero pat̄nt̄iss̄
ut surdus & mut̄ in oībz facie
hilariter p̄t̄sibat. Dñs aut̄ b̄nardus
de assisio q̄ erat de nobilioribz & sa-
pientioribz & ditioribz de t̄o ciuitate
cuī silijs om̄es acq̄scebatur. cōfide-
rare sapiēte incept̄ tā altū mūdo
cōtemptū in sc̄o f. & tāta cōstantia
in iurijs & tantā longanimitate
in tolerādo. ita q̄ q̄si p̄ duos ānos
sic abhominat̄ & despr̄s ab oībus.
se cōstantior videbatur. Dixit in
corde suo dñs dñs b̄nard̄. Nullo
mō poss̄ eē q̄ iste fr̄nasc̄ nō h̄ret
gr̄as dei. & inspirat̄ a dō iuitauit
b̄tū f. ut mādūc̄at̄ cū eo desero.
Cui f. huīl̄ assentiens mādūca-
uit cū eo desero. Dñs aut̄ b̄nard̄

posuit in corde suo velle explorare
 scire franciscanum. Un' inuitavit e
 u' ut illa nocte in domo sua quiesceret.
 et scilicet f. humiliter aueniente dñs bñar
 dus parari fecit lectum in sua camere
 ragnua in qua iugiter lampas de noc
 te ardebat. Tunc autem f. statim ut in
 travit cameram ut absconderet diu
 nam gratiam quam habebat. statim percipit
 se in lectum ostendens se velle dormire
 Dñs autem bernardus posuit in cor
 de suo illum latentem obseruare de noc
 te. Un' usus est tali cautela. quod cum
 aliqui tulum in suo lecto quiescere finx
 it se aliter dormire et profundissime
 stertere. Dñs autem f. secretorum dei fi
 delis absconditor. cum estimaret
 dominum bernardum profunde dormire.
 in profundo noctis silentio surgit
 de lecto et eleuata facie in celum. et ele
 uatis etiam manibus et oculis ad deum
 totus intentus et feruenter iugiter
 deuotissime orans dicebat. Deus
 meus et omnia. Et hanc verba cum tantis la
 crimis ingeminabat ad deum. et cum
 tanta morositate deum eadem fre
 quenter. quod usque ad matutinum a
 lud non dicebat nisi de me et omnia
 hoc autem dicebat scilicet f. admirans
 diuine maiestatis excellentiam quam
 periculanti mundo condescendere
 dignabatur. et pro ipso sancto fran
 ciscano pauperulum de salutis remedio
 disponebat prouidendo. Opus enim
 prophetico illustratus prouidendo
 magna haec quam pro ipso et sui ordine

deus erat facturus. et eodem docente
 spiritu. sua insufficiens et puritate
 virtutis considerans inuocabat dominum
 ut quod ipse non poterat de ipse proficeret
 sine quo nichil potest humana fieri
 gloria. Propterea dicebat deus
 meus et omnia. Dñs autem bernardus lam
 pade ibidem lucente iuxta vias
 et per omnia verba diligentem intelligens
 et sancta deuotione vigili obserua
 tioe ppendens. tactus a spiritu sancto in
 medullis cordis intrinsecis. sta
 tim mane factus aduocat sanctum f. et ait
 frater franciscane ego penitus dispo
 sui elingere mundum et sequi te ad quam
 cumque mandaueris. Dñs autem f. hoc au
 diens exultauit in spiritu et in gau
 dio magno ait. Dñe bernarde. istud
 est opus tam arduum quod de hoc dominum nri
 ihesu christi consilium est requirendum.
 ut ipse dignetur beneplacitum suum
 ostendere quod illud proficere valeamus.
 Et ideo pergamus sil' ad episcopatum ubi
 est unus bonus sacerdos et faciemus
 dici missam quam audita orabimur ibi
 de usque ad tertiam. In oratione autem nram
 petemur a domino nro ihesu christo ut dig
 netur nobis ostendere in tertiana aper
 tione missalis. viam sibi beneplacitam
 quam deum elige. Dñs autem bernardus
 dixit. placet quod dicitis. Fuerunt
 ergo ad episcopatum et audita missa et oratione
 usque ad tertiam peracta. sumpsit sac
 dos per dominum missale ad rogatum sancti
 f. et domini bernardi. et signo sancte crucis
 se muniens aperuit eum in nomine

dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. In q̄ actione
p̄mo occurrit. Si vis p̄fectus eē
vade & vende oīa t̄c̄ sicut cōtinet̄
in noua legenda Et his visis dicit̄
s̄c̄o f. dn̄o bernardo. Ecce cōsiliū
quod habe. Vade & p̄fice q̄ audis-
ti & sit b̄nd̄s dn̄s nr̄i ih̄s xp̄s qui
dignus ē nobis viā suā euāgelicā
demonstrare. Beati dn̄s bernardus
cūcta sua bona distraxit q̄ erant
valde magni valoris & oīa paupe-
ribus cū gaudio tribuebat. portās
pleni pecunia gremiū & viduus. &
orphanus. peregrinatibz. & d̄o serui-
entibus. affluent̄ & liberalissime dis-
pergebat. s̄c̄o f. ad oīa sup̄ d̄c̄a ip̄m
sonate & fidelē adiuuante. Dn̄s at̄
siluester dū dispygi videt̄ h̄c̄ oīa. a-
uaricia ductus dixit s̄c̄o f. Tu de
q̄busdā lapidibz q̄s a me emisti
p̄ certis p̄parandis nō plene m̄ sol-
uisti. Dn̄s at̄ f. admirans eī aua-
ritiā & nolens cū eo contendere. ut
verus euāgelij obseruator. q̄i pecc̄-
ti se tribuens. misit manū in sinū
dn̄i b̄nardi & plenā pecunia misit
& posuit in sinū dn̄i siluestri. & ait.
Di adhuc plus peteres plus adhuc
dare. Ille aut̄ content̄ recessit. Post
hec aut̄ dn̄s siluest̄ cū edis̄ domū
& de sero cogitass̄ q̄ feciss̄ in die. re-
darguens auaritiā suā & cogitās
feruore dn̄i bernardi & sc̄itate s̄c̄i
f. in p̄ma & sc̄da & terna nocte ostē-
sa fuit sibi crux aurea p̄cedens ex
ore s̄c̄i f. cuius sumitas celos t̄ngēb̄t
& brachia protensa in latera vsq̄

ad mundi fines videbant̄ extendi
Propt̄ quod tactus a dn̄o cūcta
sua bona distraxit & pauperibus
dedit. & s̄c̄o est postmodū f̄ minor
& tante sc̄itatis & gr̄e q̄ loq̄batur
cū deo sicut amicus cū amico. sic s̄c̄us
f. pluries ē exptus & infra pate-
bit. Dn̄s vero bernardus oībus
disp̄sis p̄ dn̄o & oīno paup̄ euāge-
licus fact̄. tantā grām a dn̄o pro-
meruit q̄ sepe rapiebat̄ ad dn̄m
& s̄c̄o f. p̄dicabat cū dn̄i r̄uerentiā
dignū & dicebat q̄ ip̄e ordine istū
fundauerat pro eo q̄ euāgelicā
paup̄tate. oīa pauperibz distri-
buendo ip̄e p̄m̄o inceperat. nichil
sibi penitus r̄seruans. s̄z nudū
se offerens brachijs crucifixi q̄ ē
b̄nd̄s in sc̄la sc̄lorū **Amer̄**
De humilitate & obedientia s̄c̄i f.
et fratris bernardi.

Deuotissimus crucifixi ser-
uus b̄nd̄s f. p̄t̄ penitentię
rigore continuū. factus est q̄si
cecus ita ut parū videt̄. Quodā
itaq̄ t̄p̄e recessit a loco ubi erat.
& p̄cecit ad locū ubi morabat̄ f̄
bernardus ut loq̄rentur adinuicē
de dn̄is. Et cū perueniss̄ ad lo-
cū. f̄ bernardus stabat in silua ī
cōtemplatiōe diuina tot̄ tractus
& vnitus ad deū. Tūc s̄c̄o f. accē-
sit ad fr̄em bernardū in silua & vo-
cauit eū dicens Veni loq̄re q̄ti te
to f̄ aut̄ bernard̄ cū ess̄ h̄o maḡ
cōtemplatiōis & tūc ess̄ m̄te
suspensus ad deū. nō vidit s̄c̄o f.

nec uult ad eū Ipe autē fr̄ bñardus hēbat in loquendo de deo singularē grām sic̄ sc̄s f. multoties iā exptus fuerat. et p̄p̄ta cū eo loqui cupiebat. Idcirco fr̄o intuallo iterū 2° et 3° uouit. eadē ūba r̄pe tōdo s̄q̄ ueni loq̄re isti c̄co. Et nulla uice fr̄ bñardus adūtit. ita q̄ nec uult nec loquit̄ fuit sc̄s f. Vñ sc̄s f. r̄cessit aliquñtū desolatus mirans et q̄si d̄q̄rens int̄ semetipm̄ q̄ fr̄ bñardus t̄ ab eo uōtus ire ad eū noluerat. D̄o autē f. sic cogitante et r̄cedente dū iret p̄ uia d̄xit ad sociū suū. **Expecta me aliquñtū.** et cū daret se orōi in quodā loco solitario ecce d̄na r̄nsio fr̄a ē ad eū dicens. Vñ tu paup̄ hominō p̄turbaris. Nūq̄d hō debet dimittē dē ū suū p̄p̄t aliquā creaturā? fr̄ at bñardus q̄n tu uocabas eū stabit d̄iunct̄ m̄m̄. et iō nō poterat uenire ad te n̄ etiā r̄ndere. et ideo nō mireris si nō potuit tibi loq̄. quia ita ex se erat q̄ de ūbis tuis nichil penit̄ adūtit. **Hor itelligens sc̄s f.** statū cōito ḡssu ad fr̄m bñardū r̄uertitur. ut se sibi de cogitatione p̄stina hūilt̄ accusat. fr̄ autē bñardus uē sc̄s statū occurrit sc̄s f. et picit̄ se ad pedes eī. et sic hūiltas fr̄i f. et fr̄is bñardi caritas et r̄uerencia obmauerūt sibi. Et r̄tata r̄phensione d̄na quā habuit sc̄s f. p̄cepit fr̄i bñardo ut quicq̄d sibi p̄p̄eret. p̄ obiaz̄ facer̄.

Ille autē timens ne sibi aliquod excessiū imponer̄t ut solebat. p̄ia uolens declinat̄ obiaz̄ d̄xit. **Parat̄ sū p̄r obiaz̄ uiam facē.** dūmodo in etiā obiaz̄ i h̄is q̄ d̄ico p̄mittatis. **R̄ndit sc̄s f. Assentio fr̄ uero bernardus d̄xit.** Quatis p̄r quicquid uultis me facē. **Et sc̄s f. ait.** Per sc̄s obiaz̄ p̄cipio tibi ut tu ad puniendā p̄sumptionē et audaciā cordis mei. me iacentē in terra calcēs pede tuo in gutturē meo calcādo. et alio pede super os meū posito. ita q̄ pedibz̄ tuis me in gutturē et ore sic calcantibz̄. tr̄scas me ter ex una p̄te ad aliā. et sic tr̄scendo dicas in uyperia. **Jace inq̄ens r̄sticē fili petri bernardonis.** et alias plūes et maiores iurias irrogabis d̄cedo. **Vñ tibi tanta supbia.** q̄ es uisissā creatura? **Quod audiens fr̄ bernardus d̄urū fuit sibi hor facē.** t̄n p̄p̄t obiaz̄ illud quātū potuit curialit̄ adiplaut. **Et hor fr̄o d̄xit sc̄s f.** **Amōdō p̄ape fr̄ bernarde quid uis q̄ faciā quia p̄misi tibi obiaz̄.** fr̄ uero bernardus ait. **Per sc̄m obiaz̄ tibi p̄cipio.** q̄ q̄nāq̄z s̄mus sil. de mas defectibz̄ me corrigas et acruis r̄prehendas. **Quo audito sc̄s f.** stupuit valde. quia fr̄ bñardus fuit tante s̄tatis q̄ sc̄s f. habuit eū in maḡ r̄uerencia. **Et tūc cauebat sc̄s f. cū eo diutius morari.** ne p̄p̄t d̄am obiaz̄ contingeret tā sc̄s auam et tā diuinā. aliq̄ correctione ipete. **Et q̄n cupiebat fr̄m bñardus**

17
dñi vidē vñ de deo loquētē au
dire. ab ipō se expediebat bre
uit̄ & succincte. Et erat hoc
vidē mirabile. quō s̄ in p̄re re
uerendo & in p̄mogenito suo fr̄e
bernardo certa pugna certabat.
p̄mo obuiabat sibi obiā & caritas
patientia & huilitas vtriusq; ad lau
dē dñi nr̄i ih̄u xp̄i q̄ est bñdit̄
in sc̄la Amē **De fr̄e bernardo quō
p̄ p̄ncipio agēd̄ t̄stul̄ ai p̄ flum̄**
Tordis qñ pauci erant fr̄es & ad
huc nō essent apta loca. sc̄s f. iuit
ad visitandū sc̄m iacobū durēs
secū aliq̄s socios quoz vn̄ cat̄ fr̄
bnard̄. Cū aut̄ irent p̄t̄. inuene
rūt in quōdā tra vnū infirmū.
cui opatiōis sc̄s f. dixit fr̄i ber
nardo. Volo fili q̄ emaneas ad ser
uendū ist̄ infirmo. Cui stat̄ flex
is genibz & capite inclinato susce
pit euerentissime obiām s̄a p̄is
Dēs aut̄ f. elicto fr̄e bnardo cū dō
infirmo. iuit ad sc̄m iacobū cū a
lijs socijs Et cū staret & oraret
in sc̄o iacobo fuit ei r̄uelatū a dño
in ip̄a etiā q̄ ip̄e capēt loca per
mūdū. eo q̄ deberet ordo eī in maḡ
multitudine & dilatari. Vñ ex tūc
ex diuino ip̄erio cepit loca capē
circa q̄q̄. Rediens aut̄ sc̄s f. per
viā primā inuenit fr̄em bnardū
& infirmū sibi om̄issū p̄fecte sa
natū. Vñ sequenti āno cōcessit sc̄s
f. q̄ fr̄e bnardus iret ad sc̄m ia
cobū Interim sc̄s f. edijt in valle
spoletanā. & cū staret in q̄dā loco

deserto ip̄e & fr̄e masseus & fr̄e he
lyas & quōdā aly. & stante quādā
die sc̄s f. in silua. iuit adorandū
Gory vero eius habentes eū in
maḡ euerencia timebat eī oroz
aliq̄le ip̄edire p̄t̄ maḡlia q̄ sibi
dēs in orōibz faciebat. Accidit aut̄
q̄ quōdā iuuenis accēt̄ veste q̄si
ad ambulandū parat̄. venit ad
portā & pulsauit tā festinanter
& diu q̄ fuit insolitū. Accedens at̄
fr̄e masseus ad portā aperuit & a
it illi iuueni. fili nondū credo te
ad portā fr̄e fuisse q̄a nefas mo
derate pulsare. Et r̄ndit. Cūo de
bet fieri. Cui dixit fr̄e masseus.
Pulsa ter & raro. vnā pulsationē
post aliā. Postea expecta donec
compleat p̄t̄ nr̄. & veniat ad te.
& si in hoc intuallo nō venierit ire
tū pulsa. Iuuenis aut̄ r̄ndit. &
go habeo magnā festinantā. ideo
sic pulso. Nā habeo facē longū
iter. Veni aut̄ huc aut̄ ut loq̄ret̄
fr̄i francisco. si ip̄e stat̄ mō in cō
templatione in silua. iō nolo eū
ip̄edire. D; vade mitte m̄ fr̄em he
liā Audiu eū q̄ est valde sapi
ens. ideo volo sibi facē vnā q̄stione.
Fr̄e aut̄ masseus cū dixisset fr̄e
helye ut iret ad illū. tulit molest̄
te & noluit ire. superbiens & iusticia.
Fr̄e vero masseus nesciebat quid
facet. q̄a si dicebat q̄ ille nō pote
rat ire. mentiebatur. si vero dice
bat q̄ erat turbatus timebat ne
habēt malū exemplū. Et qua

interim ille tardabat venire.
iuuenis ille iter pulsauit ut p[er]
Tandem vero edijt frat[er] masseus
ad portā et ait iuueni Tu nō seruas
ti doctrinā meā in pulsando. Ille at
iuuenis erat angelus dñi Qui a
trapano r[ati]one fr[at]ris massi dixit.
frat[er] helyas nō vult venire ad me.
H[ic] vade ad fr[at]rē f. et dicas q[uo]d ego ve
ni ad loquendū cū eo. Quia vero
ip[s]um impedire nolo. dicas q[uo]d mittat
ad me fr[at]rē helyā. Tūc fr[at]er mass[us]
iuit ad fr[at]rē f. stantē et orantē in
silua facie elatā in celū. et dixit ei
totā ambasiatū dā iuuenis. et r[ati]o
ponsonē fr[at]ris helye. Tūc fr[at]er f. nec
se mutando de loco nec facie decli
nando a celo. dixit. Vade et dicas
fr[at]ri helye q[uo]d p[er] obīam vadat ad eū.
frat[er] vero helyas iuit ita turbatus
ad eū ad portā. q[uo]d in aperiendo of
tū cū impetu fecit validū strepi
tū et tumore. dicens iuueni. Quid
vis tu? Ille aut[em] iuuenis ait. La
ue mirissime quia vidēris turba
tus cū ira impediat a[m]m ne possit
conē verū. Tūc fr[at]er helyas dixit.
Dicas quid vis? Et ille Quero a
te inquit. vtz observatoribz euāge
ly liceat de oibz q[ui] apponūtur prout
xps tradidit manducare? Et quero
vtz alicui hōi liceat observatoribz
sā euāgely cōtraria euāgelice libe
tati ipone? fr[at]er helyas supbe r[ati]o
dicens. Bene scio istud. nolo tibi
dicē. vade pro factis tuis. Iuuenis
r[ati]o. Ego scio melius r[ati]o q[uo]d tu

84
ad istā q[uest]ionē. fr[at]er vero helyas in
dignus clausit ostiū cū impetu et r[ati]o
cessit. Et cū cogitaret int[er] seip[s]m de
dñā q[uest]ione hesitabat. nec enodare
saciebat. Ip[s]e vero cū esset vicius
ordinis. p[re]sumpsit vltia euāgeliū
et r[ati]o ordinare et cōstitutionē iā
fecerat q[uo]d nullus fr[at]er in ordine carnes
māducaūt ita q[uo]d dñā q[uest]io cāt cōt[ra]
eū tōlit. Vñ cū nesciret declarā.
seip[s]m considerans p[ro]p[ter] dñā iuuenis mo
destiā. et q[uo]d etiā dixerat q[uest]ionē illā
eo melius enodare. edijt ad portā.
aperiens ostiū ut ab ip[s]o iuuenē dñz
q[uest]ionē petēt sibi enodari. H[ic] aper
ta porta null[us] apparuit. nec circum
q[ue]r[ens] discurrēdo q[uest]io potuit inuen
ri. Ille aut[em] cāt angelus dñi q[ui] p[ro]
terea ip[s]m nō expectando r[ati]o. q[uo]d
supba mens nō fuit digna āgelicū
habē colloquū. Quibz partus. fr[at]er
f. cū oīa fuerant r[ati]o. edicens de
silua acius r[ati]o dicit cū clamor va
lido fr[at]rē helyā dicens. Male facis
fr[at]er helya superbe. q[uo]d r[ati]o pell[is] fr[at]rē āgelo
q[ui] veniūt ad nos visitandos et m[is]tra
dos. Dico aut[em] tibi. q[uo]d timeo vehemē
ter ne tua supbia. cōt[ra] istū ordinē
faciat te vitam tuā finire. Et ita
sibi in posterū accidit sicut fr[at]er f. spū
p[ro]phetico a[n] dicit. In eadē aut[em] die
et hora q[ui] angelus a fr[at]re p[ro]p[ter] r[ati]o r[ati]o
apparuit in corde sp[irit]u fr[at]er b[er]nardo re
deunte de scō iacobo. stanti vlt[er]i[us] quē
dā magnū fluxū quē tū sive nō po
terat. et salutis fr[at]rē b[er]nardu[m] ydrio
mate p[ro]p[ter] dicit. Dico det tibi pacē

bone frat Et fr bernardus admirans
de pulchritudine ei et lingua sibi
no et de salutatioe pacifica. et de facie
cu leta. interrogauit. Unde te habeo o
bone iuuenis. Et ille rñdit Venio
de tali loco ubi morat fr f. et iui
ad loquendū cū eo. si nō potui. quia
stabat in silua ad contēplandū di
uina. et stabat cū eo in illo loco frat
masseus fr egidius et fr helyas. Et
fr masseus vocauit me sonae ad por
tā viam. fr etiā helyas qā de qsti
one quā feci sibi. me audire cōtēp
sit. qñ postea penituit et voluit
me audire et vidē. nō potuit. Et
his dñs angelus ait fr bernardo
Quare carissime differs ultra
flumē trāsire. Rñdit. Quia pe
riculū timeo ppter p funditatē aque
quā video Et angelus dixit. Tran
scam sil nō dubites. Et apphensa
manu ei. in ictu frēm bernardū in
alterā pte flumis icolumē posuit.
Sernēs h frat bernardū qñ ille esset
angelus dñi. cū magis deuotioe et
reuerentia et gaudio dixit. D ange
le bñdite dei dñs in qd ē nome
tū. Qui rñdit. Quid quis nō
meū quod ē admirabile. Et hoc
dō disparuit. et reliquit frēm ber
nardū valde consolātū. ita q totā
viā illā cū gaudio ābulauit. Ipē
vero fr bernardus die et horā nota
uit qñ angelus sibi apparuit. Et
postq̄ venit ad locū ubi fr f. cū
ductis socijs morabatur. oīa illis per
ordine r̄tauit. Vñ certissime ad

uerterūt q̄ eō angelus ipis. et illa
hora die et hora apparuit. ad lau
dem dñi nr̄i ihu x̄. **De fratre ber
nardo qñ iuit bononiā.**

Quoniam bñs p̄ n̄ f. tā su
qm ipē de cruce et ad cruce
fuerat vocat a dño. ideo ipē et alij
socij p̄mi rē videbant et erant
hoies crucifixi. cruce in habitu et
victu et in oibz coz actibz baui lan
tes. cupientes plus obpbua xpi
qm vana mūdi et deceptoia blan
dimēta. ppter quod letabantur de
iniurijs. de hōibz tristabant. et ibat
p mūdū tāqm peregrinū et aduene
nichil p̄ter xpm scū portantes.
Propter quod. qñq̄ ibant. qā vere
vitis vni palmites erant. fructus
aīaz maximos faciēbant. Vñ sel
accidit in p̄ncipio ordinis q̄ fr f.
misit frēm bernardū bononiā ut ibi
fructificet dño scādū grām a
dño sibi dātā. fr aut bernardus cru
ce xpi se munens et obie sociat
ūtute bononiā adiit. Quē cū vi
derent pueri in isolito habitu et
despectu. multas illi iniurias u
rogae ceperunt. Quas iurias fr
bernardus vē fr nō solū patient
fr etiā letissime sustinebat. Nā ut
xpi. q̄ factus ē abiectio plebis et
obprobriū hōim. vē effz disapul
in platea dē ciuitatis se studiose
posuit. ut melius illudētur ab oī
bus. Vñ cū sedet ibidē. congregati
sūt multi pueri et etiā hoies circa
cū. et qdam trahēbant capitiū

petro. quidam autem. quidam vero puluere.
 alij vero lapides. iactabant in eum. qui
 dormi in super ipsum hinc inde griter
 impingebant. ad cuncta vero obprobria
 frat' bernardus gaudens et patiens
 permanebat. in nullo ~~ver~~ penitus re-
 nuens aut murmurans. hinc quod ma-
 ius est ad filia obprobria sustinenda
 per plures dies in dram platea stu-
 diose redibat. et quicquidque iurijs
 afflictu ab illis. se tamen in turbatu
 animi leta facies ostendebat. Et quia
 paucis operibus per se et approbat. id
 quidem sapiens iudex attendens et di-
 ligenter examinans tam utrosam con-
 stantiam. tot diebus in nullo penitus
 perturbatus. dixit in corde suo. Impos-
 sibile est quod iste non sit sanctus homo. Et ac-
 cedens ad fratrem bernardum dixit. Vis
 es tu. et ad quid venisti huc? frat' vero
 bernardus misit manum suam in
 sinum et protulit regulam euangelicam
 sancti f. quam in corde portabat et in ore.
 Ille vero iudex cum ipsius regule sta-
 tum altissimum plegisset. obstupuit ve-
 hementer. cum esset homo intelligens. et
 utrens se ad socios cum admiratione
 maxima dixit. Iste est altior status
 quam unquam audivi. propterea iste homo.
 cum socijs suis est de sanctoribus hominibus
 huius mundi. Unde magnam penam faciunt
 qui sibi iniurias irrogant. quia non
 iniurijs sed maximis honoribus est ex-
 tollendus. cum vere sit amicus altissimi. et
 aut illi. Carissime si locum vobis apertum
 aliquo exhibet ubi commode domino serui-

vetis velletis accipere. Ego pro salute
 anime mee libentissime vobis dare.
 fr' bernardus ait. Domine carissime
 credo quod h' vobis inspiravit dominus ihesus
 christus. et ideo oblationem vestram ad ho-
 norem christi libenter accipio. Tunc deus
 iudex fratrem bernardum ducens ad
 domum suam. cum gaudio et caritate
 magis suscepit. Et postea locum be-
 ne sibi promissum exhibuit et ad
 suas expensas totum profectum et deuote
 compleuit. et factus est defensor et pat-
 ricipius fratris bernardi et sociorum eius.
 fr' vero bernardus propter sanctam conversationem
 et cepit honorari ab hominibus. in tamen
 quod fratres se prebent a illa tangere pote-
 rant vel videri. fr' vero bernardus sicut
 vere humilis christi discipulus timens ne
 honor qui sibi exhibebatur ibidem. impe-
 dret quietem animi sui. et salutem. recessit.
 Et ad sanctum f. edicens dixit. locus
 captus est in ciuitate bononie. Unde
 mittas pro fratribus qui morietur ibidem. quia
 ego amplius ibi lucrum non facio. pro-
 mo propter magnam honorem qui in exhi-
 betur ibidem. timeo plus prode quam lu-
 crari. fr' autem f. audiens cuncta
 per ordinem quod dominus per fratrem bernardum
 fuerat operatus gaudens et exultans
 in spiritu cepit laudare altissimum qui
 pauperulos crucis discipulos sic
 in salutem populi dilatabat. Et extunc
 assumens de socijs misit eos in lom-
 bardiam. et crescente deuotione fide-
 lium. ceperunt loca plurima circuegere
 ad laudem domini nostri ihesu christi.

De morte gloriosa fratris Bernardi.

Qante scitatis erat frater
Bernardus quod sanctus f. dum ad
huc vivet illi magno venerabat
affectu. frequenter comendabat eloquio.
et in sua absentia magnis precibus
extollebat. Accidit autem ut dum sanctus f.
quodam die oratione devote insistit. fuit si-
cudatus quod frater Bernardus dominum promittere.
a multis et acutissimis impugnabatur
demonibus. Hec cum sanctus f. compassiva
mente de tam dulci filio pensaret. per
multos dies lacrimis orans recom-
mendabat domino ihesu christo fratrem ber-
nardum. ut de tot insidiis illi dare
victoriam digreteretur. Et dum in domo
oratione esset sanctus f. per vigiliis. secum et
attentus et ecce frater est ad eum divina
visio. fratres ne timeas quia oes
tentationes quas frater Bernardus impetit.
date sunt illi ad exercitium et coronam.
et in fine de omnibus impugnationibus pal-
mam et victoriam cum gaudio deporta-
bit. et ipse frater Bernardus est unus de
comensalibus regni dei. De qua visione
sanctus f. gavisus est gaudio magno val-
de. gratias immensas referens domino ihesu
christo. Et extitit de illo amplius non du-
bitavit et non timebat. si se maiori
gaudio et ampliori dilectione afficienda
tunc ad eum. Quam dilectionem non solum
in vita sed etiam in morte magnificavit.
Unde in morte beatus f. tamquam patriarcha ia-
cob astantibus filiis et devote lacri-
mantibus pro recessu tam amabilis patris
dixit sanctus f. Ubi est primogenitus meus.

Veni fili mi ut benedicat tibi anima mea
a patris moriar. Tunc frater Bernardus
dixit fratri helpe in secreto quod erat
tunc vicarius ordinis. Per vadem ad
dexteram solum sancti ut te benedicat. Cum
autem frater helpas se posuisset ad dexteram
eius. et sanctus f. precibus lacrimis secutens
manum dexteram super caput helpe po-
suisset. dixit. Istud non est caput pri-
mogeniti mei fratris Bernardi. Tunc ac-
cessit frater bernardus ad sinistram eius.
Dixit autem frater cancellatus brachyis
manum commutando sinistram posuit
super caput helpe. dexteram vero super
caput fratris Bernardi dicens frater ber-
nardus. Benedicat te pater domini nostri
ihesu christi in omnibus orationibus benedictionis spiritum
sanctum in celestibus in christo. Hic primo
electus est in ordine isto ad dandum ex-
emplum evangelium ad imitandum christum
in evangelica paupertate. quia non so-
lum tua liberaliter obtulisti et pro christi
amore integre disposuisti. sed etiam te
metipsum in odore suavitatis sacri-
ficii obtulisti. Benedicere ergo sis a
domino ihesu christo et a me pauperculo ser-
uo eius benedictionibus sempiternis. ingre-
diens et egrediens. vigilans et dor-
miens. vivens et moriens. Qui
benedixerit tibi benedictionibus repleat.
et quod maledixerit tibi non erit im-
munitus. Esto dominus frater tuorum. et tuo
ipso tunc subiacent. et quod sanctus f.
volueris eripere ad ordinem istum re-
cepti sint. et quod sanctus f. volueris emul-
tere emittant. et nullus frater ha-

beat p̄tate sup te. et q̄cuq; volueris
possis libe p̄ge vl morari. Cū at
iste tā b̄ndict⁹ filius approp̄qua
ret ad mortē. q̄a fr̄es post mortē
bt̄i f. ip̄m pat̄no venerabantur
affat̄. ex diuisis partibz multi cō
uenerūt ad eū. int̄ quos affuit il
le perarchi⁹ ⁊ d̄nus fr̄ egredi⁹.
Qui cū vidisset fr̄em b̄nardū dix̄
tū gaudio magno. Insc̄ corda.
fr̄ bernardē. sup sū corda. fr̄ autē
b̄nardus dixit vni fr̄i serrete. vt
pararet locū cōtemplatiōi aptū
vbi fr̄ egredi⁹ possz celestia contē
plari. Cū aut̄ venisset fr̄ bernard
us ad illā extremā horā migrā
di. sent̄ se erigi ⁊ astantibz fr̄ibz
dixit. fr̄es charissimi nolo vob
dicē m̄lta v̄ba. s; cōsideracō debetis
q; statū quē ego habui vos habe
tis. et istū quē ego habeo estis ha
bituri. Inueni etiā in aīa mea
p̄ pro mille m̄dis eq̄libz istū
nolle nō fuisse d̄nō ihu xp̄o. et
de om̄ offensa quā feci accuso me
saluatori meo ihu xp̄o ⁊ vob. Rogo
vos fr̄es mei carissimi ut diligatis
vos inuicē. Et post h̄ v̄ba et alia
alia salubria hortamenta. cū re
tinasset se in l̄o facta est facies splē
dida nimis et leta nō sine admira
tione om̄ q; astabat. Et in ipsa le
ticia aīa illa felix cū victoria sibi
a xp̄o antea promissa ad gaudia
tr̄asit̄ āgeloz ad laudē ⁊c. **De ie
tunio q̄dragenario sc̄i f.**
Agustini h̄i dei f. q̄a in

q̄busdā fuit q̄si alē xp̄s datus
mūdo. Ideo de p̄r tā felice hoīz
in multis xp̄o filio suo fecit eē
cōformē sicut apparuit in sc̄ozū
sonoz sacro collegio. in stigmatū
crucis mirando misterio. in sc̄
q̄dragesime cōtinuato ieiunio.
Nā cū esset q̄dā vice in territorio
p̄sino iux lacū. fuit in die carnis
p̄uij ap̄ quendā deuotū hoīz
hospitatus quē sc̄o f. amōe xp̄i ro
gavit ut ip̄m in quondā siluam
ipsius lacū in q̄ null⁹ hoīm adhuc
habitabat transp̄oret de nocte
sz aī die cinerū ita q; nullus ad
uertēt. Ille vero ob magnā deuoti
onē quā habebat in ip̄o. h̄ studiosus
ad̄pleuit. Vñ surrexit in nocte et
parauit nauiculā. et in die cinerū
sc̄m f. p̄oruit ad insulā p̄libatā
D̄s vero f. nichil pro victu p̄oruit
nisi duos puos paniculos. Depo
situs aut̄ in d̄cā insula rogavit
portitorē suū vt nulli hoc pandēt.
⁊ q̄se nō nisi in die iouis sc̄o r̄qui
rēt. Portitorē vero suo r̄cedente de
insula sc̄o f. solus r̄mansit. ⁊ cū
habitatio ibi nō esset vbi caput
suū redinare valeret. in quandā
densam sepē vbi vepres q̄si tugu
riū fecerant subintr̄uit et stetit
ibidē imobilis p̄ totā q̄dragesimā
nil comedens aut bibens. P̄cedēs
aut̄ hospes bt̄m f. in die iouis sc̄i
sicut et dixit r̄quisiuit. et iuenit
q; de d̄cō duobz panibz p̄t̄ medie
tate vni⁹ nichil amplius eat tactū.

illa vero medietate vni panis
sc̄s f. creditur tetigisse. ut xp̄o
b̄ndicto gloriam ieiunij q̄drage-
narij r̄seruass̄. et cū illo modi-
co panis vane gl̄e venenū expel-
leret. ita p̄ciunauit exemplo
xp̄i q̄draginta diebz et q̄dragi-
ta noctibz. In loco aut̄ illo vbi
sc̄s f. p̄niam tā mirabile celeb̄-
uit. fr̄a sūt meritis ipsi? multa
miracula. p̄t̄ q̄ oīa ceperūt ho-
mies in illa insula ex tūc habi-
tationes cōstrue. et p̄uo elapso
tpe. factū est castz magnū et bo-
nū. et etiā locus fr̄m q̄ dicit̄ in i-
sula. Adhuc aut̄ hoīes illi? castri
magnā reuerentiā exhibēt illi
loco vbi sc̄s f. p̄dīas q̄dragesimā
celebrauit. Ad laudē dñi. n. i. xp̄i.

**De magisterio s̄a f. ad fr̄m le-
onē q̄i sola curā ē p̄f̄a leticia.**

Quodā tpe hyemali cū sc̄s
f. veniret de pusio cū fr̄e
leone ad s̄am mariā de anglis
et frigus ip̄m acerrime crucia-
ret. vocauit fr̄m leonē q̄ ante
ip̄m aliquñtulū p̄cedebat dicens
O fr̄ leo. q̄muis fr̄es minores
in oī tra dent magnū exemplū
s̄itatis et bone edificatiōis. tū
scribe id ē diligent̄ nō. q̄a nō est
ibi p̄f̄a leti. et cū aliquñtulū ā-
bulass̄ iterū vocauit eū dicens.
O fr̄ leo. q̄muis fr̄at minor illu-
minet cecos. curuos extendat. de-
mones expellat. s̄udis auditū.
claudis gressū. mutis q̄ r̄stituat

vbi. et q̄d plus ē quadriduanū
r̄fusaret mortuū. scribe q̄a ibi nō ē
p̄f̄a leticia. Et rursū clamās dix̄.
O fr̄at leo si fr̄at minor sc̄ret o-
nū gentiū linguas et oēs scienti-
as et scripturas ita ut sc̄ret etiā
p̄phetizare et r̄uelare nō solū futū-
r̄ etiā cōf̄as alioz. scribe q̄a ibi
nō est p̄f̄a leticia. Et adhuc ip̄s
ābulantibz itez clamabat. O fr̄at
leo p̄corde dei q̄muis fr̄ minor
loq̄tur lingua āgelica et sc̄at stel-
laz cursus et v̄tutes herbar̄ et sūt
ei r̄uelati oēs thesauri terr̄. et
cognoscat v̄tutes annū et p̄sū-
nialū et hoīm. arbor̄ et radicū.
lapidū et aq̄z. scribe b̄n et nō di-
liget̄ quia ibi nō est p̄f̄a leticia.
Et post paululū itez clamabat.
O fr̄ leo q̄muis fr̄ minor sc̄ret tā
solemnit̄ p̄dicare q̄ conūtēt oēs
infideles ad fidē. scribe q̄a nō est
ibi p̄f̄a leticia. Durauit iste mo-
dus dicendi b̄n p̄ duo miliaria.
Fr̄ vero leo de his oibz vehemēt̄
admirans dixit. P̄i rogo te ex p̄-
te dei ut dicas m̄ vbi sit p̄f̄a
leticia. Cui sc̄s f. r̄ndit. Cū ibi
mus ad s̄am mariā de anglis
ita balneati pluuia et frigore
cōgelati. luto etiā deturpati et fa-
me afflicti. et ad portā loci sona-
bim. et portarius veniēt watus
dicens. Qui estis vos. Et nos
dicimus sum? duo de fr̄ibz v̄is.
Et ille cōtrario dicit̄. ymo estis
duo ribaldi quibz arcuū do-

mūdū elemosinas pauperū rapi
endo. et nō aperiet nobis sed face
ret nos stāc ad nuē & aquā in fru
gore & fame vsq; ad noctē. tūc si
nos iniurias tot et ēpulsas sine p
turbatiōe et murmuratiōe tolera
uerim⁹ patient⁹. et cogitauerimus
huilē et caritatē. ille portari⁹ ve
raut nos cognoscat. & de⁹ lingua ei
excitat conē nos. o fr̄ leo scribe q̄a
ibi est p̄fā leticia. & si nos p̄scue
ruerim⁹ in pulsando & ille porta
rius tāq̄m cōt̄ importunos turbat⁹
excit & diuisimode nos afficiat ala
pis dicens. Recedite hinc pulstro es
viliissimi et ite ad hospitale. q̄ ei
quis vos penit⁹ h̄ nō māducabitis.
et si nos h̄ gaudent⁹ portauerim⁹
et iniuriati cū amore p̄ceperim⁹ **et**
toto corde. o fr̄ leo scribe q̄a ibi p̄
facta leti⁹. Et si nos vndiq; sic
afflictos fame urgente. frigore af
fligente nocte in sup̄ appropiā
te pulsabim⁹ clamabim⁹ ut aperi
atur nobis. et demū ille stimulat⁹
dixerit. Isti sūt hoīes procatissi
et p̄teritū ego potabo eos. Et excēs
cū vno fuste et baculo nodoso capi
ens nos p̄ capucū. ad tirā & super
lutū et niues p̄iact nos. & totalē
vberabit cū fuste p̄dō q̄ vndiq;
nos plagis implebit. Si tot ma
la si tot iniurias si tot vbera cū
gaudio tolerauerim⁹ cogitantes
q̄ penas xp̄i. nos tolerare debim⁹.
o fr̄ leo scribe q̄a ibi est p̄fā leti

na. Audi cōclusionē fr̄ leo. q̄a
oīa carismata sū sp̄s q̄ amias
suis xp̄s cōcesserit & concedit.
est vince semetipm et libent⁹
p̄t xp̄m et caritatē dei obp̄na
sustine. Nā in oībz mirabilibz
sup̄dās nos gloriari nō possum⁹
q̄a nō sūt nrā s; dei. Quid ei
habes qd nō accepisti. Si aut
accepisti. qd gloriaris q̄si nō ac
ceperis. Si in cruce afflictionis
et t̄bulatiōis p̄sumus gloriari.
q̄a nr̄m est illud ideo dixit apls.
Michi aut absit gl̄ari. nisi in
cruce dñi nr̄i ihu cristi. Cui
sit laus et gl̄a. in sc̄la sc̄lōz dñi
A locutione diuina facta per
fr̄m leonē b̄tō fr̄ncisco.
Qum b̄tō p̄i nr̄ f. in p̄ua
pio ordie staret in quodā locello
cū fr̄e leonē ubi libros ad dice
dū officū nō habebant. Qua
dā nocte q̄n ad matutinū vene
rūt. dixit sc̄s f. ad socū. Carissīe
nos breuiariū nō hebem⁹ ubi pos
sum⁹ dice matutinū. s; ut t̄p̄
ad laudē dei expectamus. sicut
te docuero ita dicas & t̄mē ne alit
v̄ba mutes. Ego enī dicā. O fr̄
francisce tu fecisti tot p̄cā in sc̄lo
q̄ es dign⁹ inferno. Et tu fr̄ leo
r̄ndens. Verū est q̄ infamū p̄fun
dissimū meruisti. fr̄ vero puris
simus cū colūbina simplicitate
r̄ndit. Libent⁹ p̄i. inape in noīe do
mini. Et sc̄s f. incepit dice. O fr̄

francisce tu fecisti tot peccata in
seculo quod es dignus inferno. Et frater
leo respondit. Deus faciet pro te tot
bona quod ibis in paradisu. Dominus autem
frater dixit. Non dicas ita frater leo. sed
quoniam ego dicam. o frater francisce tu
fecisti tot iniqua opera contra deum quod
dignus quod es dignus maledicta.
et tu in respondens Inimice maledic-
tos dignus es computari. Et frater
leo dixit. libenter pro. Et frater f. cum
multis lacrimis et suspiriis et tu-
muloibus pectus et valde
clamor dicebat. O domine deus celi
et terre ego contra te tot iniqua commi-
si quod dignus sum peccati maledicta. frater
leo respondit. O frater francisce deus fa-
ciet te tale quod in benedictos eris
singulariter benedictus. Et frater fran-
ciscus admirans quod ille sepe contrarium responde-
bat. cum corripendo dicebat. Dicit
frater leo non respondes sicut te do-
ceo. Pro sciam obiam tibi precipio quod
secundum verba quibus te informabo res-
pondens. Ego dicam sic. O frater fran-
ciscus. captinelle putas ne misere-
bitur tui deus cum tot peccata contra pa-
trem misericordiam et deum totam consolationis
commiseris. quod es dignus non misericordiam in-
venire. et tu frater leo pecamine responde-
as. Nullo modo es dignus misericordiam in-
venire. Et frater leo respondit. Dicit pro am-
mo. quia ego dicam quemadmodum precepisti
tibi. Et frater franciscus facie leta in celum.
et manibus erectis ad deum ac genibus
flexis cum fletu magno dicebat. O
frater francisce peccator magne. O frater

francisce captinelle putas ne mi-
seretur tui deus cum tot peccata con-
tra patrem misericordiam et deum totam consolationis
commiseris. quod non est dignus mi-
sericordiam invenire. Et frater leo re-
spondit. Deus patet tui est misericordia in infan-
tu maior quam sit peccatum tuum. faciet
tibi magnam misericordiam et super-
addet tibi multiplex gratiam. Dominus
autem frater dicit iratus et patienter
turbatus dicit frater leoni. Quare
frater leo contra obiam presumpsit et ia-
tuans contraria propositis respondit.
Et tunc frater leo respondit ruerent et mi-
tu humiliter seculo pro. Deus faciet
te pro charissime quod ego propositum se-
sicut preceperas responde. si me fa-
cit deus loqui secundum suum beneplacitum
et non secundum meum propositum. De
quo frater f. admirans dicit fratri
leoni. Rogo te carissime quod hoc vi-
de dicas cum me accusaveris sicut
pro quod misericordia non sum dignus. Et sepe frater
leoni ista imponebat cum multis la-
crimis. Respondit frater leo. Dicit patet.
quia hoc vice sicut volucis respondeba.
Et frater f. cum lacrimis clamans dicit.
O frater francisce captinelle putas
ne miseretur tibi deus. Respondit frater
leo. Ita pro miseretur tui deus. pro
magna gratia rapies a deo salua-
torem tuo. et exaltabit te et glorificabit
te in eternum. quia omnis qui se humiliat et
exaltabitur. et non potest aliud dici. quia
deus loquitur pro os meum. Et in hac humi-
litate et contritionis lacrimis
ac etiam consolatione divina usque

ad aurora vigilas pmaserunt ad
laudem dñi nri ihu xpi.

**De puenacione montis aluerne
& visione fris leois sup sam f.**

Quisti ihu fidelissim^{us} seruus
et amicus frāsc^{us} q̄a creatorē et sal
uatorē suū totis quibz potēt vi
ribz p se et p alios hōrabat. ideo
grāosissim^{us} et benignissim^{us} saluator
nr̄ dñs ihu xps hōranti vitē ē pen
debat hōris. Quia q̄ gloriūcat me
glorificabo illū dicit dñs. Et ppte
rea quocūqz ibat sc̄s f. in tanta
ueneracione habebatur ab oibz qz
q̄si totus mūd^{us} ad virū tā mira
bilem confluebat. Vñ qñ appropi
q̄uit ad trās ā ad cast^{rum} vl villas.
btōs se putabat q̄ eū possent vi
de vl tangē. Accidit autē qdā tpe
an̄qz h̄ret stigmata saluatoris qz
btōs f. de valle spoletana itredens
in romādiolā pgeret. in ipso it^{er}
nē cū ad quoddā cast^{rum} f. motus
feretri pueniss^{us} celebrabat ibidē
militie noue mag^{is} solennitas.
Quod cū didiciss^{et} p̄r sc̄s ab in
colis. fratri leoni sono suo dixit.
Eam^{us} ad istos. q̄a cū adiutorio dei
mē eos aliquē pfectū faciem^{us}. In
dñā vero solennitate erāt multi
nobiles de diuisis ptibz congrega
ti. int^{er} q̄s erat qdā de tuscia dñs
vrlandus noīe. valde diues et no
bilis q̄ p̄t miranda q̄ de btō f. au
dierat magnā ad ipm deuocōez
concepit. eūdemqz vidē et audie
maxime cupiebat. Dñs autē f. cū

88
plibatū castreū intrass^{et}. ut cōmo
dius audiret a multitudine. su
p quēdā murū ascendit et inde
astanti multitudini p̄dicabat. et
pro themate hoc p̄posuit in vul
gari. Tanto equel bene te aspecto
racone pena me dilect^{us} sensus ē.
Tantū est bonū qd̄ exopto qz oīs
pena me delēat. Et p̄ hec vba tā
deuote dīna eloq̄a p̄ linguā eius
eructauit sp̄s sc̄s probando sc̄z
illa p̄ penas martirū. et aploz
martiria. et duras p̄nias c̄fessor.
multasqz tribulaciones sc̄oz et
sc̄az qz oīes suspena mente q̄si
angelū attendentes. Int^{er} quos
dñs vrland^{us} p̄dēs. gauisus de
optā s̄a f. p̄nā. et tactus de ill^{ius}
p̄dicacōe mirifica. p̄posuit oīno
cū sc̄o p̄r de aīe sue salute trar
tare. Vñ p̄dicacōe finita dixit
sc̄o frāsc̄o. P̄ ego aliq̄ velle te
cū de salute aīe mee ordinare.
Dñs vero f. totus discretionis sale
conditus dixit. Dñe vade hoc
mane reūte et hōra amicos tuos
qui te inuitauerūt ad festū. et postea
loq̄mur p̄ prandū quātūcūqz vo
lueris. Ille autē assenaens sup̄to
prandio r̄dyt et cū sc̄o f. de salute
aīe sue plen^{ius} ordinauit. et i fine
dixit sc̄o f. Ego habeo vnū motē
in tuscia deuotissimū et solitariū
q̄ vōtur mōs aluerne. valde apt^{us}
his q̄ solitaria vitā desiderāt. Si
tibi placēt et socijs tuis mōs ille.
libentissime p̄ aīe mee salute vo

bis eū donare. **S**cs autē f. af-
fectuosissime desiderabat loca
solitaria inuenire ubi possz cōmo-
dius diuine contemplacioni
vacare. ita q̄ audita oblatōe
p̄fata. p̄mo r̄ferens laudē deo
q̄ p̄ suos fideles p̄uidet suis oū-
culis. deinde gr̄as agens p̄ dco
dnō vlando ita r̄ndit. **D**ne cū
ēdierim⁹ domū in p̄tibz nr̄is
ego mittā ad vos duos de socijs
meis et vos montē illū eis mō-
strabitis et si aptus videbatur
libentissime vram caritativā ob-
latōnē accepto. **P**redict⁹ autē
dn̄s habitabat in quodā suo cas-
tro p̄pe montē aluerne. **C**om-
pleta igitur solempnitate pre-
dca et dn̄o illo ad p̄pua r̄uertēte.
Scs f. misit duos de socijs q̄ illū
requerent. s̄ p̄p̄tes ill⁹ ignotas
cū mag⁹ difficultate castrū p̄dā
dn̄i inuenerūt. **C**ū autē apud
dictū dn̄m p̄uenissent. ab eo t̄p̄
angeli sūt r̄cepti caritativē et
letissime. r̄ q̄si cū quāq̄ginta ar-
matīs forte p̄p̄t feras associati
ad dn̄m montē aliū ducti sūt.
Qui peruidentes et r̄quirentes
ubi possent p̄ habitaculo p̄parāe.
inuenerūt tandē ibidem p̄quam
planiā. ibidē laborauerunt in
noīe dn̄i cōmorari. **I**lli vero se-
culares q̄ fcs conduxerant. cū
spatis ramos arborū incidentes
de ip̄is ramos quosdā tugurū
construxerūt. et capto ibi loco cū

p̄dā dn̄i licentia. in noīe dn̄i ihu
xp̄i uerūt p̄dicti fcs p̄ s̄o f.
ut illuc ip̄m ducerent. annūciā-
tes ei dictū locū esse valde r̄mo-
tū et aptū contēplacioni dn̄e.
Scs vero f. cū gaudio hoc audi-
ens et laudes deo r̄ferens. assup-
to fr̄e leone. fr̄e massco. r̄ fr̄e
angelo quondā milite nobili. sūt
cū ip̄is r̄ ad dictū montē acces-
sit. **C**ū autē ascenderet p̄ montē
illū cū illis socijs b̄ndictis et a-
liquantulū q̄serent ad pedem
cuiusdā querc⁹ q̄ aliquantulū dis-
tabat a loco. multitudo auū
confluit ad b̄tm f. ad ip̄m cū
hilaritate et cātibz et alarū io-
co vndiq̄ concurrentes. et aliq̄
ponebant se sup caput ei⁹. ali-
que sup scapulas. aliq̄e super
genua. aliq̄ in manibz s̄a p̄b.
Quod mirabile nouū cernens
b̄tō fr̄nase⁹. socijs dixit. **E**redo
carissimi fcs mei qd dn̄o nr̄o
ihu xp̄o placeat. ut locū in hoc
monte solitario capiam⁹. q̄a t̄n-
tā de aduentu nr̄o p̄tendūt leti-
tiam sorores nr̄e amule. **E**t sus-
gens totus letus perrexit in spū
ad dn̄m locū ubi adhuc nichil
erat nisi pauperculū de arbo-
rū ramis tugurū. r̄ p̄uiso
sic solitario loco ubi ab alyis se-
questeratus oraret. fecit sibi vna
pauperculā cellulā in late dicti
montis. r̄ p̄cepit socijs qd nullus
ad eū irret. q̄ nec aliq̄e aliq̄n

in pmitterent nisi frēm leonē
quia intendebat ibi face quadrage-
gesimā ad honorē archangeli
michaelis. Ipsi fratri leonē im-
posuit q nō erat ad eū in die ni-
si semel cū pane ⁊ aqua. et sel
in nocte matutinali hora in q
nichil accēdit loquendo. s; hoc
solū pponeret vl' proferreret s;.
Dnē labia mea aperies. ⁊ si scō
f rēpondēt deus. ⁊ os meū an-
nūciabit laudē tuā sil' dicerent
matutinū. Si vero nō tndēt de-
intus. statim fr' leo recēdet. Et
hoc ideo pcepit sanctus f. qā
erat aliqn in tanta extasi me-
tis. q per noctē ⁊ diē loq non
poterat ita erat absort' i deū.
Quod pceptū fr' leo attentis-
sime obseruabat. Nichilomin'⁹
tū frater leo fidelit' san' custodieb't.
silenti' qn tū poterat quid scō fa-
ceret explorabat et aliqn inueni-
ebat san' ex cellā eleuatū in a-
ere per tantū spaciū q vix po-
terat tangē pedes eius et tūc ā-
plexabatur illos ⁊ deosculabat'
cū lacrimis dicens. Deus ppius
esto in peccatorū. ⁊ p merita hui'
viri sanctissi fac me tuā s'assi-
mā miāz inuenire. Aliqn vco
inuenit eundē vsq ad medios
fagos eleuatū a terra. Erant
aut plurime ibi de dictis arbo-
ribz procreare altitudis valde.
Aliqn inuenit eū in tanta alti-
tudine aeris eleuatū. q vix eū

vide valebat. ⁊ tūc frater leo ge-
nu flectebat et totū se extende-
bat in tra. in loco s; vn' scō f.
orando erat in altū assuptus.
et ibidē fr' leo orans ⁊ p merita
sā pūs ut pūs se dnō rēcomen-
dās. maximas visiones dnē
grē senabat. Et ppt' ista q fr'
leo sepe de scō aduerterat. tantā
deuotionē ad ipm habebat q se-
pe cū caliditate per noctes oculi
ta sā f studia scrutabatur. Vn'
accidit q in sup'dcā quadrage-
sima fr' leo iuit ad matutinū
ut san' frāscū sicut solebat r'
qerret. ⁊ cū scā cellā introisset
⁊ dixiss; dnē labia mea aperies
ut an fuerat a scō ordinatū. ⁊ scō
nō rēpondiss;. lucente luna cui'
splendor ingrediebatur p ostiū.
adūtat q scō nō erat in cella. ⁊
cogitans q ex oraret. ⁊ cū p sil-
uā hinc inde rēspicēt. audiuit eū
loquentē. ⁊ appinquās ut au-
dit quid diceret. hinc lumine
indicante vidit san' stantē geibz
flexis ⁊ facie in celū erecta ac
manibz eleuatis in deū ⁊ dicētē
hec vba. Quid es tu dulcissi-
me d's meus. ⁊ qd sū v' ego ver-
miculus ⁊ puulus su' tuus.
Et hoc sepe r'plians aliud nō
dicebat. Et r'spiciens fr' leo vid'
vnā flāmā ignis pulcherrimā
et valde splendentē et delcābilē
oculis descendētē a sūmis celoz
vsq ad caput scā f. Et de illa flā-

ma vox egrediebatur & loq-
batur cum sancto f. et sc̄s f. r̄ sp̄o
debat loquenti. **Dz** fr̄ leo timeō
cessit retro ne impediret sc̄m
in tā mirandis secretis ita q̄
audire nō poterat q̄ v̄ba tūc di-
terent. Vidit t̄m q̄ sc̄s f. extē-
dit manū suā ter ad flāma
p̄ dictā. Flāma vero r̄cedente
frater leo incepit r̄cedē. plane
ne a sc̄o f. sentiret. **Dz** audicō
sc̄s f. sonitū pedū eius p̄t ali-
quod lignū silue dixit. **Pra-**
pio quicquid es in v̄tute dñi ih̄u
xp̄i q̄stes fixus nec te mouens
a loco. **Sancti** frat̄ leo p̄t adu-
rationē sancti stetit et dixit.
Quo sū p̄i. **Et** dixit fr̄ leo aliq̄n.
q̄ fuit tūc tanto timore p̄terri-
tus. q̄ si terra se appuissibi li-
bentissime se abscondiss̄. **Tunc**
bat enī. si sc̄m offendet gratia
sam eius sonitate amittet. **Nā**
tantus erat amor & fides quā
in sc̄o hēbat q̄ sine ip̄o nullo
mō v̄itē confidebat. **Et** p̄pter hoc
quicquid aliqui loq̄bantur de sc̄o
fr̄ leo dicebat. **Carissimi.** magni
sunt om̄es sancti. sed et sc̄s f. etiā
de magnis ē p̄t mirabilia que
deus operatur p̄ enī. et hoc liben-
tius de illo q̄ de alijs loq̄batur.
Vñ nō est mirū si territus ē ad
vocē ipsius. **Quē** sc̄s r̄cognoscēs
dixit. **Frater** pecore ad quod huc
venisti. **Nōne** dixi tibi multo
tius q̄ me explorando nō va-

das. **Dicas** m̄ p̄ obiam si aliq̄d
videris. **Qui** r̄ndit. **P̄** audiu-
te loquentē et duentē & cū admi-
ratione multa frequent̄ oratē.
Quid es tu dulcissime dō me-
us et quid sū ego vermiculus
et puulus serū tuus. **Et** tūc
vidi flāma ignis descenden-
tē de celo tenūq̄ loquentē et plu-
res respondentē et manū tuā
illi teras extendentē. **Dz** quid
dixeris ignoro. **Et** genua flectēs
fecit leo cū magna r̄uerentiā ro-
gauit sc̄m f. dicens. **Rogo** te p̄
ut exponas m̄ v̄ba q̄ audiu. et
doccas illa etiā q̄ nō audiu. **Et**
sc̄s f. q̄a multū diligebat fr̄em
leonē p̄t puritate & mansuetudi-
nē quā hēbat dixit ei. **O** frater
leo pecorelle ih̄u xp̄i. in his que
tu vidisti & audisti erant m̄ a-
pta duo lumina. vñ de r̄cog-
nitiōe creatoris. & aliud de cog-
nitiōe mei ip̄i. **Quā** enī dice-
bā. quid es tu dñe & quid sū
ego. tūc erā in h̄cā lumine cō-
templationis i quo videbā ab-
sū infinite bonitatis dñe. & p̄-
fundū lacrimosū vilitatis mee
p̄pterca dicebā. **Quis** es tu do-
mine. sūme sapiens. & sūme bo-
ne. & sūme clemens ut visites
me q̄ sūme vilis v̄miculus vñ
mēdicus & abhominabil̄ & des-
pectus sū. **Illā** vero flāma fū-
dō q̄ in specie illa m̄ sicut mors
in flāma illa loq̄batur. **Et** int̄

alia q̄ in dō tūc dixit petijt a
me q̄ ego oblationes tres face
rem sibi. Cui r̄ndi Dñe ego
sū totus tuus & nichil habeo
nisi femoralia & cordā & tuni
cā & ista tua sūt. Quid
potero magnitudini tue dn̄a
cionis offerre? Nā celū et ter
ra ignis et aq̄ & oīa q̄ in eis sūt
tua sunt dn̄e. Quis enī habz
quicquid nō tuū? Que ḡ tua
sunt reddim̄ tibi cū aliqd̄ tibi
offerim? Quid ḡ potero tibi
offerre dn̄e dō rex celi et t̄re &
vniūse creature? Et tūc deus
dixit michi. Mitte manū tuā in
sinu et offer m̄ quicquid iueneris
Quod cū fecissem inueni vnā
monetā de auro tā magnā et
tā fulgentē & pulchrā. q̄ vnqm̄
viderā in hoc mūdo. & tūc obtuli
illā deo. Et dixit iterū dō. Offer
m̄ iterū sicut p̄us. Ego aut̄ dixi
deō. Dñe ego nō habeo n̄ amo n̄
volo nisi te. & p̄p̄t amorē tuū des
peri auz & oīa. Vñ si aliquid ā
plus in sinu meo iuenerit tu po
sisti illud. & tibi t̄ator oīm red
do. Et hoc feci ter. Et sc̄a t̄aa ob
latione ego genu flexi & b̄ndixi de
ū q̄ m̄ dedit quod offerre vale
rē. Et statim fuit datū intelligē
q̄ illa t̄aa oblatio figurabat au
reā obiāz. alāssimā paup̄tātē. &
splendidiissimā castitatē. q̄s deus
p̄t grām suā dedit m̄ ita p̄fate
seruare q̄ i nullo me cōsāā rep̄

hendit. Et sicut q̄n mittebā ma
nū in sinū p̄ferebā & reddebā il
las monetis ip̄i deo q̄ illas ibi po
suerat. Ita dedit dñs potentā
in aūā q̄ de oībz bonis m̄ ab ip̄o
p̄ suā sc̄issimā bonitātē cōcessis.
sp̄ cū ore & corde laudo & magni
fico. Hec ḡ fuerūt v̄ba q̄ audis
ti. et manūū exten̄. quā vidisti.
Sed m̄ue fē pecorine. ne vadās
me deinceps explorando et re
uertē ad cellā tuā cū b̄ndicōe
dei & habeas de me curā solli
cā. Nā ad paucos dies faciet
dō tā stupenda mirabilia in h̄
monte q̄ admirabit̄ totus mū
dus. Faciet noua q̄dā q̄ in hoc
mūdo nūq̄ aliuū fecit creaturē
Tūc fē leo r̄cessit valde cōsola
tus. In illa vero eadē q̄drage
sima sup̄ dā apparuit in ip̄o
mōte aluerne circa festū exal
tationis sc̄e crucis xp̄s in spe
cie seraph alatus & veluti cru
cifixus imp̄mens tā clauos q̄
stigmā manibz et pedibz ac la
teri sc̄a f. prout dicit legenda
sua. Et apparuit cū tanto splen
dore de nocte q̄ illuminauit val
les & montes arcūq̄ distantes
āplius q̄ si solis claritas affuis
set. De quo testes fuerūt aucti
pastores q̄ p̄ partes illas cū gre
gibz vigilabant. Quare vero
ip̄ressa fuerūt stigmata sc̄o. nō
dū p̄ oīa innotuit. s̄ sicut ip̄se
socrus & leuauit. hoc p̄fert mag

nū misterū in futurū. Hāc
historiā habuit fr̄ iacobz de mas
sa ab ore fr̄is leonis. ⁊ fr̄ hu
golū de monte sc̄e marie ab
ore dicti fr̄is iacobi habuit. ⁊
ego q̄ scripsi ab ore fr̄is hugo
lini viri fide digni ⁊ boni. Ad
laudē dñi nr̄i ih̄u x̄i b̄ndicti
in secula seculorū. **Amē. Quale**
fr̄ masseus huilitatē sancti fr̄a.

Qum sc̄o f. in iuestigauit
loco de poraūcilla mo
raretur cū fr̄e masseo hoīe val
de sc̄o q̄ grā vbi dei ⁊ maḡ dif
finitione pollebat. p̄t q̄ valde
diligebatur a sc̄o. Et quadam
die cū rediret sc̄us f. de silua vbi
steterat ad orandū et in egressu
in exitu silue. frat̄ masseus obui
ans illi q̄ntū foret huilis volēs
experiri dixit sc̄o f. Vñ tibi. vñ
tibi. vñ tibi. Respondit sc̄o f. Quid
dixit fr̄e masseus? Quia totus
mūdus venire videtur p̄ te. et
ōnes q̄runt te videre. te audire. et
tibi obedire. Tu nō es pulcher
homo. tu nō es magne sciē aut
sapie. tu nō es nobilis. Vñ ergo
tibi q̄ totus mūdus veniat post
te. Dico fr̄ascus hoc audiens.
totus exhilaratus in sp̄u. erigēs
faciē in celū stetit q̄ magnū spa
cū mente directa in deū et ad
ad se veniens v̄l rediens genu
flectens ⁊ laudans ⁊ grās agēs
deo in magno feruore sp̄us vertit
se ad fr̄em masseū et ait. Vis

sare vñ michi. vis sare vñ m̄.
vis sare ⁊ bñ sare vñ m̄ ut totū
mūdus veniat post me. Hoc
m̄ est ab illis sc̄issimis oculis
dei q̄ in om̄i loco cōtemplantur
bonos ⁊ malos. Nā illi bñ ⁊ sc̄is
simi oculi nō viderūt int̄ ma
los maiore peccatore ⁊ viliore
⁊ insipientiore q̄m me. Et idē
dō ad faciendū hoc mirabile
opus quod intendit face in
terra viliore creaturā nō vidit.
p̄tēa me elegit. Quia stulta
mūdi elegit dō ut cōfundat sa
pientes. ⁊ ignobilia ⁊ cōtemp
tabilia et in firma mūdi elegit
dō ut confundat nobiles et
magnates ⁊ fortes. ut sublimi
tas virtutis sit ex deo ⁊ nō ex
creatura. ut nō gloriatur in cō
spectu ei⁹ oīs caro v̄l oīs creatu
ra. S; qui gloriatur in dño glo
rietur. ut soli deo sit honor et
glā in eñū. Tūc frat̄ masseus
ad tā huilē r̄nsionē cū tanto
feruore plātā obtinuit et ve
cognouit q̄ sc̄s p̄r in vera hu
militate fundatus erat. Ad lau
dē dñi nr̄i ih̄u x̄i.

**Quale sc̄o f. intellexit qd frat̄
massenus in archano cordis ha
mel sc̄o f. verus bebat
et huilis xpi discipulus
cū fr̄e masseo in tusaa in itinē
positus quē p̄t grās vbi et
discreone precipuā p̄t adiu
torū quod sibi p̄stabat in rap**

tu. satisfaciendo concurrentibz
et abscondendo sc̄m ne impedi
retur ab illis. libentissime du
cebat eū p̄ sono. Cū at̄ q̄dam
die sil̄ maderent fr̄ masseus
fr̄m f. p̄ aliq̄d spacū itinere
p̄cedebat. Dz cū ad quoddā tri
niū puenisset p̄ quod poterāt
p̄gē vel senas vl̄ florenā vel
arenā. Cui cū puenisset ad eū
dixit fr̄ masseus. P̄ quā viā
tene debem? R̄ndit fr̄ f. Viā
illā tenebim⁹ quā voluerit d̄ns.
R̄ndit fr̄ masseus. Et quō sc̄e
poterim⁹ d̄ni volūtate? R̄ndit
fr̄ f. ad signū quod in te ostē
dam. Vñ in meritū sc̄e obic̄ mā
do tibi ut in isto trinio in loco
sz ubi tenes pedes. te sunt pu
eri faciūt circūuoluas in gyro
v̄ nō desinas sic te volue donec
te prohibuero. Ille vero t̄m
verus obediens tā diu se cir
cūuoluit ibidē. q̄ p̄t̄ v̄tiginē
capitis q̄ ex tali circūuolugōe
inducatur. plures cecidit. Dz
cū sc̄o nō phibēt eū v̄ ille velz
fidelis obedire surrexit v̄ r̄sup
sit dictū ḡrū. v̄ dū se fr̄ mas
seus fortit̄ volueret aut sc̄o f.
Sta fortit̄ nō te moueas. Cū
statū se fixit. v̄ sc̄o f. ait. Versus
quā p̄tē tenes faciē? R̄ndit fr̄
masseus. Versus senas. Tūc ait
sc̄o f. Ip̄a est via p̄ quā vult
d̄ns ut eam? Dū aut̄ ir̄t̄ per
viā fr̄ masseus vehemēt̄ de ta

91
libz mirabat̄ sz q̄ sic cū pue
rilit̄ fecerat eā corā sc̄laribz
transeuntibz circūuolui. tñ
p̄t̄ reuerentiā nō audebat ali
quid sc̄o p̄t̄ dicit. Cū autē ap
p̄māssent senis v̄ sc̄o p̄t̄ ad
uentū sc̄m p̄t̄ plus ciuitatis
venerūt obuiā sc̄o v̄ tā ip̄m q̄
sociū pensiles portauerūt. ita
q̄ terrā minime pedibz tetige
rūt usq̄ ad ep̄atū senensū.
In illa vero hora aliq̄ ciues se
nenses pugnabant ad iuicem
ita q̄ erant duo hoies int̄empti.
D̄ns aut̄ f. surrexit v̄ tā diu
ne p̄dicauit ill̄ hoibz v̄ tā sancte
q̄ d̄nc̄s r̄duxit ad pacē v̄ magnā
concordiā. Propt̄ quod opus tā
admirabile v̄ mirandū ep̄iscop⁹
iurauit sc̄m f. et r̄cepit eū die
illo cū maḡ gr̄ā v̄ honore. De
mane vero sequentis diei sc̄o f
v̄ hūilis. qui in suis op̄ibus
nō nisi dei gloriā r̄quirebat. sur
rexit tempestiue cū socio. et ep̄o
insalutato c̄cessit. Propt̄ quod fr̄
masseus ibat int̄ se murmurā
do per viā et dicebat. Quid est
hoc quod fecit iste bon⁹ homo?
Hec̄i me fecit sic circūuolui. v̄ ho
die ep̄o q̄ ip̄m t̄m hōrauit n̄ vnu
bonū v̄bū dixit. n̄ gr̄as r̄tulit. v̄
videbatur sibi q̄ h̄ oia fuissent
indiscreta. Tandē natū d̄no ec
diens ad cor suū v̄ diuissime se
arguens dixit. fr̄ massce tu es
valde sup̄bz q̄ opa diuina diu

dicis. et es dignus inferno qui
deo cum tua superba discreatione
rebellas. Nam in ista via tantum sancta
opera facta sunt per fratrem f. quod
si fecisset angelus de mirabili
non fuissent. Unde si ipse precepit
tibi quod tu precibus lapides obedire
debes. Nam omnia que in ista via per
acta sunt ex ordinatione divina
precesserunt sicut apparet in fratre
optimo subsequente. Nam nisi pug-
nantes illos induxisset ad pacem
non solum multorum corpora sicut in
inceperat gladius deuorasset.
sed quod peius esset multorum animas
infernale baratrum procurante dy-
abolo absorbuisset. et propterea tu
es stultissimus et superbus quod mur-
muras de his que sunt manifeste
a voluntate divina. Hic autem frater
masseus aliquantulum ante fratrem f.
precederet in corde suo dicebat.
Sed vero frater diuino spiritu illustratus
cum omnia occulta nuda sunt et
apta clamauit post tergum fratris
massei. et cordis eius secreta pa-
tefaciens dixit. Ad ea que nunc cogitas
te teneas. quia illa sunt
bona et utilia tibi sicut a deo
inspirata. Murmuratio vero
prima quam facias est cetera mala
et superba et a dyabolo tibi in anima
sauciata. Quod audiens frater
masseus et stupens manifeste
respondit quod frater f. archana eius
cordis sciebat. Et insuper certitudi-
naliter comprehendit. quod fratrem pre-

fratrem in omnibus suis actibus
spiritus diuine sapientie dirigebat.
Ad laudem domini nostri et Qualiter
frater masseus fuit probatus a sancto fratre.
Beatius frater volens huiusmodi
fratrem massicum. ut multiplici-
ter dona que illi prestabat altissimi
de virtute crescerent in virtute. Tu
esset ipse sanctus pater in quodam solitario
loco cum illis primis sociis vel sanctis.
inter quos etiam frater masseus mora-
batur. dixit sanctus frater omnibus congregatis.
O frater massice. omnes isti socii tui
habent gratiam contemplandi et
orandi. Tu vero habes gratiam dei
ubi ad satisfaciendum personis
aduenientibus. propterea ego volo quod
ad hoc quod isti possint contemplatio-
ni et orationi vacare tu custodias
portam. elemosinam. et coenam. quoniam
vero alii fratres manducabunt
tu extra porte ostium manducabis.
ita quod antiqui venientes perueniant
ad portam satisfaciens illis de ali-
quibus bonis verbis. ita quod non
oporteat aliquem exire nisi te.
Et hoc facies in meritum obsequii
salutaris. Qui statim inclina-
to capite et extracto capucio huius-
modi obediuit. et per plures dies
custoduit portam elemosinam
et coenam. Socii vero eius sicut
homines illuminati a deo ceperunt
in cordibus sentire multam pug-
nam. eo quod frater massicus esset magne
profecis et orationis sicut et ipse et am-
plius. Et tunc erat illi impositum to-

tū pondus loca. p̄t q̄d sc̄i roga
uerunt san̄ p̄rē cordiale q̄ d̄m
officia int̄ eos distribue dignare
tur. q̄a nullo mō d̄fac̄ eoz pote
rant sustine. q̄ d̄ctus frat̄ tot o
neribz subiaceret. **Nā** p̄pterea se
ciebant se in suis orōibz crudos.
⁊ in consāā dissipatos nisi fr̄
massens a d̄ctis alleuaretur o
neribus. **D̄s** aut̄ f. h̄ audiens
acq̄uit caritatius eoz consilia.
⁊ fr̄m massenū vocatū dixit ei.
Frat̄ massenū isti socij tui volūt
partē de officijs tuis q̄ imposui
tibi. ⁊ ideo volo ut dicta officia
diuidant. ⁊ hūilē ⁊ patienter
rēdit. **P̄** quicq̄d in in p̄tē vel
in totū disponis totū a deo exis
timo factū esse. **Tūc** sc̄s f. vidēs
caritatē illoz. ⁊ fr̄is massenū hūili
tatem ferit p̄dicationē mirabi
lē de s̄ssima hūilitate exhortā
do ip̄os q̄ quāto maiora dona
conferret altissim. tāto quis de
bet esse hūilior. q̄a absq̄ hūilita
te nulla v̄tis ē acceptabilis cō
rā deo. **Post** hoc officia cū cari
tate distribuit. ⁊ om̄es cū sc̄i
sp̄s gaudio b̄ndixit **Ad** laudē ⁊
Quale sc̄s f. leuauit fr̄s mas
senū in aere cū flatu.
Mirabilis dei seru⁹ et verus
xp̄i discipulus sc̄s f. ut
xp̄o se in oibz cōformaret. sicut
saluator misit discipulos suos binos
in om̄em terrā ciuitatē ⁊ locū quo
erat ip̄e ventur⁹. ita postq̄m sc̄s

99
franciscus aliquos socios habu
it ad duodenariū nūm cōgre
gatos binos ⁊ binos p̄ mūdū
ad p̄dicandū disp̄sit. **Et** ut ex
emplū alyis in se monstraret
de vera obiā. ip̄e prior exēplo
xp̄i b̄ndicti incipiebat fac̄e q̄m
doct. **Un̄** quodā tpe cū ceteris
socijs p̄tes orbis varias assignas
set. ip̄e electo sibi fr̄e massenū pro
socio vsus puiciam francie it̄
arripuit. **Cū** vero uent̄ p̄t per
uenerūt ad habitaciones q̄sdā
fidelū. **Un̄** p̄ necessitate corporis put
dicat regula eos mendicāe. ita q̄
sc̄s f. uuit per vnā contractā fr̄
vero massenū p̄aliā. **Frat̄** vero f.
q̄a erat despic̄ ⁊ puul⁹. **⁊** p̄pterea it̄
ignotos q̄si despiciebatur ab oī
bus. q̄a humane insipie oculus
nō illa q̄ intus s̄ solū illa q̄ for̄s
sūt uideat. id̄ ip̄e sc̄s quosdam
bolos uilas ⁊ frustra puula acq̄
sunt. s̄ fr̄e massenū q̄ erat pulcher
homo ⁊ magn⁹ in p̄sona dati fu
erūt plures ⁊ pulchriores. **Cū** aut̄
ambo ex̄ tram in quodā loco ubi
ut cibū sumerēt s̄l̄ cōuenissent.
nō inueniebant locū nisi solū ter
rā ubi locarent elemosinas cōq̄si
tas q̄a regio illa erat om̄o nuda
lapidū. **Tandē** nutu diuino pue
nerūt ad quendā fontē in cuius
margine collocat⁹ erat lapis pul
cher ⁊ lat⁹ ⁊ q̄ valde grauis sūt.
Sup lapidē illū acq̄sita panis
fragmenta posuerūt. **Cū** uidiss̄

aut scō f. q̄ frusta panis fr̄is
massci essent pulchriora ⁊ plu-
ra q̄m sua exultans in spū p̄
desiderio paupertatis ait. **O** fr̄
massce nō sum⁹ dignū de tam
magno thesauro. ⁊ hoc eleuā
do vocē gradatū pluries ep̄lu-
cauit. Respondit fr̄ massens.
Pater carissime quō p̄t dici the-
saurus. ubi ē tanta penuria
q̄ nec est ibi tobalia n̄ cultel-
lus n̄ maseira n̄ dom⁹ n̄ ser-
tella n̄ mensa nec famul⁹ n̄
analla? R̄ndit scō f. **E**t ego
ēputo h̄ magnū thesaurū ubi
nichil est de his que p̄parat
humana industria. s̄z quicquid
adeest totū a p̄uidencia d̄ina
nūstratur sicut manifeste ap-
paret in pane acq̄sito. in lapi-
de tā pulchro. ⁊ in fonte tā lim-
pido. **V**n̄ volo q̄ rogem⁹ d̄m̄
vt thesaurū sc̄e paupertatis tā
nobile qui h̄z administratōrē
deū. faciat nos toto corde dilige-
re ⁊ de ill' frustulis panis ⁊ fon-
te abo ⁊ potu gaudenter ⁊ cū
laudibz diuinis sūpto surrexe-
rūt ut v̄sus franciam p̄gerēt.
Et cū puenissent ad quandā
ecclesiam dixit scō f. socio suo.
Intemus ut missa d̄ni audiam⁹
Sz cū sacerdos abess̄ scō f. ab-
scondit se post altare illi⁹ eccl̄ie
ad orandū. **E**t ibi recepit visi-
taconis diuine tā excessiū fer-
uore eius aiām ad paupertatis

concupiscenciā totalit' inflā-
mantē q̄ videbatur ex facie
et oris hiatu q̄si flāmas amo-
ris emittē. ⁊ egrediens ad so-
ciū sic ignit⁹ ore. vehement' di-
cebat. **A**a a fr̄ massce p̄be in-
temp̄m. ⁊ h̄ fecit ter. **F**rater at
massens stupens de tā vehemē-
ti seruore cū scō f. tertia vice
dixiss̄. p̄be in te totū misit se
totū in brachia sc̄a p̄is. **T**ūc scō
f. cū hiatu magno ⁊ spūs fer-
uore ac clamore valido. **E**t rebo-
ando a a leuauit fr̄z mas-
scū in aere cū ip̄o flatu. ⁊ impu-
lit illū an̄ se quantū poss̄ esse
vnius longe haste mensura.
Quod videns frat' massens
stupuit valde ⁊ tā mirando
p̄is sc̄a feruore. **E**t ētulit post
ea. q̄ in illo sc̄a francisa ip̄ulsu
tantā dulcedine ⁊ sc̄a spiritus
consolacionē p̄sensit. q̄ nūq̄
in vita sua consolacionē tā max-
imā meminuit se habuisse. **P**ost
hoc dixit scō f. carissime car-
thonia ad sc̄m petrū ⁊ sc̄m pau-
lū ⁊ rogem⁹ eos q̄ ip̄i nos do-
ceant ⁊ uiuent posside thesau-
rū inenarrabilem sc̄issime pau-
ptatis ⁊ addidit scō f. fr̄i mas-
scō dicens. **C**harissime ⁊ dilec-
tissime mi frater. thesaurus be-
atissime paupertatis ē tā dig-
nus ⁊ tā diuinus q̄ nos dig-
ni nō sumus illū in vasis n̄ris
tā vilissimus posside. cū her sit

90
illa virtus celestis per quam eterna
et transitoria cuncta calcantur. per quam
omnes obices tolluntur e medio. ut
libere domino eterno mens humana in-
gatur. Hec est illa que ad huc auras
in terris posita facit cum angelis
in celis conuersari. Hec est que christum
in cruce sibi associauit. cum christo
in tumulo abscondebatur et cum
christo resurrexit et ascendit in celum.
quia dote agilitatis super celum vo-
landi auras ipsam amantibus eti-
am in hac vita concedit cum vere
humilitatis et caritatis arma cus-
todiat. id rogemus sanctissimos apostolos
ihesu christi quod ipsi qui fuerunt amato-
res huius euangelice margarite habe-
ant gratiam nobis acquirant a domino ihesu
christo ut ipse qui fuit sancte paupertatis
observator et doctor dignetur per
sua sanctissimam misericordiam nobis con-
cedere ut mereamur veri observa-
tores esse et humiles discipuli passio-
nissime et amantissime paupertatis
et angelice. Cum puenissent ergo ro-
mam intraverunt etiam principis
apostolorum petri beatissimi. Et postquam
humilem infisterent intraverunt
sanctus f. perrexit ad unum angulum
ipius ecclesie et frater massicus ad ali-
um ad rogandum deum et sanctus et
apostolos quod ad possidendum sancte pau-
peritatis thesaurum ipsos instruere
et uiuarent. Et hoc cum deuotione
magis et multis lacrimis postula-
bant. Cum autem orationi humiliter infis-
terent et ecce beatus petrus et pau-

lus apparuerunt cum magis clari-
tate beatus f. amplexantes illum et
osculantes atque dicentes. fratres f.
quia tu hoc petis et desideras quod christus
et sancti apostoli seruauerunt ideo notifi-
camus tibi ex parte domini nostri ihesu. quod
tuum desiderium est adimpletum et dominus
ihesus christus misit nos ad te ut annu-
nemus tibi quod oratio tua exaudita est.
et thesaurus sanctissime paupertatis
tibi et te sequentibus prefertissime est
concessus. Et tibi ex parte dei dici-
mus quod quicumque hoc desiderium profice-
tuo exemplo sequuntur de regno
beatitudinis sunt securi. Et tu omnes et
te sequentes erunt a domino benedicti.
et his dictis recesserunt elinquentes
eum intime consolati. Dominus autem f.
surgens ab oratione obuiauit socio
et interrogauit si aliquid habebat
a domino. Qui respondit quod nichil ha-
bebat. Dominus autem f. dixit quod beatus
petrus et beatus paulus sibi ap-
paruerunt et habebat uerba consolato-
ria ut predictum est inelauerant
Ex quo uterque gaudio fuit reple-
ti quod obliti sunt ire in francia
sicut proposuerant primitus. et ad
uallē spoletanā cum festinatione
redierunt ubi debebat hęc uia a-
gelica et celestis inchoari. Ad lau-
dem domini nostri ihesu christi. **Qualiter loque-
te sanctus f. cum sociis suis apparuit cris-
tus in medio eorum.** // de deo
Sanctissimus pater f. qui totum
cogitatum suum in christo benedico
iactauerat et totum studium suum et

desiderium orandi et loquendi et
conuersandi. locum ad eius bene
placitum in se et in alijs socijs suis
ordinabat quomodo volebat loqui
de deo et de salute anime. cum esset
aliquando cum illis sanctis et apostolicis
socijs ad loquendum de deo in loco
aliquo congregatis. accidit sibi in
principio sue conuersionis cum ad
huc pauca essent quod sedente pro
o preteritum cum tanta beatitudine in feruore spiritus
precepit uni eorum ut in nomine domini
os suum aperiret et loqueretur de
deo quicquid ei diuinus spiritus
suggereret. Cum autem ille sine
mora obediens inciperet et stu-
penda spiritu sancto dicente eructaret
et sanctus pro ipso silentium. et al-
teri precepit ut os in nomine domini
aperiret et illo obediens et dei
magnalia per dei gratias diffunde-
re et sanctus f. huic secundo sicut primo
ipsauit silentium. et tunc ipso silentium
ut ad laudem domini ihesu christi absque
premeditatione aliquid eructaret.
et tunc primo exemplo humile
obedientiam adimplendo tanta mi-
randa et archana de diuinis et
occultis producebat in lucem quod
nulli dubium erat quod per ipsum et
per alios spiritus loquebatur. Cum igitur
sic singulatum vasa illa
sociorum simplicium. balsamum diuine
gratie funderent ad iterum sancti pa-
tris loquendo sic melliflue de
diuinis et tunc in medio eorum do-
minus ihesus christus benedictus apparuit

in specie speciosissimi iuuenis
cum tanta dulcedine gratie oribus
benedicens. quod tanta sanctus pro quomodo ceteri
omnes fuerunt rapti et iacebant in
terra quasi mortui de mundo isto nichil
il penitus sentientes. Cum vero
ad semetipsos redierunt dixit sanctus
pro. fratres mei dilectissimi gratias
agite domino ihesu christo. quia placuit
per ora simplicium thesauros disse-
minare celestes. Vnde quod aperit
os infantium et mutorum. et linguas
simplicium fecit sapientissimas
et disertas. Ad laudem domini. n. i. christi
Quale sanctus f. et socij eius cum sancta
clara sunt reperti.

Hananiaus seruus dei altis-
simum dominum staret assisus. uenit ad
huc beata sponsa christi clara cum
frequentem illam suis sacris exhor-
tationibus uisitaret. illa rogauit
plurimum beatum f. ut faceret ei hanc
consolationem ut se semel et simul
manducaret. Scitis autem f. illud
sepe remuebat. Vnde accidit quod socij
sancti prius se dare desiderium prope-
dentes beatus f. dixerunt. Pro nobis
videtur quod rigor iste non sit se-
cundum caritatem diuinam. videlicet
quod sororem claram uirginem tanta sacra
et deo dilectam non exaudis et que
perfecti ad tuam premeditationem pom-
pas seculi dereliquit propter quod
nec dominus se ipsum sumere ab uero ter-
ritum. sed si cum tanta instantia
maioris gratiam postulasti pla-
tule tue facere et buisses. Respo-

dit bñs f. **V**idetur vob q de hoc
desiderio illā exaudiā. Qui so
cy dixerūt. ita pñ. **N**ā digna ē
q hanc consolacionē sibi ad i
plens. **R**ndit scō f. **E**x q vobis
placet enā m videtur. **S**z ut ple
nius consoletur volo q h fiat
in scā maria de angulis. ipā cū
dñi stetit in scō damiano vclu
sa. vñ letificabit aliquā tulū. ve
uidendo locū scē maie vbi fuit
tonsa et scā sponsa dñi nri ihu
xpi. **I**bi comedem sil i noie
dñi. **O**rdinata ē q dies q egre
deretur cū soaa. et comitantibus
eandē soay scā pñs. venit bñdca
data ad scām mariā de anglis
Et bñssima maria vgnie mte
dñi vuerent et hūilit adorata.
ac loco aratq ex deuocione illu
sato. hora scā est comedendi. hu
mulus at et dñi f. fecit mēsam
sicut sepe cōsueuerat in plana
tra pari. et sedit ipē et bñssima
clara. et vñ de soay scā f. cū so
cia scē daē. et oēs aly ei soay i
mēso illa hūili sūt lōti. **P**ro
pino aut ferrulo incepit scō f.
loq de deo tā suauit et scē. et tam
alassime et dñe. q ipē scō f. et scā
clara et soaa. et oēs aly q erāt in
mensa illa paupcula. fuerūt
rapti nimia abundantia grē
alassimi q eis supuenit. **I**psis
aut sedentibz sic raptis. et omnis
ac manibz in celu erectis q
hoibz de assisio et de betunio et

94
vndiqz aratū habitātibz videba
tur q scā maria de angul et
tot loc et silua q adhuc eāt
iuxta locū oia comburebant
et vñ magn ignis oia pōctū
pauerat. scz etiāz. locū. et siluā
Propt quod assismates ut
loco succurrerent cū magf fes
tinatione cucurrerūt. credē
tes firmū q oia cōbureretur
ab igne. **Q**ñ vero venerūt
ad locū viderūt cūcta illesa pe
nit et intacta. **I**ntrantes aut
domū inuenerūt bñm f. cū
btā clara et oibz soay andās
raptos ad dñm et circa mēsam
illā hūilimā oēs sedentes v
tute indutos ex alto et tūc cer
titudinalit aduiterūt q ille eāt
ignis diuinus q ob dilectionē
scōz et scāz dñm locū dñm a
moris copiosis cōsolacioibz in
flāmabat. **V**ñ recesserūt valde
edificati et consolati. **D**is aut f.
et btā clara et ceteri ēfecti tā co
piosa cōsolacione dñna. de alio
cibo paz a modicū curauerūt.
a nichil tetigerūt. **T**ūc sup to tā
bñdicto cibo. btā clara vdyt ad
scām damianū. **V**ñ videntes eā so
rores fuerūt valde gauise. qā ti
muerūt ne scō f. miserat scām
agnētā germanā ei florenciā
p abbatissā. **N**ā illo tpe mittebat
scō f. ad monasteriū extioz. et ali
qñ dixit clare. **P**ara te si oportet
bit ire qūqz misero. **E**t illa sic

filia obie dicebat. parata sum
p̄i q̄cuq; miseris obedie. Propt̄
hoc fuerūt sorores gaude q̄n eā
ē habuerūt. ⁊ b̄tā clara extitit ē
mansit valde in d̄no cōsolata
Ad laudē d̄ni n̄i ih̄u x̄p̄i.

*Qualis de euclaut sc̄e clare ⁊
fr̄i siluest̄i q̄ sc̄s f. deb̄t iē ad p̄dicandū*

Quemp̄o quo sc̄s f. i sue
cōnūsiōnis p̄ncipio cū
iā plures socios cōgregass̄. posi-
tus fuit in magne dubitationis
ngone an s̄ vacaret orōi cōtinu-
e an aliquā p̄dicationi intendet.
et cupiebat valde scire q̄d am-
plius placet d̄no ih̄u x̄p̄o. Et
sc̄a hūilitas nō p̄mittebat sc̄m
fr̄acisū de seip̄o p̄sumē. iō ad
alioꝝ ē fugiū se d̄tāt. q̄z orōibz
diuini b̄nplacitū valet agnos-
cē. Vñ vōiūt fr̄em massēu ⁊ a-
it illi Carissime vade ad clarā
et dicas ei ex pte mei q̄ ip̄a cū
sp̄ualibz sociaz sup̄plicat̄ deū
roget vt inducet in. q̄d placet
plus sibi. an q̄ aliquā p̄dicē. an
vacē orōi continue. Vade ⁊ ad
fr̄em siluest̄rū q̄ morat̄ in mōte
subasij et dicas ei s̄l̄t. Iste fuit
ille d̄ns siluest̄r̄ q̄ cruce aureā
vidit procedentē ex ore sc̄i fr̄a-
in longū vsq; ad celos ⁊ in la-
tū vsq; ad mūdi fines. q̄ erat
tante deuotionis ⁊ gr̄e. q̄ q̄tq̄
postulabat statū exaudiebat̄
a dea. Singularet̄ sp̄s sc̄s cū
eciā fecerat dignū d̄no collo-

quo. p̄pt̄ea sc̄s f. magnā deuoti-
onē ⁊ fidē habebat in eo. Mor-
bat̄ ip̄e fr̄at̄ siluest̄r̄ solus in loco
p̄dicto. fr̄at̄ vero masseus p̄t̄ a
sc̄o f. fuerat sibi ip̄atū p̄mo b̄tē cla-
re ⁊ postea fr̄i siluest̄r̄ ambassiatā
p̄dictā imposuit. fr̄at̄ aut̄ silues-
ter ad orandū p̄rexit. ⁊ cū oraret
statū hūit d̄nū r̄nsū. et statim
exiit ad fr̄em massēu dicens.
Hec dixit d̄ns ut dicas fr̄i fran-
q̄ ip̄m nō p̄t̄ se solū vōiūt d̄ns
sed ut fructū faciat aīaz ⁊ ml-
ti p̄ eū lucrōit̄. Post h̄c fr̄e mas-
seus r̄dyt ad sc̄m clarā ut sa-
ret q̄d a d̄no impetrass̄. Que
r̄ndit. q̄tā ip̄a q̄ socia r̄sp̄sū
habuit a d̄no r̄sponsiōni fr̄is
siluest̄ri p̄ oīa s̄l̄t. R̄dyt ergo
fr̄at̄ masseus ad sc̄m f. que i
caritate recipiēs abluendo. r̄fer-
tionēq; p̄nto. D̄upto t̄bo fr̄e
massēu vocauit ad siluā. ⁊ tū
dato capite cancellatis q̄ man-
bz genu flexit ⁊ interrogauit di-
cens. Quid iūbz d̄ns n̄i ih̄s
x̄p̄s ut faciā. R̄ndit fr̄ater
masseus. q̄ tā fr̄at̄ siluest̄ro.
q̄z sorori clare ⁊ socie una fuit
facta ih̄u x̄p̄i b̄n̄dicti r̄nsio
s̄z q̄ vult q̄ vadas ad p̄dicā-
dū. quia nō vocauit te. p̄pter
te solū sed etiā p̄t̄ salutē ali-
orū. Et tūc facta ē manus
d̄ni sup̄ sc̄m f. ⁊ in feruore sp̄s
totus ignitus virtute altissimi
dixit Eam̄ in noīe d̄ni et af-

95
sumpsit sibi in socios fratrem mas-
sei et fratrem angelum. scilicet viros.
et cum iret quasi fulgur in impetu spi-
ritus non ostendens ad viam vel
ad sententiam. venit ad castrum quod
dicitur camiarum. et predicauit
ibi in tanto seruire quod propter illam
predicationem et propter miraculum in-
digni garrulentum quod ad eius imperium
tauerunt. quod omnes illi de camiaro
mares et mulieres volebant ire et
licet castro pro eum. **Deus vero** f. ait illi.
Nō festinetis quia ego ordinabo
quid pro salute vestra facere debeatis.
Et ex tunc cogitauit facere ordinem
terram. ut salutem omnium hilariter
pararet et dimittens illos val-
de consolatos et ad patrias disposi-
tos. recessit inde et venit inter cam-
arum et benanum. et transiens per
territorium illud in die seruire
cum sociis andas respexit quodam
arbores iuxta viam in quibus re-
sidebat tanta multitudo au-
ium diuisarum quod nunquam in partibus
illis fuit visa similis multitudo.
In campo insuper iuxta predictas
arbores multitudo maxima di-
uisarum auium residebat. **Quia** mul-
titudine sanctus f. prospiciens et ad-
mirans. super se spiritum dixit so-
cis. vobis hi me expectantibus in
via. ibo et predicabo sororibus meis
hinc amicalis. et intuius campum
ad aues quae residebant in terra. et
statim ut predicare cepit omnes a-
ues in arboribus residentes descen-

derunt ad eum et sicut cum illi in cam-
po immobiles per manserunt. cum tunc
sanctus f. iret inter eas. pluimas tu-
nica contingendo et nulla earum
penitus mouebatur sicut et cecidit
frater iacobus de massa qui sanctus homo
fuit et qui omnia super dicta ab ore fratris
massa audiuit. quod in illo mira-
culo fuit socius sancti patris. **Qui-**
bus auibus sanctus f. ait. **Multum** te-
nemini deo sorores mee aues.
et debetis eum spiritum et ubique laudare
propter liberum quem habetis volatum.
propter vestitum duplicatum et tripli-
catum. propter habitum pictum et orna-
tum. propter victum sine vno labore pa-
ratum. propter cantum a creatore vobis
intimatum. propter nomen ex dei ben-
dictione multiplicatum. propter se-
mine vim a deo in archa noe re-
seruatum. propter elementum aeris vobis
deputatum. Vos non seminatis ne-
metitis. et deus vos pascat. et dat
flumina et fontes ad potum. mo-
tes et colles saxa et ibites ad re-
fugium et arbores altas ad nidi-
ficandum. **Et** cum nec filae nec
texe factis prebet tamen vobis quasi fi-
liis vestris necessarium indumen-
tum. **Vn** multum diligit vos crea-
tor vester qui vobis tot beneficia contulit.
Quapropter caute vos sorores
mee amicale ne sitis ingrate sed
spiritum laudate deum studete. **Ad** hec
factissimi patris verba omnes ille aues
ceperunt aperire rostrum. expandere
alas. et extendere colla et reuere-

ta usq; ad trā flectē capita
et suis cantibz ⁊ gestibz demōs-
trare q; vba q; dixerat scō p̄-
eas mltipliat delatābat. Scō
vero p̄ simile cū h̄ aspiciēt mi-
rabili in spū exultabat et mi-
rabat de tanta multitudine a-
uiū ⁊ de varietate pulcherrima
ipsaz. de ip̄az attentione et fa-
miliaritate concordi. et p̄terea
in eis ip̄e laudabat mirabile cre-
atorē. et ipsas ad cātoris laude
dulat inuitabat. Completa v̄o
p̄dicacōne et laudis dei exhor-
tacōne fecit oībz ill̄ auibz sig-
nū scē crucis et eas licentiāns
de laude dei instantē amonuit
Tūc oēs ille aues simul in al-
titudine se laiquerūt et in ac-
sil fecerūt magnū ⁊ mirabile
cantū et completo cantu serū dū
crucē in a scō p̄e factā se cruci-
formit diuiserūt ⁊ in p̄tes q̄tu-
or direxerūt. vna vsus orientē
alia vsus occidentē tertia vsus
meridiē et q̄rta vsus aq̄lonē.
Ostendentes quod sicut erat
eis p̄dicatū a sc̄ssimo ⁊ futuro
scē crucis significo sic se i cās
modū diuiserant cantando cru-
ciformit. p̄ q̄tuor p̄tes mūdi vo-
labant inuicē q; crucis p̄di-
cacio p̄ p̄rem sc̄ssimū ⁊ nouata
p̄ totū mūdū p̄ eius fr̄es p̄dicā
erat portanda q̄ more auiū
nichil p̄p̄riū possidentes in terra
sed solius dei p̄uidencē se cō-

mittūt. et ideo tales p̄ reis tū
aq̄le appellantur cū dixerit. V-
biūq; fuit corpus illic cōgrega-
buntur ⁊ aq̄le. q̄a facti q̄ sperāt
in dno assumēt pennas ut aq̄-
le volabūt ⁊ nō deficiant in lau-
de inānū. *Quali scō f. nomē
magistery abhorrebat...*

Humilis xp̄i imitator f.
faciens soli xp̄o nomē ma-
gistry conuenire p̄ quē oīa
frā sūt. dicebat q; libentē vellē
sare facē oīa. sed nollet eē mgr̄ n̄
magistry nomē insigniri ne ex
tali nomē cont̄ v̄bū xp̄i et cū
gely prohibentis (ut nulli vocet
mgr̄) facē videtur. q̄a melius
ē hūilon paup̄ula sua sc̄a. q̄
si q̄z possibile facē magna
et p̄sumē cont̄ tā glōsi mgr̄i
hūilia documenta. V̄a nomē
magistry nemī cōuenit nisi
xp̄o b̄ndicto cui p̄frā sūt opa-
et iō fuit ab ip̄o mādātū ut
null' sup̄ trā mgr̄ vocari p̄su-
mat q̄a v̄n' ⁊ sol' ⁊ ver' absq;
defū in rebus mgr̄ ē xp̄s b̄ndcōs
q̄ est d̄s ⁊ hō lux ⁊ vita conditor
mūdi q̄ est laudabilis ⁊ glōsus

*Quali mors sc̄ f. euclā in sc̄la
fuit dñe iacobe de septē solis*

Quando b̄s f. aliquot die-
bus añ mortē in palacio
ep̄i assis. matris dem̄bebat infir-
mus cū aliq̄bz suis socys. frequē-
ter aliquas dei laudes ex deuoti-
one cantabat ⁊ si ip̄e p̄ infir-

mutatē nō possz unponere se
pe socys ut cantarent. **A**ssisima
tes aut timentes ne tā carū the
saurū contingeret ex assisiū possi
deri. faciebāt armatis
die noctuqz dēn palaciū solli
ate custodiri. **V**iro aut scō ibidē
in infirmitate dies plurimos de
cubente qdā de socys dixit ei.
Pat scis qz isti de ciuitate habēt
in te magnā fidē. et te reputant
san̄ hoīem et ideo possent cogitatē
qz si in te essz sc̄tas ut ab hoībz
dicit. debēs cogitatē de morte dū
ita gūit infirmariis et magis plā
gē qz cantatē. **N**ā iste cant' lau
dū quē h' facim' audit a mltis.
qā palaciū istud p̄t te custodit
a mag' multitudiē uiroz armato
rū ita forte qz ip̄i habent malū
exemplū. **V**n' cecidit qz bñ fecerim'
si recedem' hinc et redirem' ad scāz
maria de anglis qā nō stam' h'
bene int' sc̄lares p̄sonas. **R**ndit
scō f. fci hylie h' sibi dicenti. **E**a
cissime tu scis qz iā sunt duo
āni dū starem' fulgini qz dñs
reuelauit tibi t̄minū uite mee.
Relenuit insup in qz ad paucos
dies sz in ista infirmitate dictus
ēmin' finiretur et in ipsa infir
mitate reuelacione fecit me dē
certū de emissione oīm p̄ccoz.
et de b̄titudine paradisi et usqz ad
reuelacionē illā ego fleui de mor
te et de p̄ccis meis. **D**z postqz factū
fuit in ista reuela' tanto epletus

sum gaudio. qz amplius plorac
nō possū sed sz in leticia maneo
p̄tēa ego canto et cantabo dñō
qz bona grē t̄buut in. et certū me
fecit de bonis glē paradisi. **D**e re
cessu vero de loco isto bñ assentio
sed paretis vos ad me deferendū
qā ego p̄t infirmitatē ambulac
negrē. **F**res vero p̄diti ip̄m in
brachys detulerūt et eōm viam
pergebant vsus scām maria de
anglis. **C**ū aut puenissent ad
hospitale quod ē in itinē. int̄ro
gauit scō f. si adhuc ibi essent
qā ip̄e caligantibz ocul' ex priuā
et fletu p̄terito plene vidē nō
poterat. **C**ū didicissz qz ad hos
pitale esset fecit se ponū in trā
et dixit. **V**ertatis me vsus assisiū
et stans in via facie ad ciuitatē
vsa b̄ndixit illā mltis b̄ndictio
nibz dicens. **D**ñdita tu a dñō
qā p te mltē aīe saluat. et in te
multi serui altissimi inhabitabūt.
et de te mlti eligent' ad regnū et
rū. **E**t his dñs fecit se portari ut
p̄us. **C**ū aut venissz ad scām ma
ria et depositus essz in infirmaria
notauit unū de socys et ait illi.
Carissime. dñs reuelauit m' qz de
ista infirmitate vsqz ad talē diē
moriar. et scis qz dñā iacoba de
septē solys deuota ordis in caris
sima. si mortē meā sciret et nō
int'essz valde inōsolabile trista
retur. **N**e g' turbetur significem'
sibi. qz si vult me vidē viuū sta

tum veniat assisui Rndit ille
Dñs dias pat. q̄a p̄t magnā de
uocōne quā ad te h̄z eēt valde
inēdueniens q̄ ip̄a nō eēt in mor
te tua. Dicit ḡo b̄s f. Porta m̄
cartā ⁊ pennā ⁊ scribe sibi ego
dicā tibi. ⁊ ille incepit scribē. Dñe
iacobe serue altissimi f̄ f. pauper
culus xp̄i salutē ⁊ societate sp̄us
sc̄i in dño ihu xp̄o. Eias carissia
q̄ in xp̄o b̄n ductus p̄ suā grām
vite mee t̄minū futurā in px̄io
futurū r̄uelauit. q̄ p̄t si vis
inuenire me viuū visis leīs ad
sc̄m mariā de angelis venire
festina. Nā si vsq̄ ad talē diem
nō veneris. me viuū inuenire
nō poteris. et porta teū p̄nū
cilemū in quo corp̄ meū inuol
uas. ⁊ cetā p̄ sepultura. Rogo etiā
q̄ portas in de illis comestibz q̄
m̄ cōsueuisti daē q̄ in firmabas
come. Qū vero h̄ scriberent. offe
sū est sc̄o f. in sp̄a q̄ dñā iacoba
veniebat ad eū. ⁊ sc̄i oīa p̄dca
portabat. Vñ dixit statim scribē
ti. Nō scribas amplius q̄a nō oportet.
⁊ l̄am ip̄az ēponas. ⁊ mira
ti sūt vniūsi q̄re l̄az nō p̄mit
tebat cōplexi. Et ecce sc̄o modico
tp̄is interuallo dñā iacoba sona
uit ad portā ad quā cū iussit
portariū inuenit dr̄am dñam
iacobā nobilissimā romanā cū
duobz filijs senatoribz. ⁊ cū alioz
militū maxima comitū. q̄ veni
bat ad sc̄m f. et portabat sc̄i
oīa illa q̄ sc̄o f. scribebat in l̄a.

Reuelauit enī d̄s ip̄i dñe iacob.
dū oraret come tā morte sc̄a f.
futurā in proximo q̄ res illas
quas postulabat in l̄a. Portaba
insup tantā copīa cere q̄ nō so
lū ad sepulturā s̄z etiā in missis
⁊ sup corpus eius p̄ multos di
es omnibz copiosissime m̄stuit.
Qū vero dca dñā int̄uit ad
sc̄m f. ad huc viuente maximā
consolationē ex visione mutua
perceperūt. Prouidens aut̄ illa
ad pedes illos d̄nis carceribz
cōsignatos tantā ibi accepit gra
ciā ⁊ consolationē ⁊ copīa lac
maz. q̄ sicut maria magdalena
pedes xp̄i lacrimis lauit. ⁊ deuo
tissime amplexando ⁊ gēnū de of
cula arcūquaq̄ q̄si alterius xp̄i
pedibz fidelia labia imp̄mebat
ita q̄ fr̄es q̄ pedibz sc̄i nō potu
erūt euellē cā. Tandē vero duc
ta seorsū. interrogā quō sic ordi
nate veniss̄. ⁊ respondit. q̄ cū rho
me oraret in nocte audiuit vo
cē de celo dicēte. Si vis sc̄m f.
inuenire viuente sc̄m absq̄ mora
vades assisui. ⁊ porta illa teū
q̄ infirmanti dare solebas. ⁊ q̄
erūt etiā necessaria sepulture.
Dñā vero iacoba stetit donec
sc̄o f. miḡuit ⁊ ad corpus eius
mirabilē hōrem exhibuit. ⁊ p̄
tp̄ aliq̄ ob deuocōne sc̄a iterū as
sisui venit. ⁊ ibidē in sc̄a pia
pnia ⁊ v̄tuosa cōuersatione di
os suos finiens fecit se apud

97
ecclesiam sancti f. sepeliri
ad laudem dñi nr̄i ihu xpi
*Quali xps & bta vgo & sc̄s ioh̄es
bap. & euāgelista cū multitudi
ne āgeloz loq̄bāt cū sc̄o fran.*

Dixit quidā puritate colū
bina & euāgelica innocē
tia decorat. uiuente sc̄o f. recep
tus est ad ordinē. cū staret in
q̄dā locello ubi fr̄es nō hēbant cel
las in cāpo sū lās pp̄e penuriam
q̄sebant. & cū ad locellū illū
sanctus f. ueniss̄. & de sero dō
expletorio. añ alios ad lōm h̄acces
siss̄. & postea de nocte alijs de
mientibz ut sepe consueuerat
surgēt. ille puer posuit in cor
de suo sollicitate explorare quo i
ret sanctus. v̄l quid de nocte factū
cū surgebat. & ne sompn⁹ ipm
deaperet collocauit se in lōm iux
tā sc̄i f. & ligauit cordula suā
cū corda illi⁹ ut sentiret cū sc̄s
surgēt. ita q̄ sc̄s f. de tali ligatu
ra nichil aduertit. Cū aut̄ omnes
p̄funde dormirent sc̄s f. surrex̄
& corda suā sentiens detineri ex
soluit illā a corda pueri ita cau
te q̄ puer nullo mō p̄sensit et
abijt in q̄ndā collē ubi iuxta
locū. erat silua pulcherrima ad
orandū. solus puer uero cū
se exatiss̄. & inueniss̄ corda
sc̄i f. a cordula sua dissoluta
stati surgexit ut sc̄m p̄m sic
p̄posuerat exploraret. Cū aut̄
inueniss̄ ostiū apertū p̄ quod

int̄bat ad siluā. aditens q̄ il
luc sc̄s exiss̄. statū p̄ cū in siluā
int̄uit. & perrexit usq̄ ad dā
collis macinē ubi sc̄s f. fixerat
se ad orandū. Et cū puer staret
aliquātulū a longe incepit au
dire ml̄toz colloq̄a. & appropin
quās ut clarius audiret que loq̄
bantur perreperet. & ecce uidit
lucē mirabile q̄ b̄tm f. v̄ndiq̄
circūdabat & in ipā luce xp̄m &
btam uginē. & b̄tm ioh̄anē bap
tista & euāgelista & maximā ml̄
titudine angeloz loquentes cū sc̄o
Que puer oīa aspiciens & time
bundus h̄ audiens. factus in
extasi in via p̄ quā reditur⁹ erat
sanctus. q̄si mortu⁹. cecidit Comple
ta uero colloquutione tā ad mira
bili & tam facta sanct⁹ f. redibat
ad locū. & in ipō reditu cū adhuc
nox ess̄. cū pedibz inuenit dñm
puerū iacentē in semita q̄si mor
tuū. Cui sc̄s p̄ cōpaciens & p̄ys
brachys leuās sicut bonus pastor
ouicula p̄pua ad lailū repōruit.
Et sciens postea ab eodē puero vi
sionē p̄dāam quā uiderat p̄cepit
ut nulli dū ip̄t uiuēt iudicaret. sc̄o
Puer uero secretū tenuit in maḡ
grā dei & deuotione sc̄i f. ciuit. et
valens homo in ordine uitā bene
finiuit. & ip̄e p̄ mortē sc̄i f. p̄dā
oīa euclauit. ad laudē d. n. i. xpi.
*De p̄uisione sc̄i in capitulo gn̄ali
apud sc̄mariā de angelis. et
de sc̄o dīnco ibidem p̄sente.*

T quodam capitulo gnali quod
 fidelissim' xpi seru' f. in planicie
 scie marie de angelis celebrauit.
 congregati sut ibi vlt' quinq' mili
 a fruz affuit scs dominic' caput
 ordinis pdicatoru cu septē fribus
 de ordine suo. affuit ibi insup
 dñs cardinalis hugolin' valde
 deuotus bñs f. r fribus eius. cui
 sanct' f. pdixit q' debet esse pp
 r ita san' est. Cui g' curia dñi
 ppe est tñc pufy. dñs cardinal'
 studiose assisui omni die venebt
 ad videndū san' f. r frēs. r qñq'
 cantabat missa qñq' sermone fa
 ciebat eisde. Cū aut venebat
 visitat' illud san' collegiū r videt
 illos in campo pdico turmati ad
 sexaginta. et ad cetū. et ad trece
 tos sede. a in collocuone dīna.
 a in orōibz r lacrimis. a exercitijs
 caritatis r cū tanto silencio q' nul
 lus erat ibi rumor l' strepitus.
 admirans de tanta multitudine
 ut castror' anes ordinata. cū la
 cimis r mag' deuotioē dicebat.
 Vē cast' da sut h'. Nō oñi aude
 bat aliqs int' eos fabulas dice' siue
 triumphas. s; vbiq; congregabant.
 vlt' orabāt. l' plorabat. l' de salute
 aie loq'bant. Et habebant i illo
 campo tecta distincta p turmas
 de cartinis in circuitu r sup. Vñ
 ppt' hoc fuit vocatū caplm de car
 tinis vel de schoe. laci vero erāt
 vlt' tra mda. l' modici de palea.
 ceruicalia vero lapides siue ligna.

ppt' quod cat' auctoz tanta deuotio
 q' ex curia ibi p m q' multi comedes
 et barones duces r milites. card
 nales cañ psonalit' cū epīs r de
 rias. r nobiles cū popularibz cō
 currebat ut vident tā sanctā cō
 gregacionē r huilē. quā mūdus
 nūq' habuit de tot' sās hoibz. si
 milis ad videndū caput ipsoz
 frāscū scissimū q' tā pulchrā
 predā mūdo rapuerat. r tā deuo
 tā gregē ad bñā xpi pasqua diri
 gebat. Congregatis aut oibz sut
 vexit scs pastor r venerabilis dux
 frāscus. r in feruorē sancti spūs
 illi bñs gregi vbi vite pposuit vo
 ce altisona r tubali quā sibi dīna
 vinctio infundebat. r istud thona
 pposuit. Mag' pmissū s; maiora
 vero pmissa sunt. seruem' h' spi
 rem' ad illa. bñis voluptas. ppetu
 a pena. modica passio. infinita
 glā. r sup h' verba deuotissie
 pdicando hortabat omnes ad i
 obiam scē mris eclesie. ad sua
 uitate caritatis fratne. ad oia
 dū p vniūso pplo scō dei. ad paci
 enciā in adūsīs. ad mūdiciā et
 castitate angelicā. ad pacē et cō
 cordiā cū deo r hoibz. ad huili
 tate r māsuētudine cū oibz. ad
 mūdi contemptū. r l' feruore
 r zelū euāgelice paupertatis. ad
 sollicitudine r vigilanciā scē orōis
 r dīne laudis. ad iactandū totā
 curā r sollicitudine aie r corporis
 in pastore bonū r nutiore aūz

et corpus domini ihesu christi benedictum
tū. et ipse h' observandū meli' pre
cipio vob' fratrib' oibz h' congregatis
in meritū obīe salutaris. q' nul
lus v' m' curā aliqua v' sollicitu
dine habeat de aliq' re comestibili
v' potabili q' de aliq'z necessarijs
corp' si t' m' mō intendatis orōi et
laudi d' o' m' curā v' r' am p' iactes
in xpm. qm' ipi est specialis curā
de nobis. Et ita fecerūt o' nes hilari
tate ad orōz currentes. D' s' aut' do
minic' q' adhuc p' n' s' erat admirās
de m' d' ato quod fecerat s' s' f. et e'
putās illū indiferece p' d' e' q' q'
h' p' cepiss' in tā mag' multitudine
ut null' h' c' t' curā de r' bz necessa
rijs corp'. estimabat tanta i' conue
nientia debet contingē. sed d' s' i' h' s'
xps volens ostendē q' ipi curā ge
ret de tā caris o' m' bz et suis pau
per' singularē. statū inspirado f' m'
ē man' d' n' i' sup' p' s' m' os. spoleta
nos. fulgineses. spellentes aff' ma
tes et auctas arcuantes civitates
terras. et venēbant cū asinis mu
lis eqs et curribz oneratis pane et
vino. fabis et fisco et oibz bonis q'
bus putabāt illos paupes indige
ntes sup' p' orbant tobalias et vasa
magna et pua et quicqd' v' t' silū
opus erat. Et b' m' se p' putabat
ille q' deuot' et attenta seruire pos
set illi b' m' multitudine. et in oibz
necessaria studiosissime p' uide. Vi
disses aut' tenu illoz s' c' z nobiles
et milites deuotissime seruientes.
Vidisses ibidē clericos deuotos et
fociles moe domitellos v' d' i' q'
discrepantes. Vidisses ibi adolesce
ntū florida iuuentute cū tanta re
uerentia ministrantes ut videt

no pauperibus fratribz. h' aplis d' n' i' ihu
xpi seruire. Que oia cū s' c' s' domi
nic' cernēt et diuina p' uidentia ibi
v' e' agnoscer. hūilit' edarguit semet
ipm' de iudicio indiferece p' d' e'
quod fecerat. et genu flatoris v' s' f. d' x'
hūilit' culpā suā et ait V' e' d' d' h' z' cu
rā de istis s' c' s' pauperibus et e' n' s' c' i' e'
bā. D' n' ex nūc ego p' m' itto seruare
scām eūa gelicā paupertatē. et maledi
co o' nes frēs ex p' t' e' d' e' de ordine meo
q' in ipso ordine p' p' r' u' h' r' e' p' sump
serint. fuit igit' s' c' s' dominic' val
de edificat' de fide s' c' i' f' r' a' n' c' i' s' a' et obia
et paupertate tā ordinati et tā magni
collegij et de p' uidentia diuina et co
pia abūditissima ois rei. Nā sicut
v' e' sapiens et s' c' s' d' eū fidelissimū et
o' m' bz v' b' s' suis adūtit. q' sicut agri
virgulta crescit fuit et lilia et sicut
pasat celi volatilia sic suis deuotis
pauperibus cūcta p' bz necessaria. In
illo aut' caplo fuit d' m' s' c' f. q' m' l' i'
p' orbant loricas ad carne et arcus ferreos
p' p' t' q' infumabant et aliq' moriebā
tur et multi impidiebantur orae
D' n' sic ipi discretissim' p' i' p' cepit
oibz p' obiam salutare q' q' cūq' ha
berent loricas et arcus ferreos
ipos in spū eius deponent. Et
inuenit sūt b' n' quingente lorice et ar
culi ferri brachioz et ventris in tā
ta quantitate q' fecerūt magnū a
ccerū qui fecit cūcta r' l' i' n' q' Post h'
s' c' f. p' i' docens et consolans vnusos
et instruens quō de p' n' t' i' s' c' i' o' n' e' q' u' a
derent cū b' n' d' i' c' t' i' o' n' e' d' e' i' s' u' i' . et tāta
leticia spiritali cūctos cōsolatos emi
sit in diuisas mundi p' r' o' u' i' n' c' i' a' s' . Ad lau
de et glam d' n' i' n' r' i' . **Qualit' d' s' lo
cū est s' c' f. et q' l' e' s' c' s' f. fecit cresce
vini in vinea vbi nō erāt vna**

Quoniam sanctus fructus patetur in
oculis domini hugolinus cardi-
nalis protector ordinis qui ipsum inti-
me diligebat misit sibi duendo quod
ret reate ubi erat optimi medici
oculorum. Dicit autem fransasus recepta
letra domini cardinalis primo iuit ad
sanctum damianum ubi stabat sancta clara
deuotissima christi sponsa. proposue-
rat enim antequam recederet consolatione
facere se dare et postea ire reate.
Cum igitur sanctus fructus uisisset ad sanctum dani-
anum prima nocte sequenti tanta fructus
et in oculis infirmatus quod luce uide-
re non poterat. Unde beata clara fecit si-
bi de cortinis et de scoris cellula
ubi sanctus fructus emocius moraretur et ste-
tut quinquaginta diebus in tanta ce-
citate quod die noctuque quiescere non poterat.
valebatur. Tunc sanctus fructus flagellum domini recog-
noscerens incepit deo gratias agere et illum
toto corde et ore laudare et ex inti-
mis clamabat precoribus quod illis in-
firmitatibus et angustiis dignetur carere
etiam multis maioribus. et cum hoc roga-
bat dicens. Domine ihesu christe pastor bo-
ne qui pro nobis indignis per dignis-
sima misericordia tua in duris angustiis
te posuisti concede mihi tue ouiciale
gratiam et uirtute ut in nulla tribulatio-
ne non angustia uel dolore a te recedam.
Et cum hoc dixisset facta est ad eum vox
domini de celo dicens. fransasce uen-
de mihi. Si tota terra esset aurum et omnia ma-
ria et flumina et fontes essent bal-
samum. et omnes montes et colles et
lapides essent lapides preciosi. et tu
inuenieris alium thesaurum nobiliorem
his omnibus quanto est nobilius aurum quam
terra. et balsamum quam aqua. et lapides
preciosi quam motes et saxa. et erit tibi
pro ista infirmitate tua datus iste

thesaurus tanta carior. nonne debes
multum gaudere. Respondit sanctus fructus
Domine non sum dignus tanto precio
thesauro. Et dominus ad eum. Gau-
de nunc inquit fransasce. quia ille
est thesaurus uite eterne que tibi
eposui. et ex nunc te illo inuestio
et ista infirmitas et afflictio est ar-
ta illius beati thesauri. Tunc sanctus
fransasus valde letus effectus
uoluit socium dicens. Eamdem reate
ad dominum cardinalem et consolans
primo sanctam claram uobis melliflu-
is et diuinis. ac eadem valde hu-
ile ut consueuerat facere. et usus re-
ate iterum accipuit. Cum autem appro-
pinquasset reate tanta multitudo
populi ad eum confluebat quod propter
hoc intrare noluit ciuitate. sed
diuertit ad quandam ecclesiam distan-
te forte per duo miliaria a reate.
Lunes uero scientes eum ad danciam
ecclesiam commorari. ad ipsum cum tan-
ta multitudo concurrebant quod
uinea sacerdotis illius ecclesie cum
esset tepidus uindemiari tota dissi-
pabatur et insuper uorabat. Ad
dampnum sacerdos considerans do-
lebat valde et peruebat quod sanctum
fransasum in ipsam ecclesiam intra-
re permiserat. Quod sanctus fructus per spiritum
sanctum intelligens fecit dominum sacer-
dote uocari et dixit ei. Per hunc
quot saluas uini uinea ista per-
bet. quoniam melius tibi fructificat.
Qui respondit. duodecim. Dixit
sanctus fructus. Rogo te pro quod patienter susti-
neas in hac tua ecclesia me mora-
re quod omnes de uinis tuis accipiant
amore dei et mei pauperculorum. et ego
permitto tibi ex parte domini mei ihesu

resti bñdicti q̄ colliges viginti
 saluas hoc año. hoc aut̄ facieb̄
 sc̄s f. pp̄ magna salutē aūz quā
 dñs opabat̄ ibidē. Nā multos
 cernebat de aduenientibz dño
 inebriatos amoc̄ et oblitos mū
 di ad celestia desideria cōmuta
 tos. p̄pterea vtilius iudicabat
 male vineā dissipari q̄ vineā
 dñi sabaoth fieri sterile vino celesti.
 Confusus q̄ sacerdos de p̄missione
 sc̄i vineā libere aduenientibus
 dereliquit. Mirabile certe q̄ vi
 nea fuit totalit̄ dissipā et ab ad
 uenientibz deuorata ita q̄ vix
 aliq̄ botri emāserūt. adueniēte
 aut̄ vindemie tpe sacerdos de sc̄a
 p̄missione confidens v̄ illa pauca
 gna vuaz ecolliges et in cōsue
 to torculari eponēs sc̄dm p̄mis
 sū sc̄a f. de sterilitate pcti in fecu
 tus vberes p̄nic edūdabat Ad lau

**Qualit̄ sc̄s f. appuit gloriā dñi
 rios̄ ai multis fratibz auidā fū
 in extasi existenti.**

Quidā iuuenis valde nobi
 lus et delicias venit ad ordi
 nē sc̄a f. q̄ indut̄ habitu fratru.
 post aliquos dies diabolo insti
 gante cepit h̄ie in tanta abhomi
 natione habitu quē gerebat q̄
 videbat̄ sibi portare sacū vilis
 simū et p̄ptea horrebat manicas
 abhominabat capiuā et ipam
 longitudinē tunice. et eius aspe
 ritatē tāq̄ importabilem sacanā
 estimabat. Vñ fr̄m ē q̄ crescente
 eligionis fastidio deliberauit pe
 nius vice habitu et edire ad vo
 mitū sc̄li Mḡt aut̄ eius cui dñs
 iuuenis a p̄ncipio cōmissus fu
 erat docuerat eū q̄ q̄n transiret

an̄ altare conuent̄ in quo suabat̄
 sc̄ssimū xp̄i corp̄ ai maḡ ruerē
 cia genibz flexis disco opto capite
 et acellatis manibz inclinaret. Dñs
 aut̄ iuuenis hoc sp̄ sollicitate obserua
 bat. Accidit aut̄ q̄ illa nocte q̄ delibe
 rauerat dimittē habitū et edire ad
 sc̄lm oportebat eū an̄ altare tran
 sire ibi ex p̄tate cōsuetudis studio
 moe solito genu flexit et statū fuit
 raptus in sp̄u. et oñsa ē sibi mirabi
 lis visio. Nā vidit quasi multitu
 dinē infinitā corā eo p̄cessionalit̄
 tūscuntē. Oēs vero quilla p̄essione

in

bitā vini incedebāt erant vestiti or
 natissimus et p̄ciosis vestibz. Faces
 aut̄ eoz et man̄ et quicq̄ appareb̄
 de corpore sole splendorius radiabat
 et ibant ai cantu et iubilo angeloz
 solēnissime et dulcissime cantando.
 Int̄ quos duo nobiliores ceteris in
 cedebant tanta claritate vallati q̄
 mirandū stupore tingerebant. et q̄si
 circa finē processio nis p̄dē vidit e
 cū quēsdā tanta gloria deuorati
 q̄ videbatur q̄si noui miles ab oibz
 singularit̄ honorari. Dictus autē
 iuuenis hoc videns mirabatur. et nes
 ciebat quid esset. nec int̄rogare aude
 bat tūscuntē. nec poterat nimia
 dulcedine stupefactus. Sz ai proces
 sio p̄ctā siffi. et ip̄e ad huc videns
 extremos et sumens audacā currit
 ad illos et int̄rogans dixit. O charis
 sissimi rogo vos q̄ dicē placeat q̄ sit
 ista tā admirabilis quos continet h̄
 reuerenda processio. Illi vero cōuer
 tentes ad eū splendorissimas faces
 dixerūt. Nos sum̄ oēs fr̄es mino
 res q̄ venim̄ de glā paradisi. Et ille
 cursū int̄rogans ait. Qui sūt illi
 duo q̄ tā excellentē int̄ alios rutilat

aspicientibz

Respondent. Illi duo ceteris dariosos
sunt scō frāscē et scō anthoni. Ille
autē vltim⁹ q̄ tantū horat⁹ fuit. est
q̄dā scō frē nouit mortuus. q̄ valent
cont̄ temptaciones pugnauit et vsq̄
in finē p̄seuerauit in scō p̄posito. q̄
ad gloriam regni et̄ni in gloria et
trump̄ho p̄ductus est. nō solū co
mutantibz angelis sed etiā letantibz
sanctis. Dicit insup̄ ei. Ita vestimē
ta disparia q̄ nos tam decora porta
mus data sunt nobis p̄t̄ asperas
tunicas q̄s in eligione patienter por
tauim⁹. et gloriosa deitas quā tu vi
des data et nobis p̄t̄ huilem p̄nuāz
quā fecim⁹. et p̄t̄ scām paupertatē
et obedientiā et castitatē mūdissimā
quā vsq̄ in finē hilariter mētē serua
uim⁹. Vñ fili nō dux tibi sit factū
eligionis tā fructuosū deferre. q̄a
si in b̄n̄ f. amōe dñi nr̄i ihu cr̄isti
mūdū spernēdo. carnē mortificādo
et cont̄ dyabolū fortit̄ dimicādo
for̄ vult te habuēs. nobiscū sinu
li veste et datate fulgebis. Et his dic
tis inuenis ad se edyt et confortatus
ex ip̄a visione oēm tentationē abie
cit. culpā suā corā gardio nō et fr̄ibz
ecognouit. asperitatē p̄uic̄ in du
monti ut delicias cōcupiuit. et sic
mutatus in melius scām vitā fini
uit. Ad laudē dñi nr̄i ihu x̄i b̄n̄ dā.
**De lupo ferocissio p̄ sc̄m f. p̄ducto ad
magnam mansuetudinē.**

Actidit quodā mirabile et ce
lebrū memoria dignū in ciui
tate egubij. Nā dū ad huc viuet scō
p̄z nr̄ f. erat in tritorio ciuitatis egu
bine q̄dā lupo tribilis et magnitu
dine corpis et ferocissimis rabie famis.
q̄ nō solū aualia destrucebat s; etiā
homines et feminas deuorabat. ita
q̄ oēs ciues in tanta peste et t̄ore te

nebat q̄ omēs ibant muniti in
egrediebantur de tra ac si debent
ad bella funesta procedē neq̄ ta
mē sic armati valebant dicti
lupi mordaces dentes a trauale
tā rabie euadē quin eisdem p̄ in
portunū obiuabat. Vñ tantus
terror oēs inuasit q̄ vix aliq̄s
ex portā ciuitatis audebat scire
exire. Noluit autē deus notificāe
sanctitatē b̄n̄ f. ciuibz sup̄dictis
Cū autē scō f. moraretur ibidē
cōpāens illis disposuit exire ob
uā duto lupo. Cui ciues hoc se
tentes dicebant. frē frāscē. ne
exeat portā. q̄a lup⁹ q̄ iā multos
hoiēs deuorauit penitus te occi
det. Dēs vero f. sperans in dño
ihu x̄p̄o q̄ vniuersē carnis sp̄iri
tūz dñatū nō clipeo protectus
a galea s; signo scē crucis se mu
nens exiit portā se solo tāta
fiduciā h̄ns in dño q̄ credentes
in eo facit sine lesione aliq̄ sup̄
basiliā et aspide ambulāe et cō
culcāe nō solū lupū s; leonē et d̄m
conē. et sic fidelissim⁹ miles x̄pi nō
lorica succinit⁹ v̄l gladio. armū nō
bauilans l' adma bellica s; scuto
fissime fidei crucis signo muni
t' iter alijs dubiū ip̄e rapē cōstā
t' incept. Et ecce militas cernētibz
de locis in q̄bz ad expectandū as
tenderat lup⁹ ille tribil' cōtra
sc̄m f. apto totalit' oc̄ accurret.
Cont̄ quē scō f. opposuit signū
crucis et tā a se q̄ a solo virtute
dīna lupū cōpesciuit et cursū r̄ti
nuit. ac os crudelit' aptū eclusit.
et demū illū aduocans ait. Verū
huc ad me frē lupo et ex pte x̄pi
tibi p̄cipio q̄ n' in nec alteri
noceras. Mirabile dūtū. q̄ stati

l' sacro

11
1111

facta cruce reclausit os illud et tri-
le. et sic mandato statim se ad pedes
sui de lupo in frons quasi agni capite in-
clinato prosternit. Sic autem iacenti
dixit sanctus frater. **Frater** lupe tu facis mul-
ta damna in partibus istis et horrenda
maleficia propeceasti creaturas dei
sine misericordia destruendo. non solum autem ve-
rationabilia destruis. sed quod detesta-
tionis audacie est occidis et deuoras
hominem ad imaginem dei factos. **Un-**
tu es dignus horrenda morte mactari
tamquam pro et pessimum hominada propter
quod omnes contra te clamant et mur-
murant et est tibi tota ista ciuitas
inimica. **Sed** frater lupe ego volo ut te
et istos facere pacem ita quod a te ipse am-
plius non ledantur. et tibi omnem offe-
sam propter te dimittentes nec ca-
nes nec homines te amplius persequantur.
Et lupus gestibus corporis et caude et au-
ri ac capitis inclinacione monstrabit
illa que sanctus dicebat omnimode se accepta-
re. **Et** ait iterum sanctus frater. **Frater** lupe ex quo tibi
placet facere pacem istam. ego promitto
quod faciam tibi dari expensas continui-
as donec vixeris pro hominibus ciuitatis
istius ita quod nunquam fame amplius
paueris. quia ego scio quod quicquid
mali facis propter rabie tue famus
facis. **Sed** frater mi lupe ex quo ego
acquiram tibi tale gratiam volo quod tu
promittas mihi quod nunquam aliquid animal
ledas vel hominem. nec etiam dampnum a-
liquod actis rebus inferre presumas.
Et dixit. **Promittis mihi ita.** **Et** lu-
pus signum euidentem inclinato capi-
te fecit quod promittebat facere illa que
imponebantur a sancto. **Et** sanctus frater ait.
Frater lupe ego volo quod tu des mihi fide
ut possim confidenter recedere quod
promittis. **Et** cum extendisset sanctus frater
manum pro recipienda fide lupus e-

100
na leuauit pedem anteriore dex-
tram et blande et leniter posuit su-
per manum sancti frater. signo quo po-
terat fide dando. **Tunc** sanctus frater
ait. **Frater** lupe propece tibi in nomine
ihesu christi quod amodo vadam mecum
nihil dubitans ut eam ad faci-
endam pacem istam in nomine domini.
Et lupus obediens statim ibat cum
sancto frater tamquam agnus mansuetissimus.
Quod videntes illi de ciuitate
ceperunt vehementer mirari. et
nouitas hec statim per totam ciuita-
tem insonuit ita quod omnes tam se-
nes quam iuuenes. tam viri quam mu-
lieres. tam propece magni quam primum
quam nobiles ad plateam ciuitatis
simul conuenierunt ubi sanctus frater
morabatur cum lupo. **Congregata**
vero multitudine populi. surgens
sanctus frater fecit simonem illis mirabilem.
dicens inter alia quod propter pacem ta-
les pestilencie promittuntur. et quod
sit periculosior vorax flamma que
habet quam hinc methum deuorare quam ra-
bies lupi que non potest occidere nisi cor-
porum. et quod sit pauendum inhiatum in-
fernalem demergeri quam tantam mul-
titudine unum puulum alium in tanto
timore pauore et periculo detine-
bat. **Reuertens** igitur carissimum ad
dominum et facite penitentiam dignam
et a lupo liberabit vos dominus in
presenti et in futuro ab igne barat
deuorantis. **Et** his dictis ait. **Au-**
dite carissimi. **Frater** lupus que hinc coram
vobis astat promissit mihi et de promul-
sione fide exhibuit facere pacem
vobis scire. et nunquam vos in aliquo le-
de si tamen promittitis sibi omni die ex-
pensas necessarias exhibere. **Et** pro-
ipso lupo fide iubeo quod pactum pacis
firmiter obseruabit. **Tunc** omnes ibi

congregatu cum clamore valido pro
miserunt lupum nutre continue.
Et sanctus f. coram omnibus dixit lupo.
Et tu frat' lupo promittis servare
partem istam scilicet quod non al' nec personam
aliquam ledas. Et lupo se ingenu-
malans cum inclinacione capitis et ges-
tibus corporis et caude et aurium blandi-
mentis se servaturum partem promissa
omnibus evidenter monstravit. Et sanctus
franciscus ait. Fe lupo ego volo quod sit
tu de hoc dedisti... michi fidei cum
ex porta essent? ita h' coram toto po-
pulo des in fidei quod ista servabis
et me in fideiussione pro te facta mi-
nime delinqs. Tunc lupo levato pe-
de dext' dedit fidei in manu sancti f.
fideiussoris sui coram omnibus assistentibus
et facta est tanta admiratio cum gau-
dio omnium tam pro deuotione sancti quam pro
novitate miraculi quam insuper pro pa-
ce lupi et populi ut omnes clamarent ad
sydera laudantes et beneducantes
dominum ihesum christum qui misit ad eos sanctum
f. et eos meritis illius de ore fere pes-
sime liberauit et tam horrenda peste
in pace reposuit et quiete. Ex illo ergo
die lupo populo et populus lupo pacta pro
beati f. ordinata servavit. Et lu-
pus pro duos annos vixit et pro civita-
te hostiam victum quasi fuit. neminem
ledens nec ipse lesus ab aliquo fuit cu-
riusque emittitur. Et quod mirum est nun-
quam latrabat cuius aliquis contemneret.
Tandem factus lupo servus mortuus est.
De cuius morte tuus multum doluerit.
quod dominus lupi pacificus et benigna pacem
quam omnibus pro civitate precebat. sancti francisci
viventem et salutem misericordiam in memo-
ria revocabat ad laudem domini. n. et christi
**Qualiter sanctus f. liberauit turtures. et
fecit eis nidos.**

Quoniam puer in civitate scie-
re si tpe beati f. cepit in civi-
tate magna turturum quod civitatem
et illas omnes viuas ut vendet as-
portavit. Sanctus autem franciscus sic
se erat pietate plenus et specialiter
ad mansuetam animam et ad amulal
mirabiliter compassus turtures
illas aspiciens et passione motus ait
**O bone innocens rogo te quod illas
in tradas ut aures tam innocentes
quibus in scriptura assimilatur a-
nime caste humiles et fideles. ne
veniat in manus crudelium occisorum.**
Ille autem statim inspiratus a deo omnes
illas turtures tradidit beato f.
**Quas cum prope superfluis in gremio
o. cepit eas dulcissime alloqui di-
cens. O sorores mee turtures sim-
plices innocentes et caste que per-
misistis vos decipere. Sed ego volo
vos eripere de morte. et facere vobis
nidos ut fructificetis et mandatum
patris quod multiplicemini compleat-
tis. Et abijt sanctus f. et fecit nidos
omnibus illis turturibus. Ille vero ni-
dos tollentes et a beato f. compositos plu-
rificabant coram fratribus et credebant et
tanta familiaritate sancto f. et ceteris
fratribus ostendebant. quod videbantur
quasi galline sepe a fratribus enutrite. et
nunquam a fratribus recesserunt donec sanctus
f. dedit licentiam illis cum benedictione.
Puerum autem illo qui turtures dederat
dixit sanctus f. fili tu adhuc eis servare
in ordine isto ut servas quod nosse dominus
ihesu christo. et ita factus fuit. **Ita sicut
sanctus f. a poyceat factus postea fe-
minor vita duxit in ordine usque in
fine moribus exemplare et multum
laudabile. ita quod sanctus f. non solum illis
amulal vite pntis solam parva****

uit sed eam illi iuueni etne vite gau
dia impetuit Ad laudem dñi. n. xpi

**De statua mirabili q̄ appuit ei. i. q̄ p̄
phatū fuit de quinq̄tupla statu ordi**

Qum senel sc̄s f̄ deuote orat
altissimū in loco sc̄e maie de
anglis. et ecce apparuit oculis corpa
libz p̄naalit̄ visio valde mirabilis
Nā apparuit an̄ ipm̄ quedā statu
a maḡ nimis silis statue q̄ nabu
godonosor ex in sompno habuit
que habebat caput aureū et facē
pulcherrimā pectus aut̄ et brachia
de argento. ventre et femora de ere
tibias at̄ de ferro. pedes vero ex pte
ferreos et ex pte fictiles. et cāt vesti
ta sacro de quo sacro mltū erubes
cē videbat. **Stūs** vō f̄. et sp̄ciens
statuā mirabat̄ vehement̄ de illis
q̄si mirabilis pulchritudinis et de e
iuscō mira magnitudine. et insup
de erubescencia quā videbat̄ h̄re
de sacro vili q̄ cāt induta. et dū sic
miraret̄ et intente aspiciēt caput
eius pulcherrimū pulchritudine
et speciosissimā facē. statua illa lo
cita est sc̄o f̄. dicens. **Quare mi**
raris. **ds** h̄ q̄. An̄sit ad te. ut in me
discēs q̄ circa tuū ordinē sunt vē
tura. **Caput** ergo aureū quod in
me vides et facies tā decora ē p̄
apū tuū ordiis positū in altitudi
ne euāgelice p̄fōis. et sicut ip̄ sub
stāaa est cūctis metallis p̄osior.
et facies cūctis alyis speciosior. et
locus capitis cūctis membris emi
nenaor. ita prinapū tuū ordiis
cūctis p̄osioris. p̄t̄ angelicā
honestatē et tante altitudis p̄t̄
euāgelicā paupertatē q̄ totus mū
dus mirabitur. **vgina** saba id ē
sc̄a etiā mirabitur et dilatabit

in corde suo cū videat in p̄mis elās
tu ordiis tantā xpi pulchritudine
sātatis et sapie sp̄ualis. splendore
tamq̄ in angelicas speculis elucētes
et bñ erūt q̄ illoz p̄noz lapidū p̄
osoz p̄mo caput aureoz vtutes et
mores xpo se totalit̄ cōformantes.
studuerūt imitari magis illoz celest̄
ti pulchritudini q̄ florentis mūdi
fallacis adhaerēdo. **Datus** vero et
brachia argento. erūt sc̄d̄ status
tū ordiis qui tanto erūt p̄mo ifit̄
nuoz quātū est argentū inferius au
tā et sicut argentū p̄osiorit̄ clarita
tē et sonoritatē h̄z. ita in illo statu sc̄do
erūt p̄osi in diuinis scripturis et
clari luce. sanctitatis ac verbi dei
sonoritate sublimes in tantū q̄ ali
quis illoz in papatu. aliqui ad car
dinalatū. et ad ep̄atū plurimi assu
ment. **Et** q̄a p̄ pectus et brachia of
tenditur hōis fortitudo iō in illo tpe
exatabit dñs in isto ordine tuo. ho
munes sc̄a argenteos et vtute p̄cla
ros q̄ tam sc̄a q̄ vtute defendent et
ligione ista et etiā vniuersam etiāz
multimodis impugnaconibz demo
nū et a varijs impulsioibz ip̄oz. s̄
q̄uis mirabilis quādo illa erūt in
vsq̄ ad p̄oz statu p̄fectissimū nō p̄ue
niet. s̄ sic erūt sp̄ai p̄mi sicut argē
tū sp̄ai auri. **Post** hos erūt t̄tus
status in ordine tuo q̄ ventre erō as
simulabitur et femoribz erēs. q̄a sicut
es estimat̄ minori p̄ao q̄ argenti
ita illi de illo statu tertio erūt p̄mi
sc̄d̄isq̄ minores. et q̄uis tamq̄ es i
numerositate et multa latitudine p̄
orbis sp̄aa distenduntur. tñ erūt de
his q̄z ds vent̄ est et gl̄a r̄ligiois in
confusione ip̄oz qui sola q̄ t̄ena sūt
sapient et quāuis p̄t̄ sc̄am habebūt

Stat?

Stat?

habebūt linguā tāq̄ es mirabi
le & sonora sed q̄a erūt cultores
ventris & femoz. heu heu ep̄uta
būtus apud dñm scandū aplin
sicut es sonās à s̄mbalū tinnūs
q̄a alyis r̄sonabūt v̄ba & q̄si ex fe
moc sp̄uales filios gn̄abūt & oste
so alyis vite fonte ip̄i mortui s̄
sicitate. & ip̄i ventri arido gr̄a ad
herēbūt in terra. nobis at̄ occu
rat diuina m̄ia amē. Post q̄
tos v̄o c̄it q̄rtus status terribilis
& pauidus qui tibi nūc ostendit
in tibys ferras. Nā sicut ferrū
domat & dissipat es. argentū. &
aurū. ita status ille erit tante du
ritate & horrida rubiginē & ac
ferreis moribus illius periculosi
tyis obliuioni tradentur q̄cumq̄
bona caritas aurea p̄moy. & ar
gentea veritas sc̄ndoy. & erea si
ue sonora loq̄atas t̄oy edificauē
tant in ecclesia da. Tamē sicut
tobie sustinet corpus ita illi in
q̄dā fortitudine rubiginosa. p̄po
crisis corpus ordinis sustentabūt.
& tā venē p̄dūis q̄ t̄obie iste p̄dū
ferre latebūt sub vestibz. quia sub
eligionis habitu contegentur. ha
bitū q̄d̄ pietatis habentes. intri
secus aut̄ erūt lupi rapaces. & isti
tales solū venē seruientes et etiā
rubiginosi & ferrā mudū q̄dem
latentes. s̄ dñō manifesti. q̄a p̄a
osissima bona q̄si ad nichilū p̄ue
vite malleo angustiaz edegent.
iō tamq̄ ferrū durissimū igne
tribulacionū & malleo angustia
rū tribilū affligūtur ita ut nō
solū demonū sed etiā v̄coz s̄clida
dibz s̄claribz & ignibz & carbonibz

extinguetur. ut potentes potent
tormenta patiant. & q̄a p̄ v̄reue
rente duricia perauerūt. ab ir
reuerētibz durissime torq̄būtur.
p̄ illas aut̄ angustias ad tantā
impācēā mouebūtur. q̄ sicut fer
rū oibz metallis r̄sistit. sic oibz
se opponit ita q̄ nō solū s̄clari
bus p̄tātibz sed p̄p̄. s̄ etiā sp̄ua
libz obstinate r̄sistent putantes
se sicut ferrū oia posse r̄olūcā
p̄pter quod deo maxime displi
cebūt. **¶** Quis v̄o stat̄ erit
ex p̄te ferreis quātū ad p̄por
tas sup̄oios et ex p̄te terreis
quātū ad illos q̄ s̄claribz ne
gociis totalit̄ se immiscēbūt.
& sicut vidisti in pedibz q̄ tes
ta ex luto cōta & ferrū sil̄ ap
paruit q̄ t̄i v̄mri nullaten
possunt. ita c̄it in c̄tmo statu
ordinis istius q̄ orietur tanta
abhumananda diuisio int̄ am
biciosos p̄pocritas & testos ex
luto rerum t̄palū & concupiscē
tia carnis excoctos. & q̄ sicut
testa & ferrū nequibūt ex max
ima disconuenientia cōueniē.
& cōtempnēt nō solū euāgelī
ū & r̄gulā. s̄ etiā pedibz & fer
reis ac p̄uis & imūdis affecti
bus d̄ailabunt oem sancti or
dinis disciplinā. & sicut testa
& ferrū diuisa sunt iūcā. ita
multi ip̄oz int̄ se diuidentur
int̄ & c̄. Intus q̄dem cōtensio
se viuētes ex v̄co parāalibz
& tyrānis s̄claribz adherentes.
p̄p̄ q̄d̄ venient ī tantā displi
cēnā oim̄ hoim̄. q̄ nō solum
vix in t̄ris int̄te poterūt vl
morari s̄ vix manifeste ha

Stat

testes

bitū portae. et multi eorum puni-
entur et destruentur tormentis
horribilibus per hocis sceleres. quia
tam abominabiles pedes omnis do-
mus vitabit. Hoc autem totum eue-
niet illis quia comit' ab aureo ca-
pite excesserunt. **Sti** autem erunt qui
in illis periculosis diebus ad praesens
capitis monita fuerint quia
tamquam aurum in fornace probabit illos
dominus et quasi holocausta medullam
coronabit eos et accipiet ietium.

Evangelus qui sum indutus de quo
erubescere videor est sancti paupertas quae
cum sit totius ordinis decus et specu-
lum et custodia singularis et corona
et fundamentum omnimode sanctita-
tis. deficientibus tamen omnibus studiis
virtuosus ut dicitur est super de ipsa
paupertate sanctissima. filii de gene-
res erubescunt et cunctis vilius
indumentis eligent praesens. et cap-
pas varias anxie et simoniacae
procurabunt. felices vero et beati erunt
qui usque in finem perseveraverint
in his quae domino promiserunt. Et his
dictis statua illa disparuit et sanctus
fratres de his omnibus vehementer admi-
rans oves suas praesentes et futuros
tamquam bonus pastor deo cum multis
lacrimis commendabat. **Ad laudem**
De visione sancti fratris quod demones in
loco sanctae marie de angelis in-
te non poterant...

Quoniam sanctus pater frater in loco portae
cule ordei vacaret vidit to-
tū locū tamquam a magno exercitu
cū datū obsessum a demonibus
nullus tamen intrare volebat locū eo-
rum fratres illi tamen scitatis existeret
quod ad quae intrarent aditū non
habebant. Interim vero quidam frater

qui illic morabatur per iram et per impa-
tenciam viciose commotus nauis sa-
ones et vindictas super quendam fratrem
solanū fabricabat propter quod ostio vir-
tutis abiecto et aperta nequam inma-
diam intrandi dyabolo praebuit et sta-
tim vidente sancto fratre uno illorum demonum
invenit locū et ductū fratrem tamquam victum
victor aggreditur. Quis autem pater et pas-
tor qui super auram sui gregis fidelissime
vigilabat. advertens intrasse lupum ad
vnam de suis oviculis devorandam.
et sciens in spiritu ovem in tanto pericu-
lo positam fecit fratrem praedictum ausu celer-
rime advocari et tū ille obedienter
cucurrisset ad pastorem sollicitum. praep-
ta pater beatus ut statim detegeret fabrica-
tū quod contra primum in corde servabat
propter quod erat traditus in manus inimici.
Ille vero territus vulnere detexit culpam
recognovit et veniam cum poenitentia humiliter
requisit. Quo facta absolutus a culpa
et imposita poenitentia statim coram sancto fratre
dyabolus aufugit. Hic vero creptus
de faucibus bestiae trivalentis sancto prote-
gente pastore deo. et sancto fratre gratias et tulit
et cum gaudio ad sancti gregis collegium
rediens doctus demerpsit tamen sancta
vitae pericula in bona sanctitate vitam
finiuit. **Ad laudem d. n. ihu x.**

Qualiter sanctus frater convertit ad fidem

Christi soldanū babilonie

Sanctissimus pater noster frater zelo fidei
et fervore martyri imitatus cum
sanctissimo sociis suis ultimum mare transiit
proponens rivo limite pergere ad soldanū.
Cum ergo pervenisset ad quasdam paganorum
partes in quibus tam crudeliter homines custo-
diebant itinera quod nullus christianus d-
lic transiens poterat mori eundem. deo
disponente morte quidem evaserunt.
tamen capti et multipliciter afflicti et li-

gati durissime ducti sunt ad sol-
danum. In autem spiritu sancto fuit et
a spiritu sancto edoctus tam diuine de-
scendit catholica fide predicauit quod per
igne hanc se obtulit approbare.
Quod cernens soldanus magna
in ipso deuotione recepit tam pro-
stantia fidei quam pro contemptu mu-
di. Qui nichil ab eo recipere vo-
luit cum esset pauperimus quam etiam
pro feruore martyrii. Et ex tunc cum
libentissime audiebat et rogabat
quod ad ipsum frequentem accedat et insu-
per sancto fidei et sociis suis liberaliter des-
sit quod quomodo vellet possent li-
beraliter predicare. et dedit quoddam sig-
nificatum quo viso a nemine ledeba-
tur. Habita igitur hac liberali licentia
sanctus f. illos suos deos socios suos
hinc inde transiit in diuisis partibus
paganoz. Interea quod elegit ipse cum so-
cio suo parte vna. Qui dum ad quod-
dam hospiciu[m] puenisset ubi erat sibi
pro aete necessarium comorari iue-
nit ibidem quandam mulierem. spenosa
quod dem ad faciem si mente turpissimam
quam sanctus f. de fide necessissimo requisuit.
Quod aut ad illam. Accepit quod dicitis.
Cum quod etiam laici parem? Sed videtur
aut. Venias mecum et ego ostendam tibi
laici pulcherrimu[m]. et duxit illam ad
maximu[m] ignem qui tunc in illa domo
fuebat et in feruore spiritus in laice illo
ignito se expoliens nudu[m] tamquam in
laice se locauit et vocans illam dicebat.
Expolia te et festina frui hoc laice splen-
dido ac florido et mirando quia hic
oz te esse si vis obedire mihi. Ille autem
ignis nichil sanctus f. lesit sed super laice
illu[m] ardentem ignitu[m] quasi super flores
facie hilari decubebat. Illa vero
mulier tam miranda cernens et stu-

pens non solum a sterore patri sed etiam
a tenebris infidelitatis tonu[m] facta est
ad dominum ihesum christum et effecta est tam mi-
rande salutis et gratie quam uiuentibus
meritis sanctus prius multas animas domino
in illis partibus acquisiuit. Videns autem
sanctus f. quod fructu[m] ibi facere non valebat
dominus sibi reuelante disposuit con-
gregatis sociis redire ad partes fide-
liu[m]. et rediens ad soldanu[m] de suo re-
ditu[m] propositu[m] indicauit soldanus ve-
ro dixit. fratres f. ego libentem ad fide[m] re-
uertetur sed timeo modo facta quia si
tu sarraceni me et te cum tuis sociis
statim occident si sentirent. Tu tu
possis ad huc multu[m] proficere et ego
quodam magna negotia pro salute
anime mee habeo expedire. et ideo
nolle libentem morte[m] meam et tuam
ita inopinata[m] inducere. Sed indica-
mi modu[m] quod salueris et ego sum pa-
ratus in omnibus obedire. Dixit sanctus
fratres f. Dne ego quidem modo
recedam sed pro parte ad partes meas
rediero et ad celu[m] domino vocante
transiero pro morte[m] meam sciendu[m]
disposicione[m] diuina[m] mitte tibi
duos de fratribus meis a quibus bap-
tismu[m] recipies et salu[m] eris
sicut in reuelauit dominus ihesus christus.
Tu autem interea ab omni negotio
te dissolue ut cum gratia dei uene-
rit inueniat te fide[m] et deuotio-
ne paratu[m]. Qui soldanus gau-
dent assensuens fideliter obe-
diuit. Sed autem f. valesacres
ei rediit ad partes fidelium cum illo
sanctus sociorum collegio. Post al-
quot vero annos predictus solda-
nus infirmatus est et expectans
sanctus promissu[m] quod iam ad vitam beatam
migraret posuit exploratores

quatuor

in portarū exitibz ut si qñ duo
frēs in sã f. habitu apparerent
ipōs ad eū festine trāsouerent.
In illo aut tpe apparuit bñs f.
sui ordinis frībz ⁊ pcepit illis ut
sine moā pgerent ad soldanū ⁊
eius salute sicut ei pmisserat sol
liate pcurarent. Qui pfererat
deuote mādau ⁊ mac trāscutes
ad dictū soldanū p exploratores
p dōs adducti sūt. Quos ut vi
dit soldan⁹ gausus ē gaudio mag
no dicens. Hic sūo vere qā mi
sit dñs suos suos. qā sicut scō f.
pmissit ipō dñō euelante ita mi
seruauit p salute mea solliate
trāsmittendo. Recipiens et solda
nus a dñs frībz fidei doctmētā
⁊ scōi baptisma. in ipā ifirmi
tate ignatus. in dñō migrant
ad gaudia sempiterna. ⁊ salua frā
ē aīa cō meritō sã f. Ad laudē

**Quale scō f. sanauit quōdā
leprosu a lep corpis ⁊ aīe.**

Quom uiuēt in hī miserabi
li ⁊ flebili scō bñs pī
nē f. illuminat a spū scō sp stu
debat totis uiribz inuiri dñi nri
ihu xpi uestigia. Dñi sicut x⁹ pe
regri⁹ dignatus ē se fieri pere
grinū. ita bñs f. se ⁊ suū ordinē
peregrinū ostendit. ⁊ eā in re
gula scribi fecit ut tāq peregrī
ni ⁊ aduene in hoc scō dño ser
uirent. Sicut insup x⁹ uenit nō
solū seruire leprosis illos sanādo
⁊ mūdando scz. in corpe. s; eā
p illis uoluit mori eos sãficiādo
⁊ mūdando in aīa. Ita scō f. xpo
cupiens cōformari leprosis affe
sissie huiēbat mīstrando ab aria
lauando menb putrida mūdādo

uestimenta. ⁊ insup rucido firmi
ter in eoz ofaula. Ordinauit eā
q frēs sui ordīs p diuisa loca ob
amore xpi q ut leprosus uoluit
p nob ēputari ubiqz leprosi eent
ill solliate seruirent. fratres aut
in multis locis sicut scō obie filij
hī pmpitissime faiebant. Accidit
aut sel q in hā loco ubi hūeba
tur leprosis erat quidā leprosus tam
pestalens. ipaciens ⁊ pterū q nulli
dubiu eāt ipm p malignū spm a
guari. Dicit ei spō dei agit aīaz
ad cūcta salubria. ita malign⁹ spō
ad oīa scelea. Nā dictus leprosus
sibi seruientes nō solū horrendis un
perys iponebat. ⁊ sagittabē iurys
s; pca erat flagell ⁊ plagis mltimo
dis vulnerabat. ⁊ s; hoc qd erat
horrendū ⁊ pessimū xpm bñditū
⁊ mariā sãssimā ⁊ scōs alios blas
phemabat. Dñi qñus de iurys p dō
plagis frēs illi student p posse pa
cencie cumulare. tñ nullo mō dei
blasphemus ipōz otinencia pote
rat sustine ne tanti sceleris pta pco
uiderentur. Qua pte dēreuerunt
dictū leprosu dērelinque ne forte
blasphematores dei ⁊ uasibz diaboli
nutritores inuenirentur. S; hī quod
dēreuerāt noluerūt face nisi pus
scō f. q in alio loco inorabatur oīa p
ordinē indicassent. Quibz auditis
sanct⁹ f. ad dictū leprosu accessit ⁊
ingressus ad eū dixit. Deus det tibi
pacē frat charissime. Qui ille. Et
qñ mī pax ē pmo deus accepit mī
pacē. qā totus sum mara d. Et scō
f. ait. Carissime me habe panāz qā ma
la q hic corporibz inferūtur ad aīe
salutē pueniūt si cāminut tolerentur.
Et ille rñdit. Quō tolerare pacēt

q d

ppvii

in q t

cū pena mea die noctuz pſeueret.
 hā nō solū ab infirmitate abutor
 ⁊ crucior. s; etiā a frīb; quos in ſec
 uturos dedisti affligor vehemēter
 qz nullus est q̄ ſuiat ut oportet.
Scs f. cognoscens p spm san q̄ ille
 a maligno spū vexabat. uult ⁊ pro
 ipō deuote dnm exorauit. ⁊ fca orōe
 redyt ad infirmū dicens. Carissime
 ego uolo ſeruire tibi ex quo tu nō
 es content⁹ de alijs. ⁊ ſcis f. aut. q̄tq̄
 cupis faciā. Et ille. Volo inqt ut la
 ues me q̄a totus fetes in tm q̄ me
 ipm ferre nō ualeo. **S**cs aut f.
 statū fecit caleſieri aqm cū multis
 odoriferis herbis ⁊ exoliās illū
 cepit ſuis manib; lauare lepsiū. ⁊
 alio f. aquā super⁹ infundebat.
 ⁊ ſicut ſanabat corp⁹ exterius
 ita aiām mūdabat interius. Vñ
 cū lepsi⁹ ſanari inaperet ſtatū
 ex cōpunctione intima cepit ama
 riſſime lacrimari. ⁊ ſicut lauaba
 tur corp⁹ aq̄ ⁊ mūdabat lepra. ita
 baptiſabatur lacrimis cōſaēcia ⁊
 mūdabatur ab oī iniquitate. Cū ve
 ro tot⁹ eſſ; lot⁹ ⁊ ſanatu⁹ exterius
 p̄fē fuit vnt⁹ ⁊ ſanatu⁹ interius
 ⁊ ideo in tantā cōpunctionē prū p
 ⁊ lacrimas q̄ aliſſima uoce plorab⁹
 ⁊ clamabat ſe dignū inferno p̄t
 iurias illatas frīb; ⁊ p plagis ⁊
 flagellis q̄ fecerat in coſce. ⁊ p̄t
 impaciām ⁊ blaſphemā cōtra deū
 vñ bñ p quidecā dies plorauit ille
 durauit. qui ab iūmis cordis erū
 pebat ⁊ cōtinue nichil aliud q̄ mi
 ſericordiā dei inuocabat. ⁊ cū cōpūc
 aone. ⁊ lacrimis p̄cā ſua oīa c̄feſſ⁹
 ē ſacerdoti. **S**cs aut f. uidens tā
 notū miraculū grās agens deo re
 ceſſit illinc ⁊ p p̄cās multū emotas

X hac

acceſſit. ne ſi dictū miraculū fec
 notū p̄lo. oēs ad ipm curerēt. qd
 ipē ſcō p̄t hūilitate toto poſſe ui
 tabat. **S**taudebat enī ſicut fidelis
 ſeru⁹ ⁊ prudens deo glām ⁊ hōre
 recode ⁊ ſibi int⁹ oēs deder⁹ ⁊ q̄
 nomina p̄tinae. **D**icit uō lepsi⁹
 p̄t miraculoſa ſanitate ⁊ cōpuncti
 onē p̄habita infirmat⁹ ē. ⁊ arma
 tus eccleſiaſtiſas ſac̄mentis p̄ pau
 ca dies ſuos finiuit i dno. **S**cs ve
 ro frāſco in ſilua qdā orate. in
 loco quodā emoto apparuit dōs le
 proſus deſunctus ſpenſior ſole in
 aere lauatus dicens. **R**ecognoſcas
 me. **C**ui fr̄ frāſco. **Q**uis inquit
 es tu. **E** ille. **E**go inqt ſū lepsi⁹
 quē xp̄s b̄dictus te p̄merente ſa
 nauit. **E** hodie uado ad ignū ce
 loꝝ de quo deo omnipotenti ⁊ tibi
 grās ago. **V**ñdā ſit aiā ⁊ corp⁹ tu
 um ⁊ b̄ndcā ſic ūba tua ⁊ opa q̄a
 p te multe aiē ſalua b̄ntur in mū
 do. ⁊ ſcis q̄ nō eſt dies in mūdo.
 in q̄ om̄s ſū angeli. ⁊ ſa ⁊ ſc̄ nō
 dei omnes nō r̄ferant magnas
 deo grās de ſas fr̄ib; p te ⁊ tui
 ordine vñdāq; patrantur p orbē.
 ⁊ p̄terea confortat⁹ ⁊ grās recode
 do ⁊ ſta cū b̄ndictioē dei. **E** his
 dictis ille prexit ad dn̄. ⁊ ſcs f.
 emāſit valde conſolat⁹. **A**d lau
 dē d n i x. **D**e tribus latroni
 bus cōuerſis p ſc̄m f. qz vñ re
 uelata fuit pena inferni ⁊ glā paradisi.

Scs p̄t nō cupiens oēs
 p̄ducē ad ſalutē. mūdū p
 diſſas prouicias arcub̄bat ⁊ quo
 cūq; ibat (qua dīno spū duceba
 tur) nouā familiā dno acq̄rebat
Vñ ſicut vas elatū a dno balsa
 mū grē infundendo prexit in ſcla

frāſco
pp̄vii

uonia in marchia trivulfinā in
marchia anthonitana in apulia
in sacrotena et in multis partibus
alijs ubiq; multiplicando suos dñi
nr̄i ihu xpi. Vñ cū tr̄siret p̄ mō
tē ad casale ad cast̄r quod ē in dis
trictu burgi s̄a sepulchri r̄cepit i
bi nobile iuuenē de burgo p̄dō.
Et cū veniss̄ ad s̄m f. dixit ei.
P̄ ego velle libentissime f̄ v̄i f̄i
S̄c̄s vero f. r̄ndit. fili tu es iuuenis
delicat̄ et nobilis forte paupertate et
asperitate nr̄a nō potes sustine.
Ille vero ait. P̄ nōne vos estis ho
mines sicut ego. Sicut ḡ vos q̄ estis
mei siles sustinetis. et ego etiā cū
ad iutorio dñi nr̄i ihu xpi potero
sustine. Que responsio multū pla
uit s̄o f. et statim r̄cepit eū et bñ
dixit. et fr̄m angelū vocauit. Et
ita grauo se habuit q̄ paulop̄
s̄o f. eundē in mōte p̄dō casali
instituit gardianū. In illis autē
dieb; erāt t̄o famosi latrones qui
vndiq; multa maleficia p̄trabāt
Hij q̄dam die ad locū p̄dōm ve
nerūt rogātes fr̄m angelū gar
dianū ut eis de comestibilib; pro
uidet. Gardian⁹ vero illos rigida
r̄phencione r̄darguens dixit. Vos
fures et scussime homiade nō solū
nō erubescatis labores alioy depō
ri. s; insup̄ p̄sumitis ut accep
tis elemosinas suis dei exhibitas
denotare cū nō sitis digni q̄ tra
vos sustineat. q̄a nullū hoīem re
uerem. et deū qui vos creauit cō
tēpnitis. Itē ergo p̄ factis vestris
et huc amplius nō accedatis. Illi
vero turbati valde cū indignacōe
maxima r̄resserūt. Et eadē
die s̄o f. ad locū r̄dit portans

de questu quē cū s̄o fecerat v
nā castā panis et barillū vini
Cui cū frat̄ angel⁹ q̄lit illos latro
nes r̄pulerat retuliss̄. s̄o f. dure
r̄darguit ip̄m dicens q̄ ip̄e ges
serit. quia p̄dōres meli⁹ r̄ducat̄
cū dulcedine pietatis q̄m cū inre
pacione crudeli. Nā et mgr̄ nr̄ xps
cū angelū suū p̄m̄sim⁹ nō
inqt opus est valentib; medicis
s; male habentib;. Et nō veni vo
care iustos s; p̄dōres. et ideo frequē
t̄ cū p̄dōrib; m̄dūcabat. Quia
ḡ cont̄ caritate et cont̄ exemplū xpi
b̄ndicti f̄r̄st. p̄ s̄m̄ obiam p̄p̄o
tibi q̄ statim accipias totā istā cas
tā panū. et vini vasculū qd̄ acq̄
siera et sollite p̄ montes et valles.
Dicos latrones q̄ras donec iuenias
et panes istos d̄nes. et dictū vinū
ex parte mea p̄ntabis eis. Et p̄
her genuflectens de crudelitate tua
dices huiliter culpā tuā. et roga il
los ex pte mea q̄ amplius mala
ista nō faciāt. s; deū timeant. et
proximos nō offendant. Et si her
fecerit ego p̄mitto eis de necessari
is p̄ eoz corporib; continue p̄uide.
Et cū illi her huiliter dixeris r̄ita
ris. Interi tūc s̄o f. pro illi rogabit
dñm ut illoz corda ad p̄niam e
molliret. Vñ fr̄m est q̄ cū elemo
sinas illas a s̄o f. tr̄missas lat
nes illi comederent adinuicē cōfer
re ceperūt et dice. Heu nos miserōs
et infelices. q̄ durus et ifernalis
cruciat̄ nos expectat. qui p̄gim⁹
nō solū p̄dando hoīes et vulnerā
do s; etiā occidendo et tr̄ de tr̄ hor
rendis scelerib; et homicidijs nul
lo dei timore et cōpunctione cōsue
stimulamur. Et ecce iste s̄o f.

qui venit nō ad nos p̄t aliqua
vba valde iusta p̄t nr̄az malici
ā in nos erogata se corā nobis tā
hūilit̄ causauit. Et insup̄ s̄c̄i p̄s
tā liberale p̄missū etulit ⁊ panis
⁊ vini beneficiū attulit caritatis.
De ista sūt s̄c̄i d̄i q̄ celestē p̄iam
p̄merent. Nos aut̄ filij p̄dicatōis
etne ⁊ flāmas vlcere cotidie
nob̄ nr̄is nefandis sceleribz cu
mulam. **Alc̄as** vtz de patris
facinoribz ⁊ cōmissis flagitijs
possim⁹ a deo veniā miām inueniē
Uno vero illoz p̄dita verba dice
te. reliq̄ dixerūt. Quid ergo faci
ciōdū ē nobis. Et ille. Tam⁹ ad s̄c̄m
f̄ inq̄t. ⁊ si ip̄e nobis cōfidenciam
tribuat q̄ possim⁹ de magnis nr̄is
p̄cis miām inuenire a deo. Quid
quid ip̄e mādauerit faciam⁹. ut
possim⁹ aīas nr̄as de inferni baya
tro liberare. In quo cōsilio oēs t̄s
concordit̄ consenserūt. ⁊ venerūt
festinat̄ ad s̄c̄m f̄ dicentes. P̄
nos p̄t multa ⁊ pessima p̄cā nr̄a
nō confidim⁹ posse miām dei iue
nire. **Sz** tu si confidis q̄ d̄s ad
suā miām nos recipiat ecce para
ti sum⁹ teā p̄iam facē ⁊ in oibz
q̄ nob̄ p̄cepis obedie. **Q̄s** s̄c̄s f̄
benigne ⁊ caritate recipiens. ex
emplis eos multiplicibz exhortādo.
certos de inuenienda dei miā eos
reddidit. Et insup̄ se illis ac̄sitiu
eū a d̄no ip̄am miām ⁊ grām
p̄misit. instruens illos eā quō
diuine miē imensurabilis magni
tudo cūcta p̄cā nr̄a si infinita
essent p̄cellit. Et quō testante
euāgelio ⁊ ap̄lo paulo xp̄s b̄n̄
dictus in hūc mūdū p̄ peccatoribz
venit edimendis. Propt̄ q̄

salubria hortamēta t̄s d̄i latinos
abrenūciauerūt mūdō. ⁊ cepti
a s̄c̄o p̄re sibi tā habitu q̄ aīo ad
heserūt. Duo aut̄ illoz parū vi
uentes p̄ mutacionē laudabilem
de p̄nti sc̄lo d̄no vocante migraue
rūt. **Terc̄o** v̄o sup̄vicens s̄c̄ide
rans multa maḡ p̄cā q̄ fecerat
tali p̄nc̄ se subegit q̄ p̄ quidē
annos exceptis q̄dragēsimis q̄s
sicut alij faciēbat continue ter in
septimana panē t̄m̄o ⁊ aquā
manducabat. ⁊ content⁹ vna t̄m̄
ca t̄m̄ incedebat. **discalciat̄** cōtinue
⁊ p̄ matutinā. **Infra** illud xv̄ ano
rū t̄p̄ s̄c̄s f̄ t̄s fuit de hoc mūdō
ad p̄em̄ celestē. Cū aut̄ fr̄at̄ d̄s
h̄at̄ districtionē p̄nc̄ aīis pluri
mis tenuiss̄. q̄dā nocte p̄ matuti
nas tanta sopnolencia sibi sup̄ue
nit q̄ nullis argumentis poterat
sopno exstē. nec p̄ ut cōsuerent
vigilare. **Qui** cū eluctat̄ negret
nec valeret orac̄. temptacioni sup̄
cumbens iuit ad lōm ut dormiet
Et t̄m̄ aut̄ ut posuit caput in
lō fuit duct⁹ in sp̄u in mōtē ce
lesti valde in quo erat p̄fundissi
ma rupa. ⁊ hūc inde saxa p̄rupta
⁊ diuisi scopuli inq̄lit̄ p̄minētes
Ille v̄o a quo ducebatur impulit
eū de cacumine d̄e rive q̄ in p̄cep̄
tuendo p̄ saxa collisiones ⁊ rupi
bus in rupibz sustinendo. q̄ ad fi
dū ripe puenit oīa videbat̄ sua
mēbra dirupta ⁊ ossa cōfracta. **Q̄**
dū iacet sic male collis⁹ a suo duc
toē vocatur ut surget quia mag
nū ad hūc it̄ illū facē oportet. **Cū**
fr̄ r̄ndit. **Dur⁹** homo ⁊ indiscretus
videtis q̄ cū me videas usq̄ ad mor
tē contritū t̄m̄ dicis q̄ surgā. **Qui**

colbz

Ep̄ca

ductor accedens et tangens eum. Ita
tamen ab omnium membrorum collisione profectum
sanavit. Et tunc ostendit ei plani-
tatem magnam a cunctis lapidibus et
spinis et tribulis et lutosis atque aquosis
laminulis ubi illud oportebat
disfractum ingredi et ad finem illius
planicie accedere ubi erat quedam for-
nix ignita quam a longe videbat in
quam debebat intrare. Cum autem pla-
nicem illam cum multa angustia per-
transisset et ad fornacem illam pervenisset
dixit angelus ad illum. Ingredere for-
nacem istam quia sic est necessarium. Ille
fecit et respondit. Huius quoniam dicitur ductor
es qui cum videris me per istam angustis-
simam planiciem tam penaliter tribula-
tum quod maxima quere indignam et tu-
dine intra fornacem. Cum autem aspi-
cet circa fornacem vidit undique de-
mones cum furcas ignitis astantes
qui differentem intrare cum ipsis fur-
cis eum subito impulerunt. Qui
cum ipsum ignem intresset et per spacia ali-
quod ibi staret angelus expulit
eum ex fornace dicens. Prepara-
te ad eundem quia ad hunc habes hor-
ribile periculum pertransire. Cui ille
dicebat. O durissime ductor qui
nulla passione moueris. Vides quod
sicut quasi totum obustum et dicitur veni ad
hunc ad horribile periculum. Ange-
lus vero tangens eum profectum sanavit
et duxit eum ad quendam pontem qui
transvadari non poterat absque ingenti
periculo quia erat nimis extremus
et excessive polluit. Sub ponte vero
fluvius tribulis defluebat serpen-
tibus et draconibus scorpionibus et bu-
fombus et horrendis fetoribus plenus.
Et dixit angelus. Transi ponte
quia penitus ducunt te transire

105
Ille autem respondit. Et quomodo transire pote-
ro? querendum in tam periculoso fluvio.
Respondit angelus. Venias per me et po-
ne pedem tuum ubi videris poni meum
et bene transibis. Et accedens per ange-
lum pedem suum ponendo ubi procedens
ponebat et pervenit usque ad medium pon-
tis cum salute. Cum esset in medio pontis
angelus volando recessit et ascendit in
altum ad quosdam habitaculum valde mi-
rabile in altissimis collocatum et bene
notum quomodo angelus abvolavit. Sed cum re-
mansisset absque duce in ponte. etiam illa ter-
ribilia animalia fluminis capita iam eleva-
rent ad devorandum illum si cecidit. Stabat
in tanto timore quod nullomodo sciebat quod
faceret. quia nec poterat retro nec ante pro-
cedere. Unde in tanta tribulatione et peri-
culo positus indidit se et applicat
pontem et videns quod non erat refugium nisi
dei. cepit ex intimis cordis muovere
dominum Iesum Christum ut per suam sanctissimam et
purissimam misericordiam sibi subvenire digna-
retur. Et facta oratione visum est illi ut ipse
emitteret alas. de quibus valde gaudio expecta-
bant donec crescerent alae sperans ex-
fluvium ad locum quo volaverat angelus
transvolare. Et cum nimis festinasset
volare quia alae non plene creverant a vo-
latu deficiens cecidit super pontem et
omnes insuper pene ceciderunt. Et terri-
tus valde iterum pontem amplectens
tristitia inquam lacrimabiliter imploravit.
Et iterum visum est sibi ut emitteret
alas sed sicut prius ante profectum alarum
ad volandum festinans sedo cecidit
super pontem et pene ut prius silis cea-
deret. Qui attendens quod per festinam
am volare non poterat dixit in corde suo
Et alas? emiseram tamen dum expectabo
donec amplius non deficiam a volatu
Et visum est sibi quod inter primam et secundam

Ad illū vero celestē thesaurū dei
 amatoribz iſeruatū fuit fr̄ b̄nar
 d̄ ita mente eleuat⁹ a deo q̄ p̄ xv
 ānos sp̄ ibat tā mēte q̄ facie eret
 et ad celū. Et p̄t̄ nūmā eleuatio
 nē intellectus ad sup̄ celestia lumina
 ⁊ nūmā abſorāone affc̄ ad d̄ina ca
 rismā in illis xv ānis nūq̄ in mē
 sa fame sibi abſtulit corporale. De
 ōnibz q̄ sibi apponebantur aliqua
 talū comedebat ⁊ dicebat. Et de
 his q̄ hō nichil gustat nō d̄i abſtinē
 q̄a vera abſtinencia ē pugnaē cōt̄
 illa q̄ sapuit. Ad tantā etiā intelli
 genāe limp̄ditatē puenerat q̄ eā
 magni clerici enirebat ad eū et e
 nodabat tenebras q̄stionū in q̄cūq̄
 passu biblic q̄rebatur. Quia etiā
 mens eius erat penitus a t̄renis
 abſoluta q̄si p̄rudo volabat ad sū
 ma. aliq̄n p̄ viginti dies. aliq̄n p̄
 triginta solus p̄ moncū cacumina
 puolabat solūmō celestia d̄teplando.
 p̄opt̄ qd̄ dicebat s̄c̄o fr̄at̄ eḡd̄us.
 q̄ nō erat oibz hoc donū a deo q̄ e
 rat datū fr̄i b̄nardo ⁊ quita valle.
 ut se volando pasc̄et ut p̄rudo. Et
 p̄t̄ tā excellentē grām a d̄no sibi
 datā s̄c̄o f. libent̄ ⁊ sepe loq̄batur
 tū eo diebz ⁊ noctibz. Vñ aliq̄n in
 uenti sunt ambo p̄ totā noctē sil
 fuisse rapti ad deū in silua s̄z ubi
 cōuenerūt ad colloquendū de d̄no
 ihu cristo.

**De temptacōe fr̄is ru
 fini ⁊ quō ei cr̄st̄ apparuit**

Hac rufin⁹ de nobilitatibz de
 massio soa⁹ b̄ti f. ai quodā
 tpe uiuente b̄ti f. grauit a demōe
 de p̄destinacōne vexaretur i aū
 nā suggerebat cordi ei⁹ hostis an
 tiqu⁹ q̄ ip̄e nō erat de p̄destinatis
 ad vitā. ⁊ p̄det̄ q̄tquod religiois

seruatio faēt. P̄opt̄ hāc vexa
 cōne p̄ multos dies durante tot⁹
 erat melancolic⁹ ⁊ tristis effect⁹
 ⁊ suā pugna s̄c̄o f. d̄ce v̄c̄a d̄bat
 Nychdomin⁹ t̄n orōes cōsuetas
 minime dimitteb̄t. Et hostis an
 tiqu⁹ volens sibi tristitia adde q̄
 fr̄uit vulnerat suos dei ad pugna
 interiorē addidit eā exterioris ipug
 nae. Vñ apparens sibi in sp̄ene cu
 rifici dixit. O fr̄ rufine q̄re morōibz
 ⁊ p̄nā te affligis. cū tu nō sis de p̄des
 tinatis ad vitā. Et h̄ credas in q̄a
 ego sc̄o quos elegeri. ⁊ nō credas filio
 patri bernardonis si cōtrariū tibi
 dixerit. nec etiā ip̄m interrogas de ista
 materia q̄a ip̄e ul alius h̄ ignorat.
 s̄z ego q̄ sū dei filius b̄ti sc̄o. Idco cre
 das in p̄ certo q̄ tu es de nūo d̄apna
 tor. Et ip̄e fr̄at̄ franciscus. ⁊ p̄r eus
 ē d̄apnat⁹ ⁊ q̄cūq̄ sequit̄ eū d̄capit.
 fr̄at̄ aut̄ rufin⁹ erat im obtenebrat⁹
 a p̄nape tenebrarū q̄ iā fidē ⁊ a
 morē in s̄c̄o f. p̄diderat. ⁊ hoc sibi di
 cē nō curabat. Et q̄ s̄c̄o p̄r fr̄at̄ ru
 fin⁹ nō dicit sp̄us d̄ni euclant. Vñ
 ip̄e p̄r videns in sp̄u t̄m d̄icti
 fr̄is rufini periculū misit fr̄em mas
 sei p̄ ip̄o ut ad eū d̄nino venir̄z. Nā
 fr̄ rufin⁹ ⁊ sc̄o f. stabant in loco
 mōtis subasi iux̄ assisiū. fr̄ aut̄ ru
 phin⁹ respondit fr̄i massio. Quid ha
 beo ego fac̄ cū fr̄e francisco. Et tūc fr̄
 massio hō totus sp̄u s̄c̄o plen⁹ clare
 cognoscens maligni hostis fallaciā ait.
 O fr̄ rufine nescis tu q̄ s̄c̄o f. ē sc̄it
 āgelus d̄ni q̄ tot aīas illuminauit i
 mūdo. ⁊ a quo etiā nos tot d̄ine gr̄e
 d̄cepim⁹ dona. Vñ ego volo d̄nino q̄ tu
 venias ad eū. q̄a ego clare video a d̄pa
 bolo te d̄ceptū. Et tūc aut̄ fr̄ rufin⁹
 venit ad sc̄o f. Et cū s̄c̄o f. vidit eū a

longe cepit clamae. **O** fr̄ rufine ca-
telle cui credidisti. **E**t dixit tota p̄
ordine sibi temptacione q̄ habuerat
int̄ et ex. **E**t dicit ei q̄ ille q̄ p̄dā sug-
gerant erat dyabolus et nō xp̄s. id nullo
mō ei suggestioibz assentiret. **S**z q̄n
dicit tibi. tu es dampnat̄. et tu seare ves-
pōdeas. **A**peri os tuū et ibi pone catū. **E**t sit
tibi signū q̄ ip̄e ē dyabolus q̄ dō ubo
hoc statū fugiet. **A**d h̄ cognosce dō
ip̄m esse fuisse dyabolū. q̄a cor tuū in-
durauerat ad oē bonū. q̄d p̄p̄m ē of-
ficiū ei. **E**t cr̄st̄ b̄ndictus nūq̄ cor
hoīs fidelis indurat. ymo dicit. **A**uferā
tibi cor lapideū et dabo tibi carneū. **F**r̄
vero rufin̄ videns q̄ sc̄s f. dicebat
ita tota p̄ ordine seriem temptacionis
q̄ intus et extra vexat̄ fuerat cepit
forissime lacrimari. **E**t odorans sc̄m
f. ac culpā hūil̄t̄ et cognoscens de q̄d
ab ip̄o celauerat. ac tot̄ confortatus
in dno p̄ monita sc̄i p̄ris tot̄ mūt̄ ē
in meli. **D**ixit ei et sc̄s f. **V**ade fili
et confitearis et orois et suctū studiū nō
dimittas. et scias p̄ certo q̄ tempta-
ista est tibi ad magnā utilitatē et cō-
solacionē sicut experieris in breui.
Frat̄ aut̄ rufin̄ redyt ad cellā su-
am ad orādū in siluā. **E**t dū staret
cū multis lacrimis ad orandū. ecce
venit hostis antiquus in p̄sona xp̄i
dicens frat̄ rufine nōne dixi dixi
tibi q̄ tu filio petri bernardonis nō
crederes. et quia es dampnat̄. in oroi-
bz et lacrimis nō labores. et q̄d p̄dest tibi
si dū viuīs affugeris. et cū morieris es
dampnat̄. **C**ui statū dixit fr̄ rufin̄.
Aperi os tuū et ibi pone catū. **T**ūc
dyabolus indigt̄ recessit sū tāta tēpes-
tate et comocione lapidū motus subasq̄

et p̄ magnū spacū fluxit lapidū
multitudo ubi adhuc apparet
lapidū horrenda ruina. **N**ā
p̄ vallē eā dā montis saca se
inuitē collidendo ignē plurimū
emittebāt. **V**n̄ ad tā terribile stre-
pitū lapidū sc̄s f. et socij admi-
rantes ext̄ dnm̄ locū ut nouita-
tē illā aspicerent exierūt. **E**t tūc
fr̄ rufin̄ manifeste adūtit q̄
ip̄m hostis maligni decepat. **V**n̄
sc̄s ad san̄ f. redyt et prosternēs
se in trā iterū culpā suā dixit.
Et confortat̄ a sc̄o f. tot̄ pacifica-
tus emāsit. **E**t ai p̄ h̄ staret cū
multis lacrimis orādū. ecce xp̄s be-
nedict̄ sibi apparuit et totā aīz
suā diuino liquēnt amoc̄ ducēs.
Diferasti fili qui credidisti fr̄ f.
q̄a ille qui te cōtristauit fuit dya-
bolus ego aut̄ sū xp̄s nigr̄ tu. **E**t
ut de hoc te reddā certissimū hoc sit
tibi signū. q̄ don̄ in isto mūdo eis
nūq̄ de cetero eis tristis. **E**t b̄n̄
dixit xp̄s fr̄m rufinū et dimisit
eū in tanto gaudio et dulcedine
sp̄s et eleuacione mentis q̄ die
noctūq̄ erat absort̄ in dno. **E**t
cōfirmat̄ ē ex tūc in tanta grā et
b̄ndicōe et securitate salutis etne
q̄ tot̄ in virū alterū r̄nouatus ē.
Ad tāta eleuacionē mēt̄s et p̄scue-
rancia orois cōfirmat̄ est q̄ stetit
set continue infra puulā cartula
die noctūq̄ et templari dīna. si cū
alijs nō impediss̄. **V**n̄ dicebat
sc̄s f. de eo q̄ frat̄ rufin̄ eāt cano-
nizat̄ in celo dū adhuc uiuēt a
dno ihu xp̄o. et q̄ ip̄e nō dubitaret
in absentia sua dice sc̄m rufinū
ad huc existentē in trā. cē m̄no.

107
nufatu in celo. Ad laudem dñi nri
ihu xpi. **De mirabili obia**
Rat tu **frat̄s rufini socii b. f.**
Rufinus pp̄t assisioe cōtemptra
tionis studiū ita eat absort̄ i deū q̄
ñi insensibil̄ fr̄s ē. Vñ rarissime lo
quebatur. n̄ insup̄ vbi disseminādi
erat pditus gr̄a nā loquendi au
daciā nō habebat. Dñs aut̄ f. vna
die p̄cepit fr̄i rufino ut iret as
sisū i pdicāc̄ pp̄lo q̄dā altissim̄
sibi inspiciat̄. **Feat̄ vco rufin̄**
respondit. **P̄t̄ reuerēde p̄c̄ m̄ i**
nō mutas me ad hoc op̄? q̄ sic
bñ nō sū. ego gr̄as vbi nō habeo.
i su caā simplex i insans p̄deota
Dñs aut̄ f. dixit. Quia statim nō
obediisti m̄. ideo p̄ obediēciā tibi p̄a
pio q̄ nudus solis br̄as emanētibz
vadas assisū i intrans eccl̄sia aliq̄uā
nudus pp̄lo pdicab̄. **Qui statim sicut**
ver̄ obediens nud̄ p̄ceit assisū
i fr̄a euerēciā in quādā eccl̄sia
ad pdicandū surrexit. **Pueri aut̄**
i hoies reperit̄ vide i dice. **Q̄ eccl̄**
isti faciūt tantā p̄nāz q̄ efficiūt
amentes. **Intr̄i vero sc̄s f. cogitans**
de p̄mpta p̄mā obia fr̄is rufini
i de mandato suo tā duro seipm̄
cepit duriss̄e increpae dicēdo. **Vñ**
tibi fili petri vnar̄ domis vult̄ homi
no p̄ape fr̄i rufino q̄ ē de nobilio
ribz auibz de assisio vt vadat nu
dus ad pdicandū pp̄lo. **P̄ dñi ego**
faaā q̄ tu in te experieris q̄ ma
das in altero. **Et hoc dñs in feruoc̄**
sp̄s s̄a m̄dauit se tunica i nudus
iuit assisū dicens sc̄a fr̄em leo
nē q̄ suā i fr̄is rufini tunica dis
trictissime cogitans asportauit.
Que cū assisientes nudatū cerne
rēt velud fatūm deridebat̄ putantes

tā cū q̄ fr̄em rufinū pp̄t p̄māz
insanire. **Dñs aut̄ f. inuocit̄ fr̄es**
rufinū q̄ iā incep̄at̄ pdicare i du
re dicebat. **Carissimi fugite mū**
dū i dimittite p̄c̄m. reddite alic
nū si vitāe vultis i fernū. **suante**
mādata diligendo deū i p̄ximū
si p̄ge vultis ad celū. **Agite p̄nām**
qm̄ appropinquab̄ r̄gnū celozū.
Et tūc sc̄s f. nudus ascendit in p̄gu
lū i pdicauit tā stupēda de con
temptu mūdi. de p̄nā s̄a. de pau
ptate volūtaria. de desiderio r̄gni
celestis. de nuditate i obprobriis
i s̄assima passione dñi nri ihu x̄
cruat̄ fixi q̄ cūcti hoies i mulieres
qui ibi cōuenerant in maxima copia
cep̄t̄ flere altissime. i incredibi
li deuotione i cōpunctioe mīaz altis
simi ad s̄ydera clamabat̄. ita q̄ q̄
oēs in mentis stupore cōuert̄i sūt.
Et fuit illa die in assisio tant̄ plac̄
in pp̄lo assisiente q̄ nūq̄ in illa ciui
tate de passione dñi nri ihu xpi fuit
s̄ilis planctus aud̄t̄. i sic edificato
pp̄lo i xpi oibz cōsolatis i vocibus
altissimis b̄n̄dixim̄ noie dñi nri
ihu xpi sc̄s f. **Feat̄ r̄idui fr̄em**
rufinū i se simul cū ip̄o remd̄it̄
Et r̄iduit̄ tunicas gloriabāt̄ i lau
dabāt̄ dñm̄ seipos vicerant̄. i q̄ oues
xpi edificauerat̄. i q̄ cōtempnēd̄
cet̄ mūdos ostenderant̄ i ad locū
porācūale redierūt̄ i b̄nos se ēputa
bant qui possent̄ eius t̄ngē fimbriā
vestimenti. **Ad laudem dñi nri ihu x̄**
De fr̄e rufino quō liberauit de
P̄dicitus fr̄e rufin̄ **moniacū.**
pp̄t̄ magnā cordis attentioe
ad deū i angelicā mētis q̄etē q̄n̄cūq̄
ab aliq̄ vocabatur cū tāta ḡuitate i
dulcedine i vocis morositate ipm̄

108
ma plenarie confirmatus Ad lau
de & gloria dñi n. i. xpi. Amē.

Srat de fratre rufino quo e
rat de tibus electis vniuers

Sicut dñs nr ih̄s xps bn̄
dicitur in euāgelio. Cognosco
oues meas & cognoscūt me mee.
ita b̄s p̄ nr̄ f̄ tāq̄ bon⁹ pastor.
oīa merita & v̄tutes socioꝝ suoꝝ
dñō sibi reuelante sciebat. Et cog
noscebat insup̄ defect⁹ & vicia. p̄t
quod nouerat oībus de remedio
oportuno p̄uide. sup̄bos hūilādo
& hūiles exaltādo. vituperādo
vicia & exaltādo v̄tutes sicut q̄sq̄
p̄t adūte in mirandis reuelacioni
bus q̄s habebat de illa sua fami
lia p̄mitia. Nā ut vni de multis
rōmemore. semel sc̄s f. sedens in
quodā locello cū socijs. se cū illis
in diuino colloquio exercebat.
Et aut rufin⁹ v̄t v̄tūq̄ s̄tate p̄
sp̄itū nō eat tūc cū illis i illo diu
no colloquio. q̄a nondū de silua
exiuerat in quā orōis cū p̄reerat.
Et sc̄s f. dū cū p̄dōs socijs in s̄s
exhortacionibz & colloquijs diuinis
p̄cedet. ecce f̄ rufin⁹ nobilis cuius
assisy s̄ nobilior secū⁹ dei. virgo
purissimus & contemplacioni diu
ne p̄rogatā nobili sublimatus. o
dorifere insup̄ conuersacionis flori
bz corā deo & hoībz adornatus. egre
diebatur de silua ubi steterat con
templari celestia & transibat paz
a longe a sc̄o f. Quē cū sc̄s a lōge
cerneret. vertens se dixit ad socios.
Dicatis m̄ charissimi q̄ est sanctior
aīa quā de habeat in mūdo. Qui
hūilē r̄nderūt. q̄ estimabat ip̄m
sc̄m f. hoc p̄uilegio sublimari. Ip̄e
vero respondit. Ego carissimi fr̄es
sū indignior & vilior hō ex me q̄ de
habeat in mūdo. Sed videtis vos
istū fr̄em rufinū nr̄ exante de sil
ua. Deus in reuelauit q̄ aīa eius ē

vna de tibus sanctoribz aīabz q̄s de
nūc h̄z in mūdo isto. Et firmit̄ dico
vobis q̄ nō dubitare ip̄m sc̄m fr̄em cu
finū vocatē dū ad huc viuit in corpe.
cū aīa eius sit in gr̄a confirmā & s̄c̄i
f̄c̄ata & canonisata in celo a dño ih̄u x̄.
Et aut̄ v̄ba dicebat sc̄s f. in absentia
dñi fr̄is. In quibz ostendebat. q̄ ip̄e
sc̄s p̄ sicut bonus pastor oues suas ne
uerat. a quibus v̄tutibz deficerent. q̄
ostendit in fr̄e helva cū eū dephendet
de sup̄bia. Et in fr̄e johāne de capella
cū illi p̄t ei⁹ malicia p̄dicet de suspe
cione p̄ria. Et in fr̄e cu⁹ dyabolus de
tinebat gutt cū corriget de mobia. Et
in fr̄ibus venientibus de tra laboris.
cū arguetur vn⁹ illoꝝ de pestilencia
quā cont̄ socū fecerat in via. *petulana*
Vocant
insup̄ oues suas. in quibus gr̄as ha
bundarent. sicut appuit in fr̄e bernar
do. in fr̄e rufino p̄dicto. & de pluribus
alijs. de quibus deus b̄o f. bono pas
tori magnalia reuelabat Ad laudē &

**Quō sc̄s fr̄asce dūt̄ duos nobi
les de marchia athonitana dū p̄
diget bononie. s̄ fr̄at̄e peregr
ni et fratrem ricardum.**

Quodā tpe dū wet sc̄s f. p̄ mūdu.
et bononiā p̄gress⁹. cūq̄ adue
tū eius pplus cognouit. fr̄s est cōar
sus om̄i ad sc̄m f. ita q̄ vix poterat
ire p̄ tram. Om̄es enī ip̄m tāq̄ flo
rē mūdi & angelū dñi cupiebāt vi
de. ita q̄ ad plateā ciuitatis cū pena
maxima puenit. Congregato igit̄
p̄plo maximo viroꝝ ac mulier. & ml
toꝝ scolarū. surgens sc̄s f. in medio.
tā miranda & stupenda dictante spū
sc̄o p̄dicauit. q̄ nō hō s̄ angelus vide
batur. Nā videbantur illa verba ei⁹
celestia q̄si sagitte acite potentis de
aeris sapie dīne p̄cedē. q̄ corda om̄
tā valde penetrabant q̄ maxima

multitudine viroz ac mulieru a
statu pccati ad pnie lameta conuertit
Int quos erat ibi studentes de nobi
lioribus de marthia aconitana. sc
peregrin' qcat de domo fallarois
& riterius. Isti int alios p sac vba
sca pris tacti intrinsecus. venerunt
ad btm f. dicentes se penit' velle
mudu ylinque & scm ipi' habitu
sume. Dcs aut f. ipoz feruore co
sideras. cognouit p spm scm ipos
missos a deo. Et insup intellexit
cui et qli conuersatio qsz coz se sub
det Vn cu gaudio ricipiens eos dixit.
Tu peregrine tene via huilitatis.
et tu riteri huias fribz. & ita scm
e. Na fe peregrin' nuq' voluit ce
ut clericus. s; sicut layc' masit. Cu
ess; bon' lrae' & in decretalibz eru
dit. Prop' qua huilitate puenit
ad maximam gram pfectione vtutu.
& speciale ad gram copuccionis &
amoris dñi nri ihu xpi. Na xpi
amoc' succes' & desiderio martiry i
flamat' p'ceit iherosolimā ad vi
sitandu loca sac'issima saluatoris.
portans secū volumē euageliū.
& cū legēt loca sac' vñ deus & hō p
reterat. & eadē pedibz tangēt & o
culis cernēt se ibidē ad orādū de
ū inclinabūt. & amplexabatur bra
chy fidei ista loca sc'issima & labys
osculabat' amois & lacrimis deu
tionis cuncta rigabūt. ita qz cunctos

cernētes ad deuotionē maximā
prouocabt. Ordinate vco dispo
sitione diuina ruersus ē in pta
liā. & tāq' vē pegrin' mudi et
cuius celestis regni. suos nobiles
& sanguineos rarissime visitabē
ofortabē eos ad mudi contemptū.
et sobrie loquēs ad dñm eos in
tabē amorē. & expedite ac festinat'
rēdebt ab eis dices. qz xps ihs
q' nobilitat aiaz nō inuenitur
int cognatos & notos. De isto
frē peregrino habuit dice fe be
nardus. sc'issimū pris nri frācisa
pmogenit'. vñū vbu mirabile
valde. sc'q' ipē fe peregrin' cat v
n' de pfectionibz ist' mudi. fuit
siquidē peregrin'. Na amor xpi
quē in corde suo sp hēbt nō per
mittebat cū in aliqua catura
qescē nec affm eius figē in ali
quo tpali. s; sp ad pñas tende.
et ad pñas aspirē. et de vtute i
vtute asende don' in amatu tñs
formaet amate. Tandē plenus
vtutibz ad xpm quē toto corde
dilexit. cū mltis miraculis an
morte & post mortē in pace qe
uit qd laudē rē. **Qualit' scs f.**
liberant fecm riteriu de max' te.
H Ras riterius dñi fratris
peregrini in tris ofocius
et nūc riterius i cels. dñi p vitā
actiaz dū viuet ābulans & deo

et hominibus fidelissime puer
frater est familiarissimus et carissimus
sicut f. ita quod multa a sancto f. didicit.
et ipso docente tunc intellexit de
multis dubijs veritate et cognovit
vultum domini voluntate et secundum vaticinatum
sua patris fratribus habebat. Factum
est autem ministrum in marca de antonia.
et propter zelum dei quasi spiritus in corde suo
ardebat tamen maxima pace et discre-
tione regere peruenit sequens christi
exemplum quod voluit pater facere quasi docere.
Post aliquod tempus permisit sibi
diuina dispensatio in lucrum aie-
tentatione. nec minus anxius et
turbatus affligebat se in abstinentia
et disciplina et lacrimis et orationibus.
Sua tentatione liberari non poterat. et
multotiens ducebatur ad maxi-
mam desperationem. Nam propter immanitatem
tentationis credebat se delictum
a deo. In ultima vero desolatione
et tentatione positus. cogitauit in
corde suo dicens. Surgam et ibo ad
patrem meum fratris mei. et si ipse me
ostendit familiaritatem credo quod deus
propitius erit mihi. Simile signum est quod
delictus sum. Et arripens et ibat
ad fratrem f. Fratres autem fratris in pala-
cio episcopi assistentis frustis infirmus.
et cogitanti sibi de deo fuit sibi reuelatum
a deo ordo tentationis. et aduersus
et propositum dei fratris. Et tunc vocauit so-
cios suos fratrem massicum et fratrem le-
onem. dicens eis. Ite velociter in occur-
sum filii mei fratris mei ricery et ex parte
mea ipsum amplectentes et salutantes

197
dicit illi quod inter omnes fratres qui sunt in mundo
singulariter cum diligo. Illi vero sicut ver-
obiter filii statim exierunt in occursum fratris
ricery. et inuenientes eum sicut dixerat sancto
f. amplectentes et abrauerunt eum amabilia
verba patris. quanta illi tunc consolationibus et ple-
uerunt quod totum fuit quasi lacus factus ex gaudio.
Quanta vero tunc ostendit letitiam quod gest-
tuit gaudio et quanto deo laudes et gratias
referbat quod de prospera fecerat suum ut vix
posset explicari simone. O bone ihesu quantum
quod delinquentes sperantes in te habes spes cum
tentatione peruenit ut possim sustinere. Ad
plura. Puenit ad locum ubi iacebat ange-
lus et diuinitus vir fratris. et cum esset quirit
infirmus surrexit et iuit in occursum illi
et amplectens eum dixit. Dulcissime fili fr-
ricery. inter omnes fratres qui sunt in mundo toto
te diligo. et in pectus eius signum crucis in
fronte et ipsum amatissime osculans in eo-
dem loco dixit. fili mi et carissime. Iste tentatio
dei fuit tibi ad maximum lucrum tuum. si
non vis amplius lucrum. Mirabile dictum.
Et tunc omnis illa tentatio dyabolica excessit
ac si in vita sua nunquam sensisset. et mansit
in deo totum consolat. Ad laudem domini etc.
De fratre leone quo apparuit sibi.
Olorose innocente sancto fratre
quod corpus deo daret et animam ad gratiam in
ducat et gloriam amator fratris sancti. propter mag-
nam puritatem et columbinam innocentiam quam
in fratre leone cernebat. ipsum frequenter duce-
bat pro socio. et ad secreta tamen diebus quod noc-
tibus sepius admittit. Quippe inter so-
cios sancti patris qui plus de sanctis et mirabi-
libus sciunt. fuit frater leo positus. Nam ipse
frequenter vidit eum leuatum in aere sicut

infra dicitur. Ipse audiuit eum frequenter cum christo et beata uirgine et angelis colloquente. Ipse insuper uidit lucem igneam de celo super sanctum f. descendere et uocem de ipsa luce audiuit cum ipso loquente. Ipse etiam dum quadam die periret uideret uidit ante faciem sancti patris crucis pulcherrimam precedentem et christum in ipsa pendente. Et uidebat quod crux ista mirabilis cum sancto f. staret stabit. et cum ambularet perit et ipsa ambularet et quicquid sancto f. agebat illa ante faciem eius precedebat. Et erat crux illa tantum splendoris. quod non solum faciem sancti f. sed illuminabat et decorabat aere arcuumque et omnia fere leo clara luce tenebat. Hinc fere leoni non solum in uita fecit solacioes mirabiles. sed etiam post mortem sancto f. apparuit ei frequenter. Unde quidam uix dum fere leo in orationibus uigilaret apparuit sibi dicens. Quod fere leo et corda uis quod quando ego eram in mundo predicabam fame magna in uniuerso orbe uenturam. et dicebam me scire quedam pauperculorum hominum per cuius amorem deus precebat. et donec ille pauperculorum uiuere famis pestilentia non mittebat. Respondit fere leo. Unde et cordor per sanctissime. Et ait per sancto f. Ego eram illa creatura et ille pauperculorum homo per cuius amorem deus fame in homines non mittebat. sed propter humilitatem nolebam me perire. Rursum autem scias per certo fere leo quod per heresidum mundo uenit tribulatio et uisio famem in terra. ita quod ex fame multi homines moriuntur. Et ita fuit. Nam forte ad sex menses per huiusmodi uerba in magna fame ubi

et inualuit. quod homines non solum ra-
dices herbarum sed cortices arborum
manu ducebant. Unde pro fame perierunt
multitudo hominum. **Laet** igitur
ex predictis. fere leonis innotescit.
et sancto f. diuina amicitia. et ineffa-
bilis prophetia. Ad laudem domini et
De fere leone qui uidit sanctum f. eleuatum a terra uidit et palpauit eum.
Quoniam beatus per sanctum f. in capite **stigmata**
sentire noua et diuina caris-
ma in illa sua anima benedicta. frequen-
ter in aere non solum metallicum. sed cor-
porali eleuabatur a terra. fiebat
enim mira dei dispensatio circa ipsum
in eleuationibus superdictis. scilicet quod quando
to diuine gratie dona accumulata sen-
ciebant. tanto altius eleuabatur a terra.
sicut oculata fide pluries et socij con-
spexerunt. et singulariter fere leo que
propter suam colubina primo angelicam in-
nocentiam frequenter sancto f. intesse
ad orationis clandestina studia permuta-
bat. Unde ipse fere leo sepe uide meruit
et sanctum patrem in aere subleuatum per
et nunquam secundum gradum supernorum sensuum
quibus de uirtute in uirtute proficendo
sursum agebatur in deum. Aliquam die
tunc fere leo uidit sanctum f. eleuatum a
terra in tantum quod tangere poterat pedes
eius. Aliquam uide meruit eundem
patrem sanctissimum eleuatum usque ad
craucina arborum. Aliquam in tanta
altitudine sursum uertum quod uix illu-
uisus ualebat attingere. Et in ue-
ro pedes beati f. ualebat attingere

amplerebatur illos et osculando
 cum deuotissimis lacrimis exorabat
 dicens. Deus pater esto in peccatori.
 et per merita sanctissimi huius viri fac me
 tua sanctissima misericordiam inuenire. Cum
 tamen eleuatum aspiceret quod ipsum tamen non
 ualeat se sub sancto f. prosternens orones si-
 militer per me faciebat. Hec autem eleua-
 tiones sancti patris fuerunt in loco alijne
 et in alijs locis quod plurimis. Hinc
 facti leoni solus sanctus f. sua stigmata comut-
 tebat tangenda et nouis peccatis re-
 mutanda. quod in clauos illos mirabi-
 les et carnis reliqua ad tenendum sang-
 uine et mitigandum dolore die quilibet
 ebdomade renouabit. excepto die io-
 uis de sero et per totum uenens in quo
 nullum uolebat apponi remedium. ut
 ob amore christi eodem die crucifixionis.
 in doloribus crucis uel crucifixi pen-
 det. Aliquam manumillas tam uerandis
 stigmatibus insignitas ante cor fratris leo-
 nis sanctus f. studiosus apponebat. Ex
 quod appositione tanta deuotione facti leo-
 seniebat in corde quod quasi expirabat fec-
 quentibus singultibus in stupore mu-
 tant. Ad laudem et **Miraculum de**
sanctis stigmatibus sancti fructuosa.
Quanta fuerunt digna illa
 miranda sancti patris stigmata
 apparet ex quodam uerabili miracu-
 lo in quodam conuictu fratrum predicatorum
 euidenter ostenso. Erat enim in ipso pre-
 dicatione conuictu quodam frater predicator
 qui beatum fructuosa ita cordialiter odeat. quod
 non in pictura uideat. non uerbo audire.
 nec corde credere poterat fuisse sanctus

stigmatibus insignitum. Unde cum dictus frater
 conuictualis uel motus in conuictu
 consistet in cuius effectorio depictus erat
 sanctus f. cum sanctis stigmatibus. infidelitate
 motus et odio. accessit occulte et cum
 cultello sancti stigmata depicta de pic-
 tura sancti patris abrasit ita quod penitus
 nichil apparebat. Dequenti autem
 die cum idem frater sedet in mensa respexit
 in sancti f. ymaginem et uidit ibi stigmata
 in locis ubi abraserat recentiora quam
 prima. et indignatus cogitauit quod non
 profecto penitus abraserat. et obseruas ho-
 ram quam nullus adesset (quia quod malefa-
 cit odit lucem) accessit et sancto abrasit
 stigmata sancti. ita tamen quod cementum non des-
 truxit picturam substratum. Tertia uero
 die cum idem frater in mensa respexit ad y-
 maginem sancti f. et ecce uidit illa sancti
 stigmata tam pulchra et noua quam nunquam
 apparuerunt ita recentia. Tunc idem frater
 obtenebratus nequam et perfidia incita-
 tus. patris secundo addidit et dixit
 in corde suo. Deus ego talia stigmata
 illa delebo quod nunquam de cetero appare-
 bunt. Et sicut solebat obseruabat te-
 perum in quod oculi hominum non uiderent. et ob-
 litus quod oculis dei cuncta nuda sunt
 et aperta. cum impetu furioso tulit cul-
 tellum et effodit de pictura signa stig-
 matum. colore effodiens et cementum.
 Stata uero cum profectus effodit. inceptit
 sanguis de ipsis effossionibus emanare.
 et facie et manibus et tunica demum frater
 sanguis ille impetuosius persiliens cru-
 entae. Ille uero territus quasi mortuus
 cecidit. Sanguis ille ut riuus fluit

sedet

in ipso

p murū de illis factis stigmatibus ab il-
lo misero effossis. Interi frēs p̄dā cōue-
tus ad illū iacētē q̄si examine cōuenert.
et adūterentes illius maliciā plurimū
doluerūt. Videntes insup cū sanguis
ille defluebat cōtinue. obturauerūt
illa foramina cū p̄cis et bomba ce-
net poterāt sanguis fluxū estingere.
Quapp̄ timentes ne illud seculāes
ppendent et ex inde scandalū et vitupe-
rū sustinerēt. cogitauerūt deuote re-
cuerē ad b̄m̄ f. et p̄or cū oibz de cōue-
tu se expoliantes an̄ ymaginē s̄i f.
et se disciplinantes et cū lacrimis orātes.
rogauerūt s̄m̄ f. q̄ offensa d̄i fr̄is
miserat dimittet. et sanguis illū flux-
ū estingē dignaretur. Et statū p̄p̄
fuit illoz orō exaudita. Sanguis
amplius nō defluxit. et stigmā s̄i ab
oibz veneranda in sua pulchritudinē
emāserūt. s̄e v̄o p̄ditus ex tū fact⁹
ē deuotissim⁹ s̄i f. Et ut testati sunt
frēs de loco alūne causa deuotionis
arcesat et bomba illa cruenta sc̄m̄
detulit et fr̄ibz illis dedit. Venit insu-
p causa deuotionis ad sc̄m̄ mariā
de angelis et oīa loca s̄i f. deuotissime
visitauit cū euerencia magna et la-
crimis. Nā v̄b̄cū q̄ de factis l̄ de rebz
s̄i fr̄a s̄a poterāt inuenire in tā deuo-
tis lacrimis erūpebat q̄ facebat eā
alios lacrimā. Ip̄e eā oīa p̄dicta mi-
raula corā multis fr̄ibz minoribus
in alūna et assisio recitauit. Socys suos
tū absentibz. ne forte p̄dā in obp̄brū
suis ordīs reputarent. fact⁹ est dictus
fr̄a ob merita s̄i f. ita ad frēs eius be-

miolus q̄ sicut illos aliquā vidē
nō poterat. ita p̄ in caritate dei
factus. ip̄os fr̄i amoris venera-
batur affai. Ad laudē et. **Qualit̄**
x̄p̄s appuit fr̄i massico de marignano
sono b̄i f.
Tlli s̄i socy. b̄i p̄is n̄i fr̄i. sono b̄i f.
paupes q̄dem r̄ibus. diuites autē
deo. nō q̄rebāt in auro d̄ites fieri
vl̄ argento. s̄i sollicitissime procura-
bant ditari s̄is v̄tutibz q̄bz ad ve-
ras et etnas d̄ias p̄uenitur. Vn̄
accidit quādā die q̄ fr̄a massens
vn̄ de clas socys s̄i p̄is. cū de do-
socy loq̄rentur. Vn̄ eoz dixit. q̄
erat quādā dei amic⁹ q̄ magna
actiē vite et cōtemplatiē graciā
possidebat et cū his habebat p̄fū-
dū hūilitatis abyssū. q̄ se peccato-
rē maximū estimab̄t. q̄ hūilitas
illū s̄ificabat et cōfirmabat. et cres-
cē in dictis donis continue facieb̄t.
et quod melius ē. nūq̄ a deo cadē
p̄mittebat. Que miranda ut
fr̄a massens auduit. et adūter illū
thesaurū eē vite etne salutis. in-
tū exarsit amoc ad habendā v̄-
tutē d̄e hūilitatis. dei āplexu dig-
nissimā. q̄ in feruorē magno ad-
relū eleuans facē. voto se strinx-
firmissimo. nūq̄ in isto mūdo letū
donec hūilitatē illā p̄clarissimā
in aīa sua sentiēt ad esse. Et h̄
voto in sc̄o p̄posito fr̄o stabat cō-
tinue in cella eclusis. et interim
deo gemitibz et narrabilibz cōtinu-
e se affligebat. q̄a videbatur sibi
se esse hoīem penit⁹ dignū ifer-

no. nisi ad illā scissimā hūilitatē
pueniret q̄ ille amicus dei q̄ audiret
plenu v̄tutibz. inferiore oibz se re
putab̄t. ymo se penit̄ dignū estima
bat inferno. Et dū sic istis fr̄ mas
seus p̄ dies plurimos p̄māss̄ in
fame et siti. et multis lacrimis se mac
tando. accidit q̄ q̄dā die inquit in
siluā et eūdo p̄ ip̄s p̄ d̄o desideio
vehemēti. emittebat luct̄ clamores.
et lacrimosa suspicia postulando v̄tu
tē dicitā a d̄no sibi dari. Et q̄a d̄ns
sanat cōt̄os corde. et exaudit voces
hūilū. sc̄a est sibi vox de celo. bis
damas. Frat̄ masseus fr̄ masseus. Et
p̄ sp̄m sanctū recognoscens r̄spōdit
D̄ne mi. Et d̄ns ad eū Quid vis
dāe. q̄d vis dāe ad hāc grām pos
sidentā. Et fr̄ masseus r̄ndit. O
culos capitis mei. Et d̄ns ad eū.
Et ego volo q̄ oculos et grāz habe
as. fr̄ aut̄ masseus emāsit i tāta
grā aptate hūilitatis et luīne dei
q̄ d̄nue cāt in iubilo. Et sepe
q̄n orab̄t facieb̄t quēdā iubilū vni
formē. et voce obtusa faciebat q̄i
colūbus. v. v. v. ac facie hylari et
iocunda cōtemplacōni vacab̄t.
et sup̄ hoc hūilim̄ fact̄ p̄ auctis
hominibz se minimū reputabat.
Interrogauit eū fr̄ iacobz de fallere
no sc̄e memorie. q̄re v̄sum nō mu
tab̄t in iubilo. Cui r̄spondit cū
magna leticia. Quia cū vna re
inuenitur oē bonū nō oportet q̄
variet v̄sū. Ad laudē d̄ni. n. ihu x̄
Qualr sc̄a clā fuit portata i

nocte natui... d̄ni ad ecclesia sc̄a f.

Qum deuotissima cristi sp̄osa
clara re clara noie ḡnter i
firmā. corpe apud san̄ damianū
morā contrahēbat. ad soluedas ho
ras canonicas cū alijs ad eccl̄az
ire nō poteat. Adueniente vero
solemnitate d̄ni nr̄i ihu cristi
b̄ndicti ad cur̄ matutinū sorores
solebant accede et in missa nati
uitatis cōmunicāe deuote. **Clā**
clara oibz eūtibz ad solēnitatē
sola emāsit in loco ifirmitate
ḡuata. cū nō pua t̄n desolacōne.
eo q̄ nō poterat inf̄ esse ad tā deuō
solemnia. **Et** d̄ns ihs volens hanc
suā sponsā fidelissimā consolari.
fuit eā in eccl̄a sc̄a f. tā in matutis
q̄ in missa et i omni solēnitate fes
tua sp̄u p̄nāalr̄ intesse. ita q̄ tā
cantū fr̄m q̄ organa vsq̄ ad finē
nisse audiret iuulenti. Et q̄ plus
ē sacra cōiem accepit et plene con
solā emāsit. Cū aut̄ sorores d̄pleto
officio in sc̄o damiano. ad sc̄am fr̄
dissent. dixert. **Q** d̄nā clā clarissā.
q̄ magnā solacōne habui in ista
natiuitate d̄ni saluatoris. vtina
potuisses eē nobiscū. **Illā** v̄o r̄nd.
Grās ago deo meo ihu cristo b̄nd̄cō
sorores et filie mee carissē. q̄a ad oīa
solemnia hui⁹ noctis. et ad maiora
et deuotiora q̄ vos exiti cōsolā. **Flā**
d̄no meo ihu xp̄o faciente. et b̄ssio
p̄re meo sc̄o f. p̄curate. inf̄ fui i eccl̄a
p̄ris mei sc̄a f. et corporalibz auribz
et metalibz audiu c̄ictos c̄ictus et

organa. et insup ibi sacra coram
suscepi. Un de tanta gra in facta
gaudete. et xpm ihm bndictu toto
corde laudate. qa et h infirma ia
cui et nefas quō vtz i corpe an ex
corp⁹ in solēnitate tota ut pdixi. et
sō festo in fūi Ad laudē dñi nrī et.

*Qualē ad mādātū dñi pape cru
cē miraculose panibz ipressit scā clā*

plij
Santa clā deuotissima cruce
discipula. et piosa plātula bā
f. cat tūte scātatis. q nō solū epī et
cardinales. s; et sūm⁹ pontifex illā
audiē et vidē affuōse cupiebat et se
pe psonaliter visitabat. Et enī qdam
vire papa ad monasteriū scē clare
accessit ut ab ea q cat sacriū sps sa
audiēt celestia et dīna colloqā. Ut q
igit dū de salute aīe et laude dīna
tractantes. interim scā clā fecit pa
nes p sororibz in mēsis oībz pparari.
cupiens panes illos rseruare a cristi
vicario bndictos. Un finita collacoē
scāissima clā scā genuflectens cū mag
vuerencia rogauit sūmū potifice ut
panes in mēsis appositos dignaretur
bndicē. papa vco rridit. Soror clara
fidelissima. ego volo q tu bndicas
panes istos. et facias sup eos cruce xpi
bndā cui te totā in medullatū sacri
ficiū obtulisti. Illa vco rridit. Dñs
sime pī pntis m. qa in h^o ecm rphen
denda nimis ut corā cristi vicario
ego q sū vna vilis muliercula p su
mere face talē bndicoēs. Et ip rri
dit. Ad hoc ut p supāoni nō impu
tetur s; ut insup habeas inde meritū.

papio tibi p scām o bēdictā q
sup istos panes facias sig^m scē cru
cis. et bndicas eos i noīe dñi nrī
ihu cristi. Illa vco tāq obīe fili
a sup panes illos crē facies deuo
tissime bndixit. Mirabile certe
q statū in oībz panibz apparuit
pulcherrimū signū crucis. de qbz
plures fuerūt cū magna deuo
tione comesti. et plures p miracu
lū in posteriū rseruati. Papa in
sup de vtuosa cruce a sponsa x
facta amirans pmo grās deo eg
et postea btām clarā rsolabiliter
bndixit. Morabatur in dō mo
nasterio ortulana mē scē clare
et soror agnes eiusdē germana
Dēs spū scō plene cū multis a
lys scās monialibz et sponsis xpi
ad qō scō f. infirmos plurimos
tūsmittebat. vūte crucis quā
toto corde colebat quotq signa
nabantur rmediū rportabat.
Ad laudē et glām dñi nrī et.

*Qualē dñā iacoba de septe To
lyis visitauit frēm egidiū.*

plij
Qum scō frē egidi⁹ sta et pu
sū dñā iacoba de septem
solys nobilis. et deuotissima fem
minoz venit vidē eū. postea su
per uenit frē guard⁹ de ordine
minoz valde spūalis ut aliqd
bonū vbu ab eodē audiēt. plu
ribz alyz frībz astantibz frater
egidi⁹ dixit hoc vbu vulgarit
Propt illud qd hō pt venit ad
id qd nō vult. frat vco guar

112
dus p̄datus ut ponet fecm̄ egidi
n̄ in v̄bis r̄ndit. Minor f̄ egidi
quō hō p̄t illud qd̄ p̄t venit ad
illud qd̄ nō vult. cū hō nichil pos
sit ex se. Et h̄ possū mltipluci voc
p̄bac. p̄mo q̄a posse p̄supponit ali
quid. v̄n̄ talis ē oppō rei q̄lis ē
esse ei. sicut ignis calefacit quia
mlto ē. s̄ hō ex se est nichil. v̄n̄
ap̄h. q̄ cōputat se aliqd̄ eē cū nich
il sit ip̄e se seduat. ḡ q̄ nichil ē
nichil p̄t. ḡ hō nichil p̄t. **Secūdo** 2°
p̄bo sic q̄ hō nichil p̄t. q̄a si hō
aliqd̄ p̄t. ā roē aīe tm̄. ā roē cor
poris tm̄. ā roē conuicti. **Kanoē**
aīe tm̄. certū ē q̄ nichil p̄t. q̄a
aīa exuta corpe nō p̄t mereri
ner demereri. roē eā corpis tm̄
nichil p̄t. q̄a corpe sine aīa ē p̄ua
tū vita ⁊ forma. ⁊ ideo nō p̄t agē.
quia oīs actus est forma. **Rōē** s̄lt
cōiuncti hō nichil p̄t. q̄a si aliqd̄
possit hoc q̄s roē aīe q̄ est forma
ei. **S̄** sicut iā d̄c̄m̄ ē si aīa exu
ta corpe nichil p̄t. mlto min⁹ cō
iuncta corpi. nā corpe qd̄ corrupti
tur aggrauat aīam. Et de hoc
pono tibi exemplū f̄ egidi. **Si**
asin⁹ nō p̄t ambulāc sine onē
multo min⁹ cū onē. Et ideo p̄ h̄
exemplū videtur q̄ aīa minus
possit opari aggruata corpe q̄ ex
uta. s̄ exuta nichil p̄t. ḡ n̄ cō
iuncta. Et multa talia argumē
ta ⁊ plura q̄ p̄dca nūc x̄ij fecit
cont̄ d̄c̄m̄ f̄is egidy ut ponet
eū in v̄bis. De quibz argumētis

fuerūt oēs q̄ aderant admirati.
Frat egidius r̄ndit. Male dixit ti
frat guarda. Dicis culpā tuā de oī
bus. Frat v̄cō guarda subridēs dixit
suā culpā. Et p̄tea vidēs f̄ egidi
q̄ nō diceat ex corde. nichil valet
ista culpa aut f̄ guarda. et q̄n̄ cul
pa nichil valz nō ē manet aliquid
quod homo r̄cupet. Et his dictis
aut iterū **Sis** cātare f̄ guarda or
cātā meā. Et t̄xit f̄ egidi de ma
nua sua v̄nā cytharā de sagināli
quā pueri solent face. ⁊ incipens
a p̄ma corda p̄ v̄ba vicinata. ⁊ p̄
cedendo p̄ singulas cytharē cordas
adnullauit ⁊ falsificauit oēs x̄ij
q̄stiones illi. Et incipiens a p̄ma
dixit. Ego nō loqr̄ de eē hōis aī
creationē f̄ guarda. q̄a tūc verū
ē q̄ nichil ē ⁊ nichil face p̄t. s̄ loqr̄
de eē hōis p̄ cātionē cui de⁹ dedit
liberū arbitriū p̄ quod possz mere
ti bonis consenciendo. ⁊ demereri
dissenciendo. iō male dixisti. ⁊ fe
cisti m̄ fallaciā f̄ guarda. q̄a pau
lus ap̄ls nō loqr̄t ibi de nichilo
s̄be. nec de nichilo potencie. s̄ de
nichilo meritoz sicut dicit alibi.
Si caritatē nō habuero nichil su.
P̄terea nō f̄i locut⁹ de aīa solu
ta ā de corpe mortuo. s̄ de hoīe vi
uo. q̄ cōsenciendo gr̄e p̄t opari bo
na. si vult. et rebellando gr̄e opari
mala quid aliud ē q̄ deficit a bono.
Q̄ aut allegatis. q̄ corpe qd̄ corru
pitur aggruat aīam. nō dicit p̄t
hoc scriptū ibi q̄ auferat liberū

arbitrū aīe quin possit opari bo
nū vl' malū. s; vult dice q' ipedi
tur affais et intellect'. et etiā meōria
aīe circa tyalia occupā. Vñ seqtur
ibidē. et depmit terrena inhabitā
sensū mltā cogitātē. qā nō pmittit
quā cogitāe libe' et quere q' sursum
sūt ubi xps ē in dextera dei sedens.
eo q' aces potētiarū aīe p' occupā
paciones multimodas. et etiā corpis
terreni potētia. multiplicat impe
ditur. et ideo male dixisti frater
guarde. et sile' annullavit oēs illas
voēs. ita q' fr' guardus dixit ex tor
de iterū suā culpā. et cōfessus ē q'
creatura aliquid poterat. Et frat'
egidi' dixit. *Ulc' valz culpa. et iterū*
aut. Vis q' ostendā tibi clari' q' cātu
ra aliquid p't. Et ascendēs sup quā
dā archā clamavit voce terribili. *Q*
dāpnate q' iaces i inferno. et ipemet
respondit voce lugubri in p'sona dāp
nati quodā mō et terrendo q' oēs ex
terruit. heu ve heu heu clamans
et eulās. Et ait frat' egidius. Di
cas māt nobis q're iusti ad ifernū
miser. Et r'spondit. Quia mala
q' potui vitae nō vitavi. et bona q'
potui face' dimisi. Et interrogās eū
dicebat. Quid velles facere si da
retur tibi tps p'nie o' dampnate cap
tinelle. Et r'ndit in p'sona eius.
Totū mūdū paulatim post me pi
terē ut etnā penā euadere. qā ill'
h'et finē. s; mea dāpnā p'manet
in etnū. Et vrens se ad frēm guar
diū dicebat. Audis fr' guardiane
q' creatura aliquid p't. Post h'

dixit. *Guarde dicas m. utz*
gutta aq' cadēs in mari iponat
nomē suū mari. ā mare gutte.
Et r'ndit q' tā sba q' nomē gut
te absorbetur et induit nomē
mais. Et hoc dō. fr' egidi' corā
oibz illis astantibz fuit rapt'.
et intellexit q' natūā humana
q' r'spectu d'ine q'si gutta absorpta
fuit in mari magno. p'mo i mfi
nito diuinitatis i incarnatōe diu
nei ihu xpi q' ē b'ndct' i s'ca s'a.
Qualis dicente frē egidio
v'go aī ptū v'rgo in ptū. v'rgo
post ptū orta sūt tria lilia
Tempore q' v'uebat fr's fr'
egidius erat q'dā magn'
m'gr' de ordine fr'm p'dicator' q'
p' multos ānos passus ē dubita
tionē maximā de v'ginitate ma
tris ihu xpi. Nā sibi videbat
impossibile q' m' poss' eē et v'
go. Verūtā tāq' v' fidehis de ta
li sua dubitatione multū dole
bat. et cupiebat ab aliquo viro
illuminate de tali dubio libera
ri. Audiens aut' q' fr's fr' egidi'
eāt multū illūiat' accessit ad eū.
Fr's fr' egidius aduentū et po
sitū et pugnā eius p'sciens i spū
illi obuiauit. et ānq' puenisset
ad eū cū baculo quē habebat
in manu p'ueniens trā dixit.
O fr' p'dicator' p'dicator. V'rgo
aī ptū et statū vbi passit cū ba
culo ortū ē vñū pulcherrimū.
Et sedō p'ueniens dixit. O frat'
p'dicator. v'go in ptū. et ortū est

alind liluū. Et 3° painens dix.
 O fiat p̄dicator. virgo post p̄tū.
 Et festum ortū est 3° liluū. Et h^o
 fr̄o frat̄ egidi^o aufugit. Fr̄ vero
 ille p̄dicator illico liberat^o est a
 tentatioe sua. et ex tūc magnā
 deuocione in s̄o fr̄e egidio sp̄ ha
 De mirabili reuelatioe **C**uit
 fr̄a in cordibz s̄a fr̄is egidij et s̄a

Rex francie decreuiss^o pere
 grinari septennio audiss^o fama
 sc̄itatis s̄a p̄ris egidij. posuit in
 corde suo ip̄m oīno visitare. Vñ
 in ip̄a sua peregrinatioe diuites
 pusū ubi audierat ip̄m comora
 ri veniens ad portā fr̄m sicut
 p̄grin^o paup̄cul^o et ignot^o pau
 as comitibz soat^o fuit. q̄sunt in
 stant^o s̄m fr̄em egidū. Portari^o
 vero iuit et dixit fr̄i egidio q̄ qui
 dā p̄grin^o ip̄m equirebat ad
 portā. Statū vero p̄ sp̄m ecogno
 uit q̄s ess^o. Et q̄si ebruis de cella
 p̄grediens cursu velocissimo ad
 portā accedens ruerūt ambo in
 amplexus mirabiles. et oscula de
 uotissima. genu flexi ac si amica
 tia antiquissima se antea cogno
 uissent. Et signis carit̄is amois
 oñsis nullū verbū alt̄ ad alte
 rū p̄ferens s̄i oīmo silenciaū ad
 mutuē discesserūt. Cū vero fr̄s
 ludouic^o ecedet vn^o de socijs eius
 p̄situs a fr̄ibz. q̄s ille ess^o q̄ cū
 fr̄e egidio ruiſſi in tā caritativis
 amplex^o r̄spondit q̄ eāt ludouic^o

p̄ s̄a
 naria

ex francie q̄m p̄grinatioe p̄gendo.
 voluit vidē s̄m fr̄em egidū. fr̄es
 aut̄ fr̄i egidio inquerēdo dixerūt.
 O fr̄ egidi. q̄re tāto r̄gi q̄ venit de
 francie vidē te. et audie aliq̄d bonū
 v̄bū. nichil dicē ei voluisti. R̄ndit
 fr̄ egidius. Carissimu fr̄es nō m̄ce
 mi. si n̄ ip̄e m̄. n̄ ego sibi aliq̄d volui
 m̄ dicē. q̄a statim vt amplexati fui
 mus nos. lux diuine sapiē reuelauit
 m̄ cor suū. et sibi meū. et in speculo e
 t̄no cōstituit. quicq̄d ille cogitauerat
 m̄ dicē. l̄ ego sibi. absq̄ strepitu labi
 or̄ v̄l lingue. cū plana cōsolacione
 audiuim^o meli^o q̄ si labijs effemus
 locuti. Et si voluissim^o ea q̄ int^o sen
 tiebam^o vocalis soni ministerio ex
 plicac̄e potius ad desolacionē q̄ ad cō
 solacionē fuiss^o ip̄a locutio Vñ scia
 tis q̄ ex̄ itressit mirabiliter desolatus.

De q̄da mirabili filio q̄ dedit fr̄
 egid^o fr̄i iacobo habenti grām

Rat̄ iacobz de massa **raptus.**
 Sanct^o homo lapsus q̄ fuit
 cū sancta dā et cū multis de socijs
 s̄a f̄ valde deuotus. cū h̄ret gr̄az
 rapt^o volens cōsiliū a fr̄e egidio.
 rogauit q̄ sibi cōsulet̄ q̄lit̄ se in
 deā gr̄ā h̄ret. Qui r̄ndit. Nec
 addas n̄ minuas et fuge multi
 tudinē quātū potes. Et dixit fr̄
 iacobz. Quid ē hoc dicē expone
 m̄ r̄uerēde p̄r. Qui r̄ndit. Quā
 mēs ē apta ad̄ introducta ad illa
 gloriosissima lumina bonitatis
 diuine. n̄ debet p̄ p̄sup̄acionē addē
 nec minue p̄ negligenciā. et dili

pho

se solitudine quatuor possunt quod gratia
custodiat ad laudem d. n. ihu xpi.
Scs anthoni⁹ pdicns. ab hoibz diuisarum
linguarum est clare intellectus.

plvii

Quante scs anthoni⁹ de padua
vni⁹ de clas discipulis bti f.
que scs f. suu epm appellabat. cu p
dicat in consilio cora pp^o & cardinalibz.
ubi erat greci et latini. francigene
et theoti. sclau⁹ & anglia. & multi a
ly. spu sco⁹ afflat⁹. lingua aplica
inflamat⁹ eructans mellifluu v
bu. oes illos ta diuisaru linguaru
in dco consilio congregatos. luculen
tissime & clae ipm intelligentes au
dientes. & distincte intelligentes red
dit tanta amiracione et deuotione
suspensos. ut videtur renouatu ill⁹
antiquu aploz mirabile amira
tiu et diuinau. Nonne iste hispan⁹
e. & quo nos oes audiuim⁹ p eu lig
ua nra. i q nati sum⁹. gra & latini.
francigene & theoti. sclau⁹ & anglia.
lombardi & barbari. pp^o etia stupes
ad ta pfunda de scripturis dnuis.
a sco anthomo pla dixit. Ve iste ar
cha testamti. & diuinaru scriptura
ru armariu est. Tales habuit dux
ne scs f. q no solu grege xpi. si etia
xpi vicariu cu venerabili suo colle
gio possi pinguedine sa sps sagina
re. & contra hostiles in sidias armis
munire celestibz. Ad laudem dnu &
Quale scs anthoni⁹ pdicns piscibz
multos hereticos conuertit ad fide

plviii

Ostende volens dns nr ihu xps

benedictus qnta esset sanctitas fide
lissimi sui anthoni. & q deuote au
dienda eet ei⁹ pdica⁹ & sana doctri
na. p aia irrationabilia. s. per
piscos. & arguit infidelu. inspic
tuu hereticoz q stultia. sic p asina
& arguit insipientia balaam. Na
cu eet bto anthoni⁹ hereticoz arumtu
vbi mag copia morabat⁹ volens il
los ad luc⁹ ve fidei & in via educe
veritatis. ipis catholicis p multos
dies pdicabat. Illi vero lapidei p
obstinacione sibi ipi⁹ sas eloqis. no
solu no aciesce. si insup auditu
pbe contempserut. Eto vero an
thoni⁹ dno inspirante accessit qda
die ad os flumis iux ma⁹. & stas
in ripa q mari appuqbat & flu
nu. incepit mo pdicacois piscos
ex pte dnu aduote dices. Audite
vbu dnu piscos maris & flumis
ex q infideles heretici audire cotep
nut. Et ecce statim accessit an scm
anthoni⁹. tanta magnoz & puo
ru piscu multitudo. q nuq si
milis in illis pibz fuit visa. et
oes tenebat capud aliquatulu ex
aqua. Vides ibi piscos magnos
adhere⁹ minoribz. minores sub a
lis maioru pacifice ptransie et
pman⁹. Vides etia diuisas pis
cu spes qsq ad sibi filies curre
& qsi quenda campu pictu va
rietate coloru mirabiliter decoratu
ad sa facie ordinari. Vides ibi
turmas piscu magnoz & gran
dui qsi castroz acies ordinatas.

117
loca ad p̄dicationē p̄cipē. **V**idisses
ibi pisces mediocres loca medioc̄
capē. et q̄si doctos a dño absq̄ tru
culencia in suis locis cōsistere. **V**i
disses ibi pisciū puoz multitudinē
copiosa atq̄ p̄p̄osam vsq̄ q̄q̄ tāq̄ pe
regrinos ad indulgētiā p̄perare et
ad san̄i p̄em̄ tāq̄ sub tutōe p̄m̄q̄o
res accēde. Itaq̄ in ista p̄dicatione
celi⁹ ordinata p̄mut⁹ pisces mi
nores. secūdo mediocres et tercio ubi
erāt aq̄ p̄fundior pisces maximi
sc̄o anthonio assistebat. **H**is vco ta
lit⁹ ordinatis incepit sc̄o anthoni⁹
solennit⁹ p̄dicare dicens. **F**res mi pis
ces multū tenem̄ p̄ v̄o modulo et
ferre gr̄as creatori v̄o. q̄ in v̄m̄ ha
bitaculū dedit elementū tā nobilif
simū ita q̄ aq̄s dulces et salas p̄
ut expedit habetis. **R**efugia insu
p̄ multiplicaa contulit. ut euitatis
incomoda tempestatis. **E**xhibuit
insup vobis elementū diafanū et
limpidū. et vias q̄bz incedatis. et
escas q̄s sumatis ut viuere possitis.
Escas q̄s vobis necessarias p̄parat
creator benign⁹ etiā in profundis
abissi. **V**os in cānoē mūdi b̄ndicōe
multiplicatiois p̄ceptū habuistis
a dño. **V**os in diluuiō ceteris auali
bz pereuntibz absq̄ lesione et ser
uati fuistis. **V**os alis ornati. ro
borati v̄ndiq̄ p̄ut libet discurrer
tis. **V**ob datū fuit ex ip̄erio re
suare ionā p̄pheta dñi. et post
terciū diē illū absq̄ lesione in t̄ra
et̄pōne. **V**os censū dño ihu cristo

cū t̄p̄ paup̄ nō h̄ret v̄n̄ statere sol
uet obtulistis. **V**os in cibū regis et
in dñi ihu xp̄i b̄ndicōe an̄ et̄s̄ et̄ctōz
singularit⁹ fuistis. **P**er q̄ oīa multū
tenem̄ laudac̄ et b̄ndicē dñm̄. q̄ tot
bona singularia iā p̄ ceteris aualibus
et̄cepistis. **A**d h̄ v̄ba et similia horta
menta aliq̄ pisces voces emittebāt.
aliq̄ aperiebant ora et oēs capita in
clinabāt et siguis q̄bz poterāt lauda
bāt altissimū. **A**d hanc euerenciā
piscū exultabat in sp̄u sc̄o antho
nius. et voce maḡ clamans dicebat.
Bndictus d̄s et̄n̄ q̄ magis deū hono
rāt pisces aq̄tici q̄ hoīes heretici.
et melius audit belue irrationabi
les q̄ hoīes infideles. **Q**uāto aut
sc̄o anthoni⁹ plus p̄dicabat. tanto
piscū multitudo crescebat. et nulli
de locis suis q̄ reperant recedebant.
Ad quod miraculū concurrēs plus
ciuitatis. et cōcurrentes etiā heretici
sup̄diti et videntes tā insolitū mira
culū et merito admirandū. q̄ bru
ta sc̄o anthonio p̄bebant auditū
cōpuncti corde. oēs ad pedes sc̄o an
thonij. ut p̄dicationē illis facer̄ cōse
derunt. **L**uc sanct⁹ anthoni⁹ aperi
ens os suū tā mirabiliter de fide ca
tholica p̄dicauit. q̄ oēs hereticos ibi ex
istentes conūtit. et fideles roborati
in fide cū magno gaudio et b̄ndicōe
et̄misit. **P**isces etiā licētiati a sc̄o
anthonio cūcti letātes et gaudētes
cū mirandis lusibz et ceruicibz ap
plausis in varias puincias abiert
Post h̄ p̄ multos dies sc̄o anthoni⁹

animi p̄dicando magnū fructū fe-
cit in cōuersione hēticōz et deuocō-
ne clerici. Ad laudē dñi nr̄i ihu xp̄i
**Qualit̄ f̄e cōrard⁹ de offida cōuertit
quendā iuuenē. et p̄ mortē libera-
uit eū de purgatorio.**

plius

Qualit̄ zelator euāgelice lēgi-
le p̄r̄s nr̄i s̄a fr̄aīsa. s̄c̄s f̄e
cōrard⁹ de offida fuit tāte religiose
vite et tāti meriti ap̄. q̄ tā in vita
ip̄i q̄ in morte dñs ih̄o x̄ eū mul-
tiplicat hōrauit. Nā cū adhuc uiuēt
et ut forensis ad locū offide veniss̄.
fr̄es eū rogauerūt q̄ amoc̄ dei eū
dā fr̄ati iuuenulo p̄dicaret. q̄ tā
inordinate et p̄ueriliter se gerebat
q̄ tā senex q̄ iuuenes de illa fami-
lia plurimū conturbabāt. Et de ho-
ris canonicis et alijs r̄gularibus
disciplinis. a parū a nichil curabāt
Vnde f̄e cōrard⁹ compatiens illi
iuuenulo. et alijs fr̄ibz p̄t̄ illū ml-
tiplicat tribulatis. ad p̄ces illoz hu-
milit̄ inclinat⁹ vōuit illū sc̄r̄sū. et
in visceribz caritatis dixit sibi v̄ba
tā efficacia et dīna q̄ statū fr̄a est
man⁹ dñi sup̄ eū iuuenulū et mu-
tatus ē in virū alterū ita q̄ factus
senex ē de puero. ita obediens. ita sollici-
t⁹ et deuot⁹. ita pacific⁹ et obsequiosus
et ad oīa v̄tuosa opa ita studiosus.
q̄ sicut ātea p̄ ip̄m tō familia tur-
babat. ita oēs postea p̄t̄ plenā cōuer-
sionē quā in v̄tutibz fecerat exulta-
bāt. et diloc̄z ad eū q̄si ad āgelū fe-
rebāt. Post hac vero cōuersionē pau-
cis diebz elapsis infirmat⁹ ē et mi-

grauit de hoc a s̄clo de quo fr̄es
multū doluerūt. Post mortē vero
ill⁹ cū f̄e cōrard⁹ q̄ cōuiterat
eū. staēt in orōe de nocte an̄ alta-
re dicti cōuent⁹. et ecce venit aīa
an̄ fr̄em cōrardū. t̄s p̄cem eū
deuote salutās. Qui ait. Quis
nā es tu? R̄ndit. Ego sū aīa iu-
uenis nup̄ defuncti. Qui ille
fili carissime qd̄ ē de te? R̄ndit.
P̄ carissime gr̄a dei et doctrine v̄e
bū m̄ ē q̄a nō sū dāpnat⁹. t̄n̄ p̄t̄
aliq̄s meas culpas nō plene pur-
gatas p̄t̄ modicū t̄ps quod ha-
bui magnas sustineo purgato-
rias penas. Et rogo te p̄ q̄ sic
tua pietate in dū uiuere sur-
curristi. ita nūc in meis cruci-
atibz dignis succurre. ut di-
cas p̄ me aliq̄ p̄ nr̄. q̄a orō tua
ē valde acceptabilis corā deo. fr̄
vero cōrard⁹ libent̄ assensiens
dixit sel̄ p̄ nr̄ cū r̄quem et̄nā.
q̄ dō aīa illa dixit. Et p̄ sc̄. q̄tū
p̄fuit m̄. rogo q̄ iterū dīcis m̄.
Et cū dixiss̄ iterū. aīa illa ait.
P̄ sc̄. sicut oras tota allelu-
or. et rogo q̄ orac̄ nō cesses. frat̄
vero cōrard⁹ assensiens q̄ aīa
illa suis orac̄ombz iuuabatur
dixit sibi centū p̄ nr̄. Quibz
dictis aīa illa dixit. Expte do-
mini nr̄i ihu xp̄i gr̄as tibi ago
ut ip̄e de hac caritate tibi mer-
cedē et̄nā tribuat. q̄a p̄t̄ orōez
tuā ego sū a penis oibz libera-
et p̄go nūc ad gl̄am paradisi. Et

his dictis proxit ad dnm. frat
vero contrard^o ut letificaret fratres
totū recitauit p ordine qd in noc
te pcesserat. Vñ ipē & alij fuerūt
plurimū consolati ad laudē &c.
**Qualit^r frat iohānes de alū
na fuit raptus in abisso dei.**

Dedictus frat iohānes cū
cōsolaciones h^o mūdi peni
t^r abnegass^t in solo deo cat sollicitus
consolari. Vñ qñ veniebāt so
lemnitates papue dñi nri ihu x
bñdicti. nouas cōsolaciones & mi
randas ruelaciones grā dñi sibi
faciebat. Vñ accidit qd appmān
te natuuitate dñi saluatoris cū
ipē cōsolacionē de xpi bñdā hu
manitate certitudinalit^r expecta
ret. sps scs q nouit p ut vult ipē
dona p loco & tpe dispensac. nō
attendens ad ppositū hoīs vl cur
rentis. s; ad sapiāz dñi miserāns
ipī frī iohāni nō cōsolacionē quā
expectabat de xpi humanitate
s; de xpi caritate tā feruētissimū
amorc exhibuit qd sibi videbatur
q aīa raperetur de corpe. Nā
renacō plus q; si in fornace ess^t
cor eius ardebat & aīa p^r que
ardore anxabat^r & anhelabat
& vehement^r affis alte clamabat
qā pre nimio feruore amoris et
cessuuo ipetu sps s; a clamocē
se nō poterat cōtinē. Hora vero
illa in q tñ senacbat ardore a
moris. spes salutis sic eū fortit^r
voborabat. & nō credebat si tūc

110
mortu^s fuiss^t p purgatoriu pñi
sire. Et iste amor tant^r lig it po
late durauit p mediū annū. Ar
dor vero pl^o q; vno āno durauit
ita qd p aliquā horā videbatur
spim exalac. Post vero tps vi
sitaciones & cōsolaciones innume
ras habuit. sicut ego ipē pluries
oculā fide pspexi. & plures alij
frequent^r penderūt. Nā ex ni
muitate feruoris & amoris vi sita
ones oculinē nō poterat. fuit cū
rapt^r pluries me vidente. In qdā
cū nocte fuit eleuat^r in tā amī
rādo lumine qd vidit oīā cāta in
creacione. tā celestia q; trestria.
Et oīa suis qdib; ordinate disticta.
quō s; sūt chorū bñōz spūm inf
deū. & paradisus trestris & bñā hu
manitas xpi & habitacōes inferi
orū silē designauit. et videbat &
senacbat & epñtabat creatōre.
Postea eleuauit eū dō sup oēm
creaturā ita qd fuit absorpta aīa
eius & assumpta in abisso deitatis &
claritatis. & sepulta in pelago et
nitatis & infinitatis dñe in tñ q
nichil creatū l formatū. nichil fi
nitū l cogitabile qd cor humanū
poss^t cogitac l lingua narrare sen
aciebat. Et cat absorpta aīa illa in
illo abisso dñitatis & pelago siue
forma claritatis ita qd cat ipā aīa
dilata sicut gutta viri in altitudine
maris. qd sic nichil inuenit in se
nisi mare. sic aīa illa nichil videbat
nisi deū in oīb; & sup oīa & int^r oīa

et ex oia et ibi tres personas in uno deo.
et unum deum in tribus personis. Et sensit
illa caritate eterna que fecit dei filium in
carnari per obedientiam patris que incarnatus
est. et per istam viam incarnationis et pas-
sionis filii dei. ipse meditando et ba-
ulando et lacrimando ad lumina indi-
abilia pervenit. et nulla alia via esse
que possit anima ad dominum introire nisi per
christum que est via veritas et vita. fuerunt
etiam sibi ostensa in eadem visione quam
que facta fuerunt per christum a casu primi hominis
usque ad ingressum christi in vitam eternam.
que est caput et princeps omnium electorum que ab ini-
cio mundi fuerunt. sunt et erunt usque ad
finem sicut annuntiatum est per sanctos prophetas.
Sed laudem domini et *Qualiter factus iohannes vi-
dit gloriosum in hostia. et qualiter fu-
it super altare quoniam dixit. hoc est*
idem factus iohanni corpus meum.
Accidit quoddam mirabile et ce-
lebre memoria dignum. sicut et tulerunt
illi que fuerunt presentes. Cum enim staret factus
iohannes presens in loco molhani de cas-
todia fermi et provincia marchie. die
prima post octavam sancti laurencii. scilicet infra
octavam assumptionis beate marie virginis
surrexit ante horam matutinalem et cum
magis vocatione gratie que pervenit erat a
domino dixit matutinum cum fratribus. Dominus
vero matutinis prexit in ortu. quia tam
imensa dulcedinis et suavitatis abun-
dantiam sentiebat. quod pro magnitudine
gratie quam gustu mentali habebat in illo
verbo domini. scilicet hoc est corpus meum. quod
emittebat clamores. et in corpore dicebat.
Hoc est corpus meum. In quo verbo illuminatus

in spiritu sancto aptis mentalibus oculis
videbat christum cum beata virgine et mul-
titudine angelorum et sanctorum et intellige-
bat illud apostolici dominum. quoniam omnes unum
corpus sumus in christo. singuli autem
aliter alterius membra. ut possitis com-
prehendere cum omnibus sanctis que sit longitudo
latitudo sublimitas et profundum. scilicet
re etiam super eminentem caritatem christi
omnis sancte quod totum est in isto altissimo
sacramento. quod consistat cum dicitur.
hoc enim corpus meum. Et facta au-
rore sicut est affectus gratia intrauit
etiam cum fervore sancti spiritus anxiano
putans a nullo sentiri. Cum autem sta-
ret in choro et hoc audiebat. et cum
sic anxiano pro magnitudine
gratie se abstinere non possit. magni
clamorem emisit. Cum ergo ad altare
accessisset ad celebrandum missam quam
cantare debebat et amplius est sibi
gratia. et sicut amor ille predictus. et
datus est sibi quod sensus de deo in-
effabilis et inestimabilis. que suis
verbis nullo modo poterat explicari.
Et timens ne tamen cresceret sensus
ille et fervor mirabilis quod oportet
eum dimittere missam. nesciebat
quam parte eligeret. utrum si prederet
vel expectaret. Tamen quia aliquando sen-
serat simile et dominus tamen temptave-
rat. quod ob hoc non dimiserat mis-
sam ut cuius confidebat posse
prede. nichilominus timebat quod
eveniret. quia tales infusiones
divine non sunt in hominis potestate.
Cum ergo processisset usque ad perfectionem

xpm

6

bte v'g'is e'nt illa illu'ia q' g'no
sa suauitas. q' veniens ad. q' p'
die q' patetur. vix tanta sua
uitate & dulcedine poterat susti
ne. Peruenit at ad. hoc e' eni
corp' meu. Igeminas hoc e'. hoc e'.
& multu' frequen' ita q' q'si defia
ebat p' magnitudine cor' q' ia
sciebat in aia. Vn' gardianus
loa. succurrens anxiatu' stabat iux
eu. & f'e' e'ia ai' ceres aaten so p' eu.
stantibz & timetibz ceteris fr'ibz ai
alys ho'ibz & mulieribz multis.
ai quibz erant aliq' maiores de
puincia q' oes expectantes et ti
mentes more mulier' plange
bant. Ipe vero f'e' iohanes q'si a
lienat' b'atissima & suauissima
letitia stabat procedens in cōsecra
aone s'issima cōplenda. q'a sciebat
dnm ihm xpm q' no' intrabat hos
tia' vl' potius hostia no' t'n' substā
ciatur in ipm don' ad hoc e'. adiu
get corp' meu. Et no' valens fer
re tanta maiestate b'ū capitis. r' xpi
o'iso sibi paradiso corpus xpi mis
tia. clamauit dicens corp' meu.
Et statim euauit forma parus &
apparuit dn's ih's x' de fili' b'nd'cō
incarnat' & clarificat'. et ostedit
a huilitate q' ai' fecit incarnari.
& facit ipm venire cordie in ma
n' sacerdotis. Et talis huilitas te
nebat frem' iohem in tanta dulce
dine & amiracione i' enarrabili
& ineffabili q' no' poterat cōplere

116
v'ba cōsecrationis. Est eni' ta' admirā
da huilitas & digna saluatoris nostri
dei arca nos ut ip'e f'e' iohanes dix'
q' corpe no' p't sustineri v'bis explic'
ri p' hoc no' poterat p'ced'e. Et p'p'tea
hoc ena' dicto. hoc e' corp' meu. mor
mirabil' post se cecidit retro. Sed
a gardiano q' stabat iuxta eu' ne ru
eret in t'ra sustentat' e'. & concurrē
tibz fr'ibz & alyz ho'ibz & mulieribz
q' in e'ia' mora b'atur t'p' mortuus
in sarcinā deportat. Est eni' corp'
eius frige factu' sic corp' ho'is mor
tui & digit' manuu' erat contracti ta
fortit' q' vix valebat distendi vel mo
ueri. & sic iacuit q'si exanimis a ma
ne usq' ad tertia' magna. Est eni' in
estate. Quia vero ego q' ad hoc fu
p'ns desideraba' valde. scire q' arca eu'
fuerat opata clemētia saluatoris. q'si
statim q' fuit ad se euerfus accessi ad
ai' rogans q' p' caritate' dei p'dicta
m' dice' dignaret'. Ipe vero q'a d'ine
plurimu' confidebat. totu' hoc p' grāz
dei m' p' ordinem enarrauit. Et in
sup' dixit. q' in cōficiendo & an. cor
sui erat liq' factu' ad modu' cere val
de distemperate. & caro sua videbat
e'e' sine ossibz tale q' n' mēb' n' ma
n' poterat q'si leuare ad faciendū cru
ce sup' hostia. Addeus. q' anq'm fiet
sacerdos fuit sibi ostensu' q' debebat
sic defic'e in missa. Et q'a multas mis
sas legat. & no' euenerat q' fuerat
an' p'dictu'. putabat se in hoc fore
deceptu'. Et fere quinquaginta diebus

an̄ assumpcionē bē marie v̄gis in q̄
h̄ iterū habuit. fuit sibi ostensu
q̄ h̄ dēbat sibi contingē circa assup
cionē. Et eāt oblit̄ istius p̄missiois
Ad laudē ⁊ grāz dñi ⁊ **Qualit̄
br̄a v̄go apparuit fr̄i corardo ī silua.**

Prouincia marthie anconitane
quasi q̄busdā stellis nobilibz
fuit decorā. sc̄s s̄z fr̄ibz minoribz. q̄
sursum ⁊ deorsū corā deo s̄z ⁊ pximo ra
diosis v̄tutibz ⁊ lucebāt q̄z memoria
vere in b̄ndictōe d̄na ē. Int̄ q̄s fu
erūt aliq̄ t̄p̄ maiorā sp̄dera pre ce
teris clariora. s̄z feat̄ lucid̄ ātiq̄or
v̄ lucens sanctitate ⁊ ardens cari
tate d̄na. Cui⁹ lingua glorioza.
sp̄ū sc̄o docta. fr̄uit̄ mirabiles faci
ebat. frat̄ etiā de benteuoglia de sc̄o
seuerino. q̄ fuit visus ī aere leuatus
p̄ magnū sp̄aciū a tra cū oraret in
silua a fr̄e massio de eadē tra. Cui
p̄ illud miraculū dimisit pleben
datū et fr̄s ē feat̄ minor tā sic vite
q̄ multa feat̄ miracula ⁊ req̄esat
mori. Cui feat̄ benteuoglia dū sta
ret ad trabem bonati ⁊ solus custodi
ret v̄nū lapsū. p̄ obiām coact̄ ⁊ cede
⁊ nolens illū laprosū ⁊ lūḡre. īposito
illo in p̄uo humero ē sic onera
tus prexit a loco dicto trabis usq̄
ad montē samūtinū ubi ali⁹ locus
eāt p̄ distancā quīdecim miliariorū
ab auroza incepta usq̄ ad ortū solis.
q̄ it̄ si fuisset aq̄la vix forte potuisset
in tā modico tpe cū tanto pondere
trāsualasse. De quo d̄no miraculo
oc̄s q̄ audierūt mirabilē stupuerūt.

fr̄ petr⁹ de monticulo q̄ visus
fuit in aere leuat⁹ a fr̄e serua
deo de vibino tūc gardiano suo
in loco antiquo ancone usq̄ ad
pedes crucifixi in alte positū for
te p̄ quīq̄z v̄l sex cubitos aut ar
ca. x in pavimento ecclesie. Hic
etiā cū quīq̄z q̄dragēsimā sc̄a
michaelis archangeli deuotissi
me ieiunass̄ ⁊ vltima die ie
iunii se in etiā condussisset.
auditus ē a quodā puerulo fr̄e
ad hoc studiose sub altari late
te. loqui cū sc̄issimo michaelē
archangelo ⁊ archangelis cū eo
et verba q̄ dicebant erant ista.
Dicebat archangelus frater
petre. tu p̄ me fidelit̄ laboras
ti ⁊ te multiplicat̄ afflixisti. et
ce ego veni ad te. ut petas q̄
cūq̄ volueris grāz. ego tibi illā
a d̄no impetrabo. R̄ndit frat̄
petrus Sanctissime princeps
curie celestis ⁊ fidelissime zelator
honoris dei. p̄ssime p̄tector a
numarū. hanc grām a te peto
vt̄ r̄missionē m̄ impetres oim̄
p̄ccatorū. R̄ndit archangel⁹ micha
el. Pete aliā grām. q̄z hanc
tibi facillime acq̄rā. Frat̄ at
petrus aliud nō petebat. Archā
gelus michael conclusit dicens
Ego p̄t̄ fidē et deuotionē quā
habes in me hāc tibi grāz quā
postulas ⁊ multas alias pro
curabo. Finito vero colloquio
q̄ p̄ magnū noctis sp̄aciū du

117
rauit & liquit eū intime cōsolatū
Ipe hui' fr̄s petri v̄e sc̄i. fr̄ cōrardus de officia p̄dictus. cū isti starent
de familia in loco forāni de custodi
a antomicana. frat̄ cōrard' acces
sit in siluā ad meditandū dīna.
frat̄ aut̄ petrus clanculo prex̄t
post illū ut videt̄ quid illi acci
det̄ fr̄ v̄e cōrard' incepit be
atissimā v̄ginē deuotissime la
crimis exor̄e. ut sibi hāc gr̄as
a suo b̄ndō filio ip̄eret. ut
de illa dulcedine quā sc̄s syme
on in die purificationis p̄sen
sit cū xp̄m saluatōrē b̄ndictū
gestat̄ in vlnis. aliquā tulū
sentie valet. Qui exaudit̄
ab illa misericordissima dn̄a.
ate v̄gina gl̄e cū suo filio b̄ndō
& cū lūis claritate q̄ nō solū te
nebras effugabat s; etiā aucta
lūm supabat. & appinquās ad
fr̄es cōrardū puerū illū spe
ciosissimū p̄ filijs hom̄ posuit
in vlnis ei'. Quē fr̄ cōrard'
deuotissime accipiens & labia la
bys imp̄mens & pectori pectus
astringens tot' lūa fiebat in ā
plexibz & osculis caritatis. frat̄
v̄e petrus h' oīa clara luce
ceuebat. & inde consolationē
mirabilē sentiebat q̄ latenter
manebat in silua. Dn̄a vero
v̄gine cū filio r̄cedentibz et fr̄

petrus festinat' r̄pediuit ad lo
cū. fr̄ cōrardus cū r̄diss; tot'
festin' & gaudeō vocabatur a fr̄e
petro & celibetose multā cōsola
tionē habuisti hodie. Dicebat
fr̄ cōrardus. Quod ē qd̄ dicit̄
frat̄ petre'. Quid scis tu q̄ ego
habueri'. R̄debat fr̄ petrus.
Dn̄ scio celibetose q̄lit te v̄go be
atissima & ei' filius b̄ndictus
visitauit. Quod audies frat̄
cōrard' q̄a sicut v̄e huilis op
tabat secretū rogauit ut nemini
diceret. Est enī tā' amor int' hos
duos q̄ q̄si cor v̄nū & aīa v̄na vi
debantur. Cū frat̄ cōrardus
in loco soroli orando liberauit ob
sessam ademone. & statū de dicto
loco affugit. ne m̄e puelle libera
te ip̄m inueniret & cōcursum
p̄pli fiet. Quā frat̄ cōrardus tō
nocte illa orauit & m̄e puelle
p̄dite apparuerat & apparendo
filia liberauerat. Ad laudē dn̄i &
**Qualit̄ xp̄s apparuit fr̄i iohāni
de aluerna qui amplexando
cristū fuit raptus.**
Quā gloriofus sit in d̄sp̄n
dei n̄e fr̄n̄as' apparet in elās
filys q̄s in ordine suo sp̄s sc̄s ag
gregauit. ita q̄ v̄e gl̄a tāti p̄ris
sunt filij sapientes. int' quos sin
gularit' fulsit fr̄ iohānes sup̄ d̄cō
qui in celo ordibz tāq̄ stella mi

rabilis splendore grē rutilauit. **H**ic
nāq; cū in inuenili etate gerēt p̄ sa
pienciā cor seuile. p̄nē uia q̄ custod
corpis & mentis mundiciā totis visc
ribz impiebat. **U**n cū adhuc eēt pue
rulus loriciā & arcū ferreū porta
bat ad carniē & abstinentie cenitē co
tidie baulauit ita qd dū in scō pe
tro de sermo cū canonis morare
tur aq; s̄a p̄is habitū assup̄siss.
illis splendide uiuētibz. ip̄e se absti
nētiē et miro rigore frenabat. &
int̄ delicias martiriū abstinentie
celebrab̄t. s; cū ad suū studiū an
gelicū obices socios multipliciter
patētur in tm̄ ut loriciā exuerēt &
abstinentiā impedirent. ip̄e inspi
rat̄ a deo cogitauit mūdū cū ama
toribz elinquē. & flore sue angeli
ce uimentis brachys crucifixi
offerre in ordine s̄a b̄ti fr̄ansi. i
quo audierat crucis xpi stigmā
renouari. **C**ū ḡ in noīe dñi habi
tū fer̄m minor̄ assup̄siss & vni ma
gistro cōmissus fuiss̄ pro spuāliū
disciplina cū ūba audiebt̄ dīna
aliqñ a m̄tro. cor ei' ut cera liq̄s
tens tāta suauitate grē in ūterio
ri hoīe r̄plebat̄ ut exterior homo
discurrē coact̄ aliqñ p̄ ortū. aliqñ
p̄ em̄as. aliqñ p̄ siluā cursim ūn
diq; curreat̄ v̄l arcub̄at. quē ad
modū flāma interior̄ ip̄ellebat
Successu uēo t̄p̄is hūc angelicū

puerul

uirū in diuisis statibz ordi
natis actionibz grā dīna
subuexit. **Q**uāq; ad splen
dores cherubeos. quāq; ad ig
nē seraphicū. quāq; ad an
gelica gaudia hūc ange
licū uirū grā dīna rapiebt̄.
Et qd plus ē quāq; ad dīna of
cula & excessiuos amoris xpi
amplex̄ nō solū int̄nus gus
tibz s; & signis exterioribz t̄p̄
a m̄ciū int̄mū assumebat.
Un accidit sibi quodā t̄p̄e qd
b̄n p̄ spaciū t̄rū ānoꝝ amo
ris xpi igne succensus ra
piebat cōsolationes mirabi
les & frequē in tali ardore ra
piebat̄ ad deū. **S**z q̄a deus
curā speciale de suis filijs ge
rit. nūc cōsolando p̄speis. nūc
exertendo adūsibz. dū frater
iohānes p̄d̄s staēt̄ i quodā
loco subtraat̄ ē sibi ille radi
& stat̄ ignit̄. & em̄asit sine
amoe & linē. & fuit in mero c̄
p̄maxio. **P**t̄ quod cū aīa ip̄
si? dilā p̄nciā nō sentiet̄ anx
iabat̄ & cruciabat̄ p̄ siluā me
rens & anx̄? dilem̄ q̄ se mo
dicū dispensatiē abscondeat.
nullo mō. nulloq; loco xpi ihu
b̄ndicti dulcissimos āplexus.
& suauia & b̄n oscula sicut
cōsuecat̄ inuenire valebat.

Et hanc tribulationem per dies plures sustinuit eulans suspirans et lacrimans. Cum autem die quadam ambularet per desertam silvam in qua ipse met semitam fecerat ad pergendum. et sic affluctus et desolatus incederet ad herens vni fago faciem lacrimosam in celo erexit. Et ecce qui sanat cunctos corde et alligat et ciones eorum dominus ihesus christus benedictus apparuit in eadem semita nichil tamen dicendo.

Quae cum sic iohannes recognosceret statim se prostravit ad pedes ipsius et gemitibus inenarrabilibus exorabat et humiliter supplicabat. ut succurrere dignaretur. quia sine te salvator dulcissime maneo in tebris et merore. Sine te agne mitissime maneo in angustiis et treore.

Sine te fili dei altissime maneo in confusione et rubore. Nam sine te sum bonus cunctis expoliatus. Nam sine te sum in tenebris obsecutus quia tu es ihesus lux vera genitum. Sine te sum perditus et dampnatus quia tu es vita aeterna et vita vitarum. Sine te sum sterilis et aridus. quia tu es deus deorum et genitum. In te sum totaliter consolatus. quia tu es deus nostra redemptionis amor et desiderium. pater est faciens. et vinum beatificans choros angelorum et corda sanctorum omnium. Illuina me gratia magister gratiosissime et pastor piissime quia sum tua oviscula agnus indignus. Et quia desiderium

quod differtur ad maiorem attendit a more. christus benedictus adhuc recessit per semitam super dicitur nichil penitus sibi loquens. **F**ratres vero iohannes videns quod christus benedictus recedebat et cum non exaudiebat. surgens iterum cum magna sancta importunitate sicut egenus et pauper iterum currit ad christum et ad pedes eius humiliter se prosternens cum lacrimis deuotissime exoravit. **D**ihu dulcissime misere mei quoniam tribulor exaudi me in multitudinem misericordie tue et in veritate salutis tue. et redde mihi letitiam salutaris tui quia misericordia tua plena est terra. tu scias quoniam vehementer tribulor. **R**ogo supplicat quod aie mee obtenebrata succurras velociter. **E**t iterum saluator recessit nichil loquens fratri iohanni et in nullo ipse consolans videbat velle recedere. vadens per semitam ambulans faciens sicut matrem cum puerulo in desiderio eius amplius inflammat. **Q**uae cum filio lac subtraxerit et ille lac quisierit et per fletum matris amplexans illum et osculas recipit in maiori dulcedine. **V**nde fratres iohannes tunc in secum ihesum christum benedictum lacrimando vehementer pregebat sicut lactes post matrem. et puulum per patrem. et humilis discipulus post matrem misericorditer.

Cum autem pervenisset christus benedictus. faciem suam gratiosam ad fratrem iohannem convertit et expandit verabiles manus suas sicut sacerdos quoniam se vertit ad populum. **T**unc fratres iohannes vidit radios lucis mirabiles de sanctissimo pectore Christi egredientes non solum totam silvam illu-

ad eum

minantes exteri. s; etiā corp^o et
aiam interius explorantes diuis splē
doribz. Vñ statū frat iohes fuit dor
tus quēadmodū huilē & euerētē
actū debet tenē cū xpō bñdīō. Nā
statū pīcat se ad pedes cristi. Cris
tus vco bñdictus pedes illos sās
mos demēt sibi exhibuit. vbi tot
lacrimas frat iohes effudit q; q̄si
videbat alia magdalena. rogās
q; ad pīcā ei' nō respiciat. s; p; suā
sāssimā passionē & aspersionē sang
uīs gloriofi aiāz ei' r̄susātare i
grām diuini amoris dignāctur.
Cū h' sit tuū mandātū ut te toto
corde & totis viribz dilige valeā.
qd mādatū sine tuo adiutorio nul
lus valet p̄ficē. Adiuua me q' a
māssimē ihu criste ut totis viri
bus amē te. Dū autē fr̄ iohes sic
instant orāct & ad pedes xpī iace
ret. tantū inde recepit grām q; to
tus ibi extatit ēnouat. & sicut mag
dalena p̄asfiat & consolat. Et tūc
frat iohes senāens tante grē do
nū cepit grās agē deo. & pedes ei'
huilē osculari erigendo se ut sal
uatore cū grārū actioē respiceret.
et crist' bñdictus man' suas sās
simas ad osculandū eidē exhibuit
et expandit. In ipā ap̄tioē manu
um fr̄ iohānes se erigens accessit
ad pedes dñi ihu et amplexatus
ē ihm. & crist' bñdictus amplexa
tus ē ipm. Et inde osculans frat

iohānes sāssimā pect' cristi
sensit tm̄ odore diuinū. q;
si oīa mūdi aromata cōgre
garentur in vnū. Espectu
illius dñi odoris fetor putri
dus putaretur. Et sup hoc
de ipō pectōe saluatoris egre
diebantur rady sup̄diti il
luminātes mentes interius
et exteri' & oīa arcūquaq;
Et in hoc āplexu odōe ac
lumin. b; in ipō bñdīo pectōe
dñi ihu cristi fuit captus
frat iohes & totalit' cōsola
t' & mirabilit' illustratus.
Nā ex tūc q̄a de sacro dñia
pectoris potauerat dono sa
pientiae & grā dei vbi ēplet'
est. vba miranda & super
enarrabilia frequēcius erut
tabat. Et q̄a de ventre eius
fluebant fluūa aq; viue q̄s
potauerat de abyssō pectōis
dñi ihu cristi. ideo mētes
audienciū imutabat & frui
tus mirabiles faciebat. Il
le insup odor p̄ditus q̄s
et splendor quē ibi p̄sense
rat p; plures mēses in eius
aiā p̄durauit. Et q; plus ē
in dicta semita beati dñia
pedes p̄tererūt & p; amplū
spatū arcūquaq; eundē
splendore & odore p; multa
t̄pa sentiebat. Rediens ad

se frat iohanes p' raptū p'
ductū. xps bndictus dispa
ruit & ipē postmodū sp con
solat' ē. & illuāt' emāsit.
Et tūc inuenit humanitatē
xpi sicut erat aut in ille q ab
ore fris iohis habuit. S; muc
nut aīz suā in abyssō dīni
tatis sepultā & ē multas & ma
nifestis testimonijs pbatū.
Nā corā romana curia & co
rā regibz & baronibz & corā ma
gistris & doctoribz tā pfunda
& alta lūā eructabāt q omes
in stuporē mirabilē conūtebāt.
Cū ipē frat iohes cēt homo qī
sine lris: tū qstiones subti
lissimas & altissimas de trinita
te & alijs scripturē mysterijs:
mirabilē declarabat. N; aut
vt sup' patet fr iohes pmo
ad pedes xpi cū lacrimis. postea
ad man' cū brachijs. & tūc ad
pect' bīm cū raptū & radys sus
cipitur. sūt mag' misteria q
nō possūt v'bis breuibz explicari.
S; q vult hoc scire legat ber
nardū in cantis canticoz. q
hos g'dus p ordine ibi ponit.
S; incipienā ad pedes. p'ficia
entiā ad man'. p'fectoz vero
ad osculū & amplexū. N; v'cō
xps bndictus nichil loquedo frī
iohāni tantā grām contulit. &
donauit. q sicut pastor optim' ma

119
gis studebat aīz dīnis sensibz pas
cē q auribz carnis exterioribz sois
strepē. qn nō in exterioribz s; i mti
mis ē v'gnū dei. Dis em' glā ei' ab
intus dicit ppha Ad laudē dñi nrī
frī *Qualit' iohi de aluerna orāti pro
qdā frē frā est sibi diuina respō
sio: :: :: Am*

Rogatus frat iohanes sup'dict' luy
a frē iacobo de fallerono q ro
gaēt deū de qdā scrupulo isacē qd
ipm valde affligebāt. videls de qui
busdā q ad sacerdotale officū pti
nebat. A dño habuit esponsū an
festū laurency ut etulit ipē sibi. a
itq q dñs dixit sibi. Ipē sacerdos est
secū dñi dei. Et cū adhuc ipm cōsac' ordine
stimulac' rogauit iterū q de h' roga
ret dñm. Vñ ipē fidelit' in vigilia
sā laurency de nocte cū vigilaēt et o
raēt dñm ut meitis sā laurency de
scrupulo ipm certificāēt. apparuit
sibi vigilanti & oranti b'is laurecā
indutus vestibz albis ad modū leui
te. & dixit ei. Ego sum leuita laurecā
cuis. & ipē pro quo oras ē sacerdos
secundū ordinacōnē dīnā. Et tūc
fuit certificat' & valde cōsolatus de
dubio qd habebat. Iterū eidē frī
iohāni cū frēs cantarēt saluē v'grā
de sero. apparuit ei s'cō laurecā in for
ma adolescentis. indut' dalmaticā
rubea & portans cratē ferreā dixit
ei. Ista craticula glorificauit me
i celo. & arebitas carbonū dedit m

plenitudinē dulcedis dei. Et adu-
gens ait. Si tu vis gloriā & dulcedi-
nē dei hīc. sustine patient' passioz
& amaritudinē mūdi. Stent autē
sanct' laurēti' cū eo sic' visibilē don-
cantata fuit antiphō p̄dā. Postea
frēs iuerūt pausatū. & ipē emāsit
in choro cū scō laurētio. Qui certi-
ficans eū & consolans disparuit.
et reliquō eū in tanto amorē & di-
lectōe dīna. q̄ p̄ totā noctē dicti festi
nichil dormiunt. Et totā cū cōso-
lacione miranda transiuit. Itē
idē frat' iohēs cū semel missā deuotissime
celebraret cōsecrata hostia.
ānullata fuit in aspēu ei' totale
forma panis. & in ictu oculi appa-
ruit ibi xp̄s indut' veste rubea.
q̄ dedit sibi tantā cōsolacionē dul-
cedis. q̄ si nō esset q̄ emāsit sibi
intellectus fuisset rapt' in extasi.
et in ipā visionē certificat' fuit
q̄ p̄t' illā missā placat' fuit dñs
p̄ toto mūdo. & maxime pro suis
rēcomendatis ad laudē dñi nr̄i.

**Qualit' fr' iohēs cū celebraret
vidit animas de purgato-
rio liberari:**

Quom dicitur frat' iohānes
celebraret missā in cōme-
moracione oīm defunctor'. optu-
lit cū tanto caritatis affectu. et
cōpassione pietatis illud altissi-
mū sacramētū. cui' efficacā su-

per oīa suffragia desiderat
aīe defunctor'. q̄ liquēbat
totus in dulcedine pietatis
et melliflua dilectōe supna.
En̄ g' in dicta deuota mis-
sa corp' dñi sanctissimū le-
uaēt in altū offerens illud
deo p̄t' ut amorē illi' q̄ in
cruce pependit. aīas ab ipō
creatas & redemptas de carce
misericordit' liberat'. vidit
q̄si īfinitas aīas de purga-
torio egredi q̄si multitudiez
fintillarū de ignita fornace
p̄deūcū. Et vidit ad celestē
patrīn' aduolantes p̄t' me-
rita xp̄i q̄ p̄ humana salute
in cruce pependit & ī illa sa-
cratissima hostia cotidie of-
fertur pro viuīs & mortuis.
q̄ est dō bñdictus hō lux et
vita. redemptor & iusticia et
sanctificā sempiterna ī sc̄la. f.

**Qualit' frat' iohēs vidit
vidit bñm franciscū cū mul-
tis frīb' & q̄lit' fr' iacob' lo-**

Qualit' ē sibi p' mortē.
Quompoē quo fr' iacobus
de fallerono scō hō infirma-
bat in loco molliani custodie
fermane & puīcia marchie.
frat' iohēs de alūna orabat
deū p̄ dō frē iacobo fūiter
infirmitate. orōe mentali & p'

cordiali desiderio. quia ipse tantum
premi intime diligebat. Et dum
sic attente oraret. factus est cetera
si vidit in aere exercitum ange-
lorum multorum et sanctorum cum clari-
tate super cellam suam quam erat in sil-
ua manentium. Et erat tanta
claritas quod tota communio in
circuito resplendebat. In quos
angelos vidit dominum infirmum
pro quo ipse rogabit stantem spec-
iosissimum candidis vestibus
emittentem. Vidit eam ibidem be-
atum premi noster fratris sancti stig-
matibus sacris insignitum et gloria
mirabili resplendentem. Vidit et
recognovit fratrem lucidum sanctum.
et fratrem matheum antiquum de
monte rubiano. et plures alios
fratres quos nunquam in hac vita vide-
rat recognovit quem cum multis
sanctis filii gloria fulgebant. Et dum
hec cerneret sibi fuit revelatum
per certo de salvacione ipsius
infirmi. et quod ipsa infirmitate
transire debeat ad dominum. sed
non immediate erat transiturus in ce-
lum. quia oportebat eum aliquantu-
lum purgari. fratrem autem iohannes qui
hoc videbat propter salutem et gloriam
domini fratris in tantum gaudebat. quod in-
dulcedine spiritus fratrem iacobum
frequentiter vocabat dicens intra
cordis archana. fratrem iacobe
mi fidelissime siue christi. fratrem

120
iacobe patri mi dilectissime. fratrem iaco-
be socium angelorum. fratrem iacobe consors
beatorum. et sic certificatus de morte fratris
iacobi et letificatus de salute anime.
cessit de loco masse ubi habet visi-
onem habuerat. et iit ad visitationem
dum eum molliam ubi invenit ductum
infirmum ita infirmitate gravatum
quod vix poterat sibi loqui. cum fratrem
iohannes annuntiavit quod morietur
et tantum leo securus et gaudens tran-
siret ad vitam. Ipse autem fratrem iacobum
iam de salute sua certus. totum exhi-
laratus tantum mente quam facie ipsum fratrem
iohannem cum leticia et risu pulcher-
rimo et visu iocundo suscepit. eo
quod sibi tantum iocunda novum portave-
rat. et quia ipsum tantum filium diligebat.
seque sibi intime recomendans indi-
cavit sibi se iam resolvi a corpore.
Dum fratrem iohannes rogavit eum ut si-
bi post mortem loqui dignaretur. Quod
fratrem iacobum promisit si promitteret be-
nignitas salvatoris. Et his dictis
appropinquante hora exiit fratrem iacobus
cepit devote dicere. O in pace. o in
idipsum. o dormiam. o requiescam. Et his
dictis cum iocunda et leta facie misit
ad dominum ihesum christum. fratrem autem iohannes
eversus ad locum masse expectabat
promissum fratris iacobi in die quem se dice-
rat locuturum. Et cum expectaret
apparuit sibi christus cum claritate magis
et comitibus mirabili angelorum et sanctorum.
Et recordatus est fratrem iohannes de fratre iaco-

bo & recomendauit eum cristo. Post
hoc die sequenti frater iohane stante
in silua masse apparuit sibi frater
iacobus comitantibus angelis totus
gloriosus & letus. Qui dixit frater
iohannes. Quod pater quare non fuisti in locutus
in die quod promiseras. Ille respondit. Quia
indigebam aliquantulum purgari. Et e
adem hora quam christus tibi apparuit. appa
rui fratri iacobo layco de massa sancto
iuuati. & seruienti in massa ubi vi
dit hostiam sacram hora eleuationis
conuersam in puerum uinum pulcher
rimum. & locutus fuit deo fratri dicens.
Hodie cum illo puero uado ad regnum.
quia nullus potest ire nisi per ipsum. Et quan
tu recomendasti me christo fuisti exau
ditus. Et eadem hora quam fuit locutus fratri
iacobo peccato fuit liberatus. Et his dictis
proxit ad dominum. Et frater iohannes emansit
valde consolatus. Frater autem iacobus de sale
tono migrauit in uigilia sancti pauli apoli
mense iulij. & requiescit in loco molli
ani ubi facit multa miracula ad
laudem domini etc. **Qualiter frater io**
hannes habuit spiritum reuelationis
lvij **Q**uoniam quidam persone haberent quod
dam peccata tribulia & abscondita que
nullus poterat scire nisi per reuelacio
nem diuinam de quibus aliqui erant
mortui alij uiui. Frater iohannes per
reuelacionem diuinam uiuentibus occulta
peccata detexit. De quod illi ad penitentiam
sunt conuersi. quorum unus dixit quod peccatum
quod frater frater iohannes detexerat

fecerat ante frater iohannes esset natus
in mundo. Et ille cui hoc dixit
in dixit. Et confessi sunt quod e
rant uera illa que frater iohannes de
ipso dicebat. fuit enim reuela
tio eadem quam aliqui illorum que erant
mortui perierant morte temporalis
et eterna. et alij tamen morte temporalis
& fuit hoc sibi certitudinaliter
demonstratum. Et ego vidi fratres
fide dignum quem cognouit personas
De uisione fratris leonis. & illas
quod ipse fuit reuelatus sancto fratri.
lvij **Q**uodam tempore dum frater frater
leo sibi cum multa deuotione et
diligentia seruiebat. Cum autem
quidam uice frater leo staret prope beatum
frater sanctum & daret se orationi factus
in extasi ductus est maximam
quoddam flumen & perpetuum et
latum. ubi cum aspiceret transientes.
vidit aliquos fratres oneratos
ingredi dictum flumen. Qui sta
tim ab perpetuitate fluminis
subuertebantur. & absorbebat
eos vorax profunditas. Alij
ibant usque ad tertiam partem flu
minis. et peribant. Alij usque
ad medium. Alij quasi usque ad fi
nem. Qui omnes prope sarcinas et
oneas que portabant diuisimode
secundum diuisas sarcinas a flumine
ingebantur & peribant crude
lissime absque omni remedio. Frater

121
aut leo videns tm periculum
cōpariebatur illis. Et ecce su-
bito apparuerūt aliq̄ fr̄es si-
ne onere l' sarana oīs rei. in
q̄bz sola paup̄tas sc̄a elucebat.
Et intrantes flumē transi-
bāt sine aliq̄ lesione. S̄c̄s ve-
ro f̄ p̄ sp̄m̄ sciens q̄ fr̄ leo vi-
derat aliquā visionē. p̄ q̄
ēdyt ad se frat̄ leo vocauit
eū s̄c̄s f̄ ait. Dic m̄ q̄d vi-
disti. Et ille r̄tauit p̄ ordinē
cūta q̄ videat. Cui s̄c̄s f̄ ait.
Vera sūt q̄ vidisti. Nā flumē
ē mūdus iste. fr̄es q̄ sorbetur
a flumine sunt illi q̄ p̄fessio-
nē euāgelicā et paup̄tatē volū-
tariā nō sequūtur. Illi vero q̄ si-
ne periculo t̄nsibāt sūt fr̄es
sp̄m̄ dei habentes q̄ nichil ter-
renū l' carnale amāt. ā q̄rūt
ā possident. s̄ habentes alimē-
ta et quibz regant̄ his contēti sūt.
sequentes cr̄istū i cruce nudatū.
et on' crucis eius et uigū obic-
tus leuissimū et suauē cotidie
amplexantur. Ideo finaliter et
sine periculo de t̄palibz t̄nsēūt
ad et̄na. Ad laudē d̄ni nr̄i et̄.
Quale quidā tyrān' magn'
vidēs unū de socijs b̄i f̄. ele-
uatū tribz viabus in aere us-
q̄ ad culmē palatij cōuersus
ē ad d̄nm. et fr̄ est fr̄ minor.

Hoc fuit euidētissimū signū
q̄ ordo b̄i francisci fuit fū-
datus a d̄o. q̄ statū qm̄ cepit multa
plicari incepit q̄si usq̄ ad fines t̄re
p̄uenire. Vn̄ s̄c̄s f̄. sciens se xp̄o in
ōnibz s̄formae mittebt̄ fr̄es suos
binos ad p̄dicandū p̄ vniūsas pro-
uincias. Et tā mira p̄ eos d̄ns faci-
ebat q̄ q̄si in oēm t̄ram exiuit son-
cor et in fines orbis t̄re v̄ba cor. Vn̄
accidit sel q̄ duo de illis nouellis le-
giti p̄is disapul' ad ignotas p̄tes p̄-
gentes p̄uenērūt ad quoddā cast̄rū
pessimis hoībz plenu. In q̄ ecā cat
quidā magn' tyrān' et multū cru-
delis et ipius q̄si caput et dux oīm
illoz pessimoz et p̄donū. Etat t̄n-
ḡnē nobilis s̄ moribz pessim' et igno-
bilis. Ad q̄d cast̄rū dū ducti duo fr̄es
afflucti fame. fr̄igoē et laboē q̄si agni-
nē lupos de sero simplr̄ p̄uenissent.
rogauerūt p̄ int̄nūcū illū tyrānū
d̄nm̄ cast̄ri q̄ ip̄os r̄apet i hospicio
illa nocte amoc̄ d̄ni nr̄i ihu cr̄is. ti.
Quos ille d̄no inspirat' ḡiantes
suscepit et multā sp̄ssione ill' et cu-
rialitatē exhibuit. Nā fecit illis
fieri magnū et parac̄ fecit m̄sam
moē nobiliū. Disubentibz vero fr̄i-
bz et alijs cūctis. vn̄ illoz fr̄m̄ q̄ cat
sacerdos h̄ns gr̄aciā loquendi de deo
singularē. videns q̄ null' disubē
cū de deo l' de salute aīe tractaret
ā loquētur. s̄ solū de p̄ncipibz et

hij

palacū

ocasionibus et alijs malis multis
quae hinc inde pertrauerant et gau-
debant in rebus pessimis. et de impieta-
tibus quae usquequaque commiserant. Unde frat-
rfectione corporali cupiens ille frat-
r hospitem suum et ceteros celestium abo-
re dixit domino illi. Domine magna auri-
alitate et caritate nobis exhibuistis.
et ideo multum essemus ingratum si non vo-
bis aliquam bonam secundum deum impendere
studeremus. **Propter** rogamus quod faciatis
totam familiam congregari ut per beneficium
corporalibus a vobis receptis spiritualia re-
peridam. **Quorum** rogamunibus asse-
ntis dicit dominus fecit omnes congregari co-
ra fratribus. **Et** fecit ille incepit de gloria
paradisi loqui. quod ibi est semper eterna le-
titia. ibi societas angelorum. securitas
beatorum. Ibi gloria infinita. ibi copia celestium
thesaurorum. ibi vita perpetua. lux
inarrabilis. Pax inperurbabilis.
sanitas incorruptibilis. Ibi dei praesentia
et omne bonum et nullum malum. **Et** homo
propter peccata sua et miseriam suam perdit totam
et tanta bona. et accipit infernum ubi
dolor est et tristitia semper eterna. societas
demonum serpentium et draconum. Ubi
infinita miseria. et vita sine vita. te-
nebrae palpabiles. et lucifer in praesentia.
ubi turbatio et ira. semper ignis et
glacies. vices et rabies. fames et sitis.
Ubi mors sine morte. gemitus. lacrimae.
stridor denarium. et eternitas tormentorum.
Ibi omne malum et carceris omnis boni.

Et cum comprehendit. omnes vos ad
tanta mala curritis festinate.
nam nihil boni operis vel sermonis in vo-
bis apparet. Unde consulo et admo-
neo vos carissimi. pro viliibus rebus
mundi et voluptatibus carnis quae omnia
tenentur velut umbra nolite perire il-
la summa et in eternum duratura ce-
lestia bona. nisi sic currete festinate
ad tanta magna et acerba tormenta.
Et his dicitis in virtute spiritus sancti a
fratre perduto. dominus castri tactus in tri-
secus et corde compunctus perdit ad
pedes fratris. et ipse cum omnibus alijs
cepit amarissime flere rogans
et petens a fratre ut ipsum in via
salutis diriget. **Et** confessione facta
cum multis lacrimis et intima com-
punctione eadem facti. dixit ei frater
quod oportet eum in redemptionem
suorum peccatorum peregrinari per
sanctuarium. atteri per ieiunia. vi-
gilantiam in orationibus. et insistere largis
elemosinis et alijs operibus pietatis.
Dominus vero ille respondit. **Propter** ca-
rissime. ego enim nunquam istam pro-
vinciam exiui. praeterquam nisi autem maria.
nec alias orationes scio dicit. et ideo
aliam praesentiam in coniugatis. Ille ve-
ro frater factus ait. **Carissime** ego vo-
lo fidei iurare pro te. et ex caritate
dei pro peccatis tuis intercedere ad dominum
ad dominum Iesum Christum ut anima tua
non pereat. **Et** nunc ad praesens nolo

122
q̄ aliā p̄uiaz facias nisi q̄ h̄
sero tuos p̄p̄ys manibz portes
in de paleis ubi ego & soc̄ me
q̄esam? Qui cū gaudio pale
as portauit & l̄m̄ diligentet
parauit in vna camera ubi lu
mē ardebat. Et videns p̄fatus
d̄ns q̄ frat̄ ille tā sc̄a et v̄tuosa
v̄ba p̄tulerat. Accepit q̄ eēt sc̄s
homo et posuit in corde suo explo
rāc̄ diligent̄ quid faceret illa noc
te. Et vidit q̄ s̄s frat̄ sero se
posuit ad dormiendū in lecto
Et cū putaret oēs profunde dor
mire surrexit in tempeste noctis
silencio & pro fideiussione facta
expandens manū ad d̄nm̄. et
orās p̄ illo indulgenciā ip̄ius
p̄ p̄c̄is postulabat. Et ecce in
ip̄a orōe eleuat̄ ē in aere frat̄
usq̄ ad culmē palatij. Ibi in
aē frat̄ tā magnū fletū pro
ciā dicti d̄ni indulgenciā pos
tulando. q̄ vix v̄m̄q̄ fuit visus
homo q̄ caros suos cō sanguine
os seu amicos defunctos tā cor
dialit̄ flēt. sicut iste frat̄ pro
p̄c̄is illius. Et fuit in illa
nocte ter̄ eleuat̄ in aere sp̄
tū lamētō pio & lacrimis cōpas
siuis. Et ille d̄ns letant̄ obser
uās oīa p̄d̄c̄a audiebat cari
tatiuū lamentū & cōpassiuos
singultus lacrimarū. Vñ statū
de mane consurgens ad p̄edes

padit dicti fr̄is et cū lacrimis cōpūc
tionis rogabat ut ip̄m̄ in viā salu
tis diriget ad oīa paratū firmiter
q̄ iuberet. Fr̄e sc̄o igitur cōsultente v̄e
didit ciā q̄ habuit. & stituta res
tituit. & cetera pauperibz sc̄cū sc̄m̄
euāgelū ciā distribuit. & semetip̄z
d̄no offerens ordinē fr̄m̄ minorū in
tūit & cū laudabili p̄seuerācia in sc̄m̄
vitā finiuit. Ceteri satellites & sodā
les compūcti corde vitā in meli⁹ mu
tauerūt. Sic fructificauit sancta
simplicitas illoz fr̄m̄. nō de aristo
tile vel philosophis p̄dicans. s̄ de pe
nis inferni & gl̄a paradisi cū breui
tate sermonis sicut i regula sc̄a dicit
Ad laudē d̄ni n̄ri & **¶ Studiū nō**
Quidā frat̄ minor s̄z placuit b̄s f.
fr̄ iohes de saadia tpe b̄i f.
ministr̄ eēt bononie & valde lr̄atus
q̄ absq̄ licēcia b̄i f. ordinauit studi
um bononie. H̄s aut̄ fr̄asco absē
ti fuit nūciatū tale studiū bononie
ordinatū esse. H̄s aut̄ f. imēdiate
iuit bononiā & dure r̄phendit illū
ministr̄ dicens. Tu vis destrūe or
dinē meū. Desiderabā & volebā ex
emplo d̄ni mei ihu cristi fr̄es me
os magis orac̄ q̄ legē. Recedens de
bononia sc̄o f. maledixit ei dicta ma
ledictōe. Qui statū p̄ maledictio
nē cepit infirmari & infirm⁹ ḡuis
p̄ fr̄es misit rogando sc̄m̄ f. ut re
tractaret maledictionē. R̄ndit b̄s f.
Illā maledictōe q̄ illi maledixit. cō

firmavit in celo dñs ihs xristus
et maledictus ē. Infirm⁹ itaq;
minist⁹ tristis iacebat sup lectū
7 male cōsolatus. Et ecce subito
descendit de alto quedā gutta igne
a 7 sulphurea sup corpus eius p
forans ipm 7 lectū in quo iacebat
et cū maximo fetore ipse miser ex
piravit 7 dyabolus accepit animam

Videns aliquñ vica Ulpus.
Uetus sc̄ f. petri⁹ carthany tur
bā fr̄m frequentiū sc̄m mariam
de porciacula frequentatē n̄ ad
puidendū in necessarijs habūdact
dixit ad sc̄m f. Nescio p̄r quid faci
am cū tantis vndiq; cōfluentibz
fr̄bz. nō habeo quō sufficiant pro
uideā. Placeat oro te q̄ intrācū
nouicioꝝ res aliq̄ cōseruentur ad
q̄s expendendās veauratur tpe opor
tuno. Et sc̄s f. respondit. Absit hec
pietas frat̄ carissime ut p̄ quis ho
mine impie agatur in cūgula. Et
ille. Quid igitur faciā? R̄ndit sc̄s
fr̄at̄iscus. Altare inq̄d spolia b̄te v̄
ginis 7 variū aufer ornāmētū
altaris. cū alijs indigentibz subue
nire nō poteris. Crede gratius ha
bebit nr̄ dei euāgelū filij seruac̄
suū q̄ spoliāc̄ altare vestitū. filiū
q̄ cōtemptū. dñs mittet q̄ nr̄i q̄
nobis condonauit. repit. tura.
Nō ut queq; hec igeminabat s̄z
q̄ntū fr̄es declinabāt a paupertate.
tm̄ mūdus declinabat ab eis. et q̄

rent inquit 7 nō inuenient.
S; si dñiaz meā cōplexi fuerit
mundus eos nutriet. q̄a mū
do dati sūt ad salutē. Depe
dicebat fr̄bz b̄tis f. Hec tria i
cōmendo vobis. s̄z simplicita
tē cōt̄ inordinatū appetitū
sc̄e. orōem quā dyabol⁹ stu
det sp̄ auferre p̄ multas in
nes opaciones. Amore s̄z pau
ptatis 7 ipam sc̄am paupertatē

Quodā vice dixit xrist⁹
fr̄i leoni soao b̄ti f. E
go lamentor de fr̄bz. Qui es
pondit frat̄ leo. De quibz
dixit. De tribz. s̄z q̄ nō cog
noscut beneficia mea q̄ eis
largitus sū ut b̄n sc̄is et im
pendo cotidie. cū nō semināt
neq; metāt. Et q̄a tō die mur
murant et ociosi sūt. Et q̄a
sepe ad irā se habent inuicē
et ad amore nō r̄deūt nō p
tentes iniurijs q̄s recipiūt.

Quodā tpe apud sc̄am
mariā de porciacula
cōsideras b̄tis f. q̄ lucrū orōis
p̄ v̄ba ociosa p̄ orōez defluēt.
contra lapsū ociosoꝝ v̄boꝝ
hoc remediū ordinauit dices.
Quicūq; ociosū vl̄ inutile
v̄bū p̄uulerit teneatur statū
dicē culpā suā. 7 pro singul
ociosis verbis semel dicē p̄
nr̄. Sic aut̄ volo ut si prius

se culpaueit de comisso dicit
p̄ n̄ pro aīa sua. si ab alio.
fuit edargutus p̄us. aīe re
darguentis attribuat **De visi
one quā vidit fr̄ leo de iudicio.**

Erat leo habuit hanc **leg**
visionē. Videbat nāq̄
in sompnis. et ecce iudiciū pa
rabatur. et angeli canebāt tu
bas et gens cōgregabat in q̄
dā prato magno. et ecce due
scale posite erant. vna ex vna
pte et alia ex alia pte. vna e
rat rubea et alia alba. et abe
attingebant a terra usq̄ ad ce
lū. Apparuit aut̄ cristus in
summitate rubeae q̄si irat⁹ et of
fensus. et b̄s f. ape ip̄m infe
rius et descendens aliquantu
lū clamabat ad fr̄es suos for
tissime dices. Venite fr̄es veīte
ascendite ad dñm q̄ vocat vos.
Confidite ne timeatis. venite.
fr̄es aut̄ multi cōueniebant
ad iudiciū cōfisi de clamore
p̄is. currebant et incipiebāt
ascendē scalā rubeā valenter.
Cū aut̄ ascenderent. alius ca
debat de tertio ḡdu. alius de
q̄rto. ali⁹ de decimo. alij de me
diate. alij q̄si de summitate sca
le. **H̄s** v̄co f. videns hoc mot⁹
cōpassione ad tantā ruīnā. ro
gabatur xpm̄ iudicē p̄ filijs suis.
Cristus vero ostendebat ma

123
nus suas et latus b̄s f. in q̄bz vi
debantur renouate plage eius. de
q̄bus etiā stillabat sanguis iten
tissime et diceb̄t. Ecce ista fecerūt in
fr̄es tui. Dū b̄s f. p̄seueraret pos
tulans miām p̄ fr̄ibz. post breuē
morulā iterū aliquantulū descen
debat. **Nō** desperetis s̄z cōfide. Cur
rite ad scalā albā. Currite et ascē
dite. ibi suscipiemini p̄ eā intrabi
tis. Currentibz aut̄ fr̄ibz ad scalā
albā ex amonitione p̄na. ecce b̄a
v̄go maria mat̄ xpi apparuit in
summitate scale et recipiebat eos
et ingrediebantur r̄gnū sine laboe.

R **De tribulatione ordinis** **leg**
Etiaut sc̄s frat̄ conuadus
sicut habuit a fr̄e leone q̄ sc̄s f.
orabat semel apud sc̄m mariā
de **poramentis** angulis post tri
bunā eccl̄e. et tenebat man⁹ p̄tensas
in celū dicens. Dñe miserere pp̄lo tuo
pte ei. Cui apparuit cristus dicens.
Bene oras et ego libent̄ exaudio q̄a
multū constat in te paū magnū de
di. Verūptū facias in vnu. et ego
misereror toti pp̄lo. s̄z q̄ ordo tuus
stet in esse et sit me⁹ solūmō. s̄z tps
veniet q̄n̄ recedet a me et ego susti
nebo ordinē ad tps apt̄ mūdū q̄a
cōfidūt in eis et reputat ordinē
lucē et lumē suū. **Dz** post dabo po
testate meā demonibz. q̄a suscita
būt eis vbiq̄ tot scandala et tribu
laciones q̄ expellentur et fugabū

tur de oibz. Et si ibit fili' ad do-
mū p'ris p' pane. dabit ei cū bacu-
lo in capite. Et si scirent frēs tribu-
lationē illoz dicitū iā inaperent
fugē. & multi fugient ad desertā.
Et b'is f. interrogauit dñm. Dñe
quō ibi uiuent? Cui cristus. Ego
q' pau' filios isrl' in deserto pasca-
eos in herbis. & dabo herbis illis
sapores varios sicut tūc māne.
et postea isti ibūt et ēdificabūt
ordinē in statu p'mo & p'fō. Ve-
āt illis q' de sola sibi spe cōuersa-
tionis plaudentes torpescēt o'ao.
nec rēsistent temptationibz cōstāt
p'missis ad p'bauonē elāz. qm̄
soli q' p'p'ati fuerint accipient co-
ronā uite. q's exercitat interim
malicia r'p'boz. Ad laudē dñi &

De malo p'rie volūtatis.

Dixit dñs ad adā. De omni
ligno comedē. de ligno at
sciē boni & mali ne comedas. De
omni ligno paradisi poteat come-
de q' dū nō venit cōtra obiam
n' peccauit. Ille enī comedit de
ligno sciē boni & mali q' sibi suā
voluntate p'p'iat & se exaltat de
bonis q' dñs dicit & opatur i ipō.
& sic p' suggestionē dyaboli & trās-
gressionē mandati factū ē pomū
sciē mali. vñ oportet q' sustineat
penā. De p'fā obedientia.

Dixit dñs in euāgelio Qui
nō r'nuāuerit oibz que

possidet nō p't me' esse disa-
pulus. & q' voluerit aīaz suā
saluā facē p'det eā. Ille vero
ēl'inguit om̄ q' possidet et p-
dit corp' suū q' seipm̄ totū
p'bz ad obiaz in manibz sui
plati. & q'tqd' facit & dicit q'
ipē sciat q' nō sit cont' volū-
tate ei' dū bonū sit qd' facit
vca obia ē. Et si qm̄ subdit'
videat meliora et vtiliora aīe
sue q's ea q' p'lat' sibi p'cipiat
sua volūtate deo sacrificet. que
aut' sūt plati. ope student ad
imple'. Nā hec est caritativa
obia. q'a deo & p'ximo satisfa-
cit. Si vero p'lat' aliqd' contra
aiām suā p'cipiat. licet ei nō
obediat tñ ipm̄ nō dimittat.
Et si ab aliq'bz p'secutionē inde
sustinuit. magis eos diligit
p'p' deū. Nā q' prius p'secutio
nē sustinet. q's velut a frībz su-
is separari. v' p'manz in per-
fā obia. q'a ponit aīaz suam
p' frībz suis. Sūt enī multi
ēligosi q' sub specie meliora
videndi q's q' sui plati p'cipiūt.
retroaspiciūt & ad vomitū p'p'e
volūtatis r'edūt. h'ij homicidē
sūt & p'p' mala sua exempla
multas aīas p'dere faciūt.

Ut neco p'priet sibi p'la-
onē. Non veru ministra onē.
r'f' ministraē dicit dñs. Et

In notē p'ris & filij &
spō s'c' hūilia v'ba s'arce
ad monitionē v'rabiliū p'ris
nri s'c' f. ad oēs frēs s'c' f.

h'm

h'm

124

illi q̄ sūt sup alijs constituti
tm̄ de illa p̄lacione glorientur
q̄ntū si cēnt in abluendi pedes fr̄z
officio deputati. Et q̄nto magis tur
bantur de abla sibi p̄lacione q̄
de pedū officio. tāto magis sibi
loculos ad periculū aīe sponūt
Ut nemo supbiat sed gloriatur

Attende o homo i c̄te dñi.
In q̄nta excellencia posu
it te dñs de. q̄a creauit & forūit
te ad ymaginē dilā filij tui. se
cūdu corp⁹ & silitudinē. secūdu
spiritū. & oēs creature q̄ sub celo
sunt secūdu se seruiūt cognos
cūt & obediūt creatori suo meli⁹
q̄ tu. Et etiā demones nō cru
cifererūt cū h̄ tu cū ip̄is cruci
fixisti cū & ad huc crucifigis de
lectando in vicijs & peccis. Vñ q̄
potes gloriari. Nā si tm̄ esses
subtilis et sapiens q̄ oēm scām
habēs. & scires interpretari ōnia
grāa linguaz et subtile de celest
tibz v̄bz p̄scrutari. in ōibus his
nō p̄t gloriari. q̄a vn⁹ demō sa
uit de celestibz & mō sit pl⁹ de ter
renis q̄ oēs hoīes licet aliquis
fucit q̄ sūme sapiē cognitiōne
a dñō v̄cepit spirituale. Nihil
& si cēs pulchrior et dicioz ōibz.
et etiā si facēs mirabilia. ut de
mones fugacēs oīa ista tibi sūt
cōtraria. & nichil ad te p̄tinet

et in his nil potes gloriari. Et in
hoc possum⁹ gloriari in ifirmitati
bus nr̄is ut baulare cotidie scām
crucē dñi nr̄i ihu crucifigēti **De inu**

Attendam⁹ ōnes fr̄es **tāto dñi** ut bō op⁹
bonū pastore q̄ p̄ ouibz suis
saluandis crucis sustinuit passioēz.
Quos dñi secute fuerūt cū in tri
bulacione & p̄secucionē. in v̄cūdia
et fame. in ifirmitate & tēptacōē
et ceteris alijs. & de his v̄ceperūt a
dñō vitā etnā. Vñ mag⁹ v̄cūdia
ē nobis seruis dei q̄ scā fecerūt o
pera. & nos v̄atando & p̄dicando ei
volum⁹ inde rapē glām & hōrem.

Ut bona opacio sequat scām
Dicit apl⁹. lra occidit sp̄s at
v̄uificat. Illi sūt mortui a
lra q̄ tm̄ v̄ba cupiūt scā. ut sapi
entiores int̄ alios teneāt. & acq̄re
possint mag⁹ diuitias. dātes cō
sanguineis & amicis. Et illi r̄ligi
osi sūt mortui a lra q̄ sp̄m dñe
lre nolūt scā. s̄z solū v̄ba magis cu
piūt scire & alijs int̄pretari. Et
illi sūt v̄uificati a sp̄u dñe lre
q̄ oēm lram quā scūt & cupiūt sa
re nō attribuūt corpi s̄z v̄bo. et ex
emplo reddūt ea alissimo dñō.
de quo ē ōne bonū **De p̄tō inu**

Dicit apl⁹. Nemo p̄t die vitādo.
dicere dñs ihs nisi in sp̄u scō.
Et nō est q̄ faciat bonū nō est usq̄
ad unū. Quicūqz q̄ inuidz fr̄i

ut bō op⁹
lxxij
bly op⁹
nulla mo
mtozū

suo de bono qd dñs dicit & facit in
ipō. p̄tinz ad p̄cām blasphemie q̄a
ip̄i altissimo mundz q̄ dicit & facit
ōne bonū **De dilectione.**

Dicit dñs Diligite inimicos v̄ros.
Ille enī veracit̄ diligit inimicū
suū q̄ nō dolet de iniuria quā sibi
facit s; de p̄cā cūe sue v̄ritur p̄t̄ a
more dei & ostendit ei ex opib; dilecti

De castitate cordis. Ione.

Quia sūt q̄ dū peccant v̄l iniu-
riā capiūt sepe inculpāt inimicū l̄
p̄ximū. S; nō est ita. q̄a in sua p̄cā
te hūt inimicū. videlz corp⁹ p̄ quod
peccant. Vñ b̄s ille seru⁹ q̄ talē ini-
micū traditū in sua p̄tate sp̄ captū
tenuerit & sapient̄ se ab ipō custodi-
erit. q̄a dū hoc fecerit null⁹ ali⁹ ini-
micus visibilis v̄l invisibil⁹ ei nocē
poterit **Ut nemo corumpatur malo**

Seruo dī nulla res displi **altri?**
cē dēt p̄t̄ p̄cām. Et q̄cūq; mō
aliq̄ p̄sona peccaret & p̄t̄ hoc seru⁹
dei nō ex caritate turbaretur & iras-
cētur thesaurizat sibi culpā. Ille
seru⁹ dei qui nō irasat n̄ conturbat
se pro aliquo. r̄cē v̄iuit sine p̄p̄rio.
Et b̄s ē qui nō retinet sibi aliquid
ēddens que sunt cesaris cesari et
q̄ sūt dei deo **De cognoscendo sp̄m**

Hic p̄t̄ cognoscā seru⁹ dñi
dei si h; de sp̄u dñi cū dñs
oparetur p̄ ip̄m aliqd bonū. si caro
eius inde se nō exaltaet q̄a sp̄ ē cō-

traria oī bono. s; si magis ante
oculos suos se habēt viliorē et
oib; alyo hoībz minorē se esti-
maret.

Nō p̄t̄ cognoscē seru⁹
deiq̄ntā habeat pacien-
am & hūilitatē in se dū satisfac-
tū ē ei. Cū aut̄ veniat tps q̄ illi
q̄ debet satisfacē ei faciūt sibi
cōtrariū q̄tā ibi pacienāq̄
et hūilitatē. tantā h; & nō
plus **De paupertate.**

Beatī paupes sp̄u ip̄oz
ē ēgnū celoz. Multi sūt
q̄ orōib; & officiis insistentes
multas abstinencias & afflic-
tiones in suis corporib; faciūt.
s; de solo verbo qd videt̄ eē in-
iuria suoz corp̄m. l̄ de aliq̄ re
q̄ sibi auferretur scandalizati
cōtinuo cōturbant. Hy nō sūt
paupes sp̄u q̄a q̄ vere paup
ē sp̄u seip̄m odit et eos dili-
git q̄ eū patiūt in maxillā.

Beatī pacifici **De pace**
qm̄ filij dei vocabuntur.
Illi sūt vere pacifici. q̄ de oībus
amozē q̄ in sc̄lo h̄ patiūtur p̄t̄ dñi
nr̄i ihu xp̄i in aīa & corpe pa-
cē seruāt **De mundicia cordis.**

Beatī mūdo corde qm̄ ip̄i
deū videbt̄. Vē mūdo cor-
de sūt q̄ terrena despiciūt celestia
q̄runt & se adorac̄ & videre

195
dñm deū viuū & verū mūdo
corde & aīa nō desistūt **De huili**

Bt̄s ille seru⁹ q̄ nō suo dei
magis se exaltat de bono
q̄ dñs dicit & opat p̄ ip̄m. q̄
q̄ dicit & opatur p̄ aliu. Pec
cat hō q̄ magis vult capē a pr
imo suo q̄ nō vult dare de se dño
s̄z deo **De cōpassione pximi.**

Bt̄s hō q̄ sustinet pximū suū
secūdu suā fragilitatē in
eo q̄ vult sustineri ab ip̄o si cō
sili casu eēt. Dñs seru⁹ q̄ oīa
bona sua eōdit dño dō. q̄a qui
sibi aliquid retinuerit. abscōn
dit in se pecūnas dñi dei sui. &
q̄d putab̄t h̄re auferet ab eo.

Bt̄s seru⁹ q̄ nō tenet se meli
ore q̄ magnificat et ex
altatur ab hoībz. sicut q̄n tene
tur vilis simplex et despectus.

Quia aptū est hō corā deo tm̄
ē & nō plus. De illi eligioso qui
ab alijs posit⁹ ē in alto & p̄ suā
volūtate nō vult descendere.

Et b̄t̄s ille seru⁹ q̄ nō p̄ suā vo
lūtate ponitur in alto. & semp̄
desiderat sub eē pedibz aliorū

De bono et vano eligioso.

Beat⁹ ille eligios⁹ q̄ nō h̄
iocūditatē & leticiā nisi
in sc̄ssimis eloquijs & opibz dñi.
& cū his pducat hoīes ad amo
rē dei cū gaudio & leticia. De
illi eligioso q̄ delectat se in v̄bis

ociosis & iambz & cū his pducat ho
mines ad risū **De iāni & loq̄ci re**

Bt̄s seru⁹ q̄ nō loquitur **eligioso**
sub spe mercedis. oīa sua nō
manifestat & nō ē velox ad loquen
dū s̄z sapient⁹ p̄uidz q̄ debet loqui
et r̄ndē. De illi eligioso q̄ bona q̄
dñs sibi oñdit nō retinet ī corde suo
& alijs nō abscondit p̄ opacōnē. s̄z
sub spe mercedis magis cupit hoī
bus v̄bis oñdē. Ipse rapit mercedē
suā & audientes p̄uū fructū r̄portat

Bt̄s seru⁹ qui **De correctione**
disciplinā. accusacōnē. et r̄
p̄hensionē ita patient⁹ ab alijs sus
tinet sicut a semetip̄o. Dñs seruus
q̄ r̄phensus benign⁹ atq̄esat. v̄cū de
obtemperat. huilit⁹ d̄fiet. & libet⁹
satisfacit. Dñs seru⁹ q̄ nō est velox
ad se excusandū & huilit⁹ sustinet
verecūdiā & r̄p̄hensionē de p̄cō v̄
bi nō cōmisit culpā. **De huilitate.**

Bt̄s seru⁹ q̄ ita inuenit ē huil⁹
m̄e subditos suos. sicut q̄n
ess̄ m̄e dños suos. Dñs seruus q̄
sp̄ p̄manet sub v̄ga correctionis.
Fidelis seru⁹ & prudens q̄ in oībus
suis offensis nō tardat interi⁹ inte
rius penitē p̄ cōtraicōnē. & exteri⁹
p̄ cōfessionē & satisfaccōnē.

Bt̄s seru⁹ q̄ diligent⁹ frēm suū
q̄n ē infirm⁹ q̄ nō p̄t ei satis
facē aptū q̄n est san⁹ q̄ p̄t ei satis
facē. Dñs seru⁹ qui tm̄ diliget et
timet frēm suū cū ess̄ longe ab ip̄o

sicut quoniam esset cum ipso et non diceret aliquid quod quid pro ipso in caritate non possit dicere coram ipso **Ut serui dei honorent clericos**

Bonitas huiusmodi quae potest fidei in clericis qui viuunt secundum formam sancte ecclesie ratione et re illis quae ipsos despiciunt. Licet enim sint pastores tamen nullus det eos iudicare quia ipse solus dominus reseruat sibi ipsos ad iudicandum. **Na** quod est maior administratio eorum quam habent de sanctissimo corpore et sanguine domini nostri ihesu christi. quod ipsi recipiunt. et ipsi soli aliis ministrant. tamen plus partem habent quam pertinet in ipsis quam in omnibus aliis hominibus istius mundi.

De abscondendo virtute effugante

Ubi caritas est et sapientia **Ubi**

ibi nec timor nec ignorantia. **Ubi** est patientia et humilitas. ibi nec ira nec perturbatio. **Ubi** est paupertas cum leticia ibi non cupiditas non auaritia.

Ubi est quies et meditatio. ibi non sollicitudo non vagatio. **Ubi** est timor domini ad actum suum custodiendum. ibi iumentum non potest habere locum ad ingrediendum. **Ubi** est misericordia et discretio. ibi non superfluitas non induratio **De abscondendo bono ne**

Beat' seru' q' thesaurizat **pdatur.**

Bonitas in celo bona quae dominus sibi ostendit et sub specie mercedis non cupit manifestare hominibus quia ipse altissimus manifestabit opera eius quibus sanctis placuerit **Beatus** qui secreta dei obseruat in corde suo

Upusculum sancti et moni-
stium xpianis torium
religiosis clericis et laycis mas

spviii

culus et feminis omnibus quae habitant in uniuerso mundo. **fr** frater eius eorum seruus et subditus obsequium cum reuerentia. parte perca de celo et sinceram caritatem in domino. **Lu** sum seruus omnium omnibus seruare teneor et administrare odoriferam uerba domini nostri. **Un** in mente consideras quia personaliter propter infirmitatem et debilitatem meam corpus non possum singulos uisitare. propositum igitur precibus et uicibus uerba domini nostri ihesu christi quae est uerbum patris uobis referre et uerba spiritus sancti quae spiritus et uita sunt de uerbo patris. **I**stud uerbum patris tam dignum tam sanctum et gloriosum nunciavit altissimus pater per sanctum gabrielem angelum suum de celo in ueterum beate et gloriose uirginis marie. ex cuius utero uerum excepit carnem humanitatis et fragilitatis nostre. **Qui** cum diues esset super omnia. uoluit ipse in mundo cum beatissima uirgine matris suae eligere paupertatem. **E**t pro passione celebravit pascha cum discipulis suis. et accipiens panem gratias egit et benedixit et fregit dicens. **A**c cipite et comedite. **H**oc est corpus meum. **E**t accipiens calicem dixit **H**ic est sanguis mei noui testamenti qui pro uobis et pro multis effunditur in remissionem peccatorum. **D**einde orauit patrem dicens. **Pa**

si fieri potest tunc fiat a me malix iste. Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terra. Posuit tamen voluntate sua in voluntate patris dicens. Patris fiat voluntas tua. Non sicut ego volo sed sicut tu. Cuius patris talis fuit voluntas ut filius eius benediceret et gloriosus quem dedit nobis et natus fuit pro nobis. seipsum propter sanguinem suum sacrificium et hostiam in ara crucis offerret. non propter se propter que facta sunt omnia sed propter patris nobis. relinquens nobis exemplum ut sequamur vestigia eius et vult ut omnes saluemur propter eum et recipiamus ipsum puro corde et casto corpore nostro. Sed pauci sunt qui velint eum accipere et salvi exiit propter eum. licet enim iugum suavis sit et onus ipsius leve. qui nolunt gustare quod suavis sit dominus et diligunt tenebras magis quam lucem. nolentes adimplere mandata dei. maledicti sunt. de quibus dicit propheta. Maledicti qui declinat a mandatis tuis. Sed omnes qui benedicti et benedicti sunt illi qui deum diligunt et faciunt sicut dominus dicit ipse in euangelio. Diliges dominum deum tuum ex toto corde et ex toto intellectu. et proximum tuum sicut teipsum. Diligam et adorem eum puro corde et pura mente quia ipse tales super omnia quatenus dixit. Veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et

veritate. Omnes enim adorant eum in spiritu veritatis oportet eum adorare. Et dicamus ei laudes et orationes die ac nocte dicendo. pater noster qui es in celis. quia oportet nos spiritus orare et non deficere. Sed patrem confitemur sacerdotibus. Debemus siquidem confiteri sacerdoti omnia peccata nostra. et recipiamus corpus et sanguinem domini nostri ihesu christi ab eo. Qui non manducat carnem suam et bibit sanguinem suum non potest introire in regnum dei. Digne tamen manducet et bibat. quia qui indigne recipit. iudicium sibi manducat et bibit non diu dicat corpus domini. id est non discernit. faciam igitur fructus dignos penite et diligam proximos sicut nos ipsos. Et si quis non vult eos amare sicut seipsum saltem non inferat eis mala sed faciat bona. Qui autem peccata iudicandi aliquos receperunt. iudicium tamen misericordiam exercent sicut ipsi voluerunt misericordiam a deo optine. Iudicium sine misericordia erit illis qui non fecerunt misericordiam. Habeant itaque caritatem et humilitatem et faciamus elemosinam quia ipsa lavat animas a sordibus peccatorum. Hic enim omnia potest qui in hoc seculo et linguit. secum tamen portat caritatis mercedem. et elemosinas quos fecerunt. de quibus habebunt a domino premium et dignam remunerationem. Debemus etiam ieiunare et abstinere a viciis et peccatis et a superfluitate ciborum et potuum. et catholica

esse. debem⁹ etiā ecclesias visitare
frequent^{er}. & venerari clericos et
reuereri. nō tm̄ p̄t eos si sint pec
catores. s; p̄t officiu et am̄nistr
ationē sanctissimi corpis & sanguis
cristi qđ sacrificant in altari et
alys am̄nistrat. **Et firmat scia**
m⁹ oēs q̄ nemo saluari p̄t nisi p
scā v̄ba in sanguine dñi nr̄i ihu
cristi q̄ clerici dicūt annūciant
et m̄strant. et ip̄i soli m̄strare
debent et nō aly. **Specialit̄ aut**
religiosi q̄ renūciauerūt scđo te
nentur plura et maiora facē sed
no ista dimittē. **Debem⁹** odio h̄re cor
pora nr̄a cū vitis & p̄tis q̄a dñs
dicit in euāgelio. **Quā** mala vitia
et p̄tia a corde exeūt. **Debem⁹** dili
gē iūmicos nr̄os et bñface hys qui
nos odio habent. **Debem⁹** obserua
re p̄cep̄ & consilia dñi nr̄i ihu xp̄i
Debem⁹ etiā nosmetip̄os abnegare
et ponē corpora nr̄a sub iugo serui
tutis et scē obie sicut vnu q̄sq; q̄
pmisit dñō. **Et nullus** homo te
neatur ex obia obedie alicui in
eo vbi cōmittit delictū & p̄tin.
Cui ē obia cōmissa. & q̄ habetur
maior^{fiat} sicut iunior et aliorū fr̄m
seru⁹. & in singulos fr̄es suos nūq;
faciet & habent quā velle sibi fi
eri in cōsimili casu eēt. **Net** ex
delicto fr̄is irascat⁹ in fr̄em s; cū
oī paciā et hūilitate ip̄m benign
ne moneat & sustineat. **Nō** debem⁹

secūdu m̄nē eē sapientes &
prudentes. s; magis debem⁹ eē
hūiles simplices & puri. et ha
beam⁹ corpora nr̄a in obp̄brū
et despectū. q̄a oēs p̄ culpā nr̄ā
sum⁹ miseri et putridi. fetidi
et vmes sicut dicit dñs p̄ p̄ph̄as
Ego sū v̄mus & nō homo obp̄
brū hoim̄ et abiectio plebis
Nūq; debem⁹ desiderare esse
sup̄ alios s; magis debem⁹ eē
serui et subditi om̄i humane
creature p̄t dñm. **Et oēs** illi et
ille dū talia fecerit & p̄seuera
uerit usq; in finē & quiescet su
p̄ eos sp̄s dñi & faciet in eis ha
bitaculū et mātionē & erūt fi
lij p̄ris celestis cui⁹ opa faciūt.
et sūt fr̄es sponsi dñi nr̄i ihu
cristi. et m̄tes. **Sponsi** sumus.
q̄n cōiūgit sp̄s scđo fidelis n̄a
ihu cristo. **fr̄es** enī sum⁹ q̄n fa
cim⁹ voluntatē p̄ris ei⁹ q̄ in celo
ē. **Matres** q̄n in corde & corpe
nostro p̄ amorē et purā & sincē
tā cōsañz pturim⁹ cū p̄ sanctā
opacionē que lucē debz aly in
exemplū. **Q̄** gloriofū & factū
et magnū est h̄re p̄rem̄ i celis
Q̄ sc̄m. paracletū pulchrū et
admirabile h̄re sponsū. **Q̄** sc̄m.
dilectū bñplacitū hūile
paciā dulce et amabile et su
p̄ oīa desiderabile h̄re talē fa
ctē q̄ posuit animā suā p̄ oibz

127
suis et orauit pro eis **sum** pro
nobis dicens. **P**ater sancte sua
eos in nomine tuo quos dedisti michi.
Pater omnes quos dedisti michi in mundo
tui erant. et michi eos dedisti. et uerba
quae dedisti michi dedi eis et ipsi acce-
perunt et cognouerunt uerum quia a te
exiui. et crediderunt quia tu me
misisti. **R**ogo pro eis et non pro
mundo. benedic et sanctifica eos. et pro
eis sanctifica meipsum ut sint sanctifi-
cati in uerum ut nos sumus. **V**olo
patris ut ibi ego sum illi sint mecum
ut ut uideant claritatem meam
in regno tuo. **S**i autem quae pro nobis
tanta sustinuit. tot bona con-
tulit et confert etiam in futurum
omni creaturae quae in caelis et in ter-
ra in mari et in abyssis reddat
deo laudes. gloriam et honorem et
benedictionem quia ipse est uirtus
et fortitudo nostra quae est solus bonus.
solus altissimus. solus omnipotens ad-
mirabilis gloriosus et solus sanctus
laudabilis et benedictus per infini-
ta secula seculorum. **A**men. **D**e **pnia**.
Omnis autem illi **et correctio**.
qui non sunt in penitentia et reu-
puit corpus et sanguinem domini nostri
iesu christi. et operantur uicia et pec-
cata. et quae ambulant per mala con-
cupiscentiam. et mala desideria. et
non obseruat quae promiserunt. et ser-
uiunt corporali mundo carnalibus

desiderijs. curis et sollicitudinibus huius
seculi et uicis huius uitae decepti a dyabolo
cuius filij sunt et eorum opera faciunt sunt. **re**
quia uerum lumine non uident dominum iesum christum
Sapientia non habent spirituale quia non habet
filium dei in se quae est uera sapientia patris de
quibus dicitur. Sapientia eorum deuorata est.
vident agnoscunt et faciunt mala et sci-
entiam prouident animas suas. **sci**
videte autem decepti ab inimicis ueris uidelicet a carne mu-
do et dyabolo. quia corpori dulce est facere
peccatum. amarum seruire deo. quia omnia ma-
la uicia et peccata de corde hominum exeunt
et procedunt. sicut dominus dicit in euange-
lio. et nichil habetis in hoc seculo neque
in futuro. Putatis diu possidere uani-
tates huius seculi sed decepti estis quia
uenient dies et hora de quibus non co-
gitatis et nescitis et ignoratis. **D**e **isr**.
Ifirmat corpus mors **mo** quae male peccat.
appropinquat. **V**eniunt amici et propinquus dicentes
dispone tua **Est** uxor eius et filij
eius et propinquus et amici fingunt flere
Et respiciens uidet eos flentes mo-
uetur malo motu cogitando intra-
se dicens. **Est** anima mea et corpus
meum et omnia mea ponam in manibus
ueris. **U**erum iste homo est maledictus
quae confidit et exponit animam suam
et corpus et omnia sua in talibus malis.
Uerum dominus per prophetam. **M**aledictus homo
qui confidit in homine. **E**t statim faciunt
uenerunt sacerdotes. **D**icit ei sacerdos.
Uis rapere penitentiam de omnibus peccatis

tuis. Rñdet volo. Vis satisfacere de
commissis et his que fraudasti et dece-
pisti homines sicut potes de tua substantia.
Rñdet nō. Et sacerdos dicit. Quare
nō. Rñdet. Quia disposui in manibus
propinquorum et amicorum. Et incipit
prode loquelam et sic moritur ille miser.
Et sciatis omnes que vbiuicium et quilibet
homo moriatur in criminali peccato sine
satisfactione et potest satisfacere et nō sa-
tisfaciat dyabolus rapit animam eius de
corpore suo cum tanta angustia et tri-
bulacione quanta nullus scire potest nisi
qui rapit. Et omnia talenta et pretia
et scientiam quam putabat habere auferetur ab
eo et propinquis et amicis relinquit et
ipsi tollent et diuident substantiam eius.
Et dicit postea. Maledicta sit anima
eius quia plus potuit dare nobis et
acquirere quam acquisiuit. Corpus comedit
omnes et ita perdit corpus et animam in isto
breui seculo et ibit in infernum et ibi cru-
ciabitur sine fine. Ego fratres fratres
minores huiusmodi vobis rogo et obsecro in
caritate que deus est et cum voluntate oscu-
landi vestros pedes que habet verba et alia domini
nostri ihesu christi cum humilitate et cari-
tate debeatis recipere et operari et ob-
seruare. Et omnes illi et ille que ea benigni-
ter recipiunt intelligunt et mittunt alijs
in exemplum et in ea perseuerauerit usque
in finem benediciat eis pater et filius et spiritus sanctus

In Testamento beati f. Amen
Nōne sume unitatis et sancte

unitatis patris et filii et spiritus sancti
amen. Reuerendis et multum di-
ligendis fratribus vniuersis. frater
N. generali ministro ordinis
minorum fratrum domini sui et ceteris
ministris generalibus que post eu-
erunt et omnibus ministris et custo-
dibus et sacerdotibus fraternitatis
eiusdem in christo humilibus et omnibus
simplicibus fratribus et obediēti-
bus. primis et nouissimis. frater
fratris hō vobis et caducus vobis
pauis seruulus salutem in eo
que redemit nos et lauit in preciosis-
simo sanguine suo. Quod nomen
audientes adorare eum cum timore
et reuerentia prout in terra. Dominus
ihesus christus altissimi filii nomen
illi que benedicit in secula Amen.
Audite domine filii et fratres mei
et auribus percipite verba oris mei
inclinate aurem cordis vestri et
obedite voci filii dei. Seruate
in toto corde vestro mandata eius et
consilia eius perfecta mente implete.
Confitemini ei quoniam bonus et exal-
tate eum in operibus vestris quoniam ideo
misit vos in vniuerso mundo.
ut verbo et opere detis testimonium
voci eius et faciatis scire omnes
quia nō omnipotens potest eum. In dis-
ciplina et obia sancta perseuerate
et que promissis ei bono et firmo
proposito adimplete. tanquam filijs

offeret se vobis dñs deus. De
 p̄tor itaq̄ oēs vos fr̄es tū ofai
 lo pedū et ea caritate q̄ possu
 ut onē ruerēā et oēm hono
 re q̄ntūcuq̄ poteritis exhi
 beatis sc̄ssimo corpi et sc̄ssio
 sanguini dñi nr̄i ih̄u xp̄i in
 quo q̄ in celis et in t̄ris sunt pa
 rificata ^{unt} et cōsiliata oīpotē
 deo. **R**ogo etiā in dño oēs fr̄es
 meos sacerdotes altissimi. q̄ti
 nus tū missā celebraē volue
 rint puri faciāt pure tū r̄ue
 rencia vox sacrificiū sc̄ssimū
 corpis et sanguis dñi nr̄i ih̄u
 cristi. sc̄a intentione et mūda.
 Nō p̄ v̄ba t̄rena re neq̄ timorē
 v̄l amorē alic̄ hōis. s̄ deo magis
 q̄ placētes hōibz. **E**t oīs fr̄es
 voluntas q̄ntū adiuuat gr̄ā
 ad deū dirigat ip̄i soli sūmo
 dño inde placē desiderans q̄
 ip̄e solus ibi opatur sicut sibi
 placet. q̄m sicut ip̄e dicit. hoc
 facite in meā cōmemoratiōe
 Si quis alit̄ fecerit iudas tra
 ditor efficiat̄ et reus fit corpis
 et sanguis dñi. **R**ecordamī
 fr̄es mei sacerdotes qd̄ scriptū
 ē de lege moysi quā tr̄sgre
 diens in corpalibz sine vlla
 miseratiōe per s̄uāz dñi mo
 riebat̄. quāta maiora et de
 teriora meretur pati sup̄bia
 q̄ filiū dei conaulauerit et sag

unē testamenti pollutū duxerit ī
 quo sanctificat̄ ē. et spū gr̄e cōtu
 meliā fecerit. Despiat enī hō et pol
 luit et cōulcat agnū dei. q̄m sicut
 ap̄lus nō diuidit̄ et discernēs sac
 tū panē xp̄i ab alyis cibariis v̄l opi
 bus. v̄l indign̄ manducat̄ cū dñs
 p̄pham dicat. **M**aledic̄s q̄ facit o
 pus dei fraudulent̄. Et sacerdotes
 q̄ nolūt h̄ ^{oēs} ponē sup̄ cor in veritate
 cōdempnet̄ dices. **M**aledic̄m bene
 dcoibz v̄ris. **A**udite fr̄es mei si b̄tā
 v̄go sic hōratur ut dignū ē q̄a ip̄s
 portauit in sanctissimo v̄tero. si be
 atus ioh̄s baptista cōtremuit et nō
 audē tangē dei v̄tutē. s̄ sepulchrū
 in quo p̄ aliq̄t tps iacuit venerat̄
 q̄ntū debet eē dign̄. sanct̄. et iust̄
 qui nō iā moriturū s̄ in etnū v̄tutē
 et glorificatū in quē desiderant
 angeli p̄spicē cōtratāt manibus
 corde et ore sumit et alyis ad sumē
 dū p̄bz. **V**idete dignitatē v̄rām fr̄es
 sacerdotes et estote sc̄a q̄a ip̄e sc̄us
 est. Et sicut sup̄ oēs p̄t̄ hōc m̄ste
 riū honorauit vos dñs ds. ita et
 vos sup̄ oēs ip̄m diligite r̄uere
 mī et honorate. **M**agna miseria
 et miseranda ifirmitas ē q̄n sic
 ip̄m p̄ntē habetis et vos aliquid
 aliud in toto mūdo curatis. **T**otus
 homo paucat tot̄ mūdus cont̄e
 misat. et celū exultet q̄n sup̄ al
 tae in manu sacerdotis est cris. b̄
 filius dei viuū. **O** admiranda al

vel etiā si est dign̄ vane
 et indigne manducat

titudo et stupenda dignatio. **O** hu-
militas sublimis. **O** sublimitas
humilis. q̄ dñs vniuersitatis deus
et dei fili⁹ sic se hūbat ut p̄ nrā
salute sub modica panis formula
se abscondit. **V**ocet fr̄es mei hūli-
tate dei et effundite corā illo corda
vr̄a. **H**ūiliamū et vos ut exalte-
mini a eo. **N**ichil q̄ de vobis re-
tineatis vobis ut tot⁹ vos capi-
at q̄ se vobiscū exhibet totū. **M**onco
p̄tea et exhortor in dño ut ī locis
in q̄bz fr̄es morantur vna tm̄ mis-
sa celebretur in die serūda forma
sc̄e cae. **S**i vero plures in loco fu-
erint fr̄es sacerdotes. sit p̄ amore
caritatis alē content⁹ auditu cele-
bracionis alterius sacerdotis. q̄a
p̄ntes et absentes ēplet qui eo dig-
ni sūt dñs ih̄s crist⁹. **Q**ui licet
in pluribz locis cē videat tm̄ in-
diuisibilis manet et aliq̄ detri-
menta nō nouit. s; vn⁹ vbiq; si-
cut ei placet opatur cū dño deo
p̄re et spū sc̄o pactito ī sc̄la seculo-
rū Amē. **E**t quia q̄ ē ex deo v̄ba
dei audit debem⁹ p̄inde nos qui
specialius sum⁹ dñis officijs
deputati. nō solū audire & facere q̄
dicit deus. verū etiā ad insinuā-
dū in nobis altitudinē creatoris
nr̄i. & in ip̄o subiectōez nr̄az vasa
et officialia cetera custodiē que
continēt v̄ba sua sc̄a. **P**tea mo-
neo fr̄es meos oēs et in xp̄o cōfor-

to q̄tin⁹ vbiq; inuenierit
dñina v̄ba scripta sicut possūt
venerentur. et q̄ntū ad eos
spectat si nō sint r̄posita bñ.
vel in honeste iacent in loco
aliquo dispsa. r̄colligant &
reponat hōrantes ī sermo-
nibz dñi q̄s locut⁹ ē. **M**ul-
ti enī s̄ficantur p̄ v̄ba dei.
Et in virtute v̄borū xp̄i al-
taris cōfiat sacramētū. **C**ō-
fiteor p̄terea dño dō p̄ri et
filio et spū sc̄o. & b̄tē maie-
p̄tue virgi & oibz sanctis
in celo et in tra. fr̄i enī mi-
nistro eligiois nr̄e sicut ve-
nerabili dño meo. & sacerdo-
tibz ord̄is nr̄i. et oibz alyz fr̄i-
bus meis b̄ndictis oīa p̄cā-
mea. in multis offendi. mea
ḡius culpa. **E**specialit̄ q̄ re-
gulā quā dño p̄missi nō ser-
uau. n̄ officīū sicut r̄gula
p̄cipit dixi siue cū negligē-
tia. siue infirmitatis mee oc-
casionē. siue q̄a ignoras sū-
et p̄deota. **I**deo q̄ sicut possum
rogo fr̄em ḡnalem dñm me-
ū m̄strū ut faciat r̄gulā
ab oibz inuolabdit obser-
uari. & q̄ cler. a dicat cū deuo-
tione officīū corā deo nō attē-
dentes melodīā vocis. s; cōso-
nāciā mentis ut vox concor-
det menti. mēs vero concordet

cū deo. ut possint p purita
 tem cordis placē deo. et nō cū
 la sciuitate vocis aures ppli
 demulcē. Ego enī pmitto hō
 firmit custodiē sicut dederit
 m grās de? et hō frīb; qui
 mecū sūt obseruanda tradā
 in officijs et reteis ēgularib;
 cōstitutis. Quicūq; aut frīm
 hō obseruacē noluerit nō teneo
 catholicos nē frēs meos. Nolo
 etiā vidē ipōs nec loqui donec
 pniās egerint. Hoc etiā dico
 de oībus alijs qui vagando va
 dūt postposita regule discipli
 na. qm dñs nr ih̄s cristi dedit
 vitā suā ne p̄dēt s̄ssimi p̄ris
 obiam. Ego frat̄ fr̄aci s̄ hō
 inutilis et indigna creatiā dei
 dñi dico p̄ dñm ih̄m cri stū.
 frī m̄stro totius r̄ligiōis nr̄e.
 et oībz gr̄ialib; m̄stris q̄ post
 eū erūt et reteis custodib; et
 gardianis frīm q̄ sūt cū erūt
 vt hoc scriptū apud se habeat
 opecentur. et studiose ēponat.
 Et exoro ipōs ut q̄ sūt scripta
 in eo solliate custodiē ac facē
 diligētiā obseruari sc̄idū bene
 placitū oīpotentis d̄i nūc et semp
 don fucit mūd' iste. **H**ndicti
 vos a dñō q̄ feceritis ista. et in
 etnū dñs sit vobiscū. Amē.
Quiste etne iuste et miseri
 cors d̄s da nobis miseris

pp̄t temetipsū facē qd̄ sc̄im' te velle
 qd̄ tibi placet ut iterius mūdati. in
 terius illuminati et igne sc̄i sp̄s ac
 censi sequi possim' vestigia dilecti
 filij tui dñi nr̄i ih̄u xpi. et ad te al
 tissiē sola tua gr̄a puenire q̄ in tri
 nitate p̄fctā et vnitate simplia vniū
 et ēgnas et gl̄aris de' oīpotēs p̄ oīa
 sc̄la sc̄loꝝ. Amē. **De euerēna corp̄is
 dñi et de mūdicia altaris.**

Atendam' oīes clerici mag
 nū pat̄m et ignorāciā quā
 quidā hnt̄ sc̄ssimū corp' et sangu
 nē dñi nr̄i ih̄u cristi et sacratissima
 nomina et v̄ba eius ibi scripta que
 s̄ficiant corp' vbi p̄us s̄ficietur a
 v̄bo. Nichil enī habem' et videmus
 corporalit̄ in hoc sc̄lo de ipō altissio
 nisi corp' et sanguinē. noīa et v̄ba. p̄
 q̄ fasti sum' et edempti de morte ad
 vitā. **Q**uēs aut̄ illi q̄ m̄strāt tā s̄s̄
 sima m̄steria considerēt int̄ se.
 maxime h̄y q̄ indiscrete m̄strant.
 q̄ viles sint calices corpalia et lin
 teamina vbi sacrificatur corp' et sag
 uis dñi nr̄i ih̄u cristi. et a multis
 in locis vilib; ēlinguntur. miserabi
 liter portatur. indigne sumit̄. et in
 discrete alijs ministrat. **N**oīa etiā
 et v̄ba eius scripta. aliqñ pedib; cō
 calcantur. et aiā lis homo nō p̄cipit
 ea q̄ dei sūt. **N**ō mouem' de his oībz
 pietate. cū ip̄e pius dñs in manib;
 nr̄is se p̄beat. ut eū tractem' et su
 mam' cotidie p̄ os nr̄m. an igno

hoyij

sup

ramus q̄a venire debem⁹ ad man⁹
eius. Igit⁹ de his oib⁹ ⁊ alijs cito et
firmi⁹ emendem⁹ ⁊ ubiq̄ fuerit
sāssimū corp⁹ dñi nr̄i ihu cristi il
licite collocatū et elictū imoueat⁹
de loco illo ⁊ portetur in loco p̄ioso
et cōsignetur. Dile noīa ⁊ vba dñi
scripta ubiq̄ inueniantur in locis
imūdis colligantur et in loco ho
nesto debeant collocari. Et sanus
q̄a h̄ oīa tenemur sup oīa obser
uare sc̄dū p̄cep dñi et cōstitutōes
sc̄e mris ecclie. Et q̄ hoc nō fecerit
sciat se corā deo ⁊ dñō nr̄o ihu cris
to in die iudicij eddē rationē. Hoc
scriptū ut meli⁹ debeat obseruari.
sciant se b̄ndictos a dñō deo q̄ ipm̄
Regina. **C**facit exēplari.
Sapiā dñs te saluet cū tua
sororē sc̄a pura simplicitate. Dñā
sc̄a paupertas dñs te saluet cū tua
sorore sc̄a hūilitate. Dñā sc̄a cari
tas dñs te saluet cū tua sororē sc̄a
obia. Sc̄issime vtutes oēs vos sal
uet dñs a q̄ venitis ⁊ p̄ceditis. Nul
lus homo ē penit⁹ in isto mūdo q̄
vnā ex vobis possit h̄re nisi p̄us
moriatur. Qui vnā h̄ ⁊ alias nō
offendit oēs h̄. et q̄ vnā offendit
nullā h̄ et oēs offendit. et vnāq̄
confundit vicia et p̄cā. Sc̄a sapiā
confundit sathan et oēs malicias
eius. Pura sancta simplicitas cō
fundit oēm sapiām hui⁹ mūdi. et

sapiām corpis. Sc̄a paupertas cō
fundit cupiditatē et auariciā
et curas h̄ sc̄i. Sc̄a hūilitas cō
fundit superbiam ⁊ oēs hoīes q̄
sūt in mūdo. sile ⁊ oīa q̄ in mu
do sunt. Sc̄a caritas cōfundit
oēs dyabolicas et carnales
temptaciones ⁊ oēs carnales ti
moēs. Sc̄a obia cōfundit oēs
corporales et carnales volū
tates et habet mortificatū
corp⁹ suū ad obiam. sp̄s et ad
obias fr̄s sui et ē subdit⁹ et sup
posit⁹ oib⁹ hoīb⁹ qui sunt in
mūdo. ⁊ nō tm̄ solis hoīb⁹.
s̄ etiā oib⁹ bestijs et feris.
ut possint facē de eo quicq̄
volūt q̄ntū fuerit eis datū
desup a dñō. **E**xemplum
Hut quidā miles fortis
et multas habuit victo
rias. q̄ postea fact⁹ ē frat̄ mior
Et tū derideret eū milites q̄a
intrauit tale ordinē quin po
tius intrass̄ ad templarios
et h̄mōi ubi poss̄ plūā bona
facē et continue eē in bello.
respondit. Quo vobis q̄n ha
beo sitim. famē. frigus. et hui⁹
modi. ad huc cū hoc ipugnat
me mot⁹ supbie ⁊ cōtupiscēcie
et h̄mōi. q̄nto magis si vide
rē pedes meos ferreos et eēm
sup equū pulchrū et h̄mōi.

Et addidit. Hatten' inquit
q̄ sui fortis alios impugnando.
de cetero volo esse fortis meipz
ipugnando. *Ex speculo histo-
riali lib' cxxi. ca. c. viij.*

Dixit civitates et castella
longe lateq; b'is frācis
artulens tantoz dīna v̄tute
ad p̄nias corda cōmouit q̄ et
aliquociens ad r̄ligionis ha-
bitū triginta r̄cepit. Confi-
debatur heretica p̄uitas. fides
extollebatur catholica. quā nō
solū sc̄s iste magnificauit vi-
ta et v̄bis. s; et plurimis extu-
lit miraculoz p̄digys. Nā et
ocm languorē diuini noīs in-
uocata v̄tute curauit. v̄bo mag-
nifice democēs effugauit. nul-
laq; oranti necessitas vl' pericu-
li difficultas ob̄sistē potuit.
Panes enā ad b̄ndicendū illi
sepius offerebat. de q̄bus egrē-
tustantes a diuiso languoris
i cōmodo r̄surgebat. *Crebro*
q̄ pius p̄r q̄si feminud' a plō
dēlictus ē eo q̄ tunica eius p̄-
ptualas cū cultellis maderent
easq; deuote contra diuisa pe-
ricula p̄ salutis r̄medio cōser-
uaret. Ip̄e aut vir sc̄s ea p̄ci-
pue q̄ circa xp̄m gesta sūt assi-
dua meditatione reuoluens die
dñice natiuitatis instante. hu-

milē nascētis in betlehē saluatoris
infancie paupertatē. silitudine q̄ po-
terat r̄psentare desiderās. ad cas-
tellū de grecis quendā virū r̄ligio-
sū et nobile noīe iohes p̄misit q̄ ad
hoc bouē et asinū cū p̄sepio cōtra-
festi gaudia sibi p̄parauit. Prepa-
rato itaq; p̄sepio fenū iponitur.
Adducti bos et asin' ad p̄sepe collo-
cātur. et sic cū gaudio vigilie celebe
inchoant. *Frēs q̄ laudes deo debitas*
exsoluebāt. et cūti q̄ aderāt nouis
leticie cantibus applaudebāt. *Stabat*
aut corā p̄sepio b'is frācis' suspiris
p̄ gaudio plen' iudicabili suauitate
p̄fusus. Tandē sup ip̄m p̄sepe sa-
cra celebrantur solempnia missaz.
Et ip̄e sanct' dei lenita solēnibus
ornamētis indut' euāgelū voce
sonora p̄nūciat. *Et deinde pp̄lo*
de nato in betlehem r̄ge paupere
melliflua p̄dicat. *Miranda vero*
talib' ibidem quidā viro v̄tutis ostē-
sa ē visio. *Vidit ad p̄sepe dān-*
btm f. accēde et quendā qui in illo
iactē videbatur exanimis velud a
sopny sopoc' puerulū exatāe cre-
ditur. *Itaq; nō imerito suā dñs ihs*
xp̄s ifanciā r̄colenti in hui' formu-
la ē absurde mōstrat'. *Quippe q̄*
in multoz cordibz p̄ obliuionē q̄si
sopit' et mortu' veluti p̄ b̄ti f. dor-
trinā ad exemplū euigilans ad me-
moriā est r̄duct'. *Finis igitur tātis*

solempnys plus ad propria emeant
At vero de feno p̄sepi cōservato
plura diuisimode postmodū ab v
triusq; sexus hoībz emota pericu
la. n̄ nō et brutis aiālibz morbidis.
sanitatis collata emedia p̄t alia
q̄si innūa q̄ in diuisis egritudinū
necessitatū seu periculoz ḡnibus
gessit. Multos enā mirifice mortu
os r̄suscitauit q̄z et si de pluribus
nō sim⁹ incerti nūm ad p̄ns non
posuim⁹ nisi q̄ vndeā eē a viris fi
de dignis accepimue. In laus dō.

**Explicit liber tertius de ac
tibz q̄busdā mirabilibus b̄n
fransa et socoz ei⁹ p̄moz.**

